

สีทอง

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

Vol.26 No.3 July-September 2020

ปีที่ 26 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2563

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

HUMANITY
AND
SOCIAL SCIENCE JOURNAL

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สังกัดของ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 26 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2563 Vol.26 No.3 July-September 2020

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรม เผยแพร่แก่นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป

ขอบเขต

ตีพิมพ์ทั้งผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรม

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ วงษ์บุญมาก อธิการบดี
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอบาส มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ศาสตราจารย์ ดร.อารี วิบูลย์พงศ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงดี มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัจ โปธิแก้ว	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา อรัญวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อาจารย์ ดร.ชยันต์ วรรณระภูติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Dr.William James	Kasem Bundit University
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาจรีย์ ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลี ตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร ประคองชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ฝ่ายจัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กีก้อง
 อาจารย์ประภัสสรฯ ห่อทอง
 นายทวิช ปิ่นวิเศษ
 นางสาวนิสาชล จันทะระ

ผู้จัดทำและเผยแพร่ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม
- ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
- ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
- ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

สำนักงาน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000
 โทรศัพท์ 0 5570 6555 ต่อ 4231
http://research.kpru.ac.th/Journal_HSS/

วารสารนี้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (<https://tci-thailand.org/>)

บทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และบทความหรือ
 ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
 ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 26 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2563 Vol.26 No.3 July-September 2020

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
○ บรรณาธิการแถลง.....	ก
○ บทความวิชาการ	
การสื่อสารเพื่อการจัดการการจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซีย ชินีเพ็ญ มะลิสูวรรณ The Communication of OTOP Products Distribution Management in Malaysia Chineephen Malisuwan.....	1
พื่อต่อ : ภูมิทัศน์ทางความคิดความเชื่อแห่งประเพณีของบรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ต ปีทมาสน์ พิณนุกูล Por Tor : The Traditional Belief Aspectsof Chinese Ancestors in Phuket Province Patamas Pinnukul.....	12
การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับโซเซียลมีเดียเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านสารสนเทศ และเทคโนโลยีของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สุพรรณษา น้อยนคร Project-Based Learning with Social Media to promote Information and Technology Skills of learner in the 21st century Supansa Noinakorn.....	25
กลยุทธ์การจ่ายค่าตอบแทนกลุ่มคนเก่งและแรงงานข้ามชาติ กรรณภัทร กันแก้ว Strategic Compensation for Talent Group and Expatriates Kannapat Kankaew.....	40
○ บทความวิจัย	
กลวิธีเขียนบทความในวารสารเมืองโบราณ ทรงภพ ขุนมธุรส Writing Strategies of Articles in Muang Boran Journal Songphop Khunmathurot.....	53

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
<p>การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ณัฐวุฒิ ฉิมมา</p> <p>The Development of Learning Achievement Physical Fitness Using the CIPPA Learning Activities Of students in Physical Education Uttaradit Rajabhat University</p> <p>Natthawut Chimma.....</p>	66
<p>ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ ลลิตา พวงมหา</p> <p>A Causal Factors Affecting Loyalty in Bookstore Brand</p> <p>Lalita Puangmaha.....</p>	77
<p>การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนคนทำเทียน จังหวัดอุบลราชธานี อัยรดา พรเจริญ, เกรียงศักดิ์ รักภักดี, ไมตรี ริมทอง, ปราโมทย์ นามวงศ์, หทัยรัตน์ ควรูดี และ ปิยกนิษฐ์ โชติวนิช</p> <p>Development Pattern Promotional and Promote Ecotourism of Candle Community in Ubon Ratchathani Province</p> <p>Irada Pornjaroen, Kriangsak Rukpukdee, Maitree Rimthong, Pramote Namwong, Hathairat Kwanrudee and Piyakanit Chotiwanid.....</p>	88
<p>การประเมินผลหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม เอกรงค์ บั่นพงษ์ และพิชญพร ประครองใจ</p> <p>An Evaluation of the Bachelor degree in Communication Arts Curriculum, Faculty of Management Science, Phibulsongkram Rajabhat University</p> <p>Akkarong Punpong and Phitchayaporn Prakrongjai.....</p>	97
<p>การวิจัยและพัฒนารูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 อนวัดี คุณแก้ว</p> <p>Research and Development of the 21st Century Learning Measurement and 0 Evaluation Model towards Education 4</p> <p>Anuwat Koonkaew.....</p>	112

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ธนสิทธิ์ นิตยะประกษา, บัณฑิต ศรีสวัสดิ์ และพศวีร์ ศิริสรานุรักษ์ Factors Affecting Transportation Costs in Muang District, Kamphaeng Phet Thanasit Nitayaprapha, Bandit Srisawat and Photsawi Sirisanrak.....	122
ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร อุษา เทวารัตติกาล The Quality of Working life Factors that Affect of Satisfaction in the Performance of PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison Uhsa Tevarattikal	129
การจัดการระบบสุขภาพต่อกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงโดยทีมครุฝึกสุขภาพ ระดับอำเภอ : กรณีศึกษา อำเภอโกสัมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร เอกวุฒิ แดงดารา, วราภรณ์ โชติชีวะเกษม, ประไพ พรโธสงค์, พัชรินทร์ สิริสุนทร และวัชรพล พุทธิรักษา District Health Management for Diabetes and Hypertension Risk Groups by District Health Coaching Team: A case of Kosamphi Nakhon, Khamphangphet Akawutthi Taeng-Dara, Warabhorn Chottichiwakasem, Praphai Bhomsaisong, Patcharin Sirasoonthorn and Watcharabon Buddharaksa.....	143
การพัฒนารูปแบบการจัดการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สีทะลอน สีโพไซ และภัทรธิรา ผลงาม Development of Investment Promotion Management Models in Luang Prabang City, Lao People’s Democratic Republic (Lao PDR) Sithalone Siphoxay and Patthira Phon-ngam.....	156
ระบำลีลาลายสังคโลก อโนทัย สัมอ่า, โฆสิต พงสร้อย และสุชาติ สุขนา Rabum Leela Lai Sangkalok Anothai Som um, Kosit Pangsoi and Suchat Sookna.....	171

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก จันทร์จิรา ท่วมยัง และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย Causal Relationship Model of Engagement of Teacher Government Officials Under the Office of Basic Education Commission, Phitsanulok Province Chanjira Thuamyang and Teamjan Parnichparinchai.....	186
การเปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนและรูปแบบการคิดในการเรียนการสอน ออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิจิตรา โพธิสาร, ประชิต อินทะกนก, นุชจรี บุญเกิด และอุดม หอมคำ A Comparison of Human Information Processing Hierarchy and Cognitive Styles in Online Self-Directed Learning upon Critical Thinking and Learning Achievement of Undergraduate Students Wijittra Potisarn, Prachit Intaganok, Nootjaree Boonget and Udom Homkum.....	198
☐ คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ.....	
☐ แบบฟอร์มการส่งบทความ.....	
☐ แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์เผยแพร่.....	
☐ จรรยาธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร (Publication Ethics).....	
☐ ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.....	

บรรณาธิการแถลง

วารสาร สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 3
กรกฎาคม - กันยายน 2563 ประกอบด้วย บทความวิชาการซึ่งเกี่ยวกับ 1) การสื่อสารเพื่อการ
จัดการการจำหน่ายสินค้า 2) รูปลักษณะทางคติความเชื่อแห่งประเพณี 3) การเรียนรู้แบบโครงการ
บูรณาการกับโซเซียลมีเดีย 4) การจ่ายค่าตอบแทนกลุ่มคนเก่งและแรงงานข้ามชาติ และบทความ
วิจัยที่เกี่ยวกับ 1) กลวิธีการเขียนบทความในวารสารเมืองโบราณ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
แบบซิปปา 3) ความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ 4) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 5) การประเมินผล
หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต 6) รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 7) ต้นทุนการขนส่ง
สินค้า 8) ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ 9) ระบบสุขภาพต่อกลุ่มเสี่ยง 10) การส่งเสริม
การลงทุน 11) ระเบิดเวลาสายสังคโลก 12) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ 13) ความยึดมั่นผูกพัน
ในการทำงาน

กองบรรณาธิการวารสาร สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลงานทางวิชาการของอาจารย์
และนักศึกษาได้เป็นอย่างดี และคาดหวังว่าสาระของบทความในวารสารฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อ
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับชุมชน สังคม และประเทศชาติ
ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณาธิการ

การสื่อสารเพื่อการจัดการการจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซีย

The communication of OTOP products distribution management in Malaysia

ชินีเพ็ญ มะลิสุวรรณ*

Chinephen Malisuwan

Received : June 12, 2019

Revised : November 6, 2019

Accepted : December 23, 2019

บทคัดย่อ

การจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซียให้ประสบความสำเร็จ มีสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ สถานที่จำหน่ายสินค้า OTOP เนื่องจากสถานที่ที่มีผลต่อการพัฒนาด้าน 1) การเพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าของผู้ประกอบการ OTOP 2) เป็นพื้นที่เจรจาธุรกิจร่วมกันของผู้ประกอบการ OTOP 3) เป็นพื้นที่ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านการค้า และความร่วมมือระหว่างประเทศ และ 4) เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างไทยกับมาเลเซีย โดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ 1) คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่หรือประธานเครือข่าย OTOP ควรประกอบด้วย 1.1) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจลึกซึ้ง และมีความชัดเจนในข้อมูลที่จะสื่อสาร 1.2) เป็นผู้ที่มีความสามารถและความพร้อมในการรับสารของผู้ที่ตนสื่อสารด้วย โดยเข้าใจ ความประสงค์ของผู้รับสาร พื้นความรู้และประสบการณ์ของผู้รับสาร ทักษะของผู้รับสาร 1.3) เป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสารผ่านการใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการนำเสนอต่อผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่ประสงค์เข้าจำหน่ายสินค้าในประเทศมาเลเซีย 2) ฐานข้อมูลที่สำคัญเพื่อรองรับการดำเนินงาน ควรประกอบด้วย 2.1) ฐานข้อมูลด้านการคมนาคม 2.2) ฐานข้อมูลด้านการให้บริการขนส่ง 2.3) ฐานข้อมูลด้านช่องทางการจำหน่าย 2.4) ฐานข้อมูลด้านการส่งเสริมการตลาด 3) การศึกษาพื้นที่ สังคม และวัฒนธรรม ก่อนดำเนินกิจกรรม ควรประกอบด้วย 3.1) สถานที่จำหน่ายที่เอื้อต่อการเพิ่มยอดจำหน่ายสินค้า 3.2) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของประชาชนในรัฐต่างๆ ของประเทศมาเลเซีย 3.3) พฤติกรรมการบริโภคของประชาชนในรัฐต่างๆ ของประเทศมาเลเซีย 3.4) อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา การกีดกันทางการค้า และข้อกำหนด ระเบียบ กฎหมาย รวมทั้งการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์บูรณาการการทำงานเพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ และข้อกำหนดของประเทศมาเลเซีย 2) กลยุทธ์ส่งเสริม สร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ 3) กลยุทธ์การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างประเทศเพื่อการจัดการสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าและการบริการ และ 4) กลยุทธ์การสร้าง และพัฒนาช่องทางการสื่อสารเพื่อการประสานงานในรูปแบบประชารัฐ

คำสำคัญ : การสื่อสาร / การจัดการ / การจำหน่ายสินค้า / OTOP / มาเลเซีย

*อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่อดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Lecturer of Bachelor of Communication Arts Program Radio broadcasting Television And digital media
Yala Rajabhat University

ABSTRACT

To become successful in OTOP sales in Malaysia, there is an important thing to be considered is the place to sell OTOP products because the location affects the development of

- 1) increasing the marketing channels of OTOP entrepreneurs
- 2) being a business negotiation area for OTOP operators
- 3) promoting trade relations in the area and international cooperation
- 4) a cultural exchange area between Thailand and Malaysia.

By taking into account 3 important points, namely

- 1) The qualifications of the officers or the president of the OTOP network should consist of the following qualifications:
 - 1.1) Be knowledgeable Insight and is clear in the information to be communicated.
 - 1.2) Be capable and ready to receive the messages of the people they communicate with, understanding the wishes of the recipients. Basic knowledge and experience of the audience.
 - 1.3) A person who has communication skills through the use of appropriate strategies in presenting to OTOP manufacturers wishing to distribute products in Malaysia.
- 2) Important database to support operations should consist of the following:
 - 2.1) Database on transportation
 - 2.2) Database for transportation services
 - 2.3) Database for distribution channels
 - 2.4) Database for marketing promotion.
- 3) Studying social and cultural areas before carrying out activities should consist of
 - 3.1) Distribution locations that are conducive to increasing product sales
 - 3.2) Media exposure behavior in different states of Malaysia
 - 3.3) Consumption behavior of people in different states of Malaysia
 - 3.4) Exchange rate, Trade barriers and legal regulations including development strategies consisting of
 - 1) Integration strategies for raising standards of local and local products in accordance with the rules and the requirements of Malaysia.
 - 2) Promotion strategy and creating public relations network
 - 3) the strategy of creating an international network for the management of locations for selling products and services, and
 - 4) building strategies and develop communication channels for coordination in the form of civil states.

Keywords : Communication / Management / Distribution / OTOP / Malaysia

บทนำ

ประเทศไทยกำหนดนโยบายการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ซึ่งหมายถึง ตัวสินค้า กระบวนการทางความคิด รวมถึงการบริการ การดูแล การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษามรดกภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก จำแนกออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) อาหารที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรและอาหารแปรรูปที่ได้รับมาตรฐาน ออย. GAP GMP HACCP มพข. มอก. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ฮาลาล และมีบรรจุภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายทั่วไป 2) เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ 3) ผ้าทอและผ้า ถักจากเส้นใยธรรมชาติหรือเส้นใยสังเคราะห์ รวมทั้งเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องแต่งกายที่ใช้ประดับตกแต่งประกอบการแต่งกายเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยและเพื่อความสวยงาม 4) ผลิตภัณฑ์ที่มีไว้ใช้ หรือตกแต่งประดับในบ้าน สถานที่ต่างๆ เช่น เครื่องใช้ในบ้าน เครื่องครัว เครื่องเรือน และ 5) ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรหรือมี

สมุนไพรมีเป็นส่วนประกอบอาจใช้ประโยชน์และอาจส่งผลต่อสุขภาพ (Department of Community Development, 2016) โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนให้ความสำคัญและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองเป็นจุดแข็งในการพัฒนาศักยภาพให้เกิดความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนระดับฐานราก

สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเศรษฐกิจชุมชนสู่เศรษฐกิจโลก จาก การส่งเสริมสนับสนุนชุมชนที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาให้เกิดการสร้างคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมอบกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยเป็น องค์การรับผิดชอบหลัก ทั้งนี้จากข้อมูลของกรมการพัฒนาชุมชน พบว่า การตลาดแบบ 4Ps ที่มี product price place และ promotion ไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน แต่จำเป็นจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับ 4Cs (Department of Community Development, 2015) ซึ่ง Lauterborn. (1990) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของ 4Cs ไว้ว่าประกอบด้วย 1) consumer wants and needs เน้นความต้องการของผู้บริโภค เป็นหลัก รวมไปถึงการบริหารความสัมพันธ์ของลูกค้า โดยยึดหลักการสรรค์สร้างสินค้าและบริการให้ตรงใจ ลูกค้าทุกกลุ่ม 2) consumer's cost to satisfy โดยการทำให้ต้นทุนต่ำที่สุด และควบคุมให้ต้นทุนต่ำที่สุด (cost) เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้านราคากับคู่แข่ง 3) convenience to buy ช่องทางการจัด จำหน่ายที่เอื้ออำนวยให้ผู้บริโภคสะดวกซื้อมากที่สุด และสุดท้ายคือ 4) communications เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ที่ร่วมตั้งแต่การติดต่อสื่อสารที่ต้องสะดวก ง่าย รวดเร็ว การสื่อสารที่สร้างการรับรู้ให้ผู้บริโภคและตลาด ซึ่งได้แก่ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย รวมถึงการสื่อสารแบบกระตุ้นตลาด ได้แก่ การจัดงานแสดง สินค้า การจัดนิทรรศการงานโชว์ การตลาดเชิงรุก หรือการตลาดแบบตรง และเข้าถึงลูกค้ารายตัว การนำแนวทางดังกล่าวข้างต้นของกรมการพัฒนาชุมชนมาปรับใช้กับการจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศ มาเลเซียบางแนวทางไม่สามารถทำให้ยอดขายเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดได้ (Community Development Promotion Group, 2016) เนื่องจากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับภายในประเทศมาเลเซีย ยากต่อการจัดการ ซึ่งในกรณีการจัดงานแสดงสินค้า พบว่า สาเหตุของการได้มาซึ่งรายได้หรือผลกำไรของ ผู้ประกอบการ OTOP คือ สถานที่การจัดจำหน่าย สอดคล้องกับการสำรวจความพึงพอใจของผู้ประกอบการ จำนวน 120 คน ที่ร่วมจำหน่ายสินค้าในประเทศมาเลเซียในโครงการจัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP สานสัมพันธ์สองแผ่นดิน ประจำปี 2559 หรือในชื่อภาษาอังกฤษเรียกว่า Karnival PKS Terengganu & OTOP Thailand 2016 ที่ให้ความสำคัญกับสถานที่การจัดงาน (Srichai, 2017) ผนวกกับข้อมูลของ Serirat, et al. (1998) ที่กล่าวว่า สถานที่ในการจำหน่ายสินค้ามีความสำคัญ โดยเฉพาะแหล่งซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ผลิตผลิตขึ้นมาได้นั้น ถึงแม้ว่าจะมีคุณภาพดีเพียงใดก็ตาม ถ้าผู้บริโภคไม่ทราบแหล่งซื้อและไม่สามารถจะ จัดหาได้เมื่อเกิดความต้องการ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่าที่ไหน เมื่อไร และโดยใครที่จะเสนอขายสินค้า

ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนจึงจัดทำบทความวิชาการฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการ จัดการการจำหน่ายในสินค้า OTOP ซึ่งเป็นแนวทางเฉพาะที่ใช้สำหรับการจำหน่ายในประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การดำเนินงานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) ของประเทศไทย ยุทธศาสตร์การ พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย ความสัมพันธ์ด้านการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย และ ประโยชน์ของ “การสื่อสาร” กับการจัดการการจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซีย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะ เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ในการสร้างรายได้ พัฒนาเศรษฐกิจ และเชื่อมโยง การค้าการลงทุนระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียต่อไป

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) ของประเทศไทย

การส่งเสริมการตลาดเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การดำเนินงานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างเป็นระบบ (Narathiwat Provincial Community Development Office, 2007) ซึ่งจากข้อมูลของ Bureau of Local Wisdom and Community Enterprise Promotion (2015) ที่แบ่งประเภทผลิตภัณฑ์ออกเป็น 5 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า อาหาร ของใช้และของตกแต่ง เครื่องดื่ม สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน 2) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน 3) ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน ซึ่งการขยายตลาดในต่างประเทศเกิดขึ้นเนื่องจาก กระแสโลกาภิวัตน์และแนวโน้มการทำข้อตกลง การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้อาเซียนต้องเร่งแสดงบทบาทการรวมกลุ่มด้วย เพื่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานระหว่างกันให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการแข่งขันทางการค้า และการแข่งขันเพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงที่มีความรุนแรงมากขึ้น และมีแนวโน้มจะถ่ายโอนไปสู่ประเทศเศรษฐกิจใหม่มากขึ้น เช่น จีน อินเดีย บราซิล เป็นต้น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก เนื่องจากจะส่งเสริมให้เกิดการเปิดเสรีการค้าเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกที่ลึกซึ้งกว้างขวางมากยิ่งขึ้นทั้งในด้าน การค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงาน รวมถึงความร่วมมือในด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการครองชีพและความกินดีอยู่ดีของประชาชนภายในประเทศ และลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการพัฒนาระหว่างกันให้น้อยลง ทั้งนี้ประเทศไทยได้วางแนวยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กล่าวถึง การปรับเปลี่ยนสู่สังคมฐานความรู้เศรษฐกิจสร้างมูลค่า ที่มุ่งสู่การพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของอาเซียน รวมไปถึงนโยบายรัฐบาล ข้อที่ 6 กล่าวถึง การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ และข้อที่ 7 การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 9 ที่กล่าวถึงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ มุ่งสู่พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งนโยบายสามเหลี่ยมเศรษฐกิจที่เชื่อมโยง 3 เมือง ด้วยประโยชน์สู่ประชาชน ผ่านการสร้าง ความมั่งคั่ง ให้เกิดความมั่นคง พร้อมกับการขยายผลไปยังเมืองอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเจริญที่ทัดเทียมกันอันเป็นกระบวนการพัฒนาที่นำไปสู่การสร้าง ความยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย

นโยบายเศรษฐกิจของมาเลเซียมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศพัฒนาแล้วภายในปี 2563 (Vision 2020) ที่เน้นการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Narkurai, 2002) นอกจากนี้ ASEAN Affairs (2016) ระบุว่า มาเลเซียยังได้วางนโยบายเศรษฐกิจสืบต่อจาก Vision 2020 คือ นโยบายวิสัยทัศน์แห่งชาติ (National Vision Policy: NVP) ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างมาเลเซียให้เป็น “ประเทศที่มีความยืดหยุ่นคงทนและมีความสามารถในการแข่งขัน (resilient and competitive nation)” โดยจะลดความสำคัญของการลงทุนที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนและไม่มีประสิทธิภาพลง และให้ความสำคัญต่อประเด็นใหม่คือ การเติบโตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม (total factor productivity) โดยจะเน้นการลงทุนที่มีการค้นคว้าและวิจัย (R&D) และเทคโนโลยีสูง

ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้ (knowledge-based economy) กระตุ้นและเพิ่มพลังของภาค การเกษตร การผลิต และการบริการโดยใช้ความรู้และเทคโนโลยีวิทยาการ เพิ่มการมีส่วนร่วม ในภาค เศรษฐกิจชั้นนำ และปรับให้มีการพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับสังคมบนฐานความรู้ (knowledge-based society)

ทั้งนี้ แผนนโยบายเศรษฐกิจระยะยาวที่ดำเนินการในปัจจุบัน ประกอบด้วย แผนพัฒนามาเลเซีย ฉบับที่ 10 (the Eleventh Malaysia Plan) ปี 2559-2563 และ แผนพัฒนาอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3 (the Third Industrial Master Plan: IMP3) ปี 2549-2563 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับที่ 11 ของมาเลเซียเป็นแผน 5 ปีสุดท้ายก่อนบรรลุเป้าหมายการยกสถานะเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี 2563 โดยมาเลเซียกำหนดให้ภาค บริการเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระยะต่อไป โดยเฉพาะธุรกิจก่อสร้าง ซึ่งจะพัฒนาอย่างต่อเนื่องใน 4 เมือง สำคัญของประเทศ คือ กัวลาลัมเปอร์ ยะโฮร์บาห์รู กูชิง และโกตากินะบะลู ด้วยการก่อสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้ มีรายได้น้อย-ปานกลาง การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้เพียงพอและการเชื่อมโยงระบบขนส่งต่างๆ รวมถึง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชนบท นอกจากนี้จะส่งเสริมธุรกิจการเงินการธนาคาร (โดยเฉพาะ Islamic finance) น้ำมันและก๊าซ ไอซีทีสุขภาพ การศึกษา บริการวิชาชีพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และอุตสาหกรรมฮาลาล ทั้งนี้แผนพัฒนาฉบับใหม่นี้ให้ความสำคัญกับคน ให้ทุกภาคส่วนในสังคม สามารถเข้าถึง มีส่วนร่วม และ ได้รับประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยรัฐบาลจะลงทุนด้านการพัฒนาความสามารถพิเศษ และทักษะ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาองค์ความรู้แก่ประชาชน และสนับสนุนการเจริญเติบโตของ SMEs แผนพัฒนาฉบับใหม่ฯ แสดงให้เห็นว่า มาเลเซียพยายามที่จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความ หลากหลายมากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพารายได้จากน้ำมันและก๊าซลง และเน้นการพัฒนาคน เพื่อให้การเติบโตทาง เศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงและยั่งยืนมากขึ้น (ASEAN Affairs, 2016)

ความสัมพันธ์ด้านการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย

ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศมาเลเซีย จากความตกลงจัดตั้งคณะกรรมการร่วม (Joint Commission: JC) ไทย-มาเลเซีย ความตกลงทางการค้าไทย-มาเลเซีย โดยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วม ทางการค้าไทย-มาเลเซีย (Joint Trade Committee: JTC) ภายใต้ความตกลงดังกล่าว มีคณะกรรมการว่าด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมสำหรับพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย (ThailandMalaysia Committee on Joint Development Strategy for border areas: JDS) รวมไปถึงการประชุมลิมอร์ ดาซาร์ (Lima Dasar Summit) ตามยุทธศาสตร์การค้าในอาเซียน โดยการขยายช่องทางการค้า “5 ประตุ 3 วงแหวน” (ASEAN Affairs, 2016) และล่าสุดคือการการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค IMT-GT เพื่อเตรียมพร้อมในการจัดทำแผนแม่บทตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ 6 (ยะลา-ปัตตานี-นราธิวาส-เปรัก-กลันตัน-สุมาตราใต้) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ติดกับฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกของ ประเทศมาเลเซีย และสร้างความเชื่อมโยงการพัฒนาตามโครงการเมืองต้นแบบในพื้นที่ภาคใต้ชายแดนของ ประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Southern Border Provinces Administration Centre, 2019) ทั้งนี้ Trade and Investment Cooperation Division (2019) ได้ให้ข้อมูลสภาพรวมสถิติการค้าชายแดนไทยกับ ประเทศเพื่อนบ้านมาเลเซีย ไว้ดังนี้

1. ในเดือนมิถุนายน 2562 การค้าชายแดนไทยกับมาเลเซียมีมูลค่าการค้ารวม 39,474.70 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 11.93 (YoY) โดยการส่งออกมีมูลค่า 19,465.56 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 19.09 (YoY) และการ นำเข้ามีมูลค่า 20,009.14 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 3.64 (YoY) ไทยขาดดุลการค้า 543.58 ล้านบาท

2. สำหรับช่วงครึ่งปีแรกของปี 2562 (ม.ค.-มิ.ย.) การค้าชายแดนด้านมาเลเซียสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง มีมูลค่าการค้า รวม 271,602.50 ล้านบาท เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนที่มีมูลค่า 278,360.31 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 2.43 (YoY) แบ่งเป็นการส่งออกมูลค่า 129,186.33 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 10.99 (YoY) และการนำเข้ามูลค่า 142,416.18 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.90 (YoY) ไทยขาดดุลการค้า 13,229.85 ล้านบาท

3. ด้านการค้าสำคัญที่มีมูลค่าการค้าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ด้านศุลกากรทะเลสาบ มีมูลค่าการค้ารวม 187,327.25 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 68.97 ของการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย รองลงมา ได้แก่ ด้านศุลกากรปราตังเบซาร์ ด้านศุลกากรสุโขทัย-ลก ศุลกากรเบตง และด้านศุลกากรตากใบ

4. สินค้าส่งออกสำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ยางพารา (-16.42%) เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์ (+2.53%) ผลิตภัณฑ์ยาง (-23.04%) ไม้แปรรูป (-2.40%) เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบ (-41.97%) สินค้านำเข้าสำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (+36.77%) เทปแม่เหล็ก จานแม่เหล็กสำหรับคอมพิวเตอร์ (-24.41%) เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรม (-7.90%) แผงวงจรไฟฟ้า (+38.64%) สื่อบันทึกข้อมูลภาพ เสียง (+3.15%)

ตารางที่ 1 แสดงสถิติการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

หน่วย : ล้านบาท	สถิติการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย			(%YoY)
	ปี 2561	ปี 2561 (ม.ค. - มิ.ย.)	ปี 2562 (ม.ค. - มิ.ย.)	61/62 (ม.ค. - มิ.ย.)
มูลค่ารวม	568,096.10	278,360.31	271,602.50	-2.43
ส่งออก	289,969.44	145,142.50	129,186.33	-10.99
นำเข้า	278,126.66	133,217.81	142,416.18	6.90
ดุลการค้า	11,842.78	11,924.69	-13,229.85	

ที่มา : Trade and Investment Cooperation Division (2019, p.3)

ประโยชน์ของ “การสื่อสาร” กับการจัดการการจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซีย

Department of Trade Negotiations (2017) ได้ระบุประเด็นปัญหาด้านการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ไว้ดังนี้

1. บริเวณด่านชายแดนของไทยมีพื้นที่จำกัดและมีความแออัดมากทำให้การตรวจปล่อยสินค้าและผู้โดยสารล่าช้า เช่น ด่านสะเดา

2. การค้าชายแดนที่ด่านเบตงมีปัญหาเส้นทางคมนาคมไม่สะดวกเนื่องจากต้องขึ้นเขาเป็นระยะทางยาวและมีความคดเคี้ยวลาดชันทำให้มีต้นทุนค่าขนส่งทั้งนำเข้าและส่งออกสูงกว่าด่านอื่นๆ

3. การขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า เช่น ถนนเชื่อมกับมาเลเซียที่ด่านวังประจันของจังหวัดสตูลและท่าเรือท่ามะลิจังหวัดสตูล ซึ่งเป็นท่าเรือขนาดเล็กไม่สามารถรองรับรถตู้คอนเทนเนอร์ได้ ทำให้มีปริมาณการค้าชายแดนน้อย

4. การส่งออกสินค้าผ่านแดนไทยและมาเลเซียได้จัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการขนส่งสินค้านำเข้าสายทางถนนจากไทยผ่านมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2522 โดยมาเลเซียยกเว้นค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ไม่เกิน 30,000 ดอลลาร์ต่อปี ซึ่งไม่รวมสินค้าที่ไทยมีศักยภาพส่งออกสูง แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการปริมาณการส่งออกสินค้าของไทยไปยังสิงคโปร์ ผู้ประกอบการไทยจึงขอให้ภาครัฐเจรจาให้มีการปรับ

พาดานให้สูงขึ้น ไทยได้พยายามเจรจาขอเพิ่มปริมาณสินค้าให้มากกว่า 30,000 ตัน กับมาเลเซียมาตลอดเป็น เวลาหลายสิบปีแต่มาเลเซียไม่ยอมเพิ่มพาดานสินค้าผ่านแดนให้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น สามารถอาศัย “การสื่อสาร” เข้ามาช่วยในระหว่างการแข่งขันกิจกรรม ด้านการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียได้ เนื่องจาก “การสื่อสาร” เป็นพื้นฐานของการติดต่อของ มนุษย์ และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้นเพียงใด และ ประกอบด้วยคนจำนวนมากเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม อาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ ย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (Treesukul, 2007) ทั้งนี้ผู้เขียนขอยกตัวอย่างการจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซีย ในชื่องาน Karnival PKS Terengganu & OTOP Thailand 2016 โดยอธิบายภายใต้กรอบของกระบวนการสื่อสาร (ผู้ส่ง สาร สาร สื่อ ผู้รับสาร) เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งในการจำหน่ายสินค้า OTOP จะมีการสื่อสารเกิดขึ้น ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ ภาคเอกชน กลุ่มผู้ประกอบการ รายละเอียดดังนี้

1. ผู้ส่งสาร

ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการจำหน่ายสินค้า OTOP ใน ประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส พัฒนาการจังหวัดนราธิวาส หัวหน้ากลุ่มงาน ส่งเสริมการพัฒนาชุมชน นักวิชาการกลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบงาน OTOP และผู้แทนบริษัท รับจัดงานในประเทศมาเลเซีย การสื่อสารบางส่วนจึงควรคำนึงถึงอุปสรรคการสื่อสารในองค์กรที่อาจเกิดขึ้น ระหว่างการสื่อสาร ทั้งนี้ กระบวนการสื่อสารจะขับเคลื่อนได้ดีหากผู้ส่งสาร 1) มีความประสงค์ที่แน่ชัดในการ สื่อสารไม่ว่าจะเป็นการแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ การจัดงานเพื่อทราบ การซักถามข้อมูล การบอกกล่าว เพื่อขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต่างๆ และการนำความคิดเห็นในฐานะผู้มีประสบการณ์ 2) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเพียงพอในเนื้อหาที่จะสื่อสาร และ 3) เป็นผู้ที่มีความสามารถและความพร้อมในการรับสารของผู้ที่ ตนสื่อสารด้วย โดยเข้าใจ ความประสงค์ของผู้รับสาร พื้นความรู้และประสบการณ์ของผู้รับสาร ทักษะของผู้รับ สาร รวมไปถึงการเป็นผู้รู้จักใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการนำเสนอต่อผู้รับสาร (Yamaphai, 2003) โดยอุปสรรค จากการสื่อสารอาจเกิดจากการบิดเบือน หรือภาระในการสื่อสารเป็นเรื่องเกี่ยวกับปริมาณและความซับซ้อน ของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมา ดังนั้นการสื่อสาร การมอบหมายภาระงาน รวมไปถึงความสามารถในการสื่อสารจึง เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันผู้ส่งสารในฐานะ เจ้าหน้าที่รัฐควรมีคุณลักษณะที่ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม การใช้สื่อที่เหมาะสมกับประชาชนในพื้นที่ในฐานะผู้รับสาร ความรู้ในการวิเคราะห์ผู้รับสาร มีทักษะในการพูด เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความจริงใจ โปร่งใส และเสียสละส่วนตนเพื่อ ส่วนรวม (Ngemprasertsri, 2001; Srichai, 2014)

2. สาร

สำหรับข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการพูดคุยประสานงานเพื่อการจัดการสถานที่การจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับความสะดวกในการคมนาคม ความเพียงพอของสถานที่ จอดรถ สถานที่จัดงานใกล้แหล่งชุมชน สถานที่จัดงานสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ที่พักบริเวณใกล้เคียงสถานที่จัด งาน ป้ายประชาสัมพันธ์งานสามารถติดตั้งได้ตรงเส้นทางหลัก สถานที่จัดงานอยู่ใกล้ห้างสรรพสินค้า สถานที่จัด งานอยู่ใกล้ตลาดเพื่อรองรับการซื้อสินค้าของผู้ประกอบการปรุงสด ฐานข้อมูลจากการจำหน่ายสินค้า OTOP ใน ประเทศมาเลเซียที่ผ่านมา เป็นฐานข้อมูลที่สำคัญ นอกจากนั้น ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ข้อมูลการกีด กันทางการค้าของประเทศมาเลเซีย Ruaysuntia. (2007) ระบุว่า การค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศ

มาเลเซียมีปัญหาด้านการกีดกันทางการค้าของประเทศมาเลเซีย ซึ่งการที่ประเทศไทยจะได้มาซึ่งข้อได้เปรียบทางการค้าจะต้องมีการวางแผน จัดการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถอยู่ในตลาดของประเทศมาเลเซียได้ โดย Punyasurachid. (2006) ให้เหตุผลว่า โครงสร้างการผลิตสินค้าของประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีลักษณะคล้ายคลึงกัน สินค้าที่นำเข้าประเทศอาจสร้างความเสียหายหรือเป็นคู่แข่งกับสินค้าที่ผลิตในประเทศ ทำให้มีการกีดกันทางการค้าสูง

3. สื่อ

หนังสือสัญญาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน กล่าวถึงข้อตกลงระหว่างประเทศไทย และ ประเทศมาเลเซีย ในประเด็นกรอบเจรจาเพื่อจัดทำบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารทางบก ระหว่างไทย-มาเลเซีย รวมไปถึงหนังสือราชการ สื่อวิทยุกระจายเสียงในรัฐต่างๆ ในประเทศมาเลเซียจัดงานเป็นช่องทางที่สำคัญในกระบวนการสื่อสาร ซึ่ง Phuangngam. (2010) กล่าวว่าช่องทางการสื่อสารมวลชน เป็นวิถีทางในการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น วิทยุกระจายเสียง มีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ แพร่กระจายข่าวสารและสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้ และช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ช่องทางการสื่อสารทั้งสองเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม รวมถึงการสร้างความสำเร็จระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เป็นผลที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับการสื่อสารแบบเครือข่าย (Kanchanarangseenon, 1998; Sathapitanon. & Tiraphan, 2003, p.7) รวมไปถึงการสื่อสารใน แนวนวนาที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร นอกจากนี้ยังพบว่า สื่อออนไลน์ ได้แก่ Line Facebook ไลน์ เป็นสื่อที่ช่วยให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานบรรลุผล

4. ผู้รับสาร

ผู้รับสารที่เป็นกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่เข้าไปจำหน่ายสินค้าในประเทศมาเลเซีย อาจพบปัญหาอุปสรรคในการจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซีย อาทิ 1) จำนวนร้านค้ามีปริมาณมากเกินไป ในขณะที่พื้นที่ในการจัดกิจกรรมมีจำนวนน้อย 2) ร้านค้าหาบเร่ ปิดกั้นทางเข้า-ออก ทำให้ลักษณะการจัดงานไม่โดดเด่น 3) กำลังการซื้อของคนในรัฐที่เข้าไปจำหน่ายลดลง เนื่องจากความถี่ของการจัดงานภาครัฐ 4) ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ยาวเกินไป ป้ายการจัดงานทางเข้าไม่เด่นชัด 5) สินค้าที่ไปจำหน่ายซ้ำกันไม่มีความหลากหลาย เนื่องจากรอการสั่งซื้อของผู้ประกอบการต่างจังหวัด ทำให้การคัดเลือกกลุ่มมีเวลาน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากอุปสรรคในการสื่อสารทางการตลาดในตลาดระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ภาษา วัฒนธรรม การศึกษา ค่านิยม ทัศนคติ สื่อ ศาสนา และกฎหมาย (Saengwiphak, 2006) นอกจากนี้ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคในประเทศมาเลเซียของ Business Research Department (2014) พบว่า สินค้าแฟชั่น เครื่องแต่งกาย อัญมณีและเครื่องประดับที่มีการออกแบบทันสมัย อาหารสำเร็จรูป ขนมขบเคี้ยวและเครื่องดื่มที่มีรสชาติแปลกใหม่ รวมทั้งผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะผลไม้ไทย ซึ่งเป็นที่นิยมมากในตลาดมาเลเซีย เช่น มะม่วง ทุเรียน มังคุด และมะพร้าว เป็นต้น ล้วนมีแนวโน้มเติบโตตามกำลังซื้อของผู้บริโภคในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากชาวมาเลเซียคุ้นเคยกับอาหารไทยเป็นอย่างดีเพราะมีการเดินทางไปมาหาสู่ติดต่อค้าขายกันมานาน ประกอบกับอาหารไทยมีรสชาติเป็นเอกลักษณ์ และมีสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อร่างกายเป็นส่วนประกอบสำคัญเข้ากับกระแสตื่นตัวในการดูแลสุขภาพในปัจจุบัน การบริโภคอาหารไทยของผู้บริโภคในประเทศมาเลเซีย จึงมีแนวโน้มเติบโตที่ดี นอกจากนี้จากการศึกษาของ Srichuangchote (2008) พบว่า ผู้ประกอบการ OTOP ในบทบาทผู้รับสาร ให้ความสำคัญกับ 1) ด้านการให้บริการขนส่ง โดยเฉพาะการประกันสินค้าสูญหายและการ

ชำระเสียหาย และให้บริการที่ครบวงจร 2) ด้านราคาค่าขนส่ง 3) ด้านช่องทางการจำหน่าย และ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด

ประเด็นสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการสื่อสารเพื่อจัดการการจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซีย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านการค้าการลงทุนระหว่างประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย รวมทั้งข้อมูลจากกรมเจรจาต่างประเทศ และข้อมูลจากการศึกษาวิจัย พบว่า ประเด็นสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการสื่อสารเพื่อจัดการการจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซียมีดังนี้

1. คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่หรือประธานเครือข่าย OTOP ควรประกอบด้วย
 - 1.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจลึกซึ้ง และมีความชัดเจนในข้อมูลที่จะสื่อสาร
 - 1.2 เป็นผู้ที่มีความสามารถและความพร้อมในการรับสารของผู้ที่ต้นสื่อสารด้วย โดยเข้าใจความประสงค์ของผู้รับสาร พื้นความรู้และประสบการณ์ของผู้รับสาร ทักษะของผู้รับสาร
 - 1.3 เป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสารผ่านการใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการนำเสนอต่อผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP ที่ประสงค์จะจำหน่ายสินค้าในประเทศมาเลเซีย
2. ฐานข้อมูลที่สำคัญเพื่อรองรับการดำเนินงาน ควรประกอบด้วย
 - 2.1 ฐานข้อมูลด้านการคมนาคม
 - 2.2 ฐานข้อมูลด้านการให้บริการขนส่ง
 - 2.3 ฐานข้อมูลด้านช่องทางการจำหน่าย
 - 2.4 ฐานข้อมูลด้านการส่งเสริมการตลาด
3. การศึกษาพื้นที่ สังคม และวัฒนธรรม ก่อนดำเนินกิจกรรม ควรประกอบด้วย
 - 3.1 สถานที่จำหน่ายที่เอื้อต่อการเพิ่มยอดขายสินค้า
 - 3.2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของประชาชนในรัฐต่างๆ ของประเทศมาเลเซีย
 - 3.3 พฤติกรรมการบริโภคของประชาชนในรัฐต่างๆ ของประเทศมาเลเซีย
 - 3.4 อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา การกีดกันทางการค้า และข้อกำหนด ระเบียบ กฎหมาย

สรุป

สำนักงานส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุนการจำหน่ายสินค้าในประเทศมาเลเซีย สามารถนำข้อมูลไปกำหนดยุทธศาสตร์การจำหน่ายสินค้า OTOP ในประเทศมาเลเซีย โดยหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดควรมีประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการจัดการสินค้าและบริการเป้าประสงค์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มูลค่าสินค้าและบริการระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น และสามารถกำหนดกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์บูรณาการการทำงานเพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ และข้อกำหนดของประเทศมาเลเซีย 2) กลยุทธ์ส่งเสริม สร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ 3) กลยุทธ์การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างประเทศเพื่อจัดการสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าและบริการ และ 4) กลยุทธ์การสร้าง และพัฒนาช่องทางการสื่อสารเพื่อการประสานงานในรูปแบบประชารัฐ

References

- ASEAN Affairs. (2016). **Malaysia**. Nonthaburi : Department of Trade Negotiations.
- Bureau of Local Wisdom and Community Enterprise Promotion. (2015). **Summary of the Creative Economy Promotion Year 2015**. Department of Community Development. Bangkok : Ministry of Interior.
- Business Research Department. (2014). **Survey of Malaysian consumer behavior... Important strategies before successfully penetrating the market**. Bangkok : Export-Import Bank of Thailand.
- Community Development Promotion Group. (2016). **Summarizing the results of the two-earth relations project for the fiscal year 2016**. Narathiwat Provincial Community Development Office. Department of Community Development. Bangkok : Ministry of Interior.
- Department of Community Development. (2015). **Guidelines to OTOP products marketing**. Bangkok : Ministry of Interior.
- Department of Community Development. (2016). **A Complete Report of Achievement Evaluation for Civil State Development Project "OTOP Potential Growth"**. Bangkok : Ministry of Interior.
- Department of Trade Negotiations. (2017). **Thailand - Malaysia Trading Report**. Bangkok : Ministry of Commerce.
- Kanchanarangseneon, K. (1998). **Network Creation for development**. Journal of Community Development Department. Department of Community Development. Bangkok : Ministry of Interior.
- Lauterborn, B. (1990). New Marketing Litany: Four Ps Passé: C-Words Take Over. **Advertising Age**, 61(4), 26.
- Narathiwat Provincial Community Development Office. (2007). **One Tambon One Product**. Narathiwat Province : Narathiwat Printing Factory.
- Narkurai, R. (2002). **Economic Development of Malaysia : vision 2020**. Master of Arts Ramkhamhaeng University
- Ngernprasertsri, N. (2001). **Organization Theory : Integrative Education Pimluk**. Bangkok : Kasetsart University Publisher.
- Phuangngam, K. (2010). **Community and local self-management**. Bangkok : Thammasat University Book Center.
- Punyasurachid, S. (2006). **Trade Between Thailand and Bordering Countries**. Master of Economics Ramkhamhaeng University.
- Ruaysuntia, S. (2007). **Trade between Thailand and Malaysia**. Master of Economics Ramkhamhaeng University.
- Saengwiphak, A. (2006). **International marketing**. Bangkok : Kasetsart University.

- Sathapitanon, P. & Tiraphan, C. (2003). **Communicate with the social network. In the 3 course training materials for creating a powerful network.** Bangkok : Local Community Development Institute Institute of Learning and Civil Society Development.
- Serirat, S., et al. (1998). **Modern marketing management.** Bangkok : Theera Film and Scitex Company Limited.
- Southern Border Provinces Administration Centre. (2019). **Fostering Mutual Understanding and IMT-GT Sub-Regional Cooperation in Developing Master Plan for 6 Economic Corridor (Yala-Pattani-Narathiwat-Perak-Kelantan South Sumatra).** Yala : Southern Border Provinces Administration Centre.
- Srichuangchote, P. (2008). **Behavior and Decision-Marking of Service Users in Using Container Truck Transportation between Thailand-Malaysia-Singapore.** Master of Business Administration Degree in Business Administration. Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Srichai, C. (2017). **Satisfaction of entrepreneurs in OTOP products selling in Malaysia.** Hat Yai National and International Academic Conference No. 8. pp. 839-850. Songkhla : Hat Yai University.
- _____. (2014). **Communication for reconciliation in the three southern border provinces.** Doctor of Philosophy in Communication Arts. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Trade and Investment Cooperation Division. (2019). **Overview of Thai border trade with neighboring countries, Malaysia-Myanmar-Laos-Cambodia in 2019 (January-June).** Bangkok : Department of Foreign Trade.
- Treesakul, S. (2007). **Principles of communication.** Bangkok : Suan Sunandha Rajabhat University.
- Yamaphai, S. (2003). Basic knowledge of language for communication. In **the compilation of language courses for communication, Unit 5** (pp. 32-34). Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University, Communication Arts.

พื่อต่อ : รูปลักษณ์ทางคติความเชื่อแห่งประเพณีของบรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ต

Por Tor : The Traditional Belief Aspectsof Chinese Ancestors in

Phuket Province

ปัทมาสน์ พิณนุกูล*

Patamas Pinnukul

Received : March 8, 2019

Revised : June 21, 2019

Accepted : June 30, 2019

บทคัดย่อ

พื่อต่อ หรือสารทจีน เป็นประเพณีที่มีคติความเชื่อ และรูปแบบองค์ประกอบของการประกอบสร้างพิธีกรรมในศาลเจ้า ซึ่งถือเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และใช้พื้นที่ประดิษฐ์เป็นการเฉพาะในการทำพิธีกรรมที่มีการใช้พื้นที่เป็นฉากเป็นเวที เป็นมหรสพ มีบุคคลสำคัญทั้งคนไทยเชื้อสายจีน และคนอื่น ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรม มีการหมั้นเวียนและร่วมกันดำเนินการใน “มิติช่วงเวลาในพื้นที่แห่งความศักดิ์สิทธิ์” ตั้งแต่วันที่ 1 เดือน 7 จนถึงวันสุดท้ายของเดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน เพื่อเช่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ วิญญาณวีรชน และวิญญาณที่ไร้ญาติ ตามพื้นที่ของชุมชนต่างๆ ชุมชนหรือศาลเจ้าที่จัดงาน แต่ไม่มีกิมฉิ้น หรือเทวรูปองค์เทพไต่ซือเอี้ย จะมีการจัดทำประติมากรรมตุ๊กตากระดาษของค์เทพไต่ซือเอี้ย หรือจัดทำป้ายชื่อองค์เทพไต่ซือเอี้ย ที่ทำด้วยกระดาษขึ้นแทน รวมทั้งมีขนมเต่าแดงหรือที่เรียกว่า “อั้งกั” ซึ่งกลายเป็นสัญลักษณ์สำคัญของประเพณีพื่อต่อที่แสดงความหมายทางสัญลักษณ์คติความเชื่อเรื่องคุณงามความดี ความกตัญญูที่มีต่อบรรพชนของคนจีน นำไปสู่กระบวนการสร้างงานศิลปะขนมเต่าแดงที่เป็นตัวหมายที่สื่อถึง “เกราะ หรือสิ่งปกป้องคุ้มครอง” ตามความเชื่อที่ว่า “เต่า” เป็นสัตว์มงคล เป็นพาหนะแห่งสวรรค์ มีอายุยืนยาว สามารถนำผู้คนข้ามแดนทุรกันดาร จนล่วงพ้นจากความทุกข์ยากทั้งปวง คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ร่วมกันสืบทอดประเพณีพื่อต่ออย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : พื่อต่อ / รูปลักษณ์ / ความเชื่อ / ประเพณี / บรรพบุรุษชาวจีน

ABSTRACT

Por Tor was the belief tradition and there was the format of composition about shrine ritual which was the sacred space, including using specific artificial areas for performing the ritual. The areas were set as the scenery, stage and entertainment. There were important persons both Thai Chinese people and others from inside and outside the area who participated in the ritual by circulating and working together for “Time Dimension of Sacred Space” from the 1st of seventh month to the last day of seventh month according to the Chinese lunar year. The mentioned above was held for paying respect to the ancestral spirits, heroic spirits and other spirits in community areas. The communities or shrines were organized the ritual but there was no Kim Sin or the Chinese god idol; Ti Sux Xei which was made as paper doll sculptures or name labels instead. Include the red turtle dessert called as “Auguk”, the important symbol of Por Tor tradition; meaning of goodness and gratitude to the ancestors of Chinese people that led to art creation process. The red turtle dessert was meant as “the armor or protection” believed that the turtle was the auspicious animal; vehicle of heaven, having a long life and it could take the people step over the land of hardship. Thai Chinese people in Phuket still maintain the tradition inheritance continuously.

Keywords : Por Tor / Aspects / Beliefs / Tradition / Chinese Ancestors

บทนำ

คนจีนเชื้อสายต่าง ๆ รวมถึงเชื้อสายฮกเกี้ยน ส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนิกายมหายานแบบจีน โดยพุทธศาสนาได้เผยแพร่เข้าสู่จีนในสมัยราชวงศ์ฮั่น และมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เข้ากับบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัยมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนิยามมหายานสามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี จนกลายเป็นพุทธศาสนามหายานแบบจีนที่มีอิทธิพลต่อระบบความคิด ความเชื่อทางศาสนาของชาวจีนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในสมัยราชวงศ์สุย และราชวงศ์ถัง ที่ถือเป็นยุคที่พุทธศาสนาในจีนเจริญรุ่งเรืองอย่างมาก เพราะในช่วงเวลานั้นมีการรวมแคว้นต่าง ๆ ให้เป็นปึกแผ่นกว้างขวางมากขึ้น จึงทำให้มีการแลกเปลี่ยนทั้งด้านเศรษฐกิจ ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวจีนกลุ่มต่างๆ ส่งผลให้พุทธศาสนามีพัฒนาการมากขึ้น โดยกษัตริย์ในสมัยราชวงศ์ถัง ได้ยึดหลักปรัชญาทั้งของขงจื้อ เต๋า และพุทธศาสนาใช้ในการปกครองประเทศ พุทธศาสนาที่ผ่านการหลอมรวมจากวัฒนธรรมจีนส่วนหนึ่งได้นำเอาปรัชญาของขงจื้อและเต๋ารวมเข้าด้วยกัน กลายเป็นพุทธศาสนิกายต่างๆ ตามแบบวัฒนธรรมจีน (College of Beijing Chinese, et al, 2007, p.13)

ในส่วนของจังหวัดภูเก็ต ที่มีชาวจีนกลุ่มต่างๆ อพยพหนีภัยเศรษฐกิจและภัยสงครามในช่วงปลายราชวงศ์ชิง เข้ามาทำมาหากินและตั้งบ้านเรือนเป็นชุมชนเล็กๆ ในบริเวณที่เรียกว่า “ท่งคา” หรือ “ทุ้งคา” และบริเวณตัวเมืองกะทู้เท่านั้น ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนเชื้อสายฮกเกี้ยนที่นำเอาคติความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของตนมาปฏิบัติร่วมกันในชุมชน และส่งผ่านต่อมาสู่ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนที่เรียกกันว่า “باب๋า” ซึ่งเป็นลูกผสมระหว่างคนจีนโพ้นทะเลกับคนพื้นเมืองภูเก็ต และได้ถ่ายทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยประเพณีที่สำคัญต่างๆ ยังคงปรากฏอยู่จนถึงปัจจุบัน และหนึ่งในประเพณีที่สำคัญ คือ ประเพณี “พ้อต่อ” หรือที่เรียกกันว่าประเพณี “สารทจีน”

เดิมสารทจีนเป็นเทศกาลสำคัญของลัทธิขงจื้อ เต๋า และพุทธศาสนา ซึ่งในอดีตเป็นเทศกาลที่ยิ่งใหญ่ในประเทศจีน แต่ปัจจุบันความสำคัญของเทศกาลนี้ลดน้อยลง เพราะชาวบ้านของชาวจีนทางภาคเหนือไม่ได้กระทำแล้ว คงเหลือแต่ในวัดพุทธ และวัดเต๋า รวมทั้งยังคงแพร่หลายอยู่ในหมู่ชาวจีนทางภาคใต้ ตั้งแต่মনทลหุเปย อานฮุย เจ้อเจียง ลงมาจนถึงกวางสี ยูนนาน ในหมู่ชาวจีนแคะ กวางตุ้ง ฮกเกี้ยน แต่จิว และไหหลำ (Sikkhakosol, 2014, p.368) รวมทั้งยังคงเป็นเทศกาลที่สำคัญและมีเอกลักษณ์เฉพาะที่กลายเป็นจุดสนใจในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบันด้วย

ประเพณีฟ้อต่อของบรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ตมีรูปลักษณะทางคติความเชื่อแห่งประเพณีในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. คติตามความเชื่อ และรูปแบบองค์ประกอบของการประกอบสร้างพิธีกรรม

คนจีนในอดีตมีความเชื่อว่า ช่วงเดือน 7 ตามปฏิทินจีนเป็นช่วงเทศกาลของคนตาย จึงถือว่าเป็น “เดือนผี” โดยเริ่มนับตั้งแต่วันแรกของเดือน คือวันที่ 1 เดือน 7 ตามปฏิทินทศคติจีน ถือเป็นวัน “เปิดประตูยมโลก” ให้เหล่าผี เปรต อสุรกาย หรือวิญญาณทั้งหลายออกมาท่องเที่ยวและรับการเซ่นไหว้จากญาติพี่น้องในโลกมนุษย์ มีการจัดงานประเพณี “ฟ้อต่อ” เพื่อเซ่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ วิญญาณวีรชน และวิญญาณที่ไร้ญาติ ตามพื้นที่ของชุมชนต่างๆ ตลอดช่วงเดือนนี้ไปจนถึงวันสุดท้ายของเดือน 7 ตามปฏิทินทศคติจีน ที่ถือเป็นวัน “ปิดประตูยมโลก” ดังที่ Pattranupravat (2009, p.118) กล่าวถึงช่วงเดือนประตูดังเปิด-ปิด สรุปได้ว่า ในช่วงเดือน 7 ของทุกปี คนจีนส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นเดือนที่นรกภูมิมีการปลดปล่อยวิญญาณพวกภูตผีไร้ญาติที่หิวโหยให้ออกมารับส่วนบุญในโลกมนุษย์ โดยมีเวลากำหนดให้ 1 เดือน เมื่อครบกำหนดสิ้นเดือน 7 แล้ว ดวงวิญญาณภูตผีต่างๆ ก็กลับสู่นรกภูมิจากความเชื่อนี้นำไปสู่ข้อห้ามของคนจีนในอดีต ที่ห้ามลูกหลานของตนไม่ให้ออกนอกบ้านหลังเวลาพลบค่ำ เพื่อหลีกเลี่ยงเคราะห์ที่หายนามร้ายที่อาจจะเกิดขึ้น จากอิทธิพลของดวงวิญญาณที่ถูกปลดปล่อยออกมา รวมทั้งถือเป็นเดือนต้องห้ามสำหรับงานมงคลต่างๆ ด้วย

วันที่ 15 เดือน 7 ตามปฏิทินทศคติจีน (ซิดไจ้ยจับห่อง หรือซิดไจ้ยปั่ว) เป็นวันที่พระจันทร์เต็มดวงกลางเดือน 7 คนไทยมักเรียกกันว่า “วันสารทจีน” เป็นวันเทวสมภพหรือ “เส่งต่าน” ขององค์เทพ “เต็กวันไต่เต้” หรือ “ต่งหงวนเต็กวัน” ตามสำเนียงจีนฮกเกี้ยน จึงเรียกช่วงเทศกาลนี้ว่า “ต่งหงวนโหย้” หรือเทศกาลต่งหงวน ซึ่งองค์เทพต่งหงวนเต็กวัน เป็นหนึ่งในองค์เทพสำคัญ 3 องค์ประจำศาสนาเต๋า ได้แก่ องค์เทพประจำฟ้า ดิน และแม่น้ำ (Manuchantharat, 2018, June 21) เป็นองค์เทพที่ผู้คนเคารพบูชา และเชื่อว่าเป็นองค์เทพที่สร้างโลก หรือที่เรียกตามภาษาจีนฮกเกี้ยนว่า “ซำกวันไต่เต้” ประกอบด้วยองค์เทพต่งหงวนเต็กวัน หรือองค์เทพเต็กวันไต่เต้ คือ เทพผู้เป็นใหญ่ในพื้นที่ภพ องค์เทพช่งหงวนเทียนกวัน หรือเทียนกวันไต่เต้ คือ เทพผู้เป็นใหญ่ในพื้นที่ฟ้า และองค์เทพฮ่าหงวนจ้วยกวัน หรือจ้วยกวันไต่เต้ คือ เทพผู้เป็นใหญ่ในพื้นที่น้ำ พิธีกรรมฟ้อต่อ จึงถือว่่าวันที่ 15 เดือน 7 ตามปฏิทินทศคติจีน เป็นวันไหว้บวงสรวงองค์เทพแห่งพื้นที่ ฟ้า พื้นภพ และพื้นน้ำ (Shrine Seng Tek Ben, n.d., p.6) นอกจากนี้ วันที่ 15 เดือน 7 ตามปฏิทินทศคติจีน ยังเป็นวันมหาปวารณา หรือวันสุดท้ายของการทำสังฆกรรมร่วมกันในวันออกพรรษาของพุทธศาสนานิกายมหายานด้วย

ฟ้อต่อ เป็นภาษาจีนสำเนียงฮกเกี้ยน กร่อนมาจากคำว่า “ฟ้อต่อ จ่งเซ้ง” หมายถึง การโปรดสัตวืให้หลุดพ้นจากห้วงแห่งความทุกข์โดยทั่วกัน จึงมีการจัดพิธีเซ่นไหว้อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ เหล่าวีรชน และวิญญาณเร่ร่อน ตลอดช่วงเดือน 7 ตามปฏิทินทศคติจีน ที่เรียกกันว่า ช่วงเดือนสารทจีน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสารทไทยที่มีการทำบุญเข้าวัดอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ และวิญญาณเร่ร่อน ตลอดช่วงเดือน 10 ตามปฏิทินทศคติไทย ความคล้ายคลึงกันนี้เป็นผลมาจากคติความเชื่อร่วมกันทางพุทธศาสนา อันเป็นหนึ่งในศาสนาหลักของคนไทยและคนจีนมาตั้งแต่อดีตกาล โดยพุทธศาสนาเรียกเทศกาลนี้ตามภาษาสันสกฤต ว่า “อุลลัมพน”

ส่วนสำเนียงจีนฮกเกี้ยน เรียกว่า “อุหลานผูน” และเรียกเทศกาลนี้ว่า “อุหลานผูนเซ่งโหย่” คำว่า “เซ่งโหย่” หมายถึง งานชุมชนเฉลิมฉลอง จึงหมายถึง งานเฉลิมฉลองเทศกาลอุลลัมพุน ซึ่งต่อมาร่อนคำเป็น “อุหลานผูนโหย่” หรือ “อุหลานเซ่งโหย่” แต่คนภูเก็ตินิยมเรียกตามบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนว่า “พ้อต้อ” (Chuenphimonchankit, 2018, June 25)

ในสมัยราชวงศ์จิ้นของจีน พระสูตร “อุลลัมพุนสูตร” ของพุทธศาสนานิกายโยคยาจารย์ มีอิทธิพลต่อเทศกาลไหว้บรรพบุรุษในช่วงเดือน 7 ตามปีจันทรคติจีนเป็นอย่างมาก Sikkhakosol (2014, pp.372-373, pp.385-386) กล่าวถึงความตอนหนึ่งในคัมภีร์ อุลลัมพุนสูตร ว่า พระโมคคัลลานะเห็นมารดาเกิดเป็นปรตัตตูปชีวีเปรตผู้อดอยากทิวโหย จึงใช้อิทธิฤทธิ์นำบาตรข้าวไปส่งให้ เปรตมารดาใช้มือซ้ายประคองบาตร มือขวาเปิบข้าว แต่ยังไม่ทันที่ข้าวจะเข้าปาก ข้าวนั้นก็กลับกลายเป็นถ่านไปสิ้น พระเถระเจ้าจึงนำความมาราบพูลพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าจึงมีพุทธฎีกาตรัสว่า

“โยมมารดาของเรามีบาปหนักเกินกำลังฤทธิ์ และบุญกุศลของเธอเพียงผู้เดียวจะช่วยให้ ต้องใช้บุญฤทธิ์ของสงฆ์จากทั่วทุกสารทิศประมวลกันเป็นมหากุศลจึงจะโปรดมารดาเธอให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวงในอบายได้ ตถาคตจะบอกวิธีให้ ในวัน 15 ค่ำกลางเดือน 7 อันเป็นวันมหาปวารณาออกพรรษา เพื่อโปรดบิดามารดาทั้ง 7 ชาติในอดีตและบิดามารดาในชาติปัจจุบัน ให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวง เธอจงจัดภัตตาหารหลากหลาย ผลไม้ นานาชนิด น้ำ ปานะ ธูปเทียนแลเครื่องไทยทานใส่พานภาชนะเป็นสังฆทานถวายแด่พระสงฆ์ จากทุกสารทิศ ด้วยบุญฤทธิ์ที่พระสงฆ์ได้รักษาพรตพรหมจรรย์มาครบถ้วน 1 พรรษา แลอาณิสสแห่งสังฆทานนี้ บิดามารดาในชาติก่อน 7 ชาติและบิดามารดา ในชาตินี้ตลอดจนวงศาญาติจะพ้นจากอบายภูมิทั้งสาม (นรก เปรต เดรัจฉาน) โดยพลัน หากบิดามารดาในชาติก่อนทั้ง 7 ชาติขึ้นสวรรค์ก็จะเกิดทันทีเป็นโอปาติกะ กำเนิดในสรวงสวรรค์อันเรืองโรจน์” พระโมคคัลลานะเถระจึงดำเนินการตามพุทธบรรพชา มารดาก็พ้นจากอบายภูมิ พระเถระเจ้าจึงทูลว่า “ต่อไปภายหน้าหากลูกหลานผู้มั่งคั่งเวทิตาจิตปรารถนาช่วยบิดามารดาให้พ้นจากอบายแลทุกข์ภัย ก็ควรจัดสังฆทานอุลลัมพุนบูชา”

Sikkhakosol (2014) ยังกล่าวถึงกลุ่มคนแต่จิวที่มีการเซ่นไหว้บรรพบุรุษในช่วงเดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน ที่เรียกว่า “ซีโกวโฉย” คำว่า “ซีโกว” เป็นพิธีที่กระเจาด เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่วิญญาณที่ไม่มีญาติ และเปรตชน รูปแบบหนึ่ง โดยมีหลักการสำคัญ คือ การแจกทานให้แก่คนยากจน มีชื่อตามคัมภีร์พุทธศาสนาของจีนแต่จิวว่า “หฺยู่แคเอี่ยมเค่า” แปลว่า “พิธีเปรตพลีโยคกรรม” เป็นพิธีอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับ โดยเฉพาะผีไม่มีญาติทั้งหลาย เป็นพิธีสำคัญคู่กับ “อุลลัมพุนสังฆทาน” ที่มีการอุทิศส่วนกุศลแก่บิดา มารดา และบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว แต่ปัจจุบันการจัดอุลลัมพุนสังฆทานในหมู่ชาวบ้านจีนสูญหายไป ส่วนรูปแบบพิธีกรรมที่กระเจาดที่จัดขึ้นในจีน ไต้หวัน และไทยมีลักษณะที่แตกต่างกันอยู่บ้าง

จะเห็นได้ว่า การเซ่นไหว้ภูตผีมีมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ โดยเข้าใจว่าคนเราเมื่อร่างกายดับสิ้นไปแล้ว วิญญาณยังไม่ตาย แต่วิญญาณจะออกจากร่างกายไปอาศัยอยู่ในอีกโลกหนึ่ง และเชื่อว่าผลของการกระทำในโลกนี้จะสะสมส่งผลให้เกิดผลในโลกหน้า ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นรก และสวรรค์ อันเป็นดินแดนที่มนุษย์จะต้องไปเกิดตามผลแห่งบาปบุญคุณโทษที่กระทำไว้ โดยเมื่อตายไปแล้วอาจตกไปอยู่ในนรก ซึ่งในความคิดมนุษย์ นรกเป็นภาพที่น่าเกลียดน่ากลัว ตรงข้ามกับภาพของสวรรค์ที่เพียบพร้อมและอุดมสมบูรณ์ ความเชื่อดังกล่าวนี้จึงสะท้อนอยู่ในประเพณีท้องถิ่นที่มุ่งปลูกฝังให้มนุษย์ประพฤติดี ประกอบแต่กรรมดี เพื่อกรรมดีที่กระทำจะส่งผลให้ไปสู่ภพภูมิที่ดีในชาติต่อไป (Thapanee, pesud. 2006, p.19) อย่างไรก็ตามความเชื่อเรื่องภูตผีวิญญาณมีการพัฒนาไปตามความคิดของมนุษย์ที่อาจเหมือนหรือแตกต่างกันไป ความคิดเหล่านี้สะท้อนผ่านความเชื่อที่นำไปสู่การประกอบพิธีกรรมต่างๆ ของชาวจีน ดังที่ Wasinanon. (2009, pp.16-18) กล่าวถึงชาวจีนว่า ให้

ความสำคัญในเรื่องความกตัญญูและการเคารพต่อบรรพบุรุษ จึงเกิดเป็นพิธีกรรมการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ที่มีการกล่าวกันว่า เป็นการผนวกรวมจากการเซ่นไหว้สัญลักษณ์ประจำเผ่า และการเซ่นไหว้ภูตผี เนื่องจากการเซ่นไหว้สัญลักษณ์ประจำเผ่ามีนัยแฝงของการเซ่นไหว้บรรพบุรุษอยู่ด้วย แต่เป้าหมายของการเซ่นไหว้เปลี่ยนจากเดิมที่เป็นสัตว์วิเศษหรือสิ่งของ กลายเป็นการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ เพื่อขอให้บรรพบุรุษคุ้มครองให้ลูกหลานมีความสุข ความเจริญ

ความเชื่อดั้งเดิมที่มีการเซ่นไหว้ตั้งแต่ธรรมชาติ ภูตผีปีศาจ และบรรพบุรุษ ยังคงเป็นความเชื่อที่ปรากฏให้เห็นในทุกยุคสมัย ไม่อาจแยกออกกระหว่างความเป็นสังคมกับมนุษย์ และมนุษย์กับศาสนา และภายใต้สถานะที่มนุษย์ต้องประสบกับปัญหาพลวัตทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง หรือสถานะอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นไปอย่างใจปรารถนา จึงต้องมีการปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ การพึ่งอำนาจสิ่งลึกลับและวิญญาณผีบรรพบุรุษจึงเป็นหนทางหนึ่ง เพราะเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะช่วยปกป้องคุ้มครองให้ชีวิตดำเนินไปตามวิถีที่สงบสุข และประสบความสำเร็จ จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์ของการกระทำร่วมกันที่สัมพันธ์กับอำนาจสิ่งลึกลับในพื้นที่ทางสังคมของกลุ่มคนต่างๆ เพื่อให้เกิดผลตอบสนองที่ดีทั้งในปัจจุบันและในภายภาคหน้า สอดคล้องกับที่ Wongwiphak. (2012 October-2013 March, p.7) กล่าวถึงพิธีกรรมที่กระทำร่วมกันในชุมชนว่า อาจเป็นเพราะเป็นวาระของงานประเพณีที่เชื่อว่า จะส่งผลตอบรับในภายภาคหน้า จึงเป็นที่นิยมถือปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย บางสังคมกำหนดให้มีการประกอบพิธีกรรมหลายวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลในชุมชนหรือสมาชิกมีโอกาสสะสมผลของการกระทำเพื่ออนาคตได้ทั่วถึงกัน โดยศาสนสถานเป็นศูนย์รวมของการปฏิบัติกิจพิธีที่คนจะหลั่งไหลไปร่วมสะสมผลของการกระทำในภพนี้เพื่อสู่ภพหน้า เกิดเป็นข้อเสนอ 3 ประการที่เกี่ยวกับการกระทำตามความเชื่อเพื่อผลตอบรับระยะยาว ได้แก่ 1) เป็นการกระทำของผู้คนในกลุ่มปฐมภูมิ โดยเฉพาะครอบครัวเครือญาติ 2) การประกอบพิธีจะดำเนินไปอย่างเคร่งครัดในสังคมที่ให้ความสำคัญกับ “อนุรักษนิยม” ในสังคมที่ยึดถือปฏิบัติตามผู้นำหรือผู้อาวุโสที่มีกระทำตามพิธีกรรม และ 3) ในสังคมที่การอ่าน เขียน ยังจำกัด จะอาศัยสื่อต่างๆ เช่น ประติมากรรมองค์เทพ และการบอกเล่าผ่านมุขปาฐะในรูปของนิทานและตำนาน มาเป็นแบบแผนให้ประเพณีปฏิบัติ เพื่อผลลัพธ์ในภายภาคหน้า เช่นเดียวกับเทศกาลพ่อต๋อในจังหวัดภูเก็ต ที่บรรพบุรุษชาวจีนร่วมกันจัดให้มีขึ้นตามแนวทางศาสนา เพื่อเซ่นไหว้วิญญาณผีบรรพบุรุษ ภูตผีปีศาจ เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญู กตเวทิต่อบรรพชน และการแบ่งปันให้ทานแก่เหล่าวิญญาณที่ทุกข์ยาก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเอง เป็นการสะสมผลบุญไว้ใช้ในภพหน้า รวมทั้งยังเป็นการรำลึกถึงดินแดนบ้านเกิดที่ตนจากมา และสร้างความเป็นตัวตนของกลุ่มคนจีนขึ้นในสังคมใหม่ด้วย จึงก่อให้เกิดเป็นพื้นที่พิธีกรรมแห่งการโปรดทานประจำปีของชุมชนต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ตสืบมาจนถึงปัจจุบัน

ในช่วงประเพณีพ่อต๋อของจังหวัดภูเก็ต จะมีการจัดอาหารคาวหวานเพื่อเซ่นไหว้ดวงวิญญาณต่างๆ ทั้งวิญญาณบรรพบุรุษของตนเอง และ “โฮเฮียตี้” ที่แปลตามศัพท์ว่าพี่น้องที่ดีของเรา หมายถึง บรรดาวิญญาณทั่วๆ ไป ทั้งที่มีญาติและไม่มีญาติ รวมทั้งสัมภเวสีทั้งหลาย (Manuchantharat, 2018, June 21) สอดคล้องกับที่ Sikkhakosol. (2014, p.380) กล่าวถึงวิญญาณเหล่านี้ว่า พวกผี โบราณเรียกว่า “ลี้” ถือเป็นผีชั่วร้าย ด้วยอิทธิพลของพุทธศาสนาทำให้ทัศนะของผีพวกนี้เปลี่ยนไปเป็นผีที่นาสงสาร จนปัจจุบันเรียกผีพวกนี้ว่า “โฮเฮียตี้” แปลว่า “พี่น้องที่ดี” และเน้นวิญญาณผีผู้ยากไร้ไม่มีญาติ จึงกล่าวได้ว่า โฮเฮียตี้ในงานพ่อต๋อ เป็นผีไร้ญาติ หรือกลุ่มคนจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาทำงานในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกุลีเหมืองแร่ ไม่มีลูกหลานจัดพิธีเซ่นไหว้ให้รวมไปถึงผีเร่ร่อนอื่นๆ ด้วย ส่วนรูปแบบการเซ่นไหว้ แบ่งได้ 2 แบบ คือ “ซูพ่อ” และ “กงพ่อ” ดังนี้

1. ซูพ่อ หมายถึง พิธีที่จัดขึ้นเป็นการส่วนตัวภายในบ้าน ไม่มีการกำหนดวันที่แน่นอน โดยคนจีน และคนไทยเชื้อสายจีนแต่ละกลุ่มจะมีการกำหนดวันของกลุ่มตนเอง เช่น คนจีนกวางตุ้ง และคนจีนแคะ

ส่วนใหญ่จะจัดพิธีในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน แต่คนจีนฮกเกี้ยน ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่มีจำนวนมากที่สุด จะถือเอาวันที่ 15 ค่ำ เดือน 7 ตามปฏิทินจีน เป็นวันเซ่นไหว้บรรพบุรุษของตน พิธีการเซ่นไหว้นั้นปกติจะแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงเช้า ช่วงสาย และช่วงเย็น โดยช่วงเช้า จะเป็นการไหว้พระพุทธรูป และ/หรือองค์เทวรูปจีน ที่ประดิษฐานอยู่ภายในบ้าน สิ่งของที่นำมาถวายจะเป็นอาหารคาวหวานและผลไม้ต่างๆ เป็นหลัก ส่วนบ้านใดที่มีองค์เทวรูปจีนประดิษฐานอยู่ด้วย อาจถวายชุด “ห้อยเส้่ง” ที่ประกอบด้วยอาหารคาวจำนวน 5 อย่าง จัดวางไว้ในถาดเดียวกัน เช่น ไก่ต้ม หมูต้ม เป็ดต้ม ไข่ไก่ต้ม ปลาหมึกแห้ง ปูต้ม ปลาทอด เป็นต้น ตามแต่จะหาได้ในพื้นที่นั้นๆ หรือตามความชอบของเจ้าของบ้าน นอกจากนี้ยังมีการไว้พระภูมิเจ้าที่ หรือเจ้าบ้านเจ้าเรือนควบคู่กันไปในช่วงเวลานี้ด้วย และทั้งช่วงเวลาพอสมควรจึงเผากระดาษทอง และจุดประทัดถวายเป็นอันเสร็จพิธี จากนั้นในช่วงสายจะเป็นการไหว้บรรพบุรุษของตนเอง ด้วยชุดอาหารคาวหวาน และผลไม้ต่างๆ รวมทั้งอาจมีชุด “สามเส้่ง” ที่เป็นอาหารคาวจัดวางไว้ในถาดเดียวกัน เช่นเดียวกับชุดห้อยเส้่ง แต่จะมีอาหารเพียง 3 อย่างเท่านั้น โดยสิ่งของทั้งหมดจะนำมาจัดวางไว้บนโต๊ะด้านหน้า “ซินจู๋” หรือป้ายบรรพชนที่ทำด้วยไม้แกะสลักชื่อแซ่บรรพบุรุษ ซึ่งบางบ้านอาจไม่มีป้ายบรรพชน แต่มีป้ายที่เขียนชื่อบนกระดาษใส่กรอบหรือบางบ้านอาจมีเพียงรูปภาพของบรรพบุรุษผู้วายชนเท่านั้น ส่วนการจัดโต๊ะอาหาร ปกติจะมีการจัดวางถ้วยใส่ข้าวสวย พร้อมตะเกียบ และช้อน รวมทั้งแก้วเหล้าและแก้วน้ำชาวางไว้ที่โต๊ะพิธี และจัดวางเก้าอี้ไว้รอบๆ โต๊ะพิธีนั้นเพื่อให้บรรพบุรุษของตนได้นั่งด้วย เมื่อจัดเตรียมสิ่งของต่างๆ เรียบร้อยแล้ว จึงจุดธูปเทียนอัญเชิญบรรพบุรุษของตนให้มากินสิ่งของเซ่นไหว้เหล่านั้น จากนั้นจะเป็นการรอเวลาอันสมควร จึงทำการไถ่ถามว่าได้อกินสิ่งของเซ่นไหว้นั้นอิมหนาสำราญหรือยัง ด้วยวิธีการเสี่ยงทายที่เรียกว่า “ปู้โป้ย” โดยการโยนไม้โป้ยขึ้นเบื้องหน้า หากไม้โป้ยที่ตกลงสู่พื้นอยู่ในลักษณะคว่ำอันหนึ่งและหงายอันหนึ่ง เรียกว่า “อันโป้ย” แสดงถึงการตอบรับจึงทำการเผากระดาษเงิน หรืออาจมีกระดาษทองด้วยเพื่อส่งไปให้วิญญาณบรรพบุรุษได้ใช้จ่ายในยมโลก และจบลงด้วยการจุดประทัด เป็นอันเสร็จพิธี อนึ่ง ในปัจจุบันส่วนใหญ่มักใช้เหรียญสดต่างชนิดต่างๆ แทนไม้โป้ย โดยถือเอาด้านหัวและด้านก้อยของเหรียญ (ด้านที่ต่างกัน) เป็นเกณฑ์แทนการคว่ำและหงายของไม้โป้ย ส่วนช่วงเวลาบ่ายหรือเย็น จะเป็นการเซ่นไหว้ “โฮเฮียตี” หรือวิญญาณพนจ้ออื่นๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว โดยมีการจัดเตรียมอาหารคาวหวาน และผลไม้ต่างๆ เช่นเดียวกับการเซ่นไหว้บรรพบุรุษของตน และมีการจัดวางถ้วยใส่ข้าวสวย ตะเกียบ ช้อน แก้วเหล้า และแก้วน้ำชา ไว้พอเป็นพิธีประมาณ 1-3 ชุด แล้วจุดธูปบอกกล่าวเชื้อเชิญโฮเฮียตีให้มารับสิ่งของเซ่นไหว้นั้น โดยมีการปักธูป 1 ดอก ไว้บนอาหารแต่ละจาน และเมื่อได้เวลาพอสมควรจึงเผากระดาษเงิน หรืออาจมีกระดาษทอง และสิ่งของเครื่องใช้ที่ทำด้วยกระดาษต่างๆ แล้วจึงจุดประทัด ถือเป็นการเสร็จพิธี

ในส่วนของการจัดโต๊ะอาหารสำหรับโฮเฮียตี จะจัดไว้ที่นอกชายคาทางด้านหลังของบ้านตามความเชื่อที่ว่า วิญญาณเหล่านี้ไม่อาจเข้ามาภายในตัวบ้านได้ เพราะไม่ใช่เครื่องญาติของบ้านนั้น พระภูมิเจ้าที่จึงไม่อนุญาตให้เข้าไปในบ้าน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันด้วยลักษณะรูปแบบของบ้านสมัยใหม่ที่ไม่ม่เนื้อที่เหลือนอกด้านหลังบ้าน จึงมีการจัดโต๊ะเซ่นไหว้ไว้ที่นอกชายคาด้านหน้าบ้านแทน (Manuchantharat, 2018, June 21)

สำหรับสิ่งของเซ่นไหว้ที่ขาดไม่ได้ คือ เส้นหมี่เหลือง อาจเป็นเส้นหมี่สด หรือเส้นหมี่เหลืองผัด รวมทั้งขนมอังกู หรือขนมเต่าแดง และขนมมวดกั้ย หรือขนมพู ที่มีความหมายอันเป็นมงคลว่า ความมีอายุมั่นคงขงขวยยืน และมีความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป นอกจากนี้ในปัจจุบันชุดอาหารคาว ห้อยเส้่ง และสามเส้่ง รวมถึงชุดกระดาษเงิน กระดาษทอง และสิ่งของเครื่องใช้ที่ทำด้วยกระดาษ เช่น บ้าน โทรศัพท์ รถ เสื้อผ้า เป็นต้น สามารถหาซื้อได้เป็นชุดในห้างสรรพสินค้าหรือร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์ทั่วไป ทำให้เกิดความสะดวกสบายมากขึ้น

2. กงป้อ หมายถึง พิธีเซ่นไหว้ที่คนในแต่ละชุมชนร่วมกันจัดขึ้น เพื่อระลึกถึงดวงวิญญาณที่เป็นญาติสนิทมิตรสหาย หรือผู้ที่เคยอาศัยอยู่ในละแวกชุมชนนั้น ถือเป็น การแสดงออกถึงความกตัญญูต่อบรรพชน เป็นการแสดงพลังความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชน โดยจัดขึ้นในพื้นที่สาธารณะประจำชุมชนนั้นๆ หรือในพื้นที่ใกล้เคียง มีรายละเอียดการจัดงาน ดังนี้

วันที่ 13 เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน จัดพิธีพ้อต่อที่พิพิธภัณฑสถานไทยหัว ถนนกระบี่ เรียกว่า “ตัวโพ่ผ้อ”

วันที่ 15 เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน จัดพิธีพ้อต่อที่ศาลเจ้าจ้อซุกัง ไกล้วงเวียนสุรินทร์

วันที่ 16 เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน จัดพิธีพ้อต่อที่ศาลเจ้าจ้ออ้ออง ถนนกระบี่

วันที่ 17-18 เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีนจัดพิธีพ้อต่อที่ตลาดสด ถนนระนอง

วันที่ 18 เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน จัดพิธีพ้อต่อที่อำเภอกะทู้ เรียกว่า “แกผ้อ”

วันที่ 19 จนถึงวันสุดท้าย เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน จัดพิธีพ้อต่อในชุมชนบางเหนียว ที่ศาลเจ้าเซ่งเต็กเป้ว

วันที่ 20 เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน จัดพิธีพ้อต่อที่พิพิธภัณฑสถานไทยหัว ถนนกระบี่ เรียกว่า “เกี้ยนเต็กผ้อ”

“เกี้ยนเต็กผ้อ”

วันที่ 21 เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน จัดพิธีพ้อต่อที่ศาลเจ้ากัวเหล็งอ้ออง ถนนตะกั่วป่า

ชุมชนอ่าวเก

วันที่ 22 เดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน จัดพิธีพ้อต่อที่อำเภอกะทู้ บริเวณศาลเจ้าต๋องย่องสู

เรียกว่า “บาบ่าผ้อ”

วันที่ 25 เดือน 7 จัดพิธีพ้อต่อที่อำเภอกะทู้ บริเวณศาลเจ้าต๋องย่องสู เรียกว่า “อ้ามผ้อ”

ภาพที่ 1 การเซ่นไหว้ในชุมชนบางเหนียว ที่ศาลเจ้าเซ่งเต็กเป้ว

ส่วนหนึ่งของการจัดงานพ้อต่อ เป็นการรำลึกถึงบรรพชนกลุ่มอั้งยี่ในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ อั้งยี่หิ้นปุ่นเถ่าก้ง และอั้งยี่หิ้นเกี้ยนเต็ก ที่เกิดความขัดแย้งกับนายเหมือง และเจ้าเหมือง ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท จนนำไปสู่การก่อจลาจล ในวันที่ 17 เดือน 6 ตามจันทรคติจีน หรือ “วันหลักไฉ่ยจับซิด” มีการรบราฆ่าฟันกันและมีการจุดไฟเผาสถานที่ต่างๆ ทำให้มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นจำนวนมาก คนจีนรุ่นต่อมาจึงได้ร่วมกันสร้างอ้าม หรือศาลเจ้า เพื่อแสดงสัญลักษณ์ของกลุ่มคนจีนบรรพบุรุษตระกูลต่างๆ คือ “อ้ามต๋องย่องสู” ที่มีความหมายว่าเป็นศาลของผู้กล้าหาญ มีความซื่อตรง ซื่อสัตย์ต่อกัน และยังเป็นศาลคุ้มครองหมู่บ้าน เพื่อให้เป็นที่สถิตของดวงวิญญาณผู้ที่เสียชีวิต แสดงความเป็นพื้นที่ของบรรพชนวีรบุรุษผู้กล้าที่มีความเกื้อกูล

ต่อกัน และช่วยปกป้องผลประโยชน์ของคนจีน ศาลแห่งนี้จึงถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ โดยคณะกรรมการศาลเจ้า ได้จัดทำบุญให้ผู้ล่วงลับเหล่านั้นในงานพื้อต่อที่เรียกว่า “บ่าบ่าผ้อ” และ “อ๋ามผ้อ” ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว การจัดงานพื้อต่อของชุมชนต่างๆ เป็นการสร้างพื้นที่ของภูเก็ทให้กลายเป็น “พื้นที่โลกมนุษย์” กับ “พื้นที่ยมโลก” เป็นพื้นที่เชิงซ้อนของมนุษย์ และวิญญาณ โดยการประกอบพิธีกรรมได้จัดอยู่บนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในศาลเจ้า และพื้นที่ประดิษฐ์ที่ใช้เฉพาะในการทำพิธีกรรมมีการใช้พื้นที่เป็นฉาก เป็นเวที เป็นมหรสพ มีบุคคลสำคัญทั้งคนไทยเชื้อสายจีน และคนอื่นๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรม ที่มีการหมุนเวียนและร่วมกันดำเนินการใน “มิติช่วงเวลาในพื้นที่แห่งความศักดิ์สิทธิ์” สอดคล้องกับที่ Durkheim. (1965) กล่าวว่า พื้นที่ในระบบสังคมวัฒนธรรมจะถูกแบ่งออกเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในบริบทของพิธีกรรมทางศาสนา (Sacred) กับพื้นที่ธรรมดาโลก (Profane) ดังนั้น อำนาจศักดิ์สิทธิ์ได้รับการจัดให้อยู่ในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และอำนาจทางการเมือง ครอบอยู่ในพื้นที่ธรรมดาของโลก (Samuthakhup, et al., 1996, p.34) ภายใต้จักรวาลวิทยาที่เกิดปรากฏการณ์มิติทางศาสนากับความสัมพันธ์ในวิถีชีวิตที่เป็นพลวัต เกิดการแพร่ขยายของพิธีกรรม และก่อให้เกิดความเชื่อทางวัฒนธรรมที่นำไปสู่ความเป็นอัตลักษณ์ในพื้นที่ของสังคมสมัยใหม่ในภูเก็ท ทำให้ประเพณีและพิธีกรรม มีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมดังเช่นปัจจุบัน

2. สัญลักษณ์แห่งความเชื่อสื่อผ่านตึกตากระตาศ และสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ในรูปแบบพิธีกรรม

รูปแบบการจัดงานพื้อต่อแบบ “กงผ้อ” ในชุมชนต่างๆ อาจมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ และตามคติความเชื่อพื้นถิ่นที่มีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงไปตาม “กาละ-เทศะ” และตามความสามารถในการบริหารจัดการของชุมชนนั้นๆ ซึ่งมีองค์ประกอบโดยรวม 4 ประการ ดังนี้

1. องค์เทพประธาน และบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว จะมีการจัดโต๊ะหรือแท่นบูชาตามธรรมเนียมปฏิบัติ โดยมีองค์เทพพื้อต่อกั้งไต้อ หรือองค์เทพไต้อเอี้ย เป็นประธานในพิธีตามความเชื่อของคนจีนในจังหวัดภูเก็ท ที่เชื่อว่าทรงเป็นองค์อวตารปางหนึ่ง (ปาง) ของเจ้าแม่กวนอิม ทำหน้าที่คอยควบคุมดูแลเหล่าวิญญาณต่าง ๆ ที่ขึ้นมาบนโลกมนุษย์ ไม่ให้แย่งชิงอาหารของเซ่นไหว้ และติดตามวิญญาณที่ยังไม่ยินยอมกลับตามกำหนดเวลาที่ประตวิญญานปิด (Manuchantharat, 2018, June 21) สอดคล้องกับที่ Konanthakiat. (2003, p.78) กล่าวว่า หลังจากที่พระพุทธศาสนาหายานเผยแผ่เข้าประเทศจีน เมื่อ พ.ศ. 610 ความเชื่อเรื่องระบบนรกของคนจีนก็ปรับเปลี่ยนไปเป็นนรกในทางพุทธศาสนาหายาน มีพญายมประจำนรก 10 ชุม ซึ่งองค์เทพผู้ควบคุมดวงวิญญาณ เกิดจากการอวตารของพระโพธิสัตว์ ทำให้บางศาลเจ้ามีการตั้งปฏิมาพระยม ซึ่งบางตำนานว่าเป็นพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์หรือพระกวนอิม เพื่อให้ท่านช่วยดูแลวิญญาณต่างๆ ให้มารับเครื่องเซ่นไหว้

ลักษณะขององค์เทพพื้อต่อกั้งไต้อ หรือองค์เทพไต้อเอี้ย ปรากฏตามเทวรูปที่ประดิษฐานเป็นองค์ประธานอยู่ภายในศาลเจ้าเซ่งเต็กเกี้ยว ชุมชนบางเหนียว มีรูปลักษณ์เป็นรูปกายสีด้า มี 8 พระกร ใบหน้าดูร้ายน่ากลัวเหมือนพญายม โดยในช่วงเวลาการจัดงานพื้อต่อของศาลเจ้า จะมีพิธีกรรมอัญเชิญไฟศักดิ์สิทธิ์ เรียกว่า “พิธีเซี้ยเอี้ยวไหย้” และพิธีกรรมส่งกลับ เรียกว่า “พิธีส่งเอี้ยวไหย้” ขององค์เทพไต้อเอี้ยด้วย นอกจากนี้ ด้านหลังเทวรูปองค์เทพไต้อเอี้ยจะมีประติมากรรมนูนสูงที่แสดงรูปสัญลักษณ์สื่อความหมายขององค์เทพผู้เป็นใหญ่ในนรกภูมิ คือ องค์เทพเจียมโหลเทียนจ้อ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นพญายมบาล ที่มีอำนาจบัญชาการในยมโลก และตัดสินพิพากษาลงทัณฑ์เหล่าดวงวิญญาณภูตผีต่างๆ จึงเป็นที่เกรงกลัวของดวงวิญญาณเหล่านั้น และยังมียอด “นิรมยบาล” หรือยมทูตสององค์ ได้แก่ องค์หนิวไถว และองค์หม่าเมี่ยน ที่มีบทบาทคอยควบคุมภูตผีวิญญาณที่ไม่ยอมกลับเมื่อนรก สอดคล้องกับที่ Konanthakiat. (2002, pp.144-145) กล่าวถึงยมทูตในนรกขุมที่ 5 ว่า เหล่าดวงวิญญาณที่ได้กระทำผิดต่อบิดามารดา หรือลูกทรมพิฆาบิดามารดา ลูกที่อกตัญญู เมื่อดวงวิญญาณบาปต้องมารับโทษ จะมีองค์ยมทูต 2 องค์ มีลักษณะรูปลักษณ์ตัวเป็นมนุษย์ หน้าตาศีรษะเป็นวัว

ในมือถืออาวุธสามง่าม และง้าวโซ่ และรูปลักษณะตัวเป็นมนุษย์ ศีรษะเป็นม้า ในมือถือมีดตะขอเหล็ก โซ่ทั้งสององค์เป็นองค์รัชแห่งยมพิภพ ปฎิมากรรมเหล่านี้จึงนับเป็นสัญลักษณ์ทางความหมายตามความเชื่อ เป็นการสร้างอัตลักษณ์ผ่านเรื่องเล่าตามตำนานองค์เทพ

ในส่วนของชุมชนหรือศาลเจ้าที่จัดงานพ้อต่อ แต่ไม่มีกิมซิ่น หรือเทวรูปองค์เทพไต้ซือเอี้ย จะมีการจัดทำประติมากรรมตุ๊กตากระดาษของค์เทพไต้ซือเอี้ย หรือจัดทำป้ายชื่อองค์เทพไต้ซือเอี้ยที่ทำด้วยกระดาษขึ้นแทน โดยหลังเสร็จสิ้นพิธีกรรมแล้ว ตุ๊กตากระดาษหรือป้ายชื่อกระดาษนั้น จะถูกเผาเป็นการส่งกลับองค์ไต้ซือเอี้ยขึ้นสู่สวรรค์ เว้นแต่ป้ายชื่อที่มีการแกะสลักด้วยไม้อย่างถาวร จะมีการอัญเชิญไปเก็บไว้ในสถานที่ที่เหมาะสม และอัญเชิญกลับมาในงานพิธีอีกครั้งในปีต่อๆ ไป นอกจากนี้ ในบางพื้นที่จัดงานพ้อต่อ จะมี “ซินจู๋” หรือแผ่นป้ายบรรพชนด้วย เช่น ศาลเจ้าต๋องย่งฮู ชุมชนกระทุ้จะมี “ซินจู๋” หรือแผ่นป้ายบรรพชนของกลุ่มอั้งยี่ เป็นต้น ส่วนลำดับการไหว้บูชาจะเป็นไปตามขั้นตอนปกติ เริ่มจากไหว้ที่ก๊อง (เทวดา) ไหว้องค์เทพไต้ซือเอี้ย ตามด้วยองค์เทพต่างๆ และไหว้ป้ายชื่อดวงวิญญาณบรรพบุรุษ และผู้ที่เสียชีวิตที่อาจตั้งอยู่ ณ สถานที่นั้นด้วย และจบลงด้วยการเผากระดาษทอง/กระดาษเงิน แล้วจึงจุดประทัด

ภาพที่ 2 องค์เทพพ้อต่อกั้งไต้ซือ หรือองค์เทพไต้ซือเอี้ย

ภาพที่ 3 ประติมากรรมตุ๊กตากระดาษของค์เทพไต้ซือเอี้ย

2. การป้ายบัว หมายถึง การจัดอาหารคาวหวานที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมวางเรียงรายบนโต๊ะพิธี โดยมีจุดเด่นที่มีการประดิษฐ์ประดอยอาหารคาวหวานเหล่านี้ให้ดูวิจิตรสวยงาม เช่น การแกะสลักพืชผักผลไม้ การจัดขนมต่างๆ เป็นรูปทรงเรขาคณิต การจัดเมล็ดธัญพืชให้เป็นรูปมังกรหรือสัตว์ต่างๆ ในวรรณคดีจีน และการประดับตกแต่งเป็นลวดลายตามจินตนาการ เป็นต้น นับเป็นการแสดงออกในทางศิลปะประดิษฐ์แบบจีนผสมผสานระหว่างความประณีตแบบไทย ที่สั่งสมและมีพัฒนาการมาอย่างยาวนานส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้ศิลปะประดิษฐ์ด้านอาหารในปัจจุบัน ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และองค์กรต่างๆ เข้าร่วมแสดงผลงาน และในบางพื้นที่ของชุมชนได้จัดการประกวดศิลปะประดิษฐ์ด้านอาหารด้วยสำหรับอาหารคาวหวานที่ใช้ในการเซ่นไหว้ของแต่ละชุมชนเป็นไปตามฤดูกาล แต่ล้วนสื่อความหมายที่เป็นมงคล เช่น หมู เป็ด ไก่ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ เส้นหมี่เหลือง แสดงถึงความมีอายุยืนยาว ขนมฮวดไถ่ หรือขนมถั่วฟู แสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง เป็นต้น

3. การจัดแสดงมหรสพต่างๆ ถือเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ เพราะช่วยทำให้เกิดสีสันความบันเทิงของคนในชุมชน และช่วยดึงดูดผู้คนให้เข้าร่วมในงานพื้ต่อ ซึ่งในอดีตมหรสพส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงลิเก งิ้ว และหนังตะลุง แต่ปัจจุบันมหรสพเหล่านั้นเริ่มหาได้ยากขึ้น จึงมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและตามสภาพพื้นที่ เช่น มีการแสดงดนตรี มีการฉายภาพยนตร์กลางแปลง มีงานรื่นเริงต่างๆ เป็นต้น การจัดงานพื้ต่อของศาลเจ้า Cheng Teik Bui ชุมชนบางเหนียว จะมีผู้คนมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก เพราะมีร้านค้า และกิจกรรมรื่นเริงต่างๆ มากมาย ทำให้ศาลเจ้าแห่งนี้ที่มีชื่อเสียงในด้านการจัดงานพื้ต่อ

4. การคัดเลือก “เจ้าแก่วู้” หมายถึง การคัดเลือกกรรมการจัดงานพื้ต่อของชุมชน ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการสืบสานประเพณี โดยในแต่ละปีจะมีการคัดเลือกเจ้าแก่วู้ที่หน้าที่แทนประพักองค์เทพพื้ต่อด้วยวิธีการอ่านรายชื่อบุคคลแล้วทำการโขนไม้เสี่ยงทาย หรือ “บ๊วโป้ย” ตามหลักปฏิบัติทั่วไป ผู้ที่ได้รับการตอบรับ หรือ “อินโป้ย” จากองค์เทพพื้ต่อมากที่สุด จะได้เป็นประธานคณะกรรมการหรือที่เรียกว่า “ล่อจู้” ส่วนบุคคลที่ได้รับการตอบรับรองลงมาจะได้เป็นกรรมการ หรือที่เรียกว่า “เจ้าแก่วู้” ทั้งนี้เชื่อกันว่าผู้ที่ได้รับหน้าที่เป็นเจ้าแก่วู้จะเป็นผู้โชคดีมีความสุขสวัสดิ์ และเป็นสิริมงคลแก่ตัวเองอย่างยิ่ง ส่วนจำนวนเจ้าแก่วู้จะแตกต่างกันไปตามแต่ละชุมชน (Manuchantharat, 2018, June 21) กล่าวถึงบทบาท หน้าที่ของเจ้าแก่วู้ว่า เป็นผู้ดำเนินการในการจัดงานพื้ต่อของชุมชน มีการ “เตเอี้ยน” หมายถึง การออกไปขอรับบริจาคเงินตามศรัทธาจากคนในพื้นที่ชุมชนนั้นๆ และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อสมทบทุนในการจัดงาน แต่ปัจจุบันการย้ายถิ่นฐานของผู้คนจากชุมชนดั้งเดิมมีมากขึ้น ประกอบกับรูปแบบการจัดงานในปัจจุบันที่ใหญ่โตมากขึ้น จึงทำให้ขอบเขตพื้นที่ในการ “เตเอี้ยน” กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่ในชุมชนอื่นๆ มากขึ้นด้วย ทั้งนี้เพื่อระดมเงินทุนให้เพียงพอต่อการจัดงาน และให้การจัดงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนให้ดำรงอยู่ตามหลักความเชื่อที่ได้รับสืบทอดกันอย่างต่อเนื่อง

3. สัญลักษณ์แห่งความเชื่อสื่อผ่านขนมเตาแดง และสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์

ขนมเตาแดง หรือที่เรียกว่า “อังกู้” มีกรรมวิธีการทำมาจากแป้งสาลีผสมน้ำตาล ด้วยการปั้นแบ่งหรือการทำบล็อกแม่พิมพ์ให้เป็นรูปทรงเตา เป็นขนมที่ทำขึ้นเพื่อถวายแด่องค์เทพเจ้าเงินทั้งหลายในงานพิธีกรรมต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นเตาขนาดเล็ก ไม่ใช่เตาขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “ตัวกู้” และมักมีจำนวนไม่มากเท่ากับที่ปรากฏในงานเทศกาลงานพื้ต่อ จึงทำให้เตาแดงกลายเป็นสัญลักษณ์สำคัญของประเพณีพื้ต่อ ที่แสดงถึงความหมายทางสัญลักษณ์ความเชื่อเรื่องคุณงามความดี ความกตัญญูที่มีต่อบรรพชนของคนจีน อันนำไปสู่กระบวนการสร้างงานศิลปะขนมเตาแดงที่เป็นตัวหมายที่สื่อถึง "เกราะ หรือสิ่งปกป้องคุ้มครอง" ตามความเชื่อว่า เตา เป็นสัตว์มงคล เป็นพาหนะแห่งสวรรค์ มีอายุยืนยาว สามารถนำพาผู้คนข้ามแดนทิวกันดาร จนล่วงพ้นจากความทุกข์ยากทั้งปวง

เหมือนดังตำนานที่กล่าวถึงเต่าทะเลยักษ์ได้ช่วยพระถังซำจั๋งข้ามทะเลใหญ่อย่างปลอดภัย เมื่อครั้งไปอัญเชิญพระไตรปิฎก ทั้งนี้ในอดีตชนมเต่าที่ทำมาถวายองค์เทพต่างๆ นั้น จะใช้สีขาของแบ่งเป็นพื้น แล้วแต่งแต้มด้วยสีแดงตรงกลาง เรียกว่า “มอฮ้อ” แต่ปัจจุบัน มีการใช้สีผสมอาหารทากะดองเต่าให้เป็นสีแดง และตกแต่งด้วยลวดลายมงคลสีต่างๆ พร้อมการสลักชื่อบุคคล และครอบครัว ที่นำไปถวาย/สลักข้อความ คำอวยพรที่เป็นมงคล เพื่อให้สะท้อนกลับสู่บุคคลในครอบครัวของตน เช่น เจริญรุ่งเรือง มั่งมีศรีสุข สุขภาพแข็งแรง เป็นต้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับสีที่ใช้ตกแต่งชนมเต่า นั้น เป็นไปตามความเชื่อที่ชาวจีนยึดถือกันมาว่า สีแดง สีเหลือง สีขาว สีดำ และสีเขียว เป็นสีแท้ซึ่งเป็นสีประจำธาตุทั้ง 5 สอดคล้องกับที่ Chantaranon. (2003, pp.73-77) กล่าวถึงสีในความเชื่อของคนจีนว่ามี 5 สี 5 ธาตุ เมื่อสีทั้ง 5 สี รวมกันจะกลายเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่ขจัดสิ่งเลวร้าย ภูตผีปีศาจให้หมดสิ้นไป รวมทั้งช่วยให้พ้นทุกข์พ้นภัยพิบัติ กลายเป็นโชคอันยิ่งใหญ่ โดยสีเริ่มมีบทบาทในงานศิลปะของจีนมากขึ้นในช่วงต้นราชวงศ์ซางโจว นอกจากนี้ ในมณฑลอานฮุยที่มีการแสดงอุปรากรจีนด้วยการใส่หน้ากาก มีการอัญเชิญองค์เทพจากสวรรค์เพื่อสถิตบนยอดฉัตรที่ปักอยู่ มีการใช้ผ้าสีแดง สีขาว สีเหลือง สีเขียว และสีดำ ประดับประดาไว้บริเวณพื้นที่ลานพิธี รวมทั้งในวันสารทจีน เดือน 7 ของคนจีนตามหมู่บ้านต่างๆ จะมีการประดับป้ายผ้าสีของธาตุทั้ง 5 เรียกว่า อู่สิง คือ ธาตุไม้ ธาตุไฟ ธาตุดิน ธาตุทอง และธาตุน้ำ ทั้งนี้สีแท้ซึ่งของธาตุทั้ง 5 ที่นำมาใช้เพื่อสื่อถึงความเป็นธรรมชาติที่เชื่อมโยงกับพิธีกรรม ศาสนา มีความหมายโดยนัยยะสำคัญ ดังนี้

1. สีแดง หมายถึง ธาตุไฟ แทนความหมายถึง ความโดดเด่น ความกระตือรือร้น ความอบอุ่น และความเจริญรุ่งเรือง เป็นสีแห่งสิริมงคลที่บรรจงทาลงบนตัวเต่า
2. สีเหลือง หมายถึง ธาตุดิน แทนความหมายถึง ความอดทนหนักแน่น ความเพิ่มพูน ความมั่นคง ความสูงศักดิ์ และความมีอำนาจ เป็นสีประจำขององค์พระจักรพรรดิ
3. สีขาว หมายถึง ธาตุทอง หรือธาตุเหล็ก แทนความหมายถึง ความรวดเร็ว ความแข็งแรง เด็ดขาด ยุติธรรม และความสงบ
4. สีดำ หมายถึง ธาตุน้ำ แทนความหมายถึง ความเฉลียวฉลาด ความลึกซึ้ง ความลึกลับ ซ่อนเร้น และการปรับตัวตามสภาพ
5. สีเขียว หมายถึง ธาตุไม้ แทนความหมายถึง ความเจริญเติบโต ความสวยงาม และความสงบสุข

ภาพที่ 4 ชนมเต่าแดง

หลังจากเสร็จสิ้นพิธีการถวายเต่าแดง ผู้ที่นำเต่าแดงมาถวายอาจขอนำเต่าแดงนั้นกลับไปรับประทานที่บ้านร่วมกับลูกหลาน ส่วนเต่าแดงที่ผู้ถวายไม่ได้นำกลับ คณะกรรมการจัดงานจะแจกจ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมพิธีได้รับ

ประทานเป็นสิริมงคล โดยการตัดแบ่งเป็นชิ้นๆ ที่สามารถรับประทานได้ทันที หรืออาจนำไปชุบไข่ทอดเพื่อเพิ่มรสชาติให้ดียิ่งขึ้น และยังมี “การปล่อยเต่าแดง” ซึ่งผู้ที่ต้องการนำขนมเต่าแดงกลับไปรับประทานที่บ้าน จะมีการอธิษฐานขอจากองค์เทพพืดอ่อกั๊ง อาจเป็นการขอพรโดยไม่มีเงื่อนไข หรือการขอที่มีเงื่อนไขว่าจะนำขนมเต่าแดงมาถวายคืนแด่องค์เทพพืดอ่อกั๊งในปีต่อไปตามจำนวนที่อธิษฐานไว้ ถือเป็นกรวิงวอนต่อรองกั๊งองค์เทพด้วยการเพิ่มจำนวนขนมเต่าแดงมากขึ้น หรือขนาดตัวใหญ่ขึ้น อันเป็นกุศโลบายของการสืบสานให้ขนมเต่าแดงยังคงปรากฏเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อคู่กับเทศกาลพืดอ่อกั๊งตลอดไป จึงทำให้ขนมเต่าแดงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี

ภาพที่ 5 การปล่อยขนมเต่าแดง

สรุป

พืดอ่อกั๊ง หรือสารทจีน ของจังหวัดภูเก็ต มีที่มาจากคติความเชื่อในศาสนาเต๋า ขงจื้อ และพุทธศาสนา มหายานแบบจีน ที่ผสมผสานกันเป็นเนื้อเดียวกัน และถือกำเนิดขึ้นในจังหวัดภูเก็ตโดยบรรพบุรุษชาวจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต มีการจัดงานประเพณีนี้ขึ้นภายในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ในช่วงเดือน 7 ตามปีจันทรคติจีน ตามแนวทางศาสนาที่ตนเคยปฏิบัติมา โดยมีจุดประสงค์สำคัญ คือ การแสดงออกถึงความกตัญญู กตเวทิต์ต่อบรรพชนด้วยการประกอบพิธีเช่นไหว้ อุทิศกุศลผลบุญไปให้บรรพบุรุษ ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับ และเหล่าวีรชนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม รวมทั้งเหล่าวิญญาณอื่นๆ ที่ไร้ญาติให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยาก เป็นการช่วยขัดเกลาและจรรโลงจิตใจของตนให้อ่อนน้อม ผ่องใส มีความรักความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ในการดำรงชีวิตได้ด้วยดี จนเกิดเป็นประเพณีที่ส่งผ่านต่อมาสู่ลูกหลานในรุ่นต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน

คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตได้ร่วมกันสืบทอดประเพณีพืดอ่อกั๊งของบรรพบุรุษชาวจีนตามแนวทางดั้งเดิมมาอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันเทศบาลนครภูเก็ต การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งภาคีเครือข่ายทางวัฒนธรรม และประชาชนทั่วไปร่วมเป็นเจ้าภาพจัดงานประเพณีพืดอ่อกั๊งของชุมชนต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ตเป็นประจำทุกปี เพื่อแสดงออกถึงความกตัญญูต่อบรรพชนคนจีน ที่เป็นผู้ก่อร่างสร้างเมืองภูเก็ต อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมด้านการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีของเยาวชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคติความเชื่อ การประกอบพิธีกรรมที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความเชื่อ ด้วยการสร้างสัญลักษณ์ทางศิลปะประติมากรรมตุ๊กตาทองระดาของค์เทพไต่ซือเอี้ย และสัญลักษณ์ความเชื่อสื่อผ่านขนมเต่าแดง เป็นปรากฏการณ์ในพื้นที่ทางสังคมของบรรพบุรุษชาวจีนและลูกหลานที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ตลอดจนจนเป็นการยกระดับชุมชนในบริบทการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมือง ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อันจะช่วยส่งผลให้เกิดความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

“พื่อต่อ” ตัวแบบสำคัญของการแสดงออกซึ่งความกตัญญูกตเวทิต่อบรรพชน และควมมีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ทั้งยังช่วยเสริมสร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ จึงเป็นมรดกทางประเพณีและวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ ที่บรรพบุรุษชาวจีนได้มอบให้ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ถือเป็นประเพณีที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบสานให้ดำรงคงอยู่ตลอดไป

Reference

- Beijing Chinese, College of, et al. (2007). **General knowledge about Chinese history**. Bangkok : Sukkhapabjai.
- Chantaranon, P. (2003). **Chinese way**. Bangkok : Plan Printing.
- Chuenpimonchankit, S. (2018, June 25). President, Hokkien Chinese culture philosopher. Interview.
- Durkheim, E. (1965). **The Elementary Forms of the Religious Life**. New York : The Free Press.
- Konanthakiat, C. (2002). **Buddha, Bodhisattva, Chinese deities**. (5th ed). Bangkok : Amarin Printing and Publishing.
- Konanthakiat, C. (2003). **Chinese tradition are like, different and weird**. (2nd ed). Bangkok : Amarin Printing and Publishing.
- Manujuntharat, S. (2018, June 21). President, Hokkien Chinese culture philosopher. Interview.
- Pattranupravat, R. (2009). Festivals and Rituals of Chinese Shrines in Samutsongkhram province. **University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences** [Online], 29, (3). Available : http://utcc2.utcc.ac.th/utccjournal/journal_book. [2018, August 7].
- Samuthakhup, S., et al. (1996). **Spirit-Medium Cult Discourses and Crisis of Modernity in Thailand**. Bangkok : SAC Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre.
- Seng Tek Ben, Shrine. (n.d.). **History of Seng Tek Ben Thin Shrine, Phuket and the origin of the tradition of thin and sticky**. n.p.
- Sikkhakosol, T. (2014). **Chinese festivals and offerings**. Bangkok : Matichon.
- Thapanee, (pesud.). (2006). **Local rituals and beliefs**. Bangkok : saengdao.
- Wasinanon, N. (2009). **Chinese Arts and Culture**. Bangkok : Sukkhapabjai.
- Wongwiphak, C. (2012 October-2013 March). Beliefs, traditions, rituals, changes in the stream Culture. **The Journal of the Thai Khadi Research Institute**, 10(1), 7.

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการบูรณาการกับโซเชียลมีเดียเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Project-Based Learning with Social Media to promote Information and Technology Skills of learner in the 21st century

สุพรรณษา น้อยนคร*

Supansa Noinakorn

Received : February 25, 2018

Revised : April 3, 2018

Accepted : May 27, 2019

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการบูรณาการกับโซเชียลมีเดียเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่นำเทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนทุกระดับชั้นเป็นวิธีการที่เกิดทักษะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี มีองค์ประกอบที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ชิ้นงาน ผลลัพธ์ การจดบันทึก การเขียนรายงาน การนำเสนอ จัดทำรายงาน และการสะท้อนผล ในบทความนี้ผู้เขียนได้สังเคราะห์ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการไว้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เตรียมความพร้อม 2) กำหนดหัวข้อ/ศึกษาความเป็นไปได้ 3) วางแผน/เขียนเค้าโครง 4) ลงมือปฏิบัติโครงการ 5) นำเสนอผลงาน 6) ประเมินผลโครงการ และจากการสังเคราะห์โซเชียลมีเดียสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ได้แก่ 1) เฟซบุ๊ก 2) ลิงค์เคดอิน 3) ทวิตเตอร์ 4) ยูทูบ 5) เว็รดเพรส และ 6) สไลด์แชร์ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการบูรณาการกับโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนนั้นสามารถเรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด สามารถศึกษาค้นคว้า หาความรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ และสามารถหาคำตอบได้จากการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งมีการประยุกต์ใช้โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือมาช่วยเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพ ด้านการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนนั้นได้มีทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น และทำให้การเรียนการสอนนั้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ / โซเชียลมีเดีย / ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
Lecturer in Education Program in Mathematics and Computing Faculty of Science and Technology
Phetchabun Rajabhat University

ABSTRACT

Project-Based Learning with Social Media to promote Information and Technology Skills of learner in the 21st century. A model of learning the technology and social media to use. In the Project-based Instruction. This is the approach that is suitable for the teaching of all levels. As to how the skills both 3 aspects, life skills and work skills, and innovation, skills and information media. Each technology has enabled the students to the skills of effective elements to include the results, record, report writing Presentation, reporting and reflection effects. In this article the author has synthetic steps in Project-based Instruction in 6 steps such as 1) prepare 2) to determine the topic/Feasibility study 3) planning/write outline 4) practice project 5) presentation 6) Evaluate and, including social media for Project-Based Learning such as 1) Facebook 2) LinkedIn 3) twitter 4) YouTube 5) WordPress and 6) slide share. The project-based learning integrated with social media to promote information and technology skills to students in learning 21st century .The student can study interest, aptitude can research, knowledge of what their interest and can find the answer. To act as a process. The application of social media as a tool to help enhance the learning efficiency and make students that. On the skills of information technology, increase. And make teaching and learning is more efficient.

Keywords : Project-Based Learning / Social Media / Information and Technology Skills

บทนำ

โลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต วิธีการที่เด็ก ๆ สื่อสารกับเพื่อน ๆ การรับรู้และแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร และการดำเนินชีวิต แตกต่างจากในยุคของพ่อแม่หรือผู้สอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้น แต่รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วไร้ขีดจำกัด หน้าที่ของผู้ใหญ่คือการเตรียมเด็กเหล่านี้ให้พร้อมสำหรับงานและอาชีพใหม่ ๆ ที่จะเกิดในอนาคตและอาจไม่มีอยู่ในปัจจุบัน เด็ก ๆ จึงต้องได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ การสื่อสาร สารสนเทศ การเท่าทันสื่อ คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสารสนเทศ อาชีพและการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองในยุคศตวรรษที่ 21 ต่อไป (Panich, 2012; Taylor & Fratto, 2012 ; Khuana. & Khuana., 2018)

การเรียนการสอนในยุคใหม่นี้จึงต้องเปลี่ยนแปลงไป ห้องเรียนธรรมดาถูกเปลี่ยนให้เป็นห้องเรียนที่มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างไม่มีการจำกัด วิธีการเรียนการสอนเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น ซึ่งการสอนแบบเดิมไม่สามารถทำให้เด็ก ๆ เกิดทักษะเหล่านี้ วิธีการเรียนการสอนที่ถูกต้องถึงบ่อยครั้งและมีการนำไปทดลองใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบันคือ การเรียนแบบโครงงานหรือการเรียนโดยโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) ผู้นำด้านการศึกษาหลายท่านได้เสนอว่าการสอนแบบนี้ว่าเป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุด (Barell, 2010; Baron, 2011; Coal & Wasburn Moses, 2010; Larmer & Mergendoller, 2010, cited in Bender, 2012)

การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) หรือบางครั้งเรียกว่า PBL มีความคล้ายคลึงกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) โดยทั้งสองวิธีใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยตนเองผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกัน แต่มีข้อต่างกันเล็กน้อย คือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะเน้นที่กระบวนการแก้ไขปัญหา ส่วนการเรียนรู้แบบโครงงานจะเน้นไปที่การลงมือปฏิบัติ การเรียนแบบโครงงานเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติตามความสนใจของผู้เรียนเอง เพื่อค้นพบสิ่งใหม่หรือความรู้ใหม่ ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยข้อค้นพบใหม่นั้นผู้เรียนและผู้สอนไม่เคยทราบหรือมีประสบการณ์มาก่อน โดยมีผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา ผู้เรียนที่เรียนด้วยกระบวนการนี้จะมีแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาสูง เชื่อมโยงความรู้กับโลกความเป็นจริง ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกวิธีการค้นหาคำตอบ กำหนดแหล่งข้อมูล จากนั้นจะลงมือปฏิบัติและค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนจะสามารถบูรณาการความรู้และทักษะในการแก้ปัญหา สรุปข้อค้นพบ และสร้างความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ (Bunyasiri, 2010; Dechacub, Yindeesuk & Meesri, 2010; Muccasamun, 2011; Phukeart, 2009; Bender, 2012; Moursund, 2009)

ในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากเว็บไซต์ แต่ผู้สอนเองอาจยังไม่มี ความชำนาญมากพอในการนำเครื่องมือใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน เช่น Wikipedia Blog Google app Youtube Facebook เป็นต้น หรือที่ในปัจจุบันรู้จักกันในชื่อ “โซเชียลมีเดีย (Social Media)” โดยแอปพลิเคชันเหล่านี้สร้างอยู่บนแนวคิดพื้นฐานและเทคโนโลยีของยุคเว็บ 2.0 ซึ่งในขณะนี้มียุทธศาสตร์มากในการเรียนการสอนโดยทั่วไปรวมทั้งการเรียนการสอนแบบโครงงาน ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ช่วยฝึกฝนทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี เกิดเรียนรู้ร่วมกัน สามารถทำงานได้จากทุกที่ทุกเวลา และสามารถแบ่งปันความรู้และผลงานไปได้ทั่วโลกอีกด้วย นั่นจึงเป็นเหตุผลที่ผู้สอนแบบโครงงานจำเป็นต้องใช้เครื่องมือโซเชียลมีเดียได้อย่างคล่องแคล่ว และออกแบบการเรียนการสอน โดยนำเครื่องมือโซเชียลมีเดียเข้ามาร่วมในแต่ละขั้นตอนของการเรียนการสอนแบบโครงงาน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน (Bender, 2012)

จากแนวคิดและทฤษฎีและข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้ที่ได้ปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนจากเดิม โดยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อผู้เรียนมากขึ้น โดยการสอนเป็นการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาองค์ความรู้และทักษะผ่านโครงงาน โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือจากโซเชียลมีเดียมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนา การเรียนการสอนในทุกกระดับให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning)

1. ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สืบค้น ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ (teacher) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide) ทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม กระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษา เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วง ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยโครงงาน สิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ด้วย PBL จึงมิใช่ตัวความรู้ (knowledge) หรือวิธีการหาความรู้ (searching) แต่เป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ทักษะชีวิตและประกอบอาชีพ (Life and Career skills) ทักษะ

ด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) การออกแบบโครงการที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้นและนักเรียนจะได้ฝึกการใช้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และแก้ปัญหา (critical thinking & problem solving) ทักษะการสื่อสาร (communicating) และทักษะการสร้างความร่วมมือ(collaboration) ประโยชน์ที่ได้สำหรับผู้สอนที่นอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพด้านวิชาชีพแล้ว ยังช่วยให้เกิดการ ทำงานแบบร่วมมือกับเพื่อนผู้สอนด้วยกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนด้วย (Office of the Education Council, 2007, p.1; Khammanee, 2005, p.139; Rueangrit, 2010, p.45; Trakulsarit, 2008, p.4; Markham, 2011)

2. ประเภทของโครงการ

โครงการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) โครงการประเภทศึกษาค้นคว้า เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเกี่ยวกับหลักการทฤษฎีต่างๆ แล้วนำมาเรียบเรียง
- 2) โครงการประเภทสำรวจ เป็นการศึกษาข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น
- 3) โครงการประเภททดลอง เป็นโครงการที่ใช้การออกแบบและทดลองมีตัวแปรลักษณะต่างๆ
- 4) โครงการประเภทประดิษฐ์คิดค้น เป็นการนำหลักการทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้โดยคิดประดิษฐ์เครื่องมือต่างๆ

3. ขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

จากที่ผู้วิจัย ได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถประมวล สรุปแนวคิดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการแสดงได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning)

ขั้นตอนโครงงาน	Fried-Booth, D. (2002)	Ribe & Vidal (1993)	Ketz & Chard, 1994	Noinakorn, S., et al., 2019	Wongsuwan, S., 1999	Rueangrong, B., 2013	Phongein, W., et al., 2013	ผลรวม
สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน		✓						1
กระตุ้นให้เกิดความสนใจ		✓						1
การเตรียมความพร้อม					✓	✓		2
การคิดและเลือกปัญหาที่จะศึกษา		✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
วางแผน / การเขียนเค้าโครง (สร้างโครงร่าง)	✓	✓		✓	✓		✓	5
การปฏิบัติโครงงาน (ดำเนินโครงงาน)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
เขียนรายงานและสรุปผลอภิปรายผล			✓	✓				2
การนำเสนอโครงงาน		✓		✓	✓	✓	✓	5
การประเมินผลโครงงาน	✓		✓		✓			3
ทบทวนและแก้ไข	✓							1
กระบวนการย้อนกลับ		✓						1

ผู้วิจัยนำเอาผลจากการวิเคราะห์ ขั้นตอนการเรียนรู้แบบโครงงานของนักการศึกษาที่ซ้ำกัน ตั้งแต่ 3 ขั้นตอนขึ้นไป สามารถเขียนเป็นขั้นตอนได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

STEP 1 การเตรียมความพร้อม ผู้สอนเตรียมมอบหมายโครงการโดยระบุในแผนการสอน ในชั้นเรียน ผู้สอนอาจกำหนดขอบเขตของโครงการอย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับรายวิชา หรือความถนัดของผู้เรียน และเตรียมแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สามารถใช้เว็บไซต์ หรือโปรแกรม Moodle ในการ update ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และการกำหนดนัดหมายต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้

STEP 2 การคิดและเลือกหัวข้อ ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างทางเลือกในการออกแบบโครงการเอง เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักการค้นคว้าและสร้างสรรค์ความรู้เชิงนวัตกรรม ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกหัวข้อ การทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้เกิด brain storm จะทำให้เกิดทักษะทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความร่วมมือ

STEP 3 การเขียนเค้าโครง การเขียนเค้าโครงของโครงการ เป็นการสร้าง mind map แสดงแนวคิดแผน และขั้นตอนการทำโครงการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมองเห็นภาระงาน บทบาท และระยะเวลาในการดำเนินงาน ทำให้สามารถปฏิบัติโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

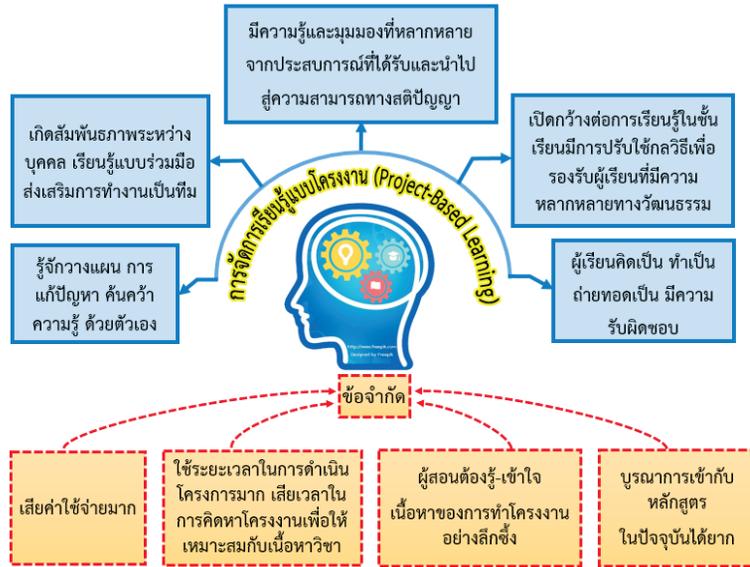
STEP 4 การปฏิบัติโครงการ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในเค้าโครงของโครงการ ถ้ามีการวางเค้าโครงเอาไว้แล้ว ผู้เรียนจะรู้ได้เองว่าจะต้องทำอะไรในขั้นตอนต่อไป โดยไม่ต้องรบกวนผู้สอน ในระหว่างการดำเนินการผู้สอนผู้สอนอาจมีการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดหรือร่วมแก้ปัญหาไปพร้อมกับผู้เรียน

STEP 5 การนำเสนอโครงการ ผู้เรียนสรุปรายงานผล โดยการเขียนรายงาน หรือการนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์จัดนิทรรศการ รายงานหน้าชั้นส่งงานทางเว็บไซต์หรืออีเมล ถ้ามีการประกวดหรือแข่งขันด้วยจะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นมากขึ้น

STEP 6 การประเมินผลโครงการ การประเมินโครงการควรมีการประเมินผลการเรียนรู้โดยหลากหลาย เช่น ผู้เรียนประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน ประเมินจากบุคคลภายนอก การประเมินจะไม่วัดเฉพาะความรู้หรือผลงานสุดท้ายเพียงอย่างเดียว แต่จะวัดกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลงานด้วย การประเมินโดยผู้สอนหลายคนจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอนด้วยกันอีกด้วย

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ฝึกประสบการณ์จริงให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนนั้นได้เรียนรู้ในสถานการณ์จริง ลงมือปฏิบัติ เสมือนการทำงานในชีวิตจริง เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างการทำโครงการผู้เรียนสามารถค้นคว้า หาข้อมูล เพื่อจะแก้ปัญหาได้ โดยอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการศึกษา ค้นคว้า การสอนแบบโครงการเป็นวิธีการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและการคิดขั้นสูงได้ จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบโครงการมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยี คือ การค้นคว้า หาข้อมูล หาคำตอบ ด้วยเช่นกัน

4. ข้อเด่น ข้อจำกัด ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning)

ภาพที่ 2 แสดงข้อเด่น ข้อจำกัด ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning)

โซเชียลมีเดีย (Social Media)

1. ความหมาย

โซเชียลมีเดีย หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเว็บ 2.0 ในการสร้างรูปแบบการสื่อสารแบบออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการสร้างสังคมออนไลน์หรือชุมชนออนไลน์ เพื่อแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น เผยแพร่ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แชร์ข้อมูล ทั้งภาพ เสียง และสื่อมัลติมีเดีย ไปยังกลุ่มผู้ที่สนใจเหมือนๆ กัน และยังเป็นสื่อที่สร้างเครือข่ายออนไลน์ได้ อีกทั้งยังสามารถสื่อสารได้ 2 ทาง (two-way communication) สามารถเชื่อมโยงได้ทุกที่ทุกเวลาตามต้อง (Kanda Runnapongsa Saikeaw, 2010; Academy, 2011; Rueangrong, 2014; White, 2012, p.9; Holloman, 2013, p.4)

2. ประเภทของโซเชียลมีเดีย

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีนักวิชาการ ได้กำหนดประเภทของโซเชียลไว้ 4 ประเภท ดังนี้

- 1) Blog เป็นเว็บไซต์รูปแบบหนึ่ง ที่มีลักษณะรูปร่างหน้าตาคล้ายๆ กับการเขียนไดอารี่ หรือ บันทึกรายส่วนตัว ซึ่งเป็นที่นิยมกันมากในปัจจุบัน เนื่องจากเราใช้ฟรี ไม่ต้องเสียเงิน
- 2) Twitter และ Microblog อื่นๆ เป็นรูปแบบหนึ่งของ Blog ที่จำกัดขนาดของการ Post แต่ละครั้งไว้ที่ 140 ตัวอักษร
- 3) Social Networking เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือเป็นการบริการที่เชื่อมโยงคนหลายคนเข้าไว้ด้วยกันผ่านอินเทอร์เน็ต
- 4) Media Sharing เป็นเว็บไซต์ที่เปิดโอกาสให้สามารถ upload รูปหรือวิดีโอเพื่อแบ่งปันให้กับผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกัน หรือแม้กระทั่งเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ภาพที่ 3 แสดงเครือข่ายสังคมออนไลน์
ที่มา: <https://globaldigitalcitizen.org>

3. เครื่องมือโซเชียลมีเดียเดียวสำหรับการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีนักวิชาการ ได้เสนอเครื่องมือโซเชียลมีเดียเดียวสำหรับการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

3.1 เฟซบุ๊ก (Facebook)

1) การค้นหาเพื่อนที่จะมาร่วมโครงการผ่านเฟซบุ๊กชุมชนออนไลน์ (Social media) ที่ใช้ง่ายและมีผู้ใช้อยู่ทั่วไปคือเฟซบุ๊ก (Facebook) ผู้เรียนสามารถเชื่อมต่อซึ่งกันและกันในการถามแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือการสร้างกลุ่มที่มีผู้เรียนทุกคนร่วมกันอยู่ภายในห้องที่สร้างขึ้นมาห้องเดียวกันซึ่งช่วยในการรองรับการเรียนรู้แบบโครงการ (Project-Based Learning) ในอนาคตต่อไป

2) การตั้งหัวข้อเพื่อการอภิปรายหัวข้อที่สนใจภายในกลุ่มจากคำถามหรือปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามหรืออภิปรายหัวข้อที่สนใจลงในกลุ่มชุมชนออนไลน์ (Social media) เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ในการกำหนดโครงสร้างโครงการ หรือแม้กระทั่งการแลกเปลี่ยนไฟล์ข้อมูล หัวข้ออภิปรายต่างๆ

3.2 ลิงค์เคดอิน (LinkedIn)

การสร้างบัญชีลิงค์เคดอิน (LinkedIn) ผู้เรียนทั้งหมดควรมีการสร้างบัญชีลิงค์เคดอิน (LinkedIn) ที่เชื่อมโยงเครือข่ายกับผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 20 คนที่สามารถให้ข้อมูลในหัวข้อต่างๆที่สนใจในการแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้แบบโครงการในหัวข้อที่สนใจ ยกตัวอย่างเช่น หากผู้เรียนสนใจเรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ควรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นต้น เพื่อให้เกิดแนวคิด ทฤษฎี แนวทางหรือวิธีการต่างๆในการหาคำตอบที่ต้องการ

3.3 ทวิตเตอร์ (Twitter)

การใช้ทวิตเตอร์ (twitter) ในการส่งข้อความลิงค์ต่างๆ ในหัวข้อที่สนใจ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องสร้างบัญชีทวิตเตอร์ขึ้น เมื่อสร้างแล้วจึงเข้าไปสำรวจหัวข้อที่ตนเองสนใจหรือเกี่ยวข้องกับโครงการที่ต้องการศึกษา

3.4 ยูทูบ (Youtube)

เป็นเว็บไซต์ที่ใช้ ในการแบ่งปันไฟล์วิดีโอ ครูสามารถอัปโหลดและเผยแพร่วิดีโอการสอนผ่านเว็บไซต์ยูทูบ ใช้วิดีโอที่มีอยู่บนเว็บไซต์เป็นสื่อในการเรียนการสอน และนักเรียนสามารถเผยแพร่ผลงานของตนเองให้เพื่อนๆ และครูได้แสดงความคิดเห็น

3.5 เวดเพรส (WordPress)

เป็นเว็บไซต์สำเร็จรูปหรือบล็อกที่นักเรียนและครูสามารถใช้สร้างบล็อกส่วนตัว หรือในแต่ละรายวิชาสำหรับเผยแพร่บทเรียนในแต่ละรายวิชา หรือ สร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนได้

3.6 สไลด์แชร์ (Slideshare)

เป็นเว็บไซต์ที่ใช้ในการแบ่งบันเอกสาร

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Media and Technology Skills)

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่

1. ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ ที่มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลและสามารถใช้วิจารณ์สารสนเทศเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้งานได้อย่างสร้างสรรค์

2. ความรู้พื้นฐานด้านสื่อโดยมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์และสามารถใช้ให้ตอบสนองกับปัจเจกบุคคล ภายใต้กรอบแห่งคุณธรรมจริยธรรม

3. ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สามารถใช้เทคโนโลยี ดิจิตอล ในการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ และการสร้างเครือข่ายได้อย่างเหมาะสม

1. องค์ประกอบของทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.1 การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) ประกอบด้วย

1) การเข้าถึงและการประเมินสารสนเทศ (Access and Evaluate Information) โดย

1.1) เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ด้านเวลา) และเกิดประสิทธิผล

(แหล่งข้อมูลสารสนเทศ)

1.2) ประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณตามสมรรถนะที่เกิดขึ้น

1.2 การใช้และการจัดการสารสนเทศ (Use and Manage Information) โดย

1) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้สารสนเทศอย่างสร้างสรรค์และตรงกับประเด็นปัญหาที่

เกิดขึ้น

2) จัดการกับสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่อง จากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่มากมายหลากหลาย

3) มีความรู้พื้นฐานที่จะประยุกต์ใช้สารสนเทศตามกรอบแห่งคุณธรรมจริยธรรมที่มี

ปัจจัยเสริมอยู่รอบด้าน

2. การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ประกอบด้วย

2.1 ความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ (Analyze Media) โดย

1) เข้าใจวิธีการใช้และการผลิตสื่อเพื่อให้ตรงกับเป้าประสงค์ที่กำหนด

2) สามารถใช้สื่อเพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างของปัจเจกชน รู้คุณค่าและสร้าง

จุดเน้น รู้ถึงอิทธิพลของสื่อที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคสื่อ

3) มีความรู้พื้นฐานที่จะประยุกต์ใช้สื่อได้ตามกรอบแห่งคุณธรรมจริยธรรมที่มีปัจจัย

เสริมอยู่รอบด้าน

2.2 ความสามารถในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ (Create Media Products) โดย

1) มีความรู้ความเข้าใจต่อการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมตามคุณลักษณะ

เฉพาะของตัวสื่อประเภทนั้นๆ

2) มีความรู้ความเข้าใจต่อการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองต่อความ

แตกต่างในเชิงวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน

3. การรู้ทันไอซีที (ICT: Information, Communication and Technology Literacy) ประกอบด้วย

3.1 ประสิทธิภาพของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Apply Technology Efficiency) โดย

- 1) ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัย การจัดการองค์กร การประเมินและการสื่อสารทางสารสนเทศ
- 2) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (คอมพิวเตอร์, PDAs, Media Players etc.) ในการสื่อสารและการสร้างเครือข่าย รวมทั้งการเข้าถึงสื่อทางสังคม (Social Media) ได้อย่างเหมาะสม
- 3) มีความรู้พื้นฐานในการประยุกต์ใช้ ICT ได้ตามกรอบแห่งคุณธรรมจริยธรรมที่มีข้อมูลหลากหลายรอบด้าน

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความรอบรู้ ในสาระเนื้อหาในรายวิชาหลักควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้สอนต้องปรับบทบาทของตนเอง จากผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้มาเป็น ผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active participation) แล้วการเรียนรู้ที่แท้จริงจะเกิดจาก ภายในใจและสมองของผู้เรียนในที่สุด โดยแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทางรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่

1. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลงมือทำคั่นคว้า และปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการ และ ประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. การส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน กับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับกลุ่มการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
3. การส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันใน สถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้การเป็นผู้นำและผู้ตาม รวมถึง การแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ
4. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการ และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อผู้เรียนจะได้ทบทวน และ สะท้อนความคิด ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมา ประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน หรือการเผยแพร่ ความรู้ที่ได้รับในหลากหลายรูปแบบ
5. ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และวิธีการเรียนการสอน ซึ่งจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 นั้น ไม่เพียงแต่ผู้สอนจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาสาระ วิชาแล้ว ยังต้องหาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและ ผู้เรียน ตลอดจนต้องเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชาและวิธีการสอนด้วยจึงจะทำให้การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผล ดังที่ตั้งไว้

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับโซเซียลมีเดียเพื่อส่งเสริมทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากที่ผู้วิจัย ได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถประมวล สรุปแนวคิดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับโซเซียลมีเดียเพื่อส่งเสริมทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้โดยมีขั้นตอน ดังนี้

STEP 1 การเตรียมความพร้อม

บทบาทผู้สอน

ผู้สอนเตรียมมอบหมายโครงการโดยระบุในแผนการสอน ในชั้นเรียนผู้สอนอาจกำหนดขอบเขตของโครงการอย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับรายวิชา หรือความถนัดของผู้เรียน และเตรียมแหล่งเรียนรู้ข้อมูลตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ใช้ Facebook ในการสร้างแหล่งเรียนรู้

บทบาทผู้เรียน

ผู้เรียนดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย

การใช้โซเชียลในการเรียนการสอน

1. การสร้างแหล่งเรียนรู้ โดยใช้ Facebook
2. การส่งงาน โดยใช้ Facebook
3. การแบ่งปันไฟล์วิดีโอ โดยใช้ Youtube

STEP 2 การคิดและเลือกหัวข้อ

บทบาทผู้สอน

อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา

บทบาทผู้เรียน

ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างทางเลือกในการออกแบบโครงการเอง เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักการค้นคว้า และสร้างสรรค์ความรู้เชิงนวัตกรรม ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกหัวข้อ การทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้เกิด brain storm จะทำให้เกิดทักษะ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความร่วมมือ

การใช้โซเชียลในการเรียนการสอน

1. ผู้สอนตั้งหัวข้อส่งหัวข้อโครงการบน Facebook
2. ตัวแทนกลุ่มส่งหัวข้อโครงการบน Facebook ที่ผู้สอนสร้างขึ้น

STEP 3 การเขียนเค้าโครง

บทบาทผู้สอน

การเขียนเค้าโครงของโครงการ เป็นการสร้าง mind map แสดงแนวคิด แผน และขั้นตอนการทำโครงการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมองเห็นภาระงาน บทบาท และระยะเวลาในการดำเนินงาน ทำให้สามารถปฏิบัติโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทบาทผู้เรียน

1. ผู้เรียนเขียนเค้าโครงของโครงการ
2. ผู้เรียนเขียนสรุปเป็น mind map

การใช้โซเชียลในการเรียนการสอน

1. ผู้เรียนเขียนเค้าโครงของโครงการ และโพสต์ลงใน Facebook เพื่อทำการอภิปรายร่วมกับผู้สอนและเพื่อนๆ ในชั้นผ่าน Facebook
2. ผู้เรียนเขียนสรุปเป็น mind map แล้วถ่ายภาพอัปโหลดขึ้น Facebook

STEP 4 การปฏิบัติโครงการงาน

บทบาทผู้สอน

ในระหว่างการดำเนินการผู้สอนผู้สอนอาจมีการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดหรือร่วมแก้ปัญหาไปพร้อมกับผู้เรียน

บทบาทผู้เรียน

ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในเค้าโครงของโครงการงาน

การใช้โซเชียลในการเรียนการสอน

1. หากมีปัญหาข้อสงสัยผู้เรียนสามารถสอบถามผ่าน Facebook LinkedIn หรือ Twitter ได้

STEP 5 การนำเสนอโครงการงาน

บทบาทผู้สอน

1. จัดการประกวดหรือแข่งขันเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นมากขึ้น

2. ให้คะแนน ตรวจสอบความถูกต้อง แนะนำ

บทบาทผู้เรียน

1. ผู้เรียนสรุปรายงานผล โดยการเขียนรายงาน

2. การนำเสนอในรูปแบบอื่นๆเช่น วิดีโอ แผ่นพับ โปสเตอร์จัดนิทรรศการ รายงานหน้าชั้น

ส่งงานทางเว็บไซต์หรืออีเมล

การใช้โซเชียลในการเรียนการสอน

1. ผู้เรียนสรุปรายงานผล โดยการเขียนรายงาน แล้ว แชร์ลงใน WordPress หรือ Slideshare

2. ผู้เรียนนำเสนอในรูปแบบของ วิดีโอ โดยใช้ Youtube

STEP 6 การประเมินผลโครงการงาน

บทบาทผู้สอน

ประเมินผลการเรียนรู้

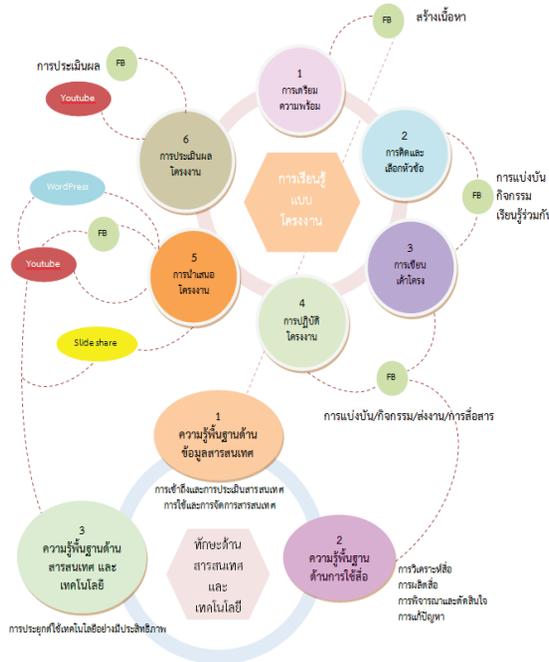
บทบาทผู้เรียน

ผู้เรียนประเมินตนเอง และประเมินเพื่อนๆ ด้วย

การใช้โซเชียลในการเรียนการสอน

ให้การโหวต โดยตัดสินจากยอดไลค์ใน Facebook และ ยอดวิว จาก Youtube

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับโซเชียลมีเดียเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับโซเชียลมีเดียเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

สรุป

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับโซเชียลมีเดีย เป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทุกระดับชั้น ซึ่งสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนได้ ผู้สอนและผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ ผ่านเครื่องมือโซเชียลมีเดีย เช่น การสนทนากลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การซักถาม การอภิปราย ผ่านเฟซบุ๊กหรือการแชร์ไฟล์ รูปภาพ วิดีโอต่างๆ ผ่าน สไลด์แชร์ เป็นต้น ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนนั้นมีหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก และคอยชี้แนะให้คำแนะนำ แก่ผู้เรียน ผู้เรียนนั้นสามารถเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง สามารถศึกษาค้นคว้า หาคำตอบ ด้วยตนเอง โดยวิธีการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน ผู้เรียนที่ไม่เคยใช้เทคโนโลยี หรือโซเชียลมีเดียก็สามารถฝึกหัดกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนแบบโครงงานนั้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม อีกทั้งยังส่งเสริมการแก้ปัญหาได้อีกด้วย เมื่อนำมาบูรณาการกับโซเชียลมีเดียจะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการเรียนรู้นั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง เนื่องจากใช้เฟซบุ๊กเป็นแหล่งเรียนรู้ การส่งงาน การทำกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ และการแบ่งปัน ใช้ยูทูปเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ใช้ยูทูปในการนำเสนอผลงานในรูปแบบวิดีโอ หรือสื่อมัลติมีเดีย ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้จากแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ได้ ทั้งออฟไลน์และออนไลน์ นอกจากนี้ยังสามารถทำให้ผู้เรียนนั้นมีความกล้าที่จะติดต่อสื่อสารกับผู้สอนมากขึ้น โดยไม่ต้องมีการเผชิญหน้าโดยตรงกับครูผู้สอนอีกด้วย

ดังนั้น สถานศึกษา ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เน้นความสนใจของผู้เรียน และควรส่งเสริมให้มีนโยบายการใช้สื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน

ในระดับต่างๆ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Academy, R. (2011). **Royal Institute dictionary B.E. 2011.** (2 nd ed.). Bangkok : Nanmeebooks publishing.
- Barell, J. (2010). **Problem-based learning : The foundation of 21st century skills.** [Online]. Available : [http:// www.morecuriousminds.com/docs/21stCSummary2.pdf](http://www.morecuriousminds.com/docs/21stCSummary2.pdf) [2019, January 11].
- Bellanca & R. Brant. (Eds.). **21st century skills : Rethinking how students learn.** Bloomington. IN : Solution Tree Press.
- Bender, W.N. (2012). **Project-Based Learning : Differentiating Instruction for the 21st Century.** California : CORWIN A SAGE Company.
- Bunyasiri, P. (2010). **Strategies Learning Management by the Project Education.** Bangkok : Institute of academic development.
- Cole, J.E. & Wasburn-Moses, L.H. (2010). Going beyond “the math wars.” A special educator’s guide to understanding and assisting with inquiry based teaching in mathematics. **Teaching Exceptional Children, 42(4),** 14-21.
- Dechacub, P., Yindeesuk, P. & Meesri, R. (2010). **Teaching ideas with the project : teaching integrated.** Bangkok : Chulalongkorn University.
- Fried-Booth, D. (2002). **Project work.** New York : Oxford University Press.
- Holloman, C. (2013). **The social media MBA. West Sussex.** England : John Wiley & Son.
- Kanda Runnapongsa Saikew. (2010). **Social Media.** [online]. Available : <http://www.slideshare.net/krunapon/socialmedia-5661152> [2019, January 5].
- Katz, L.G. & Chard, S.C. (1994). **Engaging Children's minds : The Project. Approach.** New Jersey : Ablex Publishing. Kemmis, Stephen and Robin Mc Taggart.
- Khammanee, T. (2008). **The instructional model of wide variety of choice.** Bangkok : Chulalongkorn University.
- _____. (2005). **Instructional psychology.** Bangkok : The Master group manage.
- Khuana, K. & Khuana, T. (2018). The Instruction Focuses on Research : Instructional Paradigm in the 21st Century. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.), 24(1),** 2
- Markham, T. (March 7, 2011). **Strategies for Embedding Project-Based Learning into STEM Education.** [Online]. Available : <http://www.edutopia.org> [2019, January 11].
- Moursund, D. (2009). **Project-Based Learning : Using Information Technology.** New Delhi : Vinod Vasishtha for Viva Books Private limited.
- Muccasamun, W. (2011). **Teaching project.** Bangkok : Chulalongkorn University.

- Noinakorn, S., et al. (2019). Promoting Creative problem solving by Project-based learning integred with facebook. **Journal of education Naresuan university**, 21(3), 213-215.
- Office of the Education Council. (2007). **Project-based learning**. bangkok : The promotional group.Innovations in learning, tutors and educational personnel.
- Panich, V. (2012). **Way of learning for students in the 21st century**. Bangkok : Taphata publishtion.
- _____. (2013). **Creating learning to Century 21**. Bangkok : Siam Commercial Foundation.
- Phongein, W., et al. (2013). **The teaching is project-based**. Bangkok : Faculty of Technical Education King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Phukeart, L. (2009). **Project-based learning: principles and guidance activities**. Bangkok : Faculty of Education Chulalongkorn University.
- Ribé, R. & Vidal, N. (1993). **Project Work : Step by Stepp**. Oxford, Heinemann.
- Rueangrong, B. (2014). **Teaching children about technology and communication**. **Faculty of Education**. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.
- Rueangrit, N. (2010). **The development of an collaboration project-based learning model focusing on APEC education exchange program to enhance communicative and collaborative skills of thai and south Korean student**. Faculty of Graduate School, Silpakorn university.
- Taylor, L.M. & Fratto, J.M. (2012). **Transforing Learning through 21st Century Skill**. New Jersey : Prentice Hall.
- Trakulsarit, W. (2008). **Approaches to learning project**. Bangkok : M I T Printing.
- White, C.M. (2012). **Social media, Crisis communication, and emergency management : Leveraging web 2.0 technologies**. Boca Raton : CRC.
- Wongsuwan, S. (1999). **Learning for the 21st Century learning, students create a self-knowledge "project"**. Bangkok : Office of the Basic Education Commission.

กลยุทธ์การจ่ายค่าตอบแทนกลุ่มคนเก่งและแรงงานข้ามชาติ
Strategic Compensation for Talent Group and Expatriates

กรรณภัทร กันแก้ว*

Kannapat Kankaew

Received : July 11, 2019

Revised : March 3, 2020

Accepted : March 18, 2020

บทคัดย่อ

หากนำกฎปาเรโต 80/20 ของนักเศรษฐศาสตร์ชาวอิตาลีมาอธิบายถึงความสำเร็จขององค์กร สามารถตีความได้ว่าความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับคนส่วนน้อยแต่เป็นคนที่มีความสามารถที่โดดเด่นเหนือกว่าพนักงานส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มคนที่สรรสร้างและขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรคนกลุ่มนี้ถูกเรียกว่า “กลุ่มคนเก่ง” องค์กรจึงต้องดึงดูดและรักษาคนเหล่านี้ไว้ให้นาน มาตรการที่นำมาใช้ในการธำรงรักษากลุ่มคนเก่ง คือ ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ (Taweesak, 1994) ซึ่งสอดคล้องกับ Kallayanee. (2013) กล่าวว่าค่าตอบแทนสำหรับกลุ่มคนเก่งจะมากกว่าพนักงานระดับอื่นโดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงนั้น เนื่องจากความสำเร็จขององค์กรไม่ได้เกิดจากผลงานของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่เกิดจากกลุ่มคนเก่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญทั้งยังแบกรับความเสี่ยงและสร้างรายได้เข้าสู่องค์กร บทความวิชาการนี้นำเสนอทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสำหรับนักศึกษาด้านทรัพยากรมนุษย์ และนักทรัพยากรมนุษย์สามารถนำไปประยุกต์ใช้เนื่องจากปัจจุบันการย้ายถิ่นฐานของประชากรเพื่อโอกาสที่ดีในการทำงานของตนเองมีมากขึ้นและองค์กรเองก็ต้องการมีอาชีพซึ่งเป็นชาวต่างชาติที่มีความชำนาญเฉพาะมาบริหารงานเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและความได้เปรียบในธุรกิจ

คำสำคัญ : กลยุทธ์ / ค่าตอบแทน / คนเก่ง / สิทธิประโยชน์ / แรงงานข้ามชาติ

*อาจารย์ประจำสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Lecturer in Aviation Business International College Suan Sunandha Rajabhat University

ABSTRACT

80/20, is the rule, of Italian economist Pareto. Could be explained the success of organization that the achievement of firm depended on the minority of people in an organization. A minority group of people who creates strategies and lead organization for the competitive advantages. It is worth noticing that those were people who have high capabilities. They were called ‘talent group’. Hence, organization needs to attract and retain the talent group as long as they could by providing a compelling compensation and benefits (Taweesak, 1994). This is consistent with (Kallayanee, 2013) mentioned that the compensation for talent group, especially the executive is higher than other level in organization. Beneath this reason is the organization’s success was not equally come from everyone, but from the talent group. Those who have high responsibilities on strategic implementation, risk management in the fluctuated and disruptive environment, as well as, generating revenue and profit for the firm. The objective of this academic issue is stress on the theory and strategic practices. It could be use as a guideline for students majoring in human resources and human resource (HR) practitioners for applying in their job. Since, today the migration of workforces are augmented more freely for the job opportunity. In the meantime, organization also needs experts from abroad to run its business for the organizational capabilities and competitive advantages.

Keywords : Strategy / Compensation / Talent / Benefits / Expatriates

บทนำ

การลงทุนในศึกษาเพื่ออนาคตของบุคคลมีทั้งค่าใช้จ่ายในทางตรงและทางอ้อมทั้งนี้ก็เพื่อโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนในอนาคตจากการทำงาน พนักงานปฏิบัติงานให้กับนายจ้างโดยใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของตนเองที่ได้จากการเรียนรู้หรือจากงานเก่าที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน องค์กรตอบสนองแรงจูงใจของพนักงานในรูปแบบของค่าจ้างและสิทธิประโยชน์ในระดับที่ต่างฝ่ายพึงพอใจเพื่อผลการปฏิบัติงานขององค์กร (Ungemah, 2015) ทั้งนี้ในองค์กรธุรกิจประกอบด้วยบุคลากรหลากหลายแต่กลุ่มบุคคลที่วางนโยบายเป้าหมาย พันธกิจและกลยุทธ์หลักขององค์กร คือกลุ่มผู้บริหารหรือกลุ่มคนเก่งซึ่งกลุ่มคนเก่ง คือกลุ่มคนที่มีหน้าที่รับผิดชอบสิ่งสำคัญในองค์กรเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านสำคัญต่อกิจการของบริษัท บุคคลในกลุ่มคนเก่งมีลักษณะคล้ายกัน 2 ประการคือ (1) มีแนวโน้มที่มีความสำคัญในเชิงกลยุทธ์ขององค์กร ถ้างานของกลุ่มคนเก่งไม่สำเร็จก็จะส่งผลโดยรวมต่อองค์กร (2) ตำแหน่งของกลุ่มคนเก่งมีแนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้งซึ่งเป็นผลจากความต้องการของสมาชิกในกลุ่มที่ไม่ลงรอยกัน เช่น การที่ต้องเผชิญกับความไม่พอใจของผู้ถือหุ้นเมื่อแผนกลยุทธ์ล้มเหลว (Kallayanee, 2013)

ทางด้าน Somchai (2018) กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้บริหารระดับสูงที่ควรจะมีในยุคของโลกกระแสทุนนิยมเพื่อความอยู่รอดขององค์กรไว้ว่าผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ คิดกว้าง มองลึก นึกไกล ใฝ่สูง ใจกว้างและมีทักษะมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกัน การตัดสินใจที่รอบคอบทันต่อเหตุการณ์ของผู้บริหารจะนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จ

ดังนั้นกลุ่มคนเก่งจึงหมายถึง กลุ่มอาชีพที่มีความสำคัญ มีความสามารถที่โดดเด่นที่จะส่งผลต่อทั้งความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ส่วน Ellig. (2014) พูดถึงกลุ่มคนเก่งหมายถึง ผู้บริหารระดับสูง

(Executives) ขององค์กรซึ่งสามารถแยกโดยใช้เกณฑ์ในประเภทต่อไป นี้ คือเงินเดือน ลำดับความอาวุโสของตำแหน่งงาน ความสำคัญของตำแหน่งงาน ลำดับชั้นในองค์กรหรือการนำเอาเกณฑ์ดังกล่าวทั้งหมดรวมกัน

สำหรับคำตอบแทนกลุ่มคนเก่ง Armstrong. (2012) เปิดเผยว่าการจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหารสูงมาก และควบคุมยากซึ่งคำตอบที่ง่ายจะเป็นการทำร้ายองค์กร ส่งผลร้ายต่อเศรษฐกิจและในภาพรวมส่งผลกระทบต่อสังคม สิ่งที่น่าแปลกใจก็คือการจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้บริหารจำนวนมาก บางครั้งมีนัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรน้อยซึ่งเท่ากับว่าการให้ค่าตอบแทนที่สูงมากๆ ก็ไม่เกิดประโยชน์ต่อองค์กรเท่าที่ควรจะเป็น การให้ค่าตอบแทนสูงแก่ผู้บริหารไม่ได้มีหลักฐานอะไรที่พิสูจน์ได้ว่าส่งผลต่อองค์กร และไม่มีประเด็นการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารที่แสดงให้เห็นว่าจ่ายตามตลาดแรงงาน (market-based pay) หรือจ่ายตามความเหมาะสมตามระบบคุณธรรม (merit pay) แต่เมื่อมีการจ่ายที่สูงมากก็ยากที่จะหยุดได้

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าองค์กรจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ในการจ่ายค่าตอบแทนและสิทธิพิเศษให้กับกลุ่มคนเก่งอย่างละเอียดรอบคอบ โดยคำนึงถึงประโยชน์โดยรวมขององค์กร ความอยู่รอดและความได้เปรียบในการแข่งขันเป็นหลัก ในบทความนี้ประกอบด้วยกลยุทธ์กับการกำหนดค่าตอบแทน คำอธิบายค่าตอบแทน สวัสดิการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบการจ่ายค่าตอบแทนกลุ่มคนเก่งซึ่งในบทความนี้หมายถึง ผู้บริหารระดับสูง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบทสรุป

เนื้อหา

กลยุทธ์ คือ แนวทางปฏิบัติตามที่มุ่งหมายและเป็นแผนชี้แนะเพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่เผชิญ กลยุทธ์เป็นการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลง เป็นการวางแผนสำหรับอนาคตโดยกลยุทธ์และโครงสร้างขององค์กรต้องมีความสัมพันธ์กัน (Nisada, 2011) ลักษณะของกลยุทธ์ที่ดีต้องเชื่อมโยงกับปัจจัยภายในและภายนอก เป็นมุมมองภาวะวิกฤติของผู้บริหารระดับสูงเกี่ยวกับแผนความสามารถขององค์กรเป็นเสมือนกลุ่มของทางเลือกที่จะต้องพิจารณาตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันดังนั้นกลยุทธ์สามารถยืดหยุ่นได้ (Boselie, 2011)

สำหรับมุมมองด้านกลยุทธ์ของ (Kallayanee, 2013) เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ในการกำหนดค่าตอบแทนคือทิศทางพื้นฐานที่องค์กรเลือกที่จะทำหรือไม่ทำโดยมีจุดเน้นเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน แนวทางการดำเนินกลยุทธ์ผ่านการออกแบบค่าตอบแทนหลักที่ใช้ คือ แนวทางเหมาะสมที่สุด (Best fit approach) เป็นแนวทางที่จ่ายค่าตอบแทนตามบริบทสภาพแวดล้อมโดยตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าไม่มีแนวทางใดใช้ได้กับทุกองค์กร อีกแนวทางหนึ่งคือ แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practice approach) คือแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดและใช้ได้กับทุกองค์กร การบูรณาการระบบค่าตอบแทนให้เข้ากับกลยุทธ์ในระดับต่างๆ ขององค์กรหากสอดคล้องกันมากเท่าไรก็จะส่งผลถึงประสิทธิภาพขององค์กรมากขึ้น

ค่าตอบแทน (Compensation) หมายถึง การจ่ายค่าตอบแทนด้วยเงินในทุกรูปแบบและการบริการที่พนักงานสัมผัสได้รวมถึงสวัสดิการ (Benefit) ที่พนักงานได้รับจากบริษัทซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจ้างงาน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการจ่ายค่าตอบแทนคือ (1) เพื่อยกระดับการปฏิบัติงาน เพิ่มคุณภาพที่ส่งผลต่อความสุขของลูกค้าและผู้ถือหุ้น (2) เพื่อควบคุมต้นทุนแรงงาน (Milkovich, Newman. & Gerhart, 2014) ส่วนสวัสดิการ (Benefit) หมายถึง ค่าตอบแทนที่บริษัทมอบให้พนักงานนอกเหนือจากค่าจ้างเป็นรายชั่วโมงหรือเงินเดือน เช่น พนักงานลาพักร้อนก็ยังได้รับเงินเดือน การทำประกันชีวิตให้กับพนักงาน การจ่ายค่าเล่าเรียนให้กับพนักงาน เป็นต้น คุณลักษณะพื้นฐานของสวัสดิการประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ (1) แผนป้องกัน คือการมอบสวัสดิการให้กับครอบครัวพนักงาน ส่งเสริมสุขภาพพนักงานและการป้องกันการสูญเสียรายได้หากเกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อพนักงานจนเกิดความเจ็บป่วยรุนแรง พิการ หรือการถูกเลิกจ้าง (2) การจ่ายเงินเมื่อ

ลาพัก (Paid time-off) เป็นนโยบายองค์กรเมื่อพนักงานลาหยุดก็ยังได้รับค่าจ้างปกติ และ (3) ที่พักและสวัสดิการเพิ่มเติมอื่น ๆ (Accommodation and enhancement benefit) เช่น การเปิดโอกาสให้กับบุคคลในครอบครัวของพนักงานในการเข้าทำงาน จัดการเรียนรู้เรื่องการจัดการความเครียด ตารางการทำงานยืดหยุ่นได้ หรือการคืนทุนการศึกษาให้กับพนักงาน (Martocchio, 2014)

ทั้งนี้ Martocchio ได้แสดงถึงความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การจ่ายค่าตอบแทนและวิธีการกระตุ้นใจในการจ่ายค่าตอบแทนว่าองค์กรมีกลยุทธ์แบบใดและจะประเมินการจ่ายค่าตอบแทนด้วยวิธีใด ดังเช่น (1) กลยุทธ์เพื่อการแข่งขัน (Competitive strategy) หมายถึงการวางแผนในการใช้ทรัพยากรองค์กร เทคโนโลยี ทุน พนักงานเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน อาจจะใช้กลยุทธ์ด้านการเป็นผู้นำต้นทุนต่ำ (Lowest-cost strategy) เช่น สายการบินไทยแอร์เอเชียที่ลดค่าใช้จ่ายการปฏิบัติการสายการบิน หรือกลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation strategy) คือกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างทางด้านการบริการ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น สายการบินกรุงเทพ (Bangkok Airways) สามารถสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งโดยมีบริการห้องรับรองให้กับผู้โดยสารทุกระดับชั้นการบิน คือชั้นประหยัดและชั้นธุรกิจพร้อมของว่างและเครื่องดื่มโดยมีข้าวต้มมัดซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่ในสังคมออนไลน์ได้กล่าวถึงกันมาก ทั้งยังมีเส้นทางบินที่เน้นเมืองท่องเที่ยว มีท่าอากาศยานของตนเองที่ตกแต่งแบบไทยและการได้รับรางวัลสายการบินภูมิภาคยอดเยี่ยม (Best Regional Airlines) เป็นต้น (2) กลยุทธ์ด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human resource strategy) เป็นการใช้ยุทธวิธีที่หลากหลายของนักทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์การแข่งขันขององค์กร และ (3) กลยุทธ์การจ่ายค่าตอบแทน (Compensation strategy) ผู้บริหารด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการต้องประสานงานร่วมกับผู้บริหารฝ่ายทรัพยากรมนุษย์และผู้บริหารการเงินเพื่อวางแผนกลยุทธ์การจ่ายค่าตอบแทนรวมทั้งจะส่งเสริมกลยุทธ์การแข่งขันขององค์กรซึ่งมีสามปัจจัยหลักที่สำคัญสำหรับการจ่ายค่าตอบแทนคือ ความเหมาะสมภายในองค์กร การแข่งขันในตลาดแรงงาน และการรับรู้ถึงความทุ่มเทของพนักงานแต่ละคนต่อหน้าที่ของตนเอง สำหรับทางด้านทฤษฎีในการจ่ายค่าตอบแทน Armstrong (2012) กล่าวถึงทฤษฎีและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์การจ่ายค่าตอบแทนกลุ่มพิเศษที่สูงไว้ 5 ประเด็นคือ ทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) ทฤษฎีการแข่งขัน (Tournament theory) แรงขับจากตลาด (Market forces) การรับรู้ความสำคัญของผู้บริหารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และ เกิดจากคณะกรรมการจ่ายค่าตอบแทน (Remuneration committee) สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) มาจากฐานคติที่ว่าเจ้าของกิจการจะได้รับความเชื่อสัตย์จากผู้จัดการหรือตัวแทนจากการจ่ายค่าตอบแทนที่สูง ทั้งนี้เพราะเจ้าของกิจการไม่สามารถควบคุมผู้จัดการได้โดยสมบูรณ์แบบบางครั้งผู้บริหารที่จ้างมาอาจจะทำเพื่อตอบสนองความสนใจของตนเองเท่านั้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้ระบบค่าตอบแทนด้านการเงินเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เปลี่ยนพฤติกรรมและมุ่งผลประโยชน์ขององค์กรตามที่เจ้าของกิจการคาดหวัง

2. ทฤษฎีการแข่งขัน (Tournament theory) ทฤษฎีการแข่งขันอธิบายได้ว่าการจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้บริหารระดับสูงส่งผลกระทบต่อราคาและผู้บริหารก็จะพยายามทุ่มเทเพื่อชัยชนะขององค์กร เมื่อองค์กรคู่แข่งทราบผลกระทบที่ตามมาคือ การจ่ายค่าตอบแทนขององค์กรก็จะสูงขึ้นเรื่อยๆ

3. แรงขับจากตลาด (Market forces) เนื่องจากองค์กรกลัวการสูญเสียผู้บริหารระดับสูงให้กับคู่แข่ง ซึ่งจากการศึกษาในระยะ 5 ปี พบว่าผู้บริหารระดับสูงถูกซื้อตัวโดยคู่แข่งปีละ 2 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นองค์กรจึงต้องให้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้นเพื่อป้องกันภัยสมองไหล

4. การรับรู้ความสำคัญของผู้บริหารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติซึ่งเป็นค่านิยมความเชื่อในคุณค่าของคนที่มีต่อธุรกิจว่าผู้บริหารเป็นผู้ที่สร้างมูลค่าต่อผู้ถือหุ้น

5. บทบาทคณะกรรมการการจ่ายค่าตอบแทน (Remuneration committee) สืบเนื่องมาจากหลักธรรมาภิบาลขององค์กรที่ว่า นโยบายการจ่ายค่าตอบแทนต้องสอดคล้องกับควมมีประสิทธิภาพกับการจัดการความเสี่ยง และเชื่อมโยงกับผลประกอบการทางการเงิน คณะกรรมการการจ่ายค่าตอบแทนจึงถูกตั้งขึ้นเพื่อให้คำแนะนำการจ่ายค่าตอบแทน

ทางด้าน Milkovich, Newman. & Gerhart. (2014) กล่าวถึงองค์ประกอบการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารระดับสูงโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ เงินเดือน ค่าตอบแทนจูงใจระยะสั้น ค่าตอบแทนจูงใจระยะยาว สวัสดิการผู้บริหาร และ สวัสดิการพิเศษหรือสิทธิพิเศษ สามารถอธิบายได้ดังนี้คือ

1. เงินเดือน (Base Salary) เป็นค่าตอบแทนพื้นฐานที่มีความสำคัญเพราะแน่นอนมั่นคง เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความเป็นอยู่พื้นฐานของผู้บริหารและเป็นพื้นฐานในการกำหนดค่าตอบแทนอื่นๆ เช่น โบนัส สิทธิประโยชน์ผู้บริหาร

2. ค่าตอบแทนจูงใจระยะสั้นหรือโบนัส (Short-term incentives or bonuses) มีบทบาทหลักต่อการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้บริหาร โบนัสถูกออกแบบมาเพื่อจูงใจให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น เช่น ถ้าผลการปฏิบัติงานของบริษัทดีกว่าที่ตั้งไว้ ผู้บริหารก็จะได้รับโบนัสก้อนใหญ่รวมทั้งได้หุ้นเป็นค่าตอบแทนผลงานด้วย อย่างไรก็ตาม Graham, Roth. & Dugan. (2008) มองว่าแรงจูงใจระยะสั้นในบางครั้งเป็นการเพิ่มความเชื่อมโยงให้กับผู้บริหารทำให้ผู้บริหารมองเห็นแต่ประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับและลืมนึกถึงแผนการดำเนินการองค์กรในระยะยาวได้

3. ค่าตอบแทนจูงใจระยะยาวและแผนการลงทุนหุ้น (Long-term incentive and Capital Appreciation plan) โดยปกติค่าตอบแทนระยะยาวอยู่ระหว่าง 3-5 ปี ในปัจจุบันการจ่ายค่าตอบแทนระยะยาวลดลง เนื่องจากปัจจัย 3 ประการดังนี้

3.1 การได้ผลประโยชน์จากการเสียภาษี ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาหลายองค์กรถูกกดดันในการแสดงการจ่ายหุ้นในรายงานประจำปีเพื่อกระตุ้นทุนที่แท้จริงของหุ้น ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่ต้องแสดงบัญชีการจ่ายหุ้นและถือว่าเป็นการให้เปล่าในระบบบัญชี

3.2 ผู้ถือหุ้นในบริษัทที่มีความไม่แน่ใจว่าจะให้หุ้นกับผู้บริหารเป็นจำนวนเท่าใดจึงจะเหมาะสมเพราะผู้บริหารหลายคนผลงานต่ำกว่ามาตรฐานแต่ได้รับค่าตอบแทนสูง และองค์กรเห็นว่าการมอบหุ้นให้จึงมักไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ในบางครั้งผู้บริหารเพียงต้องการแค่ให้มูลค่าหุ้นในตลาดสูงขึ้นเพราะตนเองได้รับผลประโยชน์เท่านั้น ดังนั้นหลายองค์กรได้ปรับวิธีการมอบค่าตอบแทนจูงใจระยะยาวโดยการมอบหุ้นใหม่ เช่น Hay Group ได้ทำการสำรวจ 300 บริษัทพบว่าประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ขององค์กรที่มีมูลค่ามากกว่า 1 พันล้านเหรียญได้เชื่อมโยงการจ่ายค่าตอบแทนจูงใจระยะยาวในรูปของหุ้นเข้ากับรายได้สุทธิขององค์กร ผลกำไรโดยรวมของผู้ถือหุ้น ระดับการเติบโตขององค์กรและผลตอบแทนต่อหุ้น เช่น บริษัท Tyson ผู้บริหารมีสิทธิได้รับหุ้นเป็นการตอบแทน 150,000 หุ้น เมื่อผู้บริหารบรรลุวัตถุประสงค์ของบริษัทที่ตั้งไว้เท่านั้น โดย ครึ่งหนึ่งของหุ้นจะได้รับก็ต่อเมื่อผู้บริหารสามารถฟันฝ่ากับคู่แข่งอีก 12 บริษัทได้ และหากสามารถล้าหน้าคู่แข่งมากเท่าไรจำนวนหุ้นก็จะได้รับเพิ่มมากขึ้น ส่วนหุ้นอีกจำนวนครึ่งหนึ่งจะได้รับก็ต่อเมื่อผู้บริหารสามารถทำกำไรได้ 13.25 เปอร์เซ็นต์

3.3 การฉ้อโกงเรื่องข้อมูล เช่น มีสองบริษัทใหญ่ระดับประเทศของสหรัฐอเมริกาด้านสุขภาพ คือ United Health Care group และ Caremark Rx ถูกกล่าวหาว่าได้มีการปลอมแปลงข้อมูลวันส่งมอบหุ้นให้กับ

ผู้บริหารย้อนหลังในวันทีราคาหุ้นตกและเมื่อราคาหุ้นกลับดีขึ้นผู้บริหารได้ประโยชน์อย่างมากมายจากราคาที่เพิ่มขึ้น

4. สวัสดิการผู้บริหาร (Executive benefit) สวัสดิการผู้บริหารจะได้มากกว่าพนักงานทั่วๆไปเพราะมาจากการคำนวณฐานเงินเดือนที่สูงกว่าและค่านิยมในการมอบสวัสดิการก็นิยมมอบให้ผู้บริหารมากกว่า เช่น การได้รับประกันชีวิตสูงกว่าพนักงาน การจ่ายบำนาญให้กับผู้ครบเกษียณอายุ

5. สวัสดิการพิเศษหรือสิทธิพิเศษ (Executive perquisites or Perk) มาจากภูมิโนมิติที่ว่าตำแหน่งมาพร้อมกับอภิสิทธิ์หรือสิทธิพิเศษ ในความเป็นจริงแล้วผู้บริหารที่ดำรงค้อยู่ในตำแหน่งสูงขององค์กรมาพร้อมกับรางวัลที่ควรจะได้รับ เป็นรางวัลที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะ เช่น James Bernhard, CEO ของ Shaw Group หากเสียชีวิตครอบครัวจะได้รับเงิน 18 ล้านเหรียญหากเสียชีวิตด้วยโรคร้าย หรือ Martha Stewart, ผู้บริหาร Martha Stewart Living ได้รับเงินเพื่อจ้างเทรนเนอร์ส่วนตัว 29,000 เหรียญ และ 55,725 เหรียญเพื่อจ้างคนขับรถส่วนตัวในวันหยุด นิตยสาร Fortune ได้สำรวจ 100 องค์กรพบว่าสวัสดิการพิเศษที่องค์กรนิยมมอบให้กับผู้บริหารในปี 2011 คือ ยานพาหนะและที่จอดรถส่วนตัว 55 เปอร์เซ็นต์ ด้านสุขภาพร่างกาย 34 เปอร์เซ็นต์ สนับสนุนค่าเดินทางของภรรยาและครอบครัว 22 เปอร์เซ็นต์ ค่าสมาชิกชมรมต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายสำหรับการบริจาต ค่าตัวเข้าชมนิทรรศการ ค่าที่พักอาศัย เป็นต้น ซึ่งสวัสดิการพิเศษที่ผู้บริหารได้รับดังกล่าว Kallayanee. (2013) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

5.1 ผลประโยชน์เกื้อกูลพิเศษภายในที่องค์กรเตรียมไว้ให้ เช่น สำนักงานที่หรูหรา ที่จอดรถเป็นพิเศษ

5.2 ผลประโยชน์เกื้อกูลพิเศษที่เกี่ยวข้องกับบริษัทแต่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อตอบสนองธุรกิจ เป็นประโยชน์ต่อภายนอก เช่น การจ่ายค่าสมาชิกชมรมหรือสมาคมให้ จากมุมมองส่วนตัวของผู้เรียบเรียงเห็นว่าการจ่ายค่าสมาชิกชมรม หรือสมาคมนั้นจะส่งผลต่อองค์กรด้วยเนื่องจากการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจให้กับองค์กรอีกทางหนึ่ง

5.3 ผลประโยชน์เกื้อกูลพิเศษส่วนบุคคล เช่น การกู้ยืมเงินดอกเบี้ยต่ำ การใช้ทรัพย์สินบริษัท เป็นต้น

อย่างไรก็ตามมองครที่ประสบความสำเร็จในการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารต้องจ่ายทั้งค่าตอบแทนที่เห็นได้ชัดหรือค่าตอบแทนจูงใจภายนอก (Extrinsic rewards) และค่าตอบแทนจูงใจภายใน (Intrinsic rewards) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งคือรายได้ทางจิตใจ (Psychic income) เช่น สภาพแวดล้อมการทำงาน โอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนา อำนาจและความเป็นอิสระในการตัดสินใจอย่างสอดคล้องกันกับกลยุทธ์องค์กร ทั้งนี้การจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารยังต้องคำนึงถึงขนาดและวงจรการดำเนินงานของธุรกิจว่าเป็นธุรกิจเริ่มต้น ธุรกิจกำลังเจริญเติบโต หรือธุรกิจที่อิ่มตัวและเข้าสู่การร่วงโรย ตามหลักทฤษฎีแล้วการจ่ายเงินเดือนและค่าแรงจูงใจระยะสั้น สวัสดิการและสิทธิพิเศษสำหรับผู้บริหารระดับสูงในบริษัทที่เพิ่งเริ่มต้น ควรจะจ่ายต่ำกว่าตลาดและค่าแรงจูงใจระยะยาวควรจะจ่ายสูงกว่าตลาด ในขณะที่บริษัทเข้าสู่ยุคของการเจริญเติบโตควรจะจ่ายเงินเดือน ค่าแรงจูงใจระยะสั้น สวัสดิการในสัดส่วนที่เท่ากับตลาดและมากกว่าตอนที่บริษัทกำลังเริ่มดำเนินงาน ส่วนค่าแรงจูงใจระยะยาวควรจะสูงแต่สิทธิพิเศษควรให้ในระดับที่ต่ำ

ทางด้าน Milkovich, Newman. & Gerhart. (2014) แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารระดับสูงว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยในปี 2008-2009 เนื่องจากผู้บริหารในบางองค์กร เช่น Dick Fuld แห่ง Lehman Brothers ปล่อยให้องค์กรเผชิญกับความเสียหายสูงมากแล้วก็ต้องชดเชยเมื่อมูลค่าของหุ้นสูญหายไป แต่คนที่ต้องจ่ายค่าชดเชยหรือค่าของความสูญเสียคือผู้ถือหุ้น รัฐบาล และ

ประชาชนผู้จ่ายภาษี ส่วนผู้บริหารก็จะถูกปลดเมื่อผลปฏิบัติงานไม่ดีแต่ก็ยังได้รับเงินก้อนเรียกว่า (Exit compensation)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Cooper, Gulen. & Rau. (2009) ทำการศึกษาเรื่องผลการปฏิบัติงานกับการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารระดับสูงมีผลกระทบต่อราคาหุ้นในอนาคตหรือไม่จากผลการศึกษาพบว่า การจ่ายค่าตอบแทนที่สูงให้กับผู้บริหารส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นในระยะ 5 ปีผลกระทบยิ่งมากขึ้นเมื่อผู้บริหารระดับสูงได้รับค่าตอบแทนสูงที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งการได้รับค่าตอบแทนที่สูงทำให้ CEO มีความมั่นใจมากขึ้นและปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองจากผู้ลงทุนต่อองค์กรก็ยิ่งมากขึ้นตามระดับค่าตอบแทนที่ CEO ได้รับ

สำหรับการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารในอเมริกา Murphy. (1999) ทำการศึกษาการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าหลักการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารมีความแตกต่างกันตามขนาดขององค์กร ประเภทของอุตสาหกรรมและประเทศ เช่น ระดับของการจ่ายค่าตอบแทนในองค์กรใหญ่จะสูงกว่าองค์กรขนาดเล็กและการจ่ายค่าตอบแทนตามผลการปฏิบัติงานในองค์กรขนาดเล็กจะมีความละเอียดอ่อนมากกว่าในองค์กรขนาดใหญ่ ส่วนองค์กรเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค เช่น ประปา ไฟฟ้าระดับค่าจ้างและการจ่ายค่าตอบแทนตามผลการปฏิบัติงานจะต่ำกว่าองค์กรอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังพบว่า การจ่ายค่าตอบแทนตามผลการปฏิบัติงานโดยการมอบหุ้นเป็นตัวขับเคลื่อนไม่ได้มีนัยสำคัญระหว่างหุ้นกับผลการปฏิบัติงาน

ทางด้าน Kuhns. & Sawyer. (1994) กล่าวถึงการสร้างโปรแกรมการจ่ายค่าตอบแทนสำหรับผู้บริหารต้องมีมุมมองที่กว้างและวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนเพื่อความแน่ใจว่าองค์กรมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก มิติที่ควรพิจารณาประกอบด้วย การพัฒนาต้นทุนการผลิตไปผูกกับค่านิยมองค์กรให้เกิดความยั่งยืน ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น พัฒนาพนักงานให้มีความรู้ความเข้าใจในธุรกิจและทิศทางขององค์กร สร้างยุทธวิธีตอบสนองต่อเหตุการณ์เร่งด่วนโดยการให้อำนาจผู้บังคับบัญชา ควบสร้างและรักษาความน่าเชื่อถือให้กับเจ้าขององค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในประเทศจีน Jing, Wan. & Gao. (2010) ได้ศึกษาคุณลักษณะในการบริหารจัดการกับการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารในประเทศจีนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงงาน 37 แห่งพบว่า การจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารมีนัยสัมพันธ์เชิงบวกกับดุลพินิจในการบริหารจัดการตามสภาวะแวดล้อมของอุตสาหกรรม ในอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตเร็วและการแข่งขันสูงผู้บริหารมักจะมีดุลพินิจการบริหารมากกว่าอุตสาหกรรมอื่น และได้รับการจ่ายค่าตอบแทนที่มากกว่าตามลักษณะความสามารถในการตัดสินใจ

สำหรับการจ่ายค่าตอบแทนในประเทศอินเดีย Gill. (2014) ได้ทำการวิจัยอธิบายค่าตอบแทนของผู้บริหารที่สูงกว่ามีความสัมพันธ์กับผลการประกอบการขององค์กรหรือไม่ที่เมืองบอมเบย์ ประเทศอินเดีย โดยมีฐานคติจากแนวคิดนีโอคลาสสิกในการจ่ายค่าตอบแทนว่าการจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้บริหารระดับสูงส่งผลเชิงบวกต่อผลประกอบการด้านการเงินขององค์กร จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารระดับสูงได้รับค่าตอบแทนที่สูงแต่ไม่ได้ส่งผลต่อผลประกอบการขององค์กร ซึ่งทำให้เห็นว่าผลการดำเนินงานขององค์กรไม่ได้มีนัยสำคัญใดกับค่าตอบแทนที่จ่ายให้กับผู้บริหาร

สำหรับประเทศสิงคโปร์ Quah. (2015) เสนอแนวคิดการบริหารภาครัฐตามแบบฉบับสิงคโปร์เรื่องการจ่ายค่าตอบแทนเพื่อสรรหาคนที่ดีที่สุดในภาคธุรกิจ Quah ได้ศึกษาเปรียบเทียบการจ่ายค่าตอบแทนในภาครัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วยประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศไทย พบว่าประเทศสิงคโปร์จ่ายค่าตอบแทนสูงสุด โดยมีแนวคิดที่ว่าค่าตอบแทนที่สูงจะดึงดูดคนเก่งคนดีเข้าทำงานภาครัฐ การจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการพนักงานรับรู้ว่ามีความยุติธรรม ค่าตอบแทนที่สูง

เป็นแรงจูงใจพนักงานในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถและควรให้รางวัล การเลื่อนตำแหน่งกับคนที่ทำงานดี การจัดการค่าตอบแทนต้องดูความสามารถในการจ่ายของผู้จ้างด้วย จากหลักการนี้ ประเทศสิงคโปร์เห็นความสำคัญของการจ่ายค่าตอบแทนบุคคลากรในภาครัฐอย่างมากเพื่อป้องกันการฉ้อโกงเนื่องจากพนักงานได้ค่าตอบแทนน้อยอาจจะเกิดการคอร์รัปชันได้ เพราะค่าตอบแทนในเชิงเศรษฐศาสตร์ช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่รอดและมีอิทธิพลต่อสถานภาพทางสังคม ดังนั้นในระยะเวลา 11 ปี จากปี 1959-2008 เงินเดือนพื้นฐานของนายกรัฐมนตรีสิงคโปร์เพิ่มขึ้นถึง 3,701 เปอร์เซ็นต์ จาก 3,050 สิงคโปร์ดอลลาร์ถึง 115,920 สิงคโปร์ดอลลาร์ จากทัศนของผู้เรียบเรียงบทความนี้ การที่ประเทศสิงคโปร์จึงไม่ค่อยมีการคอร์รัปชันให้เห็นมากเนื่องด้วยการได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม การบังคับใช้กฎหมายที่รุนแรง และความรู้สึกรับผิดชอบด้านคุณธรรมจริยธรรมต่อประเทศรวมทั้งการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ที่มีปลูกฝังกันมาตั้งแต่เด็กด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ไม่ค่อยมีการฉ้อราชบังหลวงเกิดขึ้น

ส่วนแรงงานข้ามชาติ (Expatriate หรือ expat) Suutari. & Tornikoski. (n.d.) ได้ให้ความหมายแรงงานข้ามชาติไว้ว่า (expatriate) คือพนักงานทุกประเภทที่เคลื่อนย้ายจากประเทศหนึ่งไปทำงานอีกประเทศหนึ่ง และได้รับมอบหมายให้ทำงานอยู่ ณ ประเทศนั้นๆ มากกว่าหนึ่งปี ต้นทุนแรงงานข้ามชาติสำหรับองค์กรแล้วถือว่าสูงมาก ดังนั้นองค์กรจึงพยายามหาทางลดต้นทุนดังกล่าวในขณะที่แสวงหาความสำเร็จในธุรกิจ การพยายามลดต้นทุนแรงงานข้ามชาติด้วยการลดค่าตอบแทนแต่วัตถุประสงค์ในการจ่ายค่าตอบแทนดึงดูดคนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อไปทำงานต่างประเทศอย่างเต็มความสามารถก็ยังคงอยู่ การหาจุดสมดุลระหว่างความต้องการเคลื่อนย้ายแรงงานกับต้นทุนที่สูงเป็นเรื่องที่องค์กรต้องพิจารณาตัดสินใจด้วยเหตุและผลตามวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กร

ทางด้านสภาเศรษฐกิจโลกหรือ World Economic Forum-WeF. (2016) รายงานว่า 10 ประเทศที่ดีที่สุดสำหรับแรงงานข้ามชาติ (Expatriates หรือ Expats) เรียงตามลำดับจากน้อยไปมากลำดับที่ 10 ได้แก่ ประเทศเยอรมันเนื่องจากความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านอาชีพและศูนย์ดูแลเด็กที่มีคุณภาพ ลำดับที่ 9 ได้แก่ประเทศบาห์เรนเนื่องจากคุณภาพของที่อยู่อาศัยและโอกาสในการออมเงิน ลำดับที่ 8 ประเทศสวีเดน เนื่องด้วยความสมดุลของการทำงานและการใช้ชีวิต (Work-life balance) และคุณภาพของการดูแลสุขภาพพยาบาล ลำดับที่ 7 ประเทศออสเตรเลียได้รับการโหวตเพราะคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในอาชีพ ลำดับที่ 6 ประเทศนอร์เวย์มีความมั่นคงในอาชีพ คุณภาพในการรักษาพยาบาลและศูนย์ดูแลเด็ก ลำดับที่ 5 ประเทศสวิสเซอร์แลนด์มีค่าจ้างที่ดี คุณภาพชีวิตและคุณภาพของสถานศึกษาที่ดี ลำดับที่ 4 สาธารณรัฐเชค แรงงานข้ามชาติต่างมีความมั่นใจในเศรษฐกิจของสาธารณรัฐเชคและคุณภาพการศึกษา ลำดับที่ 3 ประเทศแคนาดา มีคะแนนสูงจากความมั่นคงทางการเมืองและการรวมขอมของคน ลำดับที่ 2 ประเทศนิวซีแลนด์เนื่องจากแรงงานข้ามชาติมีความมั่นใจด้านเศรษฐกิจที่สูงและความสมดุลของการทำงานและการใช้ชีวิต ลำดับที่ 1 ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์จากการโหวตของแรงงานข้ามชาติ พบว่าประเทศสิงคโปร์มีโอกาสในความก้าวหน้าในอาชีพและคุณภาพการศึกษาของประเทศที่ดึงดูดแรงงานข้ามชาติให้เข้ามาทำงาน จากผลสำรวจของ WeF เห็นได้ว่าการเติบโตของธุรกิจระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นและประเทศไหนที่มีคุณภาพในการใช้ชีวิตที่ดีก็สามารถดึงดูดแรงงานที่มีความสามารถพิเศษ เข้ามาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการลงทุน เศรษฐกิจและการพัฒนา ดังที่ Suutari. & Tornikoski. (n.d.) กล่าวว่า การเจริญเติบโตของธุรกิจระหว่างประเทศในระยะ 20 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดความต้องการแรงงานข้ามชาติที่มีความสามารถพิเศษเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามปัญหาที่องค์กรต้องเผชิญอาจจะเกิดขึ้นได้เมื่อแรงงานข้ามชาติไม่พอใจกับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ได้รับ ดังเช่น Black. (1991) อ้างใน Suutari. & Tornikoski. (n.d.) ว่าแรงงานข้ามชาติในระดับผู้จัดการ 77 เปอร์เซ็นต์ไม่พอใจกับ

อัตราเงินเดือนและสวัสดิการต่างประเทศที่องค์กรมอบให้ซึ่งส่งผลถึงความล้มเหลวกระทบต่อองค์กร เช่น การกลับประเทศก่อนกำหนด อย่างไรก็ตามการออกแบบค่าตอบแทนสำหรับแรงงานข้ามชาติที่ต้องไต่ตรองคือปัญหาเรื่องความเท่าเทียมระหว่างแรงงานข้ามชาติด้วยกัน เนื่องจากแรงงานข้ามชาติมีหลายสาขาและความขัดแย้งระหว่างแรงงานข้ามชาติกับพนักงานในท้องถิ่นซึ่งหากองค์กรจ่ายค่าตอบแทนตามมาตรฐานเดียวกับประเทศที่แรงงานข้ามชาติถูกย้ายไปตัวพนักงานที่ถูกย้ายก็จะมีชีวิตที่ไม่ยุติธรรมเพราะอยู่ในประเทศตนเองได้ค่าจ้างที่สูงกว่าอยู่แล้ว เช่น จากประเทศญี่ปุ่นย้ายเข้ามาอยู่ในประเทศไทยโดยได้รับอัตราค่าตอบแทนตามค่าครองชีพในประเทศไทยซึ่งน้อยกว่าอยู่ประจำที่ญี่ปุ่น ในทางกลับกันพนักงานในท้องถิ่นก็อาจจะไม่พอใจหากแรงงานข้ามชาติได้อัตราค่าจ้างที่สูงกว่าตนเอง อย่างไรก็ตามการการยึดหลักการจ่ายค่าตอบแทนตามนโยบายประเทศที่แรงงานข้ามชาติต้องไปประจำการยังเป็นแนวปฏิบัตินิยมที่ทำการ

ด้วยเหตุดังกล่าว Suutari. & Tornikoski. (n.d.) จึงได้นำเสนอองค์ประกอบการจ่ายค่าตอบแทนให้กับแรงงานข้ามชาติดังรายละเอียดต่อไปนี้

-เงินเดือนและโบนัส (Base salary and bonus) องค์กรจะคำนวณรายได้รวมของพนักงานในประเทศต้นทางโดยหักค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่นภาษี ประกันสังคม หลังจากนั้นจึงนำฐานเงินเดือนเปรียบเทียบกับประเทศปลายทางพนักงานสามารถเลือกรับสกุลเงินท้องถิ่นแต่ก็มีปัจจัยเสี่ยงเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา โดยปกติแล้วแรงงานข้ามชาติ มักจะไม่นิยมรับเงินทั้งสองสกุลครั้งต่อครั้ง ในส่วนโบนัสจะได้รับตามผลการปฏิบัติงาน

-เบี้ยเลี้ยง (Allowance) คือ เงินที่จ่ายเพิ่มเติมเพื่อเติมเต็มช่องว่างระหว่างค่าใช้จ่ายของประเทศต้นทางและประเทศที่พนักงานต้องไปประจำ ภาษาไทยมักนิยมกล่าวว่าเบี้ยกันดารเพราะเป็นเงินที่ให้เพื่อความยากลำบากในการอยู่ต่างประเทศ (Hardship allowance) ทั้งนี้เบี้ยเลี้ยงสามารถแยกได้หลายประเภทดังนี้

-เบี้ยเลี้ยงค่าย้ายถิ่นฐาน (Expatriate allowance, Overseas premium, Foreign service premium, Mobility premium) คือ เงินที่จ่ายเพิ่มเมื่อพนักงานยินยอมที่จะไปประจำที่ต่างประเทศ องค์กรส่วนมากจะจ่ายเป็นอัตราจากฐานเงินเดือนอยู่ในช่วงระหว่าง 10-40 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาระงาน ระยะเวลา ความยากลำบาก ภาษี และค่าครองชีพเพื่อให้พนักงานยังคงมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีระหว่างการทำงานในต่างประเทศ วัตถุประสงค์หลักอีกประการหนึ่งคือ เพื่อให้พนักงานไม่รู้สึกไม่ดีหลังจากได้รับเงินเดือนที่หักภาษีแล้วพนักงานยังรับรู้ถึงความสมเหตุสมผล

-ค่าเช่าบ้าน (Housing allowance) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของพนักงานมากประการหนึ่ง และองค์กรเองก็มีความมั่นใจว่าพนักงานจะมีความเป็นอยู่ที่ดีด้วย ประเด็นที่องค์กรต้องคำนึงถึงคือ การจ่ายค่าเช่าบ้านมากหรือน้อยเกินไปก็มีผลกระทบ เช่น ถ้ามากเกินไปก็เกิดต้นทุนสูงหากน้อยเกินไปพนักงานก็รู้สึกไม่ดี ทั้งนี้ตัวพนักงานเองที่ต้องการประหยัดและเก็บเงินส่วนนี้ไว้ก็อาจจะทำให้ภาพลักษณ์องค์กรเสียหายได้เช่นกัน

-เบี้ยกันดาร (Hardship allowance, Site allowance) เป็นเงินที่จ่ายภายใต้ฐานคติที่ว่าพนักงานอาจจะได้รับความยากลำบากในประเทศอื่น ๆ เพราะการเปลี่ยนแปลงเรื่องรายได้และสถานภาพของครอบครัว สถานที่ห่างไกล สภาพภูมิอากาศไม่ดี การรักษาพยาบาลไม่ครอบคลุม ปกติแล้วองค์กรจะคำนวณจ่ายจากฐานเงินเดือนในอัตราร้อยละ 25 ประเด็นที่องค์กรต้องคำนึงถึงคือ ความกันดารหมายถึงอะไรแล้วจะจ่ายในระดับใดถึงจะเหมาะสม

-ค่ายานพาหนะ (Car allowance) การจ่ายค่าเดินทางหรือยานพาหนะเป็นเรื่องปกติที่องค์กรต้องให้กับพนักงานประจำที่ต่างประเทศ

-ค่าเดินทางกลับ (Home-leave, Travel allowance) องค์กรอาจจะจ่ายเป็นค่าตัวเครื่องบินไปกลับอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

-ประกันชีวิตและอุบัติเหตุ (Insurance/Incident benefits) องค์กรต้องจัดหาประกันชีวิตและอุบัติเหตุให้กับพนักงาน ทั้งนี้ในบางประเทศ เช่น ประเทศไทย ประเทศฟินแลนด์ พนักงานต้องจ่ายประกันสังคม ซึ่งเป็นข้อบังคับพื้นฐานอยู่แล้วองค์กรควรต้องคำนึงถึงคุณภาพและการบริการสาธารณสุขของแต่ละประเทศด้วย

-ภาษี (Taxation) ภาษีเป็นรายจ่ายหลักที่องค์กรต้องจ่ายดังนั้นจึงต้องพิจารณาเป็นพิเศษว่ากฎข้อบังคับด้านภาษีแต่ละประเทศเป็นอย่างไร และองค์กรต้องหักจ่ายทั้งสองประเทศด้วยเช่นกัน

สำหรับ Neljzen. & Bruyker. (2010) เสนอแนววิธีการในการจ่ายค่าตอบแทนแรงงานข้ามชาติ แบบต่างๆ เนื่องจากแนวโน้มในปัจจุบันมีการเคลื่อนย้ายแรงงานที่หลากหลายและการขยายตัวขององค์กรข้ามชาติเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในองค์กรหนึ่งอาจจะมีพนักงานประจำอยู่หลายประเทศ หลายตำแหน่งงาน องค์กรควรมีนโยบายการจัดการพนักงานที่ต้องไปประจำต่างถิ่นหรือต่างประเทศที่แตกต่างกันไปเพื่อตอบสนองผลทางธุรกิจและการเคลื่อนย้ายแรงงาน วิธีการการจ่ายค่าตอบแทนดังที่ Neljzen. & Bruyker. นำเสนอมีรายละเอียดดังนี้

-จ่ายบนพื้นฐานระบบประเทศต้นทาง (Home-based system) เป็นระบบที่นิยมใช้กันมากที่สุด เพราะง่ายต่อการอธิบายและเปรียบเทียบให้กับพนักงานเข้าใจ นอกจากนี้ยังส่งผลให้พนักงานระลึกว่ายังมีบ้าน (Home) อย่างไรก็ตามหากประเทศที่มีค่าน้อยกว่าประเทศที่จะต้องไปประจำการพนักงานก็จะได้รับค่าจ้างที่ถูกลงและส่งผลถึงอำนาจในการใช้จ่ายและดำรงชีวิต

-จ่ายตามระบบสำนักงานใหญ่ (Headquarters-based system) จ่ายเท่าเทียมกันทุกคนตามระบบเงินเดือนของสำนักงานใหญ่โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของแรงงานข้ามชาติ วิธีการนี้ง่ายและลดความเลื่อมล้ำระหว่างพนักงาน เป็นวิธีที่องค์กรใหญ่ข้ามชาติมีสาขาอยู่หลายประเทศและต้องส่งพนักงานไปประจำยังประเทศอื่น อย่างไรก็ตามต้นทุนขององค์กรจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากเวลาให้ค่าตอบแทนก็ต้องเพิ่มให้เท่ากันทั้งหมด และการย้ายถิ่นฐานไปต่างประเทศของพนักงานก็อาจจะลดลงเพราะองค์กรไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนสอดคล้องกับประเทศต้นทางของพนักงานที่จะต้องย้ายไปประจำ นอกจากนี้พนักงานที่มาจากประเทศกำลังพัฒนาย้ายไปประเทศที่เศรษฐกิจดีกว่าพอถึงเวลากลับบ้านก็จะมีปัญหาในการปรับตัวกับการรับฐานเงินเดือนเดิม

-ระบบจำลองพื้นฐาน (Proxy-based system) เป็นการจ่ายค่าตอบแทนบนพื้นฐานตามประเทศต้นทางสำหรับแรงงานข้ามชาติ ที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามประเทศตนเอง ค่าตอบแทนนี้จะรวมค่าใช้จ่ายพื้นฐานด้วย เช่น ภาษี ต้นทุนค่าเช่าบ้าน ค่าครองชีพ เงินสำหรับเก็บและลงทุน จากนั้นก็คำนวณหักภาษี เงินที่เหลือคุณตามระยะเวลาที่ได้รับมอบหมายไปประจำต่างประเทศ วิธีการนี้เหมาะสำหรับการสรรหาพนักงานที่องค์กรไม่ได้ไปก่อตั้งสำนักงานอยู่

-การใช้จ่ายที่เท่าเทียมกับประเทศต้นทาง (Equalized spending at host) เป็นการคิดคำนวณฐานเงินเดือนและภาษีจากประเทศต้นทาง จากนั้นจ่ายเบี่ยเลี้ยงสำหรับซื้อสินค้าและบริการสำหรับประเทศที่พนักงานต้องไปประจำ โดยเพิ่มค่าใช้จ่ายของสินค้าและบริการที่แตกต่างให้ เช่น ชาวอินเดียต้องไปทำงานที่ลอนดอน จะได้ฐานเงินเดือนเดิมแต่จะได้เบี่ยเลี้ยงในการใช้จ่ายสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้นตามค่าครองชีพที่ลอนดอน เป็นต้น

ทั้งนี้ McNulty. (2016) ทำการศึกษาเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนแรงงานข้ามชาติ และเสนอแนะว่าควรจะเป็นเปลี่ยนวิธีการจากการจ่ายตามประเทศต้นทางเป็นจ่ายตามประเทศที่พนักงานประจำอยู่ McNulty เห็นว่าหลักการจ่ายตามประเทศแม่มีข้อดีและค่าใช้จ่ายสูงเกินความเป็นจริงมาก แถมยังขาดประสิทธิภาพในการย้ายแรงงานข้ามชาติทำให้สูญเสียโอกาสในการแข่งขัน การจ่ายตามประเทศที่ไปทำงานจึงเป็นทางเลือกเดียวที่

เหลืออยู่ซึ่งประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าแต่ก็อาจจะส่งผลให้พนักงานไม่มีความตั้งใจที่จะย้ายถิ่นฐาน องค์กรเองก็ขาดโอกาสในการสรรหาคนที่มีความสามารถสูงเนื่องจากไม่มีแรงจูงใจด้านค่าตอบแทน การจ่ายตามประเทศที่ทำงานก็ควรจะจ่ายตามบทบาทหน้าที่ที่พนักงานได้รับ ทั้งยังง่ายต่อการจัดการและการวัดผลปฏิบัติงานเพื่อการเลื่อนขั้นและเพิ่มเงินเดือนด้วย

สรุป

กลยุทธ์การจ่ายค่าตอบแทนต้องออกแบบเพื่อตอบโจทย์เฉพาะคนที่ต้องการดึงดูดเข้ามาทำงานให้กับองค์กรจูงใจให้ทุ่มเททำงานและรักษาไว้กับองค์กรให้ได้ การจ่ายค่าตอบแทนรวม (Total reward) ให้กับผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพจะขาดความรู้ความเข้าใจในวิสัยทัศน์ พันธกิจและค่านิยมขององค์กรไม่ได้ เพราะแต่ละองค์กรมีสมรรถนะองค์กรที่เป็นเอกลักษณ์ กลยุทธ์บริหารจัดการคน โครงสร้าง กระบวนการและวัฒนธรรมองค์กรก็แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Ellig. (2014) เรื่องการออกแบบค่าตอบแทนผู้บริหารควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ เช่น ประเภทขององค์กรว่าเป็นองค์กรหวังผลกำไรหรือองค์กรเพื่อสาธารณะ วงจรชีวิตองค์กรในตลาดที่จะกระทบต่ออัตราการจ่ายค่าตอบแทน โครงสร้างองค์กร การคิดเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับปัจจัยภายนอกและภายใน นอกจากนี้้องค์กรต้องคำนึงถึงลักษณะวงจรการดำเนินงานของธุรกิจ สภาพแวดล้อมกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ วัฒนธรรมองค์กร ลักษณะผู้บริหารที่ต้องการด้วย นอกจากนี้การจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหารระดับสูงซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนเก่ง และกลุ่มแรงงานข้ามชาติเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีความสามารถเฉพาะที่องค์กรต้องส่งไปประจำยังต่างประเทศหรือต่างถิ่น นอกจากการวางแผนกลยุทธ์การจ่ายค่าตอบแทนกลุ่มแรงงานข้ามชาติว่าสมควรจ่ายแบบไหนถึงจะเหมาะสมกับพันธกิจขององค์กรมากที่สุดแล้วยังต้องคำนึงถึงทักษะของพนักงานที่จะต้องไปประจำต่างประเทศ เช่น องค์กรต้องจัดการเติมเต็มทักษะพนักงานที่จะย้ายถิ่นฐานด้วยการส่งเสริมแรงจูงใจภายใน (Psychic incentive) ด้วยการอบรมและพัฒนาทักษะความรู้ด้านวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิตของคนในประเทศที่พนักงานจะย้ายไปประจำเพื่อความเข้าใจและลดช่องว่างในความแตกต่างระหว่างเพื่อนร่วมงาน ทำให้เข้าใจคนท้องถิ่นและความเป็นทีมงานที่สามัคคีกันเพื่อองค์กร นอกจากนี้หากพนักงานเข้าใจและรู้จักประเทศที่องค์กรวางแผนจะส่งไปประจำดีขึ้นก็อาจจะเป็แรงจูงใจทำให้อยากไปและเต็มใจที่จะไปซึ่งเมื่อคนเต็มใจที่จะย้ายไปย่อมเกิดผลดีกับการปฏิบัติงาน

เนื่องด้วยปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วซึ่งองค์กรไม่สามารถคาดเดาได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้นที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรบ้าง นอกจากนี้แนวโน้มของสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การค้าและโรคระบาดดังเช่นโรคโคโรนาไวรัส หรือ COVID 19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อวงกว้างไปยังหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศไทยที่ต้องพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลัก ดังนั้นการจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการผู้บริหารและแรงงานข้ามชาติควรมีการทำสัญญาตกลงให้เป็นไปตามผลการดำเนินงานขององค์กรในภาพรวมหรือตามโครงการที่ได้รับมอบหมาย ส่วนค่าตอบแทนที่เป็นสวัสดิการที่สามารถปรับได้ตามสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโดยสามารถปรับลดหรือเพิ่มได้ด้วยการมุ่งเน้นที่ภาพรวมในความอยู่รอดขององค์กรเป็นหลักเพราะหากองค์กรไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้จะส่งผลกระทบต่อพนักงานทั้งองค์กรและเศรษฐกิจในภาพรวม สำหรับกลยุทธ์การจ่ายค่าตอบแทนแรงงานข้ามชาติที่มีทักษะสูงในปัจจุบัน ผู้เขียนเห็นว่าองค์กรไม่มีความจำเป็นที่จะต้องส่งพนักงานที่มีศักยภาพสูงไปประจำยังต่างประเทศหลายคน หรืออาจจะส่งแรงงานข้ามชาติไปประจำต่างประเทศเพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายขององค์กรเนื่องด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีองค์กรสามารถจัดการประชุม การปรึกษาผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกลได้หรือองค์กรสามารถส่งผู้บริหารจากสำนักงานใหญ่มาดูแลเป็นระยะๆ ได้ซึ่งจะสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจ่ายสำหรับ

แรงงานข้ามชาติได้ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าบ้าน ค่าการศึกษาบุตรที่ต้องย้ายตามผู้ปกครอง เป็นต้น ทั้งยังเป็น การปรับลดโครงสร้างการจ่ายค่าตอบแทนที่หลากหลายในองค์กรอีกด้วย

References

- Amrstrong, M. (2012). **Armstrong’s Handbook of Reward Management Practice : Improving Performance Through Reward.** (4 th ed.). India : Kogan Page.
- Boselie, P. (2011). **Strategic Human Resource Management : A Balanced Approach.** New Delhi : Tata McGraw-Hill.
- Cooper, J.M., Gulen, H. & Rau, R.P. (2009). **Performance for pay? The relationship between CEO incentive compensation and future stock price performance.** Krannert Graduate School of Management Perdue University.
- Ellig, B. (2014). **The Complete Guide to Executive Compensation.** (3 rd ed.). Singapore : McGrawHill.
- Gill, S. (2014). Rewards for failure: an explanation for anomalous executive remuneration. **Journal of Indian Business Research**, 6(2), 90-172.
- Graham, D.M., Roth, A.T. & Dugan, D. (2008). **Effective Executive Compensation: Creating a Total Rewards Strategy for Executives.** NY : AMACOM.
- Jing, R., Wan, Y. & Gao, X. (2010). Managerial discretion and executives’ compensation. **Journal of Chinese Human Resource Management**, 1(1), 17-30.
- Kallayane. (2013). **Strategic Compensation.** Bangkok : The War Veterans Organization of Thailand.
- Kuhns, A.J. & Sawyer, B.L. (1994). Developing Executive Compensation Programmes : A Fresh Approach. **Managerial Auditing Journal**, 9(6), 26-30.
- Martocchio, J.J. (2014). **Employee Benefits: A Primer for Human Resource Professionals.** (5 th ed.). Singapore : McGrawHill.
- Milkovich, G., Newman, J. & Gerhart, B. (2014). **Compensation.** (11 th ed.). Singapore : McGrawHill.
- McNulty, Y. (2016). Why Expatriate Compensation will Change How we think about Global Talent Management. **Global Talent Management and Staffing in MNEs.** [Online]. Available : <http://dx.doi.org/10.1108/S1876-066X20160000032005> [2016, March 9].
- Murphy, J.K. (1999). Executive Compensation. **Marshall School of Business.** University of Southern California.
- Nisada. (2011). **Strategic Human Resource Management for Value Added.** Bangkok : Golden Time Printing.
- Neljzen, M. & Bruyker, D.S. (2010). Diverse Expatriate Poplations- Alternative Remuneration Packages. **Associates for International Research.** [Online]. Available : www.air-inc.com [2016, March 9].

- Quah, T.S.J. (2015). Chapter 6 Compensation: paying for the “Best and Brightest” In **Public Administration Singapore-Style**. [Online]. Available : [http://dx.doi.org/10.1108/S0732-1317\(2010\)0000019011](http://dx.doi.org/10.1108/S0732-1317(2010)0000019011) [2016, March 9].
- Suutari, V. & Tornikoski, C. (n.d.). Determinants of Expatriate Compensation-Findings among Expatriate Members of SEFE. **Department of Management and Organization**, University of Vaasa, Finland.
- Somchai, B. (2019). Guidelines of Business Administration on Bhuddhist Ethics. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal**, 25(1), 1-15.
- Taweesak. (1994). **Strategic Human Resource Management**. Bangkok : TPN Press.
- Ungemah, J. (2015). **A Guide to Better People Decision misplaced talent**. NJ : WILEY.
- World Economic Forum. (2016). **These are the best countries for expats**. [Online]. Available : www.worldeconomicforum.com [2016, March 9].

กลวิธีการเขียนบทความในวารสารเมืองโบราณ

Writing Strategies of Articles in Muang Boran Journal

ทรงภพ ขุนมธุรส*

Songphop Khunmathurot

Received : May 10, 2018

Revised : March 5, 2019

Accepted : March 27, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้ประมวลและสังเคราะห์มาจากการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการเขียนบทความในวารสารเมืองโบราณในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-2556 จำนวน 8 ฉบับ จำนวน 29 บทความ โดยการวิเคราะห์กลวิธีการเขียนบทความตามหลักการเขียนบทความ 4 ลักษณะ ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ การเขียนเนื้อเรื่อง และการเขียนความสรุป ผลการวิจัยพบว่า การตั้งชื่อเรื่อง พบวิธีการตั้งชื่อเรื่อง 4 วิธี โดยผู้เขียนใช้วิธีการใช้วลีมากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำย่วยุและนำค้นหา การใช้คำระบุชื่อเรื่อง และการใช้คำยาก ส่วนการเขียนความนำ พบวิธีการเขียนความนำ 7 วิธี โดยผู้เขียนใช้วิธีการมุ่งตรงสู่เรื่องมากที่สุด รองลงมาคือการเล่าความเป็นมา การกล่าวถึงความสำคัญ การให้คำจำกัดความ การกล่าวถึงปัญหา การอ้างหลักฐาน และการยกเหตุการณ์สำคัญ การเขียนเนื้อเรื่อง พบวิธีการเขียนเนื้อเรื่อง 2 วิธี ได้แก่ การเขียนเนื้อเรื่องด้วยการตั้งประเด็นหัวข้อตามลำดับความสำคัญของเรื่องที่เขียนบทความ และการเขียนเนื้อเรื่องด้วยการพรรณนาตามข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า และการเขียนความสรุป พบวิธีการเขียนความสรุป 8 วิธี โดยผู้เขียนใช้วิธีการสรุปสาระสำคัญของเรื่องมากที่สุด รองลงมาคือการให้ผู้อ่านได้ตระหนักคิด การตั้งข้อสังเกต การยืนยันหลักฐาน การอ้างอิงและบอกแหล่งที่มา การบอกเจตนาของผู้เขียน การนำเสนอปัญหา และการแสดงทรรศนะของผู้เขียน

คำสำคัญ : กลวิธีการเขียน / บทความ / วารสารเมืองโบราณ

*อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Thai language Department of Education Faculty of Education Naresuan University

ABSTRACT

This article is compiled and synthesized of a research with the objective to study the writing techniques of articles in 8 issues 29 articles in total of Muang Boran Journal from 2012-2013 by analyzing writing strategies based on article writing the 4 components of article writing, titling, introductory writing, body writing and conclusion writing. From the research, on titling, 4 techniques were found. The most used technique is using a phrase. The next most used are using provocative and intriguing words, using words that clearly state the topic and using difficult words. As for introductory writing, 7 techniques were found. The most used is getting straight to the matter. The next most used are relating the background, telling about importance, definition, telling about the problems, referring to supporting evidence and referring to major incidents. On body writing, 2 techniques were found, discussing the subjects of the matter by order of importance and detailed description according to the information obtained through research. As for conclusion writing, 8 techniques were found. The most used is summarization of the main themes of the matter, the next most used are inducing insights in the reader, stating observations, affirming evidence, reference and source identification, stating the author's intention, presenting problems and stating the author's views.

Keywords : Writing Strategies / Article / Muang Boran Journal

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา¹

ปัจจุบันมีวารสารจำนวนมากที่ตีพิมพ์และวางจำหน่ายในร้านหนังสือชั้นนำ การเขียนบทความเพื่อให้ได้ลงตีพิมพ์ในวารสารนั้นก็ย่อมจะมีการแข่งขันกันสูง กองบรรณาธิการวารสารต่างๆ จึงต้องคัดสรรบทความที่เป็นประโยชน์และอยู่ในความสนใจของผู้อ่านให้มากที่สุด การเขียนบทความที่จะให้ประสบความสำเร็จและได้ตีพิมพ์นั้น ผู้เขียนมีเพียงแต่ต้องการให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจตามที่ตนต้องการเท่านั้น หากต้องมีความปรารถนาให้ผู้่านได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน ฉะนั้นการเขียนบทความจึงถือเป็นทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ที่ต้องอาศัยความชำนาญและต้องใช้เวลาบ่มเพาะและฝึกฝนในเรื่องของการเขียน (Phetyupha, B., 2014) ดังนั้นผู้เขียนบทความทั้งสองประเภทจึงต้องมีความรู้และเข้าใจในรูปแบบและลักษณะเฉพาะของบทความเสียก่อน อีกทั้งผู้เขียนจะต้องมีกลวิธีการเขียนบทความให้น่าอ่านและชวนติดตามด้วย จึงจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานวิชาการออกมาได้อย่างน่าสนใจ

Sanom, K. (2006, pp.144-145) และ Pannarat, W. (2011, p.6) ได้กล่าวถึงวิธีการเขียนบทความสรุปได้ว่า (1) การเขียนบทความต้องมีการตั้งชื่อเรื่องที่นำเสนอใจครอบคลุมประเด็นที่จะเขียน การตั้งชื่อเรื่องในการเขียนบทความมี วิธีการตั้งชื่อ ได้แก่ ตั้งชื่อเน้นสิ่งสำคัญของเรื่อง ตั้งชื่อตามขอบข่ายสาระของเรื่องทั้งหมด ตั้งชื่อเร้าความสนใจชวนให้อ่านเนื้อเรื่อง ตั้งชื่อที่มีความขัดแย้งกัน ตั้งชื่อโดยใช้สำนวน คำคม สุภาษิต คำพังเพย และคำประพันธ์ ตั้งชื่อเป็นคำถาม ตั้งชื่อแบบชักชวนให้ปฏิบัติตาม (2) การเขียนบทความต้องเป็นเรื่องที่มีสาระน่าเชื่อถือได้ ไม่เพ้อฝัน และมีเหตุผล (3) การเขียนบทความต้องมีการวางโครงร่าง คือ มีส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป วิธีการเขียนคำนำ อาจเริ่มต้นการเขียน เช่น การเขียนคำนำด้วยการให้คำจำกัดความชื่อเรื่อง การ

¹ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การเขียนบทความในวารสารเมืองโบราณ ของนายทรงภพ ขุนมธุรส ซึ่งได้รับทุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ 2557

เขียนคำนำด้วยการใช้สำนวน คำคม และบทกวี การเขียนคำนำด้วยปรัชญาและทฤษฎี การเขียนคำนำด้วยการยกข่าวเหตุการณ์สำคัญ การเขียนคำนำด้วยการตั้งคำถาม การเขียนคำนำด้วยการเสียดสีประชดประชัน การเขียนคำนำด้วยการเสนอความคิดเห็น บอกความสำคัญและปัญหา การเขียนคำนำด้วยการสรุปเรื่อง การเขียนคำนำด้วยการหักทลายผู้อ่าน การเขียนคำนำด้วยการนำคำพูดหรือแนวคิดของบุคคลสำคัญมาเขียนนำเรื่อง วิธีการเขียนเนื้อหา อาจมีการเขียนอธิบาย เช่น การเขียนบรรยาย ขยายความ โดยมีการเขียนอธิบายขยายความโดยมีลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง การเขียนอธิบายขยายความโดยใช้ตัวอย่างเหตุการณ์ประกอบ การเขียนอธิบายขยายความโดยใช้สำนวน คำคม และวรรณกรรมประกอบ การเขียนอธิบายขยายความโดยใช้เรื่องยากที่ไม่คุ้นเคย การเขียนอธิบายขยายความโดยใช้เหตุผล และมีการแสดงทัศนะให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน วิธีการเขียนสรุป การเขียนบทความควรมีการเน้นย้ำส่วนที่สำคัญที่จะสรุปตอนจบเรื่อง เช่น สรุปเรื่องด้วยสาระสำคัญ สรุปเรื่องด้วยการให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะ สรุปเรื่องด้วยการตั้งคำถามให้คิดค้นคำตอบเอง สรุปเรื่องด้วยทัศนะแนวคิดของผู้เขียน สรุปเรื่องด้วยการตั้งความหวัง ขอความร่วมมือ และขอความเห็นใจ สรุปเรื่องด้วยสำนวน คำคม และบทกวี (4) การเขียนบทความต้องมีความเป็นกลาง ยึดมั่นเคารพหลักการมากกว่าตัวบุคคล และแยกความรู้กับความเห็นให้ผู้อ่านพิจารณาได้อย่างชัดเจน และ (5) การเขียนต้องมีข้อมูลอ้างอิงที่ถูกต้องเชื่อถือได้ และทันสมัยอยู่เสมอ

วารสารวิชาการที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นระยะเวลานาน ก็คือ วารสารเมืองโบราณ ซึ่งฉบับปฐมฤกษ์นั้นได้เริ่มวางจำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และได้ผลิตวารสารอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลา 43 ปี การนำเสนอภาพและบทความในวารสารเมืองโบราณได้เปลี่ยนแปลงแนวทางหลักไปตามเงื่อนไขบริบทของแต่ละมิติเวลาอยู่เสมอ เนื้อหาในวารสารจะแบ่งออกเป็นสามส่วน ได้แก่ เรื่องจากปก บทความข้างใน และคอลัมน์ประจำเล่ม (Muang Boran Journal, 2012) ส่วนที่สำคัญและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านหรือผู้บริหารมากที่สุดก็คือบทความจากปกวารสาร เป็นกลุ่มบทความหลัก 3-5 เรื่อง จะกล่าวถึงการตั้งข้อสังเกตและอธิบายถึงความรู้เกี่ยวกับ “หัวเรื่อง” (theme) นั้นๆ ในเชิงวิชาการทั้งทางลึกและทางกว้าง มีส่วนเชิงอรรถ การขยายความ และการอ้างอิงหนังสือบรรณานุกรมเช่นเดียวกับงานวิชาการทั่วไป แต่ปรับสำนวนภาษาให้อ่านเข้าใจได้ง่าย นำเสนอข้อสังเกตและแนวคิดรวบรัดชัดเจน ไม่เยิ่นเย้อ คุณลักษณะที่โดดเด่นและความเป็นมาที่ยาวนานของวารสารเมืองโบราณข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารเมืองโบราณล้วนมีคุณภาพ จึงส่งผลให้วารสารเมืองโบราณได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจจะวิเคราะห์กลวิธีการเขียนบทความในวารสารเมืองโบราณตามหลักการเขียนเชิงวิชาการ เพื่อเป็นกรณีศึกษาและเป็นตัวอย่างในการสอนรายวิชา 1411217 การพัฒนาทักษะการเขียน 2 ในหัวข้อการเขียนบทความกึ่งวิชาการ แก่นักศึกษาหลักสูตรภาษาไทยและการสื่อสาร ชั้นปีที่ 2 อีกทั้งยังแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการเขียนบทความในวารสารเมืองโบราณ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์กลวิธีการเขียนบทความในวารสารเมืองโบราณครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการเขียนบทความ
2. เลือกแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยได้เลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยศึกษาเฉพาะบทความหลักที่

ปรากฏชื่อในหน้าปกวารสารเมืองโบราณ ในช่วงเวลา 2 ปี คือ ตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2555-2556

จำนวน 8 ฉบับ รวมทั้งสิ้นจำนวน 29 บทความ เนื่องจากบทความในวารสารเมืองโบราณเป็นบทความที่
วิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสาขาวิชาภาษาไทยและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น คติชนวิทยา ประวัติศาสตร์ และภูมิ
ปัญญา ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาภาษาไทย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การตั้งชื่อเรื่อง
 - 3.2 การเขียนความนำ
 - 3.3 การเขียนเนื้อเรื่อง
 - 3.4 การเขียนความสรุป
4. การนำเสนอข้อมูลผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ทฤษฎีการเขียนบทความในวารสารเมืองโบราณครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลวิธีการเขียน
บทความ ออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ การเขียนเนื้อเรื่อง และการเขียนความ
สรุป ดังต่อไปนี้

1. การตั้งชื่อเรื่อง จากการศึกษาบทความในวารสารเมืองโบราณทั้งหมด 29 บทความ พบกลวิธีการตั้ง
ชื่อเรื่องทั้งหมด 4 วิธี ได้แก่ การใช้วลี การใช้คำย้อยและนำค้นหา การใช้คำระบุชื่อเรื่อง และการใช้คำเรียกความ
สนใจ ดังต่อไปนี้

- 1.1 การใช้วลี เป็นกลุ่มคำที่เรียงต่อกัน ได้ใจความแต่ยังไม่เป็นประโยคสมบูรณ์ โดยเป็นข้อความที่
แสดงให้เห็นถึงเนื้อหาของบทความมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านคาดการณ์ได้ว่าบทความนี้จะกล่าวถึงเนื้อหา
เกี่ยวกับเรื่องอะไร มีสาระสำคัญของเรื่องเกี่ยวกับด้านใด และเรื่องราวเกิดขึ้น ณ สถานที่ใด จากการศึกษาพบว่า
มีการตั้งชื่อเรื่องแบบการใช้วลี ทั้งหมด 14 บทความ ตัวอย่างเช่น บทความเรื่อง “การปรับปรุงพื้นที่ชุมชนวิถี
พุทธคลองแดน” (Muang Boran Journal, 2013, p.108) จะเห็นได้ว่าผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องด้วยการใช้วลีสามารถ
บอกรายละเอียดของเนื้อหาสาระของบทความได้ ทำให้ผู้อ่านทราบว่าเนื้อเรื่องของบทความต่อไปจะเป็นการ
กล่าวถึง “การปรับปรุงพื้นที่ชุมชนวิถีพุทธคลองแดน” ซึ่งผู้อ่านที่มีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็จะสามารถ
ตัดสินใจเลือกซื้อวารสารเพื่อติดตามอ่านเนื้อหาสาระของบทความต่อไป

- 1.2 การใช้คำย้อยและนำค้นหา เป็นการใช้คำที่ย่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง
เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วเกิดความต้องการที่จะค้นหาคำตอบ และติดตามอ่านเนื้อหาของบทความ ซึ่งคำที่ย้อยและนำ
ค้นหาคำตอบนั้น มักจะไม่บอกรายละเอียดของเนื้อหาโดยตรงไปตรงมา ส่วนมากเป็นชื่อเรื่องสั้นๆ แต่สามารถ
ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยใคร่รู้ จากการศึกษาพบว่า มีการตั้งชื่อแบบการใช้คำย้อยและนำค้นหาทั้งหมด 7
บทความ ตัวอย่างเช่น บทความเรื่อง “ดินสอกับดาบเคยเป็นคู่กันเสมอ : การเขียนเพื่อสยามของ ยี. อี. เจริญ”
(Muang Boran Journal, 2012, p.79) จะเห็นได้ว่าผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องอย่างสั้นๆ จำนวนพยางค์น้อย โดยใช้คำ
ว่า “ดินสอกับดาบ” เคยเป็นคู่กันเสมอ ซึ่งเป็นการใช้คำย้อยและนำค้นหา สร้างความสงสัยใคร่รู้แก่ผู้อ่านว่า
ดินสอกับดาบนั้นเป็นของคู่กันอย่างไร และยี. อี. เจริญ ใช้ดินสอกับดาบทำอะไรเพื่อประเทศสยาม การตั้งชื่อ
เรื่องแบบนี้ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยใคร่รู้เรื่องราวต่อไป

- 1.3 การใช้คำระบุชื่อเรื่อง เป็นการใช้คำหรือการใช้ชื่อเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเนื้อหาของบทความ
อย่างตรงไปตรงมา ทำให้ผู้อ่านทราบและเข้าใจทันทีว่า บทความนี้จะกล่าวถึงเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร
มีวัตถุประสงค์หรือสาระสำคัญของเนื้อหาในเรื่องอะไร จากการศึกษาพบว่า มีการตั้งชื่อเรื่องแบบการใช้คำ
ระบุชื่อเรื่องทั้งหมด 5 บทความ ตัวอย่างเช่น บทความเรื่อง “ภาพเขียนชุด Iudea: การลำดับอายุภาพจาก

วัตถุประสงค์เรื่องราว และความหมายที่หายไป”(Muang Boran Journal, 2012, p.89) จะเห็นได้ว่าผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องด้วยการใช้คำระบุเรื่องที่สามารบอรายละเอียดของเนื้อหาสาระทั้งหมดของบทความว่า จะกล่าวถึง “ภาพเขียน ludea” โดยมีการศึกษาลำดับอายุของภาพจากวัตถุประสงค์ เรื่องราว และความหมายที่หายไป ซึ่งถือเป็นการตั้งชื่อเรื่องแบบระบุชื่อเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบโดยตรงไปตรงมา

1.4 การใช้คำยาก เป็นการใช้คำยากหรือคำศัพท์ในวรรณคดีที่สามารถเรียกความสนใจแก่ผู้อ่านมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจเนื้อหาสาระของบทความ เกิดความสนใจที่จะติดตามอ่านบทความ และตัดสินใจวารสารมาอ่าน ซึ่งคำที่เรียกความสนใจนั้นอาจไม่ได้บอกถึงเนื้อเรื่องของบทความโดยตรง อาจเป็นคำศัพท์ที่ค่อนข้างยาก ผู้อ่านไม่เข้าใจในความหมายของคำ จึงต้องติดตามอ่านเนื้อความของบทความต่อไป จากการศึกษาพบว่า มีการตั้งชื่อเรื่องแบบการใช้คำเรียกความสนใจทั้งหมด 3 บทความ ตัวอย่างเช่น บทความเรื่อง “อยุธยาที่ยิ่งฟ้า” (Muang Boran Journal, 2012, p.74) จะเห็นได้ว่าผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องบทความด้วยการใช้คำเรียกความสนใจ ซึ่งเป็นประโยคสั้นๆ และไม่ได้สื่อความหมายโดยตรงให้ผู้อ่านทราบอย่างละเอียดถี่ถ้วน คำว่า “อยุธยาที่ยิ่งฟ้า” นั้นสื่อความหมายให้ผู้อ่านทราบเพียงว่า บทความนี้จะเนื้อหาสาระที่กล่าวถึง “กรุงศรีอยุธยา” เท่านั้น แต่ยังไม่ทราบว่ามีเนื้อหาสาระด้านใด แต่คำว่า “ยที่ยิ่งฟ้า” แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของกรุงศรีอยุธยา ซึ่งการตั้งชื่อเรื่องเช่นนี้ช่วยเรียกความสนใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

2. การเขียนความนำ จากการศึกษาบทความในวารสารเมืองโบราณทั้งหมด 29 บทความ พบกลวิธีการเขียนความนำทั้งหมด 7 วิธี ได้แก่ การเขียนความนำด้วยการมุ่งตรงสู่เรื่อง การเขียนความนำด้วยการเล่าความเป็นมา การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงความสำคัญ การเขียนความนำด้วยการให้คำจำกัดความ การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงปัญหา การเขียนความนำด้วยการอ้างหลักฐาน และการเขียนความนำด้วยการยกเหตุการณ์สำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 การเขียนความนำด้วยการมุ่งตรงสู่เรื่อง จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้จำนวน 9 บทความ ตัวอย่างเช่น ความนำของบทความเรื่อง “ข้อบกพร่องผิดพลาดของพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐ: สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 ตีเมืองเชียงใหม่” ความว่า

พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยามีหลายฉบับ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ แต่ที่ได้รับยกย่องว่าบันทึกเรื่องราวถูกต้องตรงกับความเป็นจริงที่สุดก็คือ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐฯ อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงนั้น พงศาวดารฉบับนี้ก็หาได้บันทึกเรื่องราวถูกต้องสมบูรณ์แบบไปหมดทุกเรื่องแต่อย่างใดไม่ บางเรื่องก็บันทึกบกพร่องผิดพลาดอย่างมาก ดังเช่นเหตุการณ์ศึกครั้งไปตีเมืองเชียงใหม่ในสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 แห่งกรุงศรีอยุธยา เป็นต้น

(Muang Boran Journal, 2012, p.89)

แสดงให้เห็นให้ว่าผู้เขียนบทความใช้วิธีการเขียนเกริ่นนำด้วยการมุ่งตรงสู่เรื่อง โดยกรกล่าวถึงพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาว่าที่ได้รับการยกย่องมากที่สุดคือพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบทันทีว่าเรื่องที่กล่าวในบทความนี้เป็นเรื่องของการบันทึกพงศาวดารของหลวงประเสริฐ ซึ่งมีข้อผิดพลาดบางประการเกี่ยวกับสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 เข้าตีเมืองเชียงใหม่

2.2 การเขียนความนำด้วยการเล่าความเป็นมา จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้จำนวน 8 บทความ ตัวอย่างเช่น ความนำของบทความเรื่อง “ปาดานีผ่านแว่นของจักรวรรดิและดวงตาสสมัยใหม่ : การสำรวจทางมานุษยวิทยาของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ในรัฐมลายูของสยาม ค.ศ. 1899-1900” ความว่า

เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ. 1898 มร.เกรฟวิล ราชทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ได้เข้าพบกรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ เสนาบดีว่าการต่างประเทศ เพื่อแจ้งว่ามหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ทำเรื่องเสนอต่อ นายกรัฐมนตรี และแจ้งมายังสถานทูตอังกฤษที่กรุงเทพฯ ว่า ทางมหาวิทยาลัยจะ “แต่งตั้งพวกนักปราชญ์ ออกมาตรวจการวิทยาต่างๆ...

(Muang Boran Journal, 2012, p.88)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้กล่าวถึงความเป็นมาของอำเภอปรางมบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเล่าความเป็นมาให้ผู้อ่านได้ทราบเป็นความรู้ก่อนที่นำเข้าสู่เรื่อง “บทบาทของเมืองปรางในสมัยอยุธยาตามหลักฐานโบราณคดี” ทำให้ผู้อ่านได้รู้จักอำเภอปรางมบุรีว่ามีลักษณะภูมิประเทศอย่างไร มีอาณาเขตติดกับสถานที่แห่งใดบ้าง เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เขียนเกิดความสนใจอย่างติดตามอ่านเนื้อความในบทความต่อไป

2.3 การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงความสำคัญ จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้ จำนวน 6 บทความ ตัวอย่างเช่น ความนำของบทความเรื่อง “ชีวิตวัฒนธรรมคนมหาราช ภาพสะท้อนสังคมลุ่มน้ำ” ความว่า

ลำน้ำและท้องทุ่งบริเวณพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางของประเทศไทยถือเป็นสิ่งกำหนดสภาพวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต ทั้งถิ่นฐานที่อยู่ อาหารการกิน อาชีพ และประเพณี ความเชื่อ ก่อนที่ทุกอย่างจะผันแปรเปลี่ยนไปจากการพัฒนาสังคมในแบบอุตสาหกรรม...โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณจุดสบกันของลำน้ำ ดังเช่นความทรงจำของชุมชนชาวแพ บริเวณจุดสบกันของแม่น้ำลพบุรีและคลองบางพระครู อำเภอมหาราช อันเป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของผู้คนและลำน้ำ

(Muang Boran Journal, 2012, p.93)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้เขียนเกริ่นนำด้วยการกล่าวถึงความสำคัญของลำน้ำและท้องทุ่งบริเวณพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางของประเทศไทยว่าเป็นแหล่งที่รวบรวมภาพวิถีชีวิตของผู้คน ทั้งที่อยู่อาศัย อาหารการกิน อาชีพ ความเชื่อ และประเพณี แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของลำน้ำกับผู้คนที่อยู่ภายในบริเวณนี้ ซึ่งเป็นการเขียนให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของลุ่มน้ำในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.4 การเขียนความนำด้วยการให้คำจำกัดความ จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้จำนวน 2 บทความ ตัวอย่างเช่น ความนำของบทความเรื่อง “อัชฌิวินายกะ เทวสถานพระคเณศที่เกิดเองตามธรรมชาติ” ความว่า

นามอัชฌิวินายกะ (Ashtavinayaka) อัชฌิวินายกะเกิดจากการสมาสของคำว่า “อัชฌ” หมายถึงแปด และ “วินายกะ” หมายถึง พระคเณศ รวมแล้วหมายถึงพระคเณศแปดองค์

(Muang Boran Journal, 2013, p.80)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนบทความใช้วิธีการเขียนเกริ่นนำด้วยการให้คำจำกัดความ โดยกล่าวว่า อัชฌิวินายกะเกิดจากการสมาสของคำว่า “อัชฌ” หมายถึงแปด และ “วินายกะ” หมายถึง พระคเณศ รวมแล้วหมายถึงพระคเณศแปดองค์ ซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำว่า อัชฌิวินายกะ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การเขียนความนำแบบนี้เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์แก่ผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจก่อนที่จะเริ่มอ่านเนื้อหาของบทความต่อไป

2.5 การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงปัญหา จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้จำนวน 2 บทความ ตัวอย่างเช่น ความนำของบทความเรื่อง “พระเจ้าฟ้ารุ่งม แห่เหล่าทอละณี พุทธกษัตริย์ภาพลักษณ์ และความขัดแย้ง” ความว่า

หลักฐานลายลักษณ์เกี่ยวกับ “พระเจ้าฟ้ารุ่งมแห่เหล่าทอละณี” วัชรกษัตริย์ผู้สถาปนา “อาณาจักรล้านช้าง” มีรายละเอียดเนื้อหาขัดแย้งกันหลายแห่ง ข้อขัดแย้งต่างๆ เหล่านี้ก็นำมาซึ่งข้อสรุปเนื้อเรื่องที่ไม่สอดคล้องกันในงานเขียนทางประวัติศาสตร์สมัยหลังขึ้นอยู่กับผู้เขียนงานชิ้นนั้นๆ รับเชื่อตามข้อมูลในหลักฐานชิ้นใดเป็นหลัก ส่งผลให้งานชิ้นนั้นอาจขาดความน่าเชื่อถือในกรณีที่มีผู้อ่านได้พบหลักฐานอีกชิ้นหนึ่งที่กล่าวต่างกันออกไป บทความนี้เป็นความพยายามเล็กๆ ที่จะเสนอวิธีแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ผู้ที่สนใจมีมุมมองที่จะสามารถ “อ่าน” ประวัติศาสตร์ลาวยุคสำคัญนี้ได้ง่ายขึ้น

(Muang Boran Journal, 2012, p.100)

ผู้เขียนได้เกริ่นนำด้วยการนำปัญหาจากหลักฐานลายลักษณ์เกี่ยวกับพระเจ้าฟ้ารุ่งม ว่ามีเนื้อหาขัดแย้งกันหลายประการ และข้อขัดแย้งเหล่านี้ก็นำมาซึ่งปัญหาของข้อสรุปทางประวัติศาสตร์ในสมัยหลัง ส่งผลให้งานเขียนชิ้นนั้นๆ ขาดความน่าเชื่อถือ ผู้เขียนจึงนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวไว้ในบทความนี้

2.6 การเขียนความนำด้วยการอ้างหลักฐาน จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้เพียง 1 บทความ ดังตัวอย่างความนำของบทความเรื่อง “กรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา” ความว่า

ในการศึกษาของข้าพเจ้า จากหลักฐานทางภูมิศาสตร์-โบราณคดี และสังคม-วัฒนธรรม เข้าใจว่าความเป็นนครหลวงของพระนครศรีอยุธยานั้น น่าจะเริ่มปรากฏชัดเจนตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถในพุทธศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา เพราะเป็นเวลาที่อยู่อยุธยาเป็นศูนย์กลางของรัฐรวมศูนย์ที่คนภายนอกเรียกว่าสยามประเทศ ดังปรากฏหลักฐานจากเอกสารของคนอยุธยา โดยเฉพาะ กำสรวลสมุทร เรียกว่า “กรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยามหาดิลกภพพรตน์ราชธานีบุรมย์”

(Muang Boran Journal, 2012, p.82)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้เขียนเกริ่นนำด้วยการอ้างถึงหลักฐานทั้งทางภูมิศาสตร์ โบราณคดี และสังคมวัฒนธรรม โดยกล่าวถึงเอกสารของคนอยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน “กำสรวลสมุทร” ซึ่งเรียกเมืองอยุธยาว่า “กรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยามหาดิลกภพพรตน์ราชธานีบุรมย์” นั้นเป็นความจริง และมีหลักฐานยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรที่เชื่อถือได้

2.7 การเขียนความนำด้วยการยกเหตุการณ์สำคัญ จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้เพียง 1 บทความ ดังตัวอย่างความนำของบทความเรื่อง “เชียงรากน้อย: น้ำมา-ข้าวหมด น้ำลด-ปรากฏที่ (ดินและชีวิต)” ความว่า

เดือนนี้ กันยายน พุทธศักราช 2555

เวลาผ่านไปเกือบหนึ่งปี เหตุการณ์มหาอุทกภัย พ.ศ. 2554 กลายเป็นอดีตที่แต่ละคนจดจำ (บางคนลืมไปแล้ว) แตกต่างกันไป แล้วแต่ร่องรอยของเหตุการณ์ที่ตกหล่น หลงเหลือ ในชีวิตแต่ละคน

(Muang Boran Journal, 2012, p.104)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้นำเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2554 มากล่าวขึ้นก่อน เพื่อจะนำเข้าสู่เรื่องการปลูกข้าว วิถีชีวิตของชาวนาในตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านได้รำลึกถึงเหตุการณ์มหาอุทกภัยที่สร้างความเสียหายให้กับประชาชนคนไทยเมื่อปี พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมา

3. การเขียนเนื้อเรื่อง จากการศึกษาบทความในวารสารเมืองโบราณทั้งหมด 29 บทความ พบกลวิธีการเขียนเนื้อเรื่องทั้งหมด 2 ลักษณะเท่านั้น ได้แก่ การเขียนเนื้อเรื่องด้วยการตั้งประเด็นหัวข้อตามลำดับความสำคัญของเรื่องที่เขียนบทความ และการเขียนเนื้อเรื่องด้วยการพรรณนาตามข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เพราะด้วยเหตุผลที่ว่า บทความในวารสารเมืองโบราณทุกบทความล้วนเป็นบทความกึ่งวิชาการ ที่มาจากการศึกษาค้นคว้า การวิจัย การลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง การสำรวจทั้งทางเอกสารและสำรวจทางภาคสนาม เรียกได้ว่าผู้เขียนบทความต้องมีการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีวิธีการศึกษาตามขั้นตอนของแต่ละสาขาวิชาที่ผู้เขียนมีความถนัดและความสามารถเฉพาะทาง เช่น สาขาประวัติศาสตร์ สาขาโบราณคดี สาขามานุษยวิทยาและสังคมวิทยา สาขาศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม เป็นต้น ทำให้การเขียนเนื้อเรื่องของบทความในวารสารเมืองโบราณพบเพียงสองลักษณะเท่านั้น ได้แก่ การเขียนเนื้อเรื่องด้วยการตั้งประเด็นหัวข้อตามลำดับความสำคัญ และการเขียนเนื้อเรื่องด้วยการพรรณนาตามข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้า ดังนี้

3.1 การเขียนเนื้อเรื่องด้วยการตั้งประเด็นหัวข้อตามลำดับความสำคัญหรือตามประเด็นที่ศึกษากล่าวคือ ทั้ง 29 บทความ ผู้เขียนได้ใช้วิธีการตั้งประเด็นหัวข้อตามลำดับความสำคัญของการศึกษา ดังตัวอย่างบทความเรื่อง “ภาพวิถีชีวิต (อันพรมามัว) ของชาวทราวดีที่เมืองนครปฐมโบราณ” (Muang Boran Journal, 2012, pp.78-98) โดยผู้เขียนได้เขียนบรรยายตามประเด็นหัวข้อที่ตั้งไว้ อันได้แก่ ชาวทราวดีจากหลักฐานด้านเอกสารและงานศิลปกรรม, ข้อมูลจากการขุดค้นทางโบราณคดีในช่วง พ.ศ. 2552-2553, แบบแผนการยังชีพ, แบบแผนการผลิตภาชนะดินเผา, อุตสาหกรรมการผลิตอิฐและกระเบื้องดินเผา, กิจกรรมการสีกัด/แกะสลักประติมากรรมหิน, กิจกรรมการถลุงและหลอมโลหะ, การสรูปและเสอนแณะ เป็นต้น ซึ่งการเขียนเนื้อความในลักษณะนี้ช่วยให้ผู้อ่านสามารถแยกแยะเนื้อหาสาระตามประเด็นที่ผู้เขียนได้แบ่งไว้ได้ง่ายขึ้น และทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่เนื้อหาที่อ่านไม่ได้ยาวมากจนเกินไป

3.2 การเขียนเนื้อเรื่องด้วยการพรรณนาตามข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้า กล่าวคือ ทั้ง 29 บทความ ผู้เขียนได้ใช้วิธีการเขียนด้วยการพรรณนาตามข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้า โดยไม่มีการตั้งหัวข้อเป็นประเด็นเหมือนกับตัวอย่างแรก โดยผู้เขียนจะเริ่มเขียนพรรณนาตามลำดับข้อมูลที่ตนได้ทำการศึกษาค้นคว้ามา และใช้วิธีการย่อหน้าในการแบ่งประเด็นหรือข้อหัวต่างๆ และเขียนบรรยายเช่นนี้ไปจนจบบทความ ซึ่งการเขียนเนื้อหาลักษณะนี้ทำให้ผู้อ่านเสมือนกำลังอ่านนวนิยายหรือเรื่องเล่าที่ค่อนข้างยาว โดยไม่มีการเขียนเชิงอรรถและไม่มีเอกสารอ้างอิงเหมือนกับบทความวิชาการหรือบทความวิจัย

4. การเขียนความสรุป จากการศึกษาบทความในวารสารเมืองโบราณทั้งหมด 29 บทความ พบกลวิธีการเขียนความนำทั้งหมด 8 วิธี ได้แก่ การเขียนความสรุปด้วยการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง การเขียนความสรุปด้วยการให้ผู้อ่านได้ตระหนักคิด การเขียนความสรุปด้วยการตั้งข้อสังเกต การเขียนความสรุปด้วยการยืนยันหลักฐาน การเขียนความสรุปด้วยการอ้างอิงและบอกแหล่งที่มาของการเขียนความสรุปด้วยการบอกเจตนาของผู้เขียน การเขียนความสรุปด้วยการนำเสนอปัญหา และการเขียนความสรุปด้วยการแสดงทรรศนะของผู้เขียน ดังต่อไปนี้

4.1 การเขียนความสรุปด้วยการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง เป็นกลวิธีการเขียนความสรุปที่พบมากที่สุด ในบทความของวารสารเมืองโบราณ ผู้เขียนบทความในวารสารเมืองโบราณใช้กลวิธีนี้ จำนวน 9 บทความ ตัวอย่างเช่น ความสรุปของบทความเรื่อง “การแพทย์และสาธารณสุขในสมัยอยุธยา” ความว่า

การแพทย์และการรักษาโรคในสมัยอยุธยาเน้นวิถีธรรมชาติ วิธีการรักษาและยาที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นยาสมุนไพรที่สืบทอดกันมายาวนาน การรักษาบางอย่างยังคงมีมาถึงปัจจุบัน เช่น การอยู่ไฟ การประคบ การใช้สมุนไพร และมาได้รับการปรับปรุงมากขึ้น ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ โดยได้รับความรู้จากแพทย์ชาวยุโรปที่เข้ามายังพระนครศรีอยุธยา และพัฒนาขึ้นทุกยุคทุกสมัยจนกลายเป็นความก้าวหน้าด้านการแพทย์ในปัจจุบัน (Muang Boran Journal, 2012, p.138)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้สรุปความด้วยการสรุปสาระสำคัญทั้งหมดของเรื่อง โดยสรุปว่า การแพทย์และการสาธารณสุขในสมัยอยุธยาเน้นวิถีธรรมชาติและมีการใช้สมุนไพร และการแพทย์แบบจีนเข้ามาใช้ในการรักษาผู้ป่วยด้วย และการศึกษาเช่นนี้ก็ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

4.2 การเขียนความสรุปด้วยการให้ผู้อ่านได้ตระหนักคิด จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้ จำนวน 6 บทความ ตัวอย่างเช่น ความสรุปของบทความเรื่อง “ปาตานีผ่านแว่นของจักรวรรดิและดวงตาสสมัยใหม่: การสำรวจทางมานุษยวิทยาของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ในรัฐมลายูของสยาม ค.ศ. 1899-1900” ความว่า

นอกเหนือจากประวัติศาสตร์บอกเล่า ยังมีอีกหลายหนทาง แม้จะแค่ความพยายามก็ตามที่ที่จะทำให้เราเข้าสู่ประสบการณ์ของผู้คนในอดีต การดักเอาเศษเสี้ยวอันแตกกระจายของหลักฐานและเรื่องราว ซึ่งแต่ละส่วนบรรจุความหมายและเชื่อมโยงกับความหมายอื่นๆ ที่ร้อยรัดกันขึ้นมาเป็นสังคมและวัฒนธรรมยังเป็นหนทางของนักเรียนประวัติศาสตร์ ที่ทำให้การบันทึกถ้อยคำและประสบการณ์ของผู้คน โดยเฉพาะคนธรรมดาสามัญในหน้าประวัติศาสตร์นิพนธ์ของปาตานี/ปัตตานียังคงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และสมควรที่จะทำเป็นอย่างยิ่ง (Muang Boran Journal, 2013, p.133)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านได้ตระหนักคิดว่า ยังมีหลักฐานอีกมากมายทางประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็ความเสี่ยง ความรู้สึกนึกคิด และประสบการณ์ของราษฎรสามัญที่นักประวัติศาสตร์จะมองข้ามไปเสียไม่ได้ เพราะถ้านำเอาเศษเสี้ยวอันแตกกระจายของหลักฐานต่างๆ เหล่านี้มาประกอบเข้าด้วยกันก็จะทำให้เห็นถึงความหมายบางประการและการเชื่อมโยงความหมายอื่นๆ อันก่อให้เกิดเป็นสังคมและวัฒนธรรมหนึ่งได้อย่างน่าทึ่ง ผู้อ่านจึงไม่ควรละเลยสิ่งเล็กๆ เหล่านี้

4.3 การเขียนความสรุปด้วยการตั้งข้อสังเกต จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้จำนวน 4 บทความ ตัวอย่างเช่น ความสรุปของบทความเรื่อง “ประเพณีใส่ขันดอกอินทิลเมืองเชียงใหม่: “พุทธ” “ผี” พื้นที่ทับซ้อน” ความว่า

น่าแปลกกว่า เสาอินทิลนั้นเป็นพื้นที่ของ “ผี” ซึ่งส่วนใหญ่พื้นที่ของผีมักเป็นพื้นที่ของ “ผู้หญิง” มากกว่า โดยเฉพาะการถือผีบรรพบุรุษตามสายของฝ่ายแม่ อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่าความเชื่อเรื่องผีที่ผู้หญิงล้านนาผูกขาดไว้นั้นโดยทั่วไปมักเป็นผีระดับสายตระกูล หากเป็นผีในระดับเมืองกลับเกี่ยวข้องกับผู้ชายมากกว่า อีกทั้งเรื่องนี้ยังมีพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงดูเหมือนขอบธรรมที่ผู้ชายจะมีอำนาจเหนือพิธีกรรมนี้ ดังนี้

กรณีของ “ตั้งข้าว” หรือผู้ดูแลชั้นตั้งใส่ขันดอกอินทขิลนั้น เท้าที่สับคันย้อนหลังไปได้สามชั่วโมงก็ล้าแล้วแต่เป็นผู้ชายทั้งสิ้น

(Muang Boran Journal, 2013, p.104)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการชี้ให้ผู้อ่านเห็นข้อสังเกตหรือสิ่งที่น่าแปลกของการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเสาอินทขิล การตั้งขันใส่ดอกอินทขิลว่า ปกติแล้วในระดับท้องถิ่นจะให้ความสำคัญกับผู้หญิงมากกว่า แต่หากเป็นผีในระดับเมืองแล้วผู้ชายย่อมมีอำนาจกว่าผู้หญิง จึงทำให้การตั้งใส่ขันดอกอินทขิลเมื่อสามชั่วโมงผ่านไปผ่านมามีแต่ผู้ชายทั้งสิ้น

4.4 การเขียนความสรุปด้วยการยืนยันหลักฐาน จากการศึกษาพบว่า ผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้จำนวน 3 บทความ ตัวอย่างเช่น ความสรุปของบทความเรื่อง “บทบาทของเมืองปราณในสมัยอยุธยา จากหลักฐานทางโบราณคดี” ความว่า

จากหลักฐานที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หลักฐานลายลักษณ์อักษรได้กล่าวถึงเมืองปราณว่ามีบทบาทตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 22 สอดคล้องกับหลักฐานโบราณคดีที่พบ ซึ่งมีอายุตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 22 ในเวลานั้นเมืองปราณคงเป็นหัวเมืองหน้าด่านทางใต้ของกรุงศรีอยุธยา ที่ต้องคอยป้องกันการรุกรานจากพม่า และต้องส่งกำลังพลไปช่วยรบเมื่อทางการอยุธยาขอมา ในขณะเดียวกันก็มีบทบาทด้านเศรษฐกิจ โดยมีสถานะเป็นเมืองท่าของอยุธยาบนฝั่งอ่าวสยาม ตั้งอยู่บนเส้นทางข้ามคาบสมุทรที่ผ่านช่องสิงขร ซึ่งสามารถเดินทางไปยังฝั่งทะเลด้านตะวันตกได้

(Muang Boran Journal, 2012, p.101)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้กล่าวยืนยันถึงหลักฐานที่กล่าวมาทั้งหมดว่า “หลักฐานลายลักษณ์อักษรได้กล่าวถึงเมืองปราณว่ามีบทบาทตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 22 สอดคล้องกับหลักฐานโบราณคดีที่พบ ซึ่งมีอายุตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 22 ในเวลานั้น เมืองปราณคงเป็นหัวเมืองหน้าด่านทางใต้ของกรุงศรีอยุธยา ที่ต้องคอยป้องกันการรุกรานจากพม่า และต้องส่งกำลังพลไปช่วยรบเมื่อทางการอยุธยาขอมา” อย่างแน่นอน

4.5 การเขียนความสรุปด้วยการอ้างอิงและบอกแหล่งที่มา จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้ จำนวน 3 บทความ ตัวอย่างเช่น ความสรุปของบทความเรื่อง “เชียงรากน้อย: น้ำมา-ข้าวหมด น้ำลด-ปรากฏที่ (ดิน) และชีวิต” ความว่า

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัย โครงการ “คนกับภัยพิบัติ : กรณีศึกษาชาวจังหวัดปทุมธานีที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย พ.ศ. 2554” โดยความร่วมมือของคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสนับสนุนทุนวิจัยโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) การเก็บข้อมูลภาคสนามระหว่างเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2555

(Muang Boran Journal, 2012, p.109)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้สรุปความด้วยการบอกแหล่งที่มาของบทความนี้ว่ามาจาก รายงานการวิจัยเรื่อง “คนกับภัยพิบัติ : กรณีศึกษาชาวจังหวัดปทุมธานีที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย พ.ศ. 2554” ซึ่งทำให้ผู้อ่านเห็นว่าบทความนี้ไม่ได้เขียนขึ้นมาอย่างเลื่อนลอย แต่ได้มีการศึกษาวิจัยมาก่อนแล้ว ทำให้บทความนี้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

4.6 การเขียนความสรุปด้วยการบอกเจตนาของผู้เขียน จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความในวารสารเมืองโบราณใช้กลวิธีนี้ จำนวน 2 บทความ ตัวอย่างเช่น ความสรุปของบทความเรื่อง “เจดีย์วัดป่าคา (ร้าง) เมืองเชียงใหม่ : ข้อสังเกตจากการบูรณะครั้งล่าสุด” ความว่า

บทความนี้ไม่มีเจตนาวิพากษ์วิจารณ์หน่วยงานหรือบุคคลใด เพียงต้องการสะท้อนอีกแง่มุมหนึ่งของการบูรณะโบราณสถานที่ไม่เหมาะสม ซึ่งยังคงปรากฏให้เห็นกระทั่งปัจจุบัน และหวังว่าจะกระตุ้นเตือนให้ผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงคนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถานซึ่งเป็นสมบัติของทุกคน

(Muang Boran Journal, 2012, p.107)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการบอกเจตนาแก่ผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมาว่า บทความนี้ไม่มีเจตนาวิพากษ์วิจารณ์หน่วยงานหรือบุคคลใด เพียงต้องการสะท้อนให้เห็นการบูรณะโบราณสถานที่ไม่เหมาะสมเท่านั้น และต้องการให้คนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถาน อันเป็นสมบัติของทุกคนด้วย

4.7 การเขียนความสรุปด้วยการนำเสนอปัญหา จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้จำนวน 1 บทความ ดังตัวอย่างความสรุปของบทความเรื่อง “พะเจ้าฟ้างุ่ม แหล่งหล้าทอละนี พุทธกษัตริย์ภาพลักษณ์ และความขัดแย้ง” ความว่า

กรณีที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าพระเจ้าฟ้างุ่มตามมุมมองและภาพที่สร้างขึ้นโดยนักประวัติศาสตร์ไทยและลาว (ซึ่งมีเดิมกับมหาสิลาเป็นตัวแทน) มีข้อขัดแย้งสูงมากจากปัญหาเรื่องมุมมองที่ใช้ในการตีความข้อมูลหลักฐานของผู้เขียนแต่ละท่าน ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ในงานเขียนสมัยหลังจึงไม่ได้เกิดจากความแตกต่างระหว่างตัวบทที่ปรากฏในหลักฐาน (ซึ่งเป็นประเด็นใหญ่ที่ต้องอภิปรายแยกต่างหาก) แต่มีสาเหตุมาจากความต่างกันของมุมมองที่ใช้เป็นหลักฐานชี้วัดตัดสินคุณค่าของหลักฐานนั้นๆ ต่างหาก ส่วนมุมมองดังกล่าวมาจากไหนหรือมีอะไรเป็นปัจจัยเกื้อหนุน คงต้องอภิปรายว่าด้วยปัญหาเรื่อง “ผลประโยชน์” (ที่อาจจะทับซ้อนด้วยหรือไม่ก็ตาม) เป็นลำดับถัดไป

(Muang Boran Journal, 2012, p.105)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอปัญหาของการตีความข้อมูลหรือตีความหลักฐานของนักวิชาการว่ามีการตีความในลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งมุมมองของนักวิชาการหรือการตีความนั้นคงต้องอาศัยหลักฐานและการพิจารณาเรื่องของผลประโยชน์ด้วย

4.8 การเขียนความสรุปด้วยการแสดงทรรศนะของผู้เขียน จากการศึกษาพบว่า มีผู้เขียนบทความใช้กลวิธีนี้เพียง 1 บทความ ดังตัวอย่างความสรุปของบทความเรื่อง “จักรพรรดิ: ราชาเหนือราชาในอุดมคติ” ดังความว่า

ผู้เขียนเห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นธรรมเนียมราชสำนัก รูปแบบงานศิลปกรรมที่แสดงออกถึงบารมีและอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่เหนือกว่ากลุ่มการเมืองท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเจ้าเมืองและเจ้าประเทศราช รวมถึงทูตต่างเมือง ก็นับได้ว่าเป็นการแสดงออกถึงความเป็นพระจักรพรรดิราชทั้งสิ้น

(Muang Boran Journal, 2012, p.99)

แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการแสดงความคิดเห็นหรือทรรศนะของตนเองว่า ไม่ว่าจะเป็นพระจักรพรรดิที่มาจากกาการแต่งตั้งของราชสำนัก พระจักรพรรดิในอุดมคติ ซึ่งเป็นผู้ที่ตั้งสมบุญมาแต่อดีตชาติแล้วตามลั้วนมีสิทธิในราชบัลลังก์ของพระองค์ทั้งสิ้น

อภิปรายผลการวิจัย

กลวิธีในการเขียนบทความกึ่งวิชาการทั้ง 4 ลักษณะที่พบ ถือเป็นลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นของวารสารเมืองโบราณ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งชื่อเรื่องโดยการใช่วลี การตั้งชื่อเรื่องโดยการใช้อยู่หน้าค้นหา การตั้งชื่อเรื่องโดยใช้อายาก สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “บทความทางภาษาไทย : การวิเคราะห์การตั้งชื่อ คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป” ของ Pannarat. (2011) ที่พบว่า “บทความภาษาไทยมีการตั้งชื่อเรื่อง 2 ลักษณะ คือการตั้งชื่อที่เน้นสิ่งสำคัญของเรื่องและการตั้งชื่อเร้าความสนใจชวนให้อ่าน มีการเขียนคำนำ 2 ลักษณะ คือ การใช้สำนวน คำคม บทกวี และการยกข่าวเหตุการณ์สำคัญ มีการเขียนเนื้อเรื่อง 2 ลักษณะคือบรรยายและพรรณนา และมีการเขียนส่วนสรุป 2 ลักษณะ คือ สรุปด้วยทรรศนะของผู้เขียนและสรุปด้วยการเสียดสีประชดประชัน” โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้พบลักษณะการตั้งชื่อเรื่องและการเขียนเนื้อเรื่องใน 2 ลักษณะดังกล่าวเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับวิธีการเขียนบทความกึ่งวิชาการ ในหนังสือ “การเขียนเชิงวิชาการ” ของ Sanom. (2006) และหนังสือ “การเขียนบทความ” ของ Wattana. (2013) อีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าผู้เขียนบทความในวารสารเมืองโบราณได้ยึดหลักการเขียนเชิงวิชาการนี้ในการเขียนบทความกึ่งวิชาการ หรืออาจเรียกได้ว่าวิธีการต่างๆ เหล่านี้เป็นทฤษฎีสากลที่เป็นที่ยอมรับและนักวิชาการนำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานเขียน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยใคร่รู้เรื่องราวต่างๆ และเมื่ออ่านแล้วสามารถเข้าใจเนื้อหาในบทความได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง กลวิธีการเขียนความนำ กลวิธีการเขียน เนื้อเรื่อง กลวิธีการเขียนความสรุป ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยนำเสนอผลงานวิจัยหรือผลการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักวิชาการให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจได้ง่ายขึ้น กลวิธีเหล่านี้ถึงแม้ว่าจะไม่ตื่นเต้นเร้าใจเท่ากัวารสารหรือนิตยสารบันเทิง แต่ก็สามารถเร้าความสนใจให้ผู้อ่านและช่วยให้ผู้อ่านอยากติดตามอ่านเรื่องราวหรือเนื้อหาของบทความได้จบเรื่อง วารสารเมืองโบราณเป็นวารสารเชิงวิชาการเฉพาะทางหรือเฉพาะด้าน อันได้แก่ ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ สังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา และภูมิปัญญา โบราณสถานและโบราณวัตถุ (โบราณคดี) และศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม ส่งผลให้กลุ่มของผู้อ่านก็คั้งเป็นกลุ่มเดิมหรือเป็นกลุ่มที่มีความสนใจเฉพาะด้าน แต่อย่างไรก็ตาม วารสารเมืองโบราณนั้นเริ่มออกวางจำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 (Muang Boran Journal, 2013) มาจนถึงปัจจุบัน นับรวมระยะเวลาได้ 43 ปีแล้ว เรียกได้ว่าวารสารเมืองโบราณก็ยังสามารถครองตลาด ครองใจผู้อ่านมาได้จนถึงปัจจุบัน ด้วยเนื้อหาสาระที่มีการศึกษาค้นคว้า ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง มีการศึกษาอย่างเป็นระเบียบวิธี ทำให้เนื้อหาของบทความในวารสารมีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นวิชาการ ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาศิลปะการใช้ถ้อยคำของผู้เขียนบทความในวารสารเมืองโบราณ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการเขียน และทำให้ทราบลักษณะเฉพาะด้านวรรณศิลป์ และคำศัพท์เฉพาะทางของภาษาจากบทความในวารสารเมืองโบราณด้วย
2. ควรมีการศึกษากลวิธีการเขียนขยายความของบทความในวารสารเมืองโบราณ เพื่อให้เห็นถึงวิธีการเขียนขยายความของนักเขียน เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารต่อไป

References

- Muang Boran Journal. (2012, January-March). **Background**. [Online Serial], 38, (1). Available : <http://www.muangboranjournal.com/> [2013, September 9].
- _____. (2012, April-June). **Background**. [Online Serial], 38, (2). Available : <http://www.muangboranjournal.com/> [2013, September 9].
- _____. (2012, July-September). **Background**. [Online Serial], 38, (3). Available : <http://www.muangboranjournal.com/> [2013, September 9].
- Muang Boran Journal**. (2012, October-December). [Online Serial], 38, (4). Available : <http://www.muangboranjournal.com/> [2013, September 9].
- _____. (2013, January-March). [Online Serial], 39, (1). Available : <http://www.muangboranjournal.com/> [2013, September 9].
- _____. (2013, April-June). 39, (2). Available : <http://www.muangboranjournal.com/> [2013, September 9].
- _____. (2013, July-September). 39, (3). Available : <http://www.muangboranjournal.com/> [2013, September 9].
- _____. (2013, October-December). 39, (4). Available : <http://www.muangboranjournal.com/> [2013, September 9].
- Pannarat, W. (2011). **Articles on Thai Language : Analyzing the Titling, Introductions, Bodies and Conclusions**. Master of Liberal Arts Thesis, Naresuan University.
- Phetyupha, B. (2014). **Passion for Writing**. Bangkok : Dr. Phet Press.
- Sanom, K. (2006). **Academic Writing**. Nakhon Sawan : New Seree Nakhon.
- _____. (2007). **Analyzing the Methods of Elaborative Writing in Academic Articles on Thai Language and Folkloristics**. Phitsanulok : Faculty of Humanities, Naresuan University.
- Songphop, K. (2015). **Research Report on Analyzing Article-Writing in Muang Boran Journal**. Ubon Ratchathani : Faculty of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University.
- Wattana, C. (2013). **Article Writing**. Bangkok : Odeon Store.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย โดยใช้การจัดกิจกรรม
การเรียนรู้แบบซิปปา ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
The Development of Learning Achievement Physical Fitness Using the CIPPA
Learning Activities Of students in Physical Education Uttaradit Rajabhat
University
ณัฐวุฒิ ฉิมมา*
Natthawut Chimma

Received : August 23, 2018

Revised : April 3, 2019

Accepted : April 22, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมรรถภาพทางกาย โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมรรถภาพทางกาย จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 50 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ นักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 25 คน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง และนักศึกษากลุ่มควบคุม จำนวน 25 คน ที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.90 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.81 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการทดสอบค่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิจัยพบว่า

- 1) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเทียบกับก่อนเรียน
- 3) ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลอง สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน / สมรรถภาพทางกาย

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Lecturer in Physical Education, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

ABSTRACT

The purpose of this research were for studied the learning achievement. Physical Fitness Using the CIPPA Learning Activities Of students in physical education Uttaradit Rajabhat University. And compared the mean score of achievement Physical fitness from the CIPPA learning activities of Physical Education students Uttaradit Rajabhat University. The sample consisted of 50 second year students. The experimental group consisted of 25 experimental students who received 6 sessions of CIPPA physical fitness training for 2 weeks per day, 2 hours per day. There were 25 students in the control group who did not receive the CIPPA learning activity on physical fitness Plans for CIPPA Learning Activities on Physical Fitness. The correlation coefficient was 0.90 and the physical fitness test the correlation coefficient was 0.81. The data were analyzed by means of computer program. Standard Deviation Comparison of data analysis with t-test. The statistical significance level was .05 The research found that 1) The student achievement was significantly higher at the .05 level. 2) The mean of the post-test achievement of the experimental group was significantly higher at the .05 level than before the study. 3) The average of post-test achievement of the experimental group It was significantly higher than the control group at the .05 level.

Keywords : CIPPA learning activities / Achievement / physical fitness

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกหลังยุคใหม่ (Post-modernization) เป็นสังคมฐานการเรียนรู้ (Learning-Based Society) เป็นยุคที่มีการขับเคลื่อนด้วยสื่อทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางด้านความรู้ต่างๆ (Innovative knowledge) ผู้คนในยุคนี้ได้สัมผัสกับข้อมูลมากยิ่งขึ้น และเป็นผลที่ทำให้ผู้คนสามารถนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ ในการดำเนินงานต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น การจัดการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย มีความสลับซับซ้อน ของสังคมมากขึ้นตามลำดับ องค์ความรู้ถูกผลิตขึ้นมาใหม่ หรือบางครั้งก็นำความรู้เดิมมาผลิตซ้ำบนฐาน ของการเปลี่ยนแปลง มีการต่อยอดในความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาในองค์ความรู้ให้ดียิ่งขึ้นการศึกษาไทยในยุคนี้ต้องมี การผนวกรวมบูรณาการศาสตร์และศิลป์ เข้าให้เป็นเนื้อเดียวกันอย่างถ่องแท้ ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ใน ทุกกระบวนการวิชา ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากขึ้น ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ฝึกให้ผู้เรียนมีฐานคิดที่เป็นกรอบและความคิดรวบยอดที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานได้

หลักการจัดการเรียนการสอนโมเดลชิปปา เป็นหลักที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาเป็นรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางที่ได้รับความสนใจในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ 1) การให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 2) การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม 3) การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการและมีผลงานจากการเรียนรู้ 4) การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมหลังจากได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ชิปปา ผู้เรียนจะเกิด ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนสามารถอธิบาย ชี้แจง ตอบคำถามได้ดี นอกจากนั้นยังได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งเกิดความใฝ่รู้อีกด้วย (Khemmani, 2005)

หลักสูตรพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ มุ่งผลิตครูสาขาวิชาพลศึกษาที่มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู มีทักษะกระบวนการเรียนรู้อย่างมีเหตุผล มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา พลศึกษา สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตน พัฒนาสังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้าอยู่ร่วมกับบุคคล อื่นได้อย่างมีความสุขและจากเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่า นักศึกษาครูสาขาวิชาพลศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องสมรรถภาพทางกาย เพราะเป็นวิชาเฉพาะทางที่จะต้องนำไปใช้ประกอบการทำงาน ในอนาคต

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา ในเรื่องสมรรถภาพทางกาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบัน ตลอดจนมุ่งให้นักศึกษาครูพลศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม เกิดความใฝ่รู้ และสามารถถ่ายทอดผู้อื่นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมรรถภาพทางกาย โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมรรถภาพทางกาย จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ โดย
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
2. เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาวและแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงแบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย จำนวน 7 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง โดยสรุปเป็นตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาวและแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงแบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย จำนวน 7 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่	วัน	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา						ประยุกต์ใช้ความรู้ (5 นาที)
		ทบทวนความรู้เดิม (5 นาที)	แสวงหาความรู้ใหม่ (15 นาที)	ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล (5 นาที)	แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม (5 นาที)	สรุปและจัดระเบียบความรู้ (10 นาที)	ปฏิบัติและแสดงผลงาน (15 นาที)	
1	จันทร์	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสมรรถภาพทางกาย						
	พุธ	การทดสอบสมรรถภาพทางกาย						
2	จันทร์	แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายมาตรฐานระหว่างประเทศ (ICSPFT)						
	พุธ							
3	จันทร์	แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย สมาคมสุขศึกษา พลศึกษา และนันทนาการ แห่งสหรัฐอเมริกา (AAHPERD)						
	พุธ							
4	จันทร์	แบบทดสอบสมรรถภาพทางกลไกของสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย (JASA)						
	พุธ							
5	จันทร์	แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย (สำหรับประชาชนทั่วไปอายุ 19-59 ปี)						
	พุธ							
6	จันทร์	การสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย						
	พุธ							

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ประเมินผลโดยใช้โปรแกรม Socrative

2.1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ประกอบด้วยลักษณะของการเรียนรู้ 3 ด้านเท่าๆ กัน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย ซึ่งสามารถแจกรายละเอียดของลักษณะข้อคำถามแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้ตามตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ประกอบด้วยลักษณะของการเรียนรู้ 3 ด้านเท่าๆ กัน

หน่วยการเรียนรู้	จำนวนข้อสอบ			รวม
	ด้านพุทธิพิสัย (K)	ด้านทักษะพิสัย (P)	ด้านจิตพิสัย (A)	
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสมรรถภาพทางกาย	1	1	1	3
2. การทดสอบสมรรถภาพทางกาย	1	1	1	3
3. แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย มาตรฐาน ระหว่างประเทศ (ICSPFT)	2	2	2	6
4. แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย สมาคม สุขศึกษา พลศึกษา และนันทนาการแห่ง สหรัฐอเมริกา (AAHPERD)	2	2	1	5
5. แบบทดสอบสมรรถภาพทางกลไก ของสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย ญี่ปุ่น (JASA)	2	1	2	5
6. แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายสำหรับ ประชาชนทั่วไปอายุ 19-59 ปี	1	2	2	5
7. การสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย	1	1	1	3
รวม	10	10	10	30

2.2) โปรแกรม Socrative เป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินผลผู้เรียนแบบออนไลน์สามารถแสดงผลการสอบได้ทันที ผู้วิจัยได้กำหนดให้โปรแกรม Socrative สุ่มเลือกคำถามในแต่ละข้อคำถาม และสุ่มเลือกคำตอบของแต่ละตัวเลือก เมื่อทดสอบเสร็จแล้วโปรแกรม Socrative จะแสดงผลคะแนน ดังนี้

2.2.1) แสดงผลคะแนนทั้งหมดของนักศึกษาแต่ละคน

2.2.2) แสดงผลคะแนนของคนที่ตอบถูกในแต่ละข้อคำถาม

2.2.3) แสดงคำตอบที่นักศึกษาแต่ละคนเลือกตอบซึ่งโปรแกรม Socrative สามารถบอกคะแนนที่แท้จริงและเป็นจำนวนร้อยละได้

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

2) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1) ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 174 คน

2.2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 50 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1) คัดเลือกนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 โดยการสุ่มตัวอย่างนักศึกษา ด้วยวิธีการเลือกเป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ได้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 50 คน (ที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เนื่องจาก เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีความรู้ทางด้านสมรรถภาพทางกายสำหรับการเรียนวิชาเกี่ยวกับกีฬา) และทำการสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ประเมินผลโดยใช้โปรแกรม Socrative เพื่อทำการแบ่งกลุ่มนักศึกษา

2.2.2) เรียงลำดับค่าคะแนนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน จากมากไปหาน้อย เพื่อแบ่งกลุ่ม ตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง (Experimental Group) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย จำนวน 25 คน และ กลุ่มควบคุม (Control Group) ที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย จำนวน 25 คน โดยวิธีสุ่มแบบกำหนด (Randomized Assignment) (Suwanwongse, 1995) ดังนี้

	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
ลำดับที่	1	2
ลำดับที่	3	4
ลำดับที่	-	-
ลำดับที่	47	48
ลำดับที่	49	50

3) เก็บข้อมูลในวันแรกที่เริ่มทำการศึกษาวิจัย (Pre-test) โดยผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย ของนักศึกษาที่เป็นนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม โดยใช้โปรแกรมสร้างแบบทดสอบออนไลน์ Socrative

4) ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้สมรรถภาพทางกาย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบซิปปา ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม ครูพูดทบทวนเนื้อหาเดิม ใช้เวลาในการสอนประมาณ 5 นาที (2) ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ ให้นักศึกษาชมวิดีโอที่ครูเตรียมมาให้ ใช้เวลาประมาณ 15 นาที (3) ขั้นศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล นักศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่และสรุปเป็นความเข้าใจของตนเอง ใช้เวลาประมาณ 5 นาที (4) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ให้นักศึกษาจับกลุ่มพูดคุยถกเถียง แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจใช้เวลาประมาณ 5 นาที (5) ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนรู้อันขั้นที่ 4 ให้นักศึกษาสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับเป็นผังมโนทัศน์ (mind mapping) ใช้เวลาประมาณ 10 นาที (6) ขั้นปฏิบัติและแสดงผลงาน นักศึกษาแต่ละกลุ่มออกมานำแสดงผลงานของกลุ่มตนเอง ปฏิบัติการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ใช้เวลาประมาณ 15 นาที (7) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบออนไลน์ท้ายบทเรียน วิเคราะห์ผลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย วางแผนการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สมรรถภาพทางกาย ซึ่งดำเนินการสอนกลุ่มทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้สมรรถภาพทางกาย โดยใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบซิปปา เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

5) เก็บข้อมูลหลังการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้สมรรถภาพทางกาย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบซิปปา (Post-test)

6) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย ไปทดสอบนักเรียนที่เป็นนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม ด้วยแบบทดสอบชุดเดิมหลังเรียนอีกครั้ง (Post-test) โดยใช้โปรแกรมสร้างแบบทดสอบออนไลน์ Socrative

7) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกายมาวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1) การวิเคราะห์ข้อมูล โดย นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการทดสอบค่า (t-test) ดังนี้

1.1) หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลองของนักศึกษากลุ่มทดลองและของนักศึกษากลุ่มควบคุม

1.2) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลองของนักศึกษากลุ่มทดลองและของนักศึกษากลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าที (Paired Sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

1.3) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลองระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าที (Independent Sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2) สถิติที่ใช้

2.1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

2.2) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลองของนักศึกษากลุ่มทดลองและของนักศึกษากลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าที (Paired Independent t-test) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3) ทดสอบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลองระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและของนักศึกษากลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าที (Paired Independent t-test) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลอง

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ (n=25)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	13.80	3.33	16.77	.000/2*
หลังเรียน	21.08	3.86		

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเฉลี่ย ($\bar{X} = 13.80$) คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 3.33) และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

เฉลี่ย ($\bar{X} = 21.08$) คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 3.86) ตามลำดับ แสดงว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1
 2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาในกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษา กลุ่มควบคุม (n=25)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	13.84	4.10	0.35*	.728/2*
หลังเรียน	13.64	4.08		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษากลุ่มควบคุม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเฉลี่ย ($\bar{X} = 13.84$) คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 4.10) และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ย ($\bar{X} = 13.64$) คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 4.08) ตามลำดับ แสดงว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนดีกว่าหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนของนักศึกษากลุ่ม ควบคุม (n=25)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{X}	S.D.	t	p
หลังเรียน (กลุ่มทดลอง)	21.08	3.86	7.34*	.000/2*
หลังเรียน (กลุ่มควบคุม)	13.64	4.08		

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ย ($\bar{X} = 21.08$) คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 3.86) และนักศึกษากลุ่มควบคุมมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ย ($\bar{X} = 13.64$) คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 4.08) ตามลำดับ แสดงว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษา กลุ่มทดลองดีกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมรรถภาพทางกาย โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย และของนักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย มีดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 13.80 คะแนน และค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 21.08 คะแนน

2.2 ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย ลดลงเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 13.84 คะแนน และค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 13.64 คะแนน

2.3 ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย สูงกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองเท่ากับ 21.08 คะแนน และค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มควบคุมเท่ากับ 13.64 คะแนน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ส่งผลทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา นักศึกษากลุ่มเก่งจะเป็นผู้นำในการวางแผนในกลุ่มของตนเอง แสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก ทำให้นักศึกษาในกลุ่มต้องให้ความร่วมมือในการศึกษา ค้นคว้า สรุปลงความรู้เป็นผลงานของกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มอย่างหลากหลาย จนทำให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Khemmani. (2008) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ศึกษา ค้นคว้า และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน ในกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การวางแผนการทำงาน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตอบคำถาม การศึกษาด้วยตนเอง มีการเคลื่อนไหวร่างกาย การนำเสนอผลงานกลุ่ม จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน กระตือรือร้นในการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัยจึงทำให้เกิดกระบวนการคิด และสรุปลงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทน (Khemmani, 2008) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ ศรีรุ่งเรือง เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างเสริม สุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA Model) ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีทักษะกระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับมากทุกคนสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ (Sirungruang, 2012)

2. ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 13.80 คะแนน และค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 21.08 คะแนน เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของมะลิจันทร์ อรรถพร เรื่อง ผลของการเรียนการสอนซิปปาเสริมด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์

และแผนที่ความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระเศรษฐศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียน การสอนซิปปา เสริมด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์และแผนที่ความคิดก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกัน โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (Auttaporn, 2012)

3. ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย ลดลงเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 13.84 และค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 13.64 คะแนน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 การที่ค่าเฉลี่ยของคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย ลดลงอาจเป็นผลมาจากการที่นักศึกษากลุ่มควบคุมไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในเรื่องสมรรถภาพทางกายเลย ทำให้นักศึกษาไม่มีองค์ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในเรื่องของสมรรถภาพ ทางกาย ประกอบกับเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นข้อสอบแบบปรนัย 5 ตัวเลือก และใช้โปรแกรม Socrative ในการทดสอบทำให้การเดาและการทุจริต ในการทำข้อสอบนั้นเป็นไปได้ยาก ถ้าไม่มีองค์ความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องนั้นๆ ก็จะทำข้อสอบไม่ได้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยสามารถ ควบคุมได้ หรืออีกหนึ่งสาเหตุอาจจะมาจากการที่นักศึกษากลุ่มควบคุมไม่ได้ตั้งใจทำข้อสอบอย่างจริงจังซึ่งปัจจัย เหล่านี้เป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมได้

4. ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองเท่ากับ 21.08 คะแนน และค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ของกลุ่มควบคุมเท่ากับ 13.64 คะแนน เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมรรถภาพทางกาย ประกอบด้วยขั้นตอนและกิจกรรมที่หลากหลาย ให้นักศึกษามีส่วนร่วม ในบรรยากาศที่ทำหายความสามารถจากสถานการณ์ต่างๆ ที่ครูจำลองเหตุการณ์ขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนการสอนโดยเริ่มจากขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้เดิม ในขั้นนี้ครูจะสร้างสถานการณ์จำลองขึ้น เพื่อสร้างความสนใจเตรียมความพร้อมในการเรียน เมื่อนักเรียนพร้อมเรียนแล้ว ในกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่ กับความรู้เดิม ขั้นที่ 4 ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจกับกลุ่ม และขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ นักศึกษาจะได้องค์ความรู้ใหม่ เรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน มีบทบาทร่วมกัน ได้ทักษะกระบวนการทำงาน และได้ผลงานของนักเรียนเอง ขั้นที่ 6 ขั้นการแสดงผลงาน และขั้นที่ 7 ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ นักศึกษา ได้วิเคราะห์อภิปรายผลงานและอธิบายกระบวนการเรียนรู้ของอัศวิน พุ่มมรินทร์ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบซิปปา (CIPPA MODEL) เรื่อง ลำดับและอนุกรมที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการ สื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบซิปปา (CIPPA MODEL) เรื่อง ลำดับและอนุกรม สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ (Phoommarintara, 2013) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ar-where lao. (2014) เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซิปปา ที่เน้นทักษะ การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์สู่สถานการณ์ในโลกจริง เรื่องความน่าจะเป็น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซิปปา ที่เน้นทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์

สู่สถานการณ์ในโลกจริงสูงกว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติ (Ar-whereiao, 2014)

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา จึงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้ประสบการณ์ตรงและเรียนรู้เนื้อหาควบคู่ไปกับกระบวนการจะทำให้นักศึกษา เกิดความเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปา ครูผู้สอนควรมีการกำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และวางแผนในการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความกล้าแสดงออก

2. ในการทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน ครูผู้สอนควรสลับเปลี่ยนกลุ่มบ้าง แต่ยังคงคละคนเก่งอ่อน แบบเดิม ครูมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ปรีกษาหารือกันในกลุ่มมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบซิปปากับเนื้อหาอื่นๆ ที่เกี่ยวกับ พลศึกษา

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพลศึกษาตามหลักซิปปาที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบทเรียนอื่น และระดับชั้นอื่นๆ

References

- Auttaporn, M. (2012). The results of Zippa teaching and learning are supplemented by cooperative learning. And conceptual maps on learning achievement, economics and analytical thinking ability of mathayom sukka 2 students. Udonthani : Udonthani Rajabhat University.
- Ar-whereiao, N. (2014). The result of the Cippa learning activities focused on linking skills Mathematics in real world situations Probability. Chonburi : Burapa University.
- Khemmani, T. (2008). Teaching style : Variety of choices. Bangkok : Chulalongkorn University.
- _____. (2014). Teaching knowledge to streamline learning processes. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Phoommarintara, A. (2013). The CIPPA MODEL is a series of sequences and sequences. Ability to solve problems and abilities in the student's mathematical communication Prathom Sukka 5.
- Srirungruang, S. (2012). development of student achievement and group process skills. Mattayom 4 : Health Promotion Performance and prevention of disease Learn health education and physical education Use the Cipa learning style.

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ
A Causal Factors Affecting Loyalty in Bookstore Brand

ลลิตา พวงมหา*

Lalita Puangmaha

Received : March 11, 2019

Revised : May 31, 2019

Accepted : June 4, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจแบบวัดผลครั้งเดียว ตัวแปรของการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การบริหารประสบการณ์ลูกค้า อิทธิพลทางสังคม ความผูกพันของลูกค้า และความภักดีในตราสินค้า โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ลูกค้าร้านหนังสือทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 25-55 ปี อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร เคยซื้อสินค้า และ/หรือ ใช้บริการร้านหนังสือในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 400 คน และนำข้อมูลที่ได้อ้อมวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารประสบการณ์ของลูกค้าไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ แต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือโดยผ่านความผูกพันของลูกค้า โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.232 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.355 แต่ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือโดยผ่านความผูกพันของลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และความผูกพันของลูกค้ามีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.271 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ : ปัจจัย / ความภักดี / ตราสินค้า / ร้านหนังสือ

ABSTRACT

This research is the quantitative research aiming to study causal factors which influence brand loyalty of bookstores based on the survey research of one-shot case study. Four latent variables were the main approach including customer experience management, social influence, customer engagement, and brand loyalty. Provided data were available from questionnaire tool collected from the example groups who are bookstore's customers, both male and female of 25-55 years old, residing in Bangkok. The example group were of 400 customers who had bought products and / or been service users of bookstore during the past six months. The collected data were used by the path analysis. The research outcome revealed that customer experience management factor had no any direct influence of bookstore brand loyalty on customers whereas the indirect influence through customer engagement was at 0.232 with a statistical significance at .05. The social influence was of 0.355 of a direct influence over customer's bookstore brand loyalty with a statistical significance at .05 but had no any indirect influence on customer's bookstore brand loyalty through customer engagement. However, the customer engagement was a direct influence over customer's bookstore brand loyalty equal to 0.271 with a statistical significance at .05.

Keywords : Factor / Loyalty / Brand / Bookstore

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ร้านหนังสือเป็นช่องทางสำคัญในการรับรู้ข่าวสารการออกหนังสือ และเป็นช่องทางหลักในการซื้อหนังสือของประชาชนไทยที่มีอายุระหว่าง 15-69 ปี แต่อีกนัยหนึ่งคือลูกค้ามีพฤติกรรมการซื้อหนังสือที่ต้นตอการจากร้านหนังสือแห่งใดก็ได้ตามความสะดวก ประกอบกับธุรกิจร้านหนังสือในปัจจุบันมีความไม่แตกต่างกันมากนัก ลูกค้าจึงสามารถเลือกซื้อหนังสือ รวมถึงสินค้าประเภทอื่นๆ ได้ในทุกร้าน ทำให้ลูกค้าไม่มีความผูกพันต่อตราสินค้าร้านหนังสือแห่งใดแห่งหนึ่ง นอกจากนี้แนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้น มีผลให้ประชาชนไทยอ่านหนังสือที่เป็นกระดาษ (physical book) น้อยลง โดยส่วนใหญ่เปลี่ยนไปอ่านข่าวสารผ่านเว็บไซต์ต่างๆ บนสื่ออินเทอร์เน็ตแทน (Rodphan, 2007; The Publishers and Booksellers Association of Thailand, 2018)

จากสถานการณ์ดังกล่าวถือประเด็นสำคัญที่ส่งผลให้ความผูกพัน (engagement) และความภักดี (loyalty) ของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้านั้นๆ ลดลง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านการรักษาลูกค้าของธุรกิจด้วยเหตุนี้ธุรกิจร้านหนังสือจึงมีความตื่นตัวในการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดและการสื่อสารที่ไม่ได้มุ่งเพียงการขายหนังสือ การลดราคา หรือการขยายสาขาเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ลูกค้าที่มาใช้บริการด้วย โดยธุรกิจร้านหนังสือได้นำกลยุทธ์การบริหารประสบการณ์ลูกค้า (customer experience management - CEM) มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันกับตราสินค้าคู่แข่ง เพราะตราสินค้าที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับลูกค้าได้ จะทำให้ลูกค้าเกิดความผูกพันและความภักดีต่อตราสินค้า และทำให้เกิดแนวโน้มการใช้บริการซ้ำอีก (Promsri, 2006; Masaree, 2011)

อย่างไรก็ตามประสบการณ์ของลูกค้าถือเป็นเรื่องเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล นอกจากประสบการณ์โดยตรงที่ได้รับจากตราสินค้าหรือธุรกิจนั้นๆ แล้ว ลูกค้ายังสามารถเกิดประสบการณ์จากการสื่อสารระหว่างกันเองด้วย ซึ่งการสื่อสารบอกต่อระหว่างบุคคลเป็นกลไกหนึ่งในการส่งผ่านประสบการณ์และมีความน่าเชื่อถือ โดย

กลุ่มลูกค้าในปัจจุบันมีแนวโน้มจะเชื่อข่าวสารที่สื่อสารบอกต่อระหว่างกันเองกับคนใกล้ชิด ครอบครัว เพื่อนสนิท หรือเพื่อนร่วมงานมากกว่าข่าวสารที่ได้รับจากธุรกิจโดยตรง (Chainiran, 2010; Silverman, 2001) กล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านสังคมเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการสร้างความภักดีของลูกค้าต่อตราสินค้าร้านหนังสือด้วยเช่นกัน

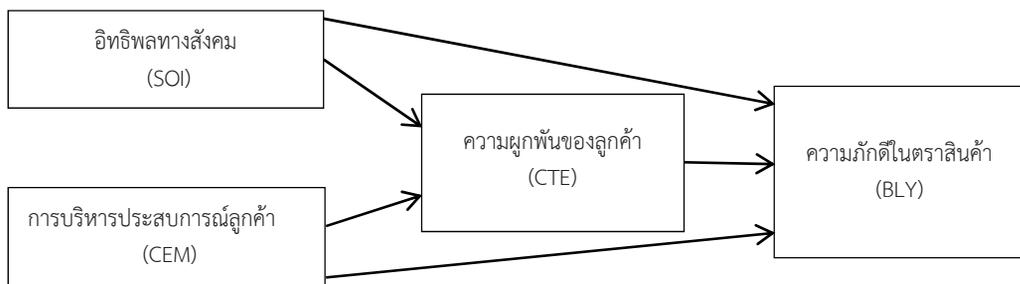
ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ ซึ่งมีใช่เพียงปัจจัยการบริหารประสบการณ์ลูกค้าที่ธุรกิจร้านหนังสือนำเสนอเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงปัจจัยอิทธิพลทางสังคมของลูกค้าแต่ละรายด้วย โดยผู้ประกอบธุรกิจร้านหนังสือ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดและการสื่อสารให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า เพื่อสร้างความภักดีของลูกค้าต่อตราสินค้าร้านหนังสือต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารประสบการณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ
2. อิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ
3. ความผูกพันของลูกค้ามีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ
4. การบริหารประสบการณ์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือโดยผ่านความผูกพันของลูกค้า
5. อิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือโดยผ่านความผูกพันของลูกค้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) แบบวัดผลครั้งเดียว (one-shot case study) โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มลูกค้าร้านหนังสือทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 25-55 ปี อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร และเคยซื้อสินค้า และ/หรือ ใช้บริการร้านหนังสือในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง

แบบเจาะจง (purposive sampling) เขตพื้นที่เศรษฐกิจของจังหวัดกรุงเทพมหานคร 4 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 18 เขต
 ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากเลือกตัวแทนจาก
 เขตเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร 4 กลุ่ม กลุ่มละ 2 เขต รวมทั้งสิ้น 8 เขต ดังนี้ (1) กลุ่มวิภาวดี ได้แก่ เขต
 พญาไท และเขตจตุจักร (2) กลุ่มลุมพินี ได้แก่ เขตบางรัก และเขตสาทร (3) กลุ่มเจ้าพระยา ได้แก่ เขตวัฒนา
 และเขตบางนา (4) กลุ่มตากสิน ได้แก่ เขตจอมทอง และเขตราษฎร์บูรณะ ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง
 แบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ทั้ง
 8 เขต เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมดของการวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย
 คำถามเป็นแบบตัวเลือก (checkbox) และคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale questions) ซึ่ง
 ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา
 อาชีพ รายได้ต่อเดือน และร้านหนังสือที่ใช้บริการเป็นประจำ จำนวน 6 ข้อคำถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารประสบการณ์ลูกค้า ประกอบด้วย ประสบการณ์ด้านกายภาพ และ
 ประสบการณ์ด้านความรู้สึก จำนวน 19 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับอิทธิพลทางสังคม ประกอบด้วย อิทธิพลจากครอบครัว และอิทธิพลจากเพื่อน
 จำนวน 6 ข้อคำถาม

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความผูกพันของลูกค้า ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตราสินค้าอย่าง
 แรงกล้า ความทุ่มเทและใส่ใจในตราสินค้า และการมีส่วนร่วม จำนวน 9 ข้อคำถาม

ตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ ประกอบด้วย การใช้บริการซ้ำ การไม่
 เปลี่ยนตราสินค้า และการบอกต่อ จำนวน 7 ข้อคำถาม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้ ด้วยการตรวจสอบความตรงเชิง
 เนื้อหา (content validity) ของข้อคำถามต่างๆ ในแบบสอบถาม เพื่อปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาในข้อคำถามตาม
 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์จำนวน 3 ท่าน และวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (internal
 consistency reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งค่า
 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ทุกตอนอยู่ในระดับที่ยอมรับได้คือ มีค่า α อยู่ระหว่าง 0.80-
 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามสถานที่ต่างๆ ที่สามารถพบกับกลุ่มตัวอย่างได้ เช่น
 ห้างสรรพสินค้า อาคารสำนักงาน และแหล่งชุมชนต่างๆ เฉพาะในเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ โดยทำการแจก
 แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้วให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกคำตอบด้วยตนเอง จากนั้นจึง
 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และครบถ้วนจำนวน 400 ชุด มาประมวลผลด้วยเครื่อง
 คอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้อาศัยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่
 ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อศึกษาข้อมูลส่วน

บุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรของการวิจัย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝง และการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝง และเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลที่สร้างขึ้น (model fit) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS และ AMOS ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือโดยสรุปเป็นดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

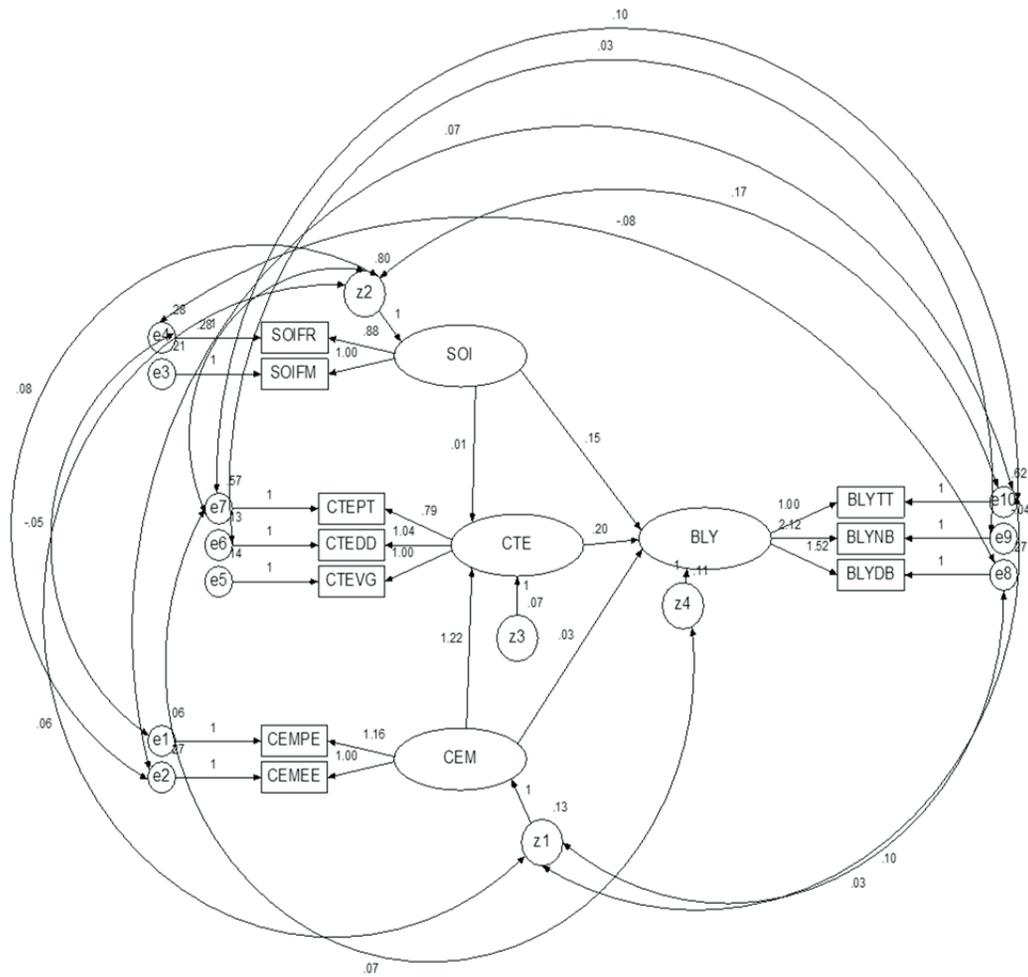
กลุ่มลูกค้าร้านหนังสือโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.75 มีอายุ 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.25 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.00 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 39.50 มีรายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.50 และใช้บริการร้านหนังสือปีทูเอส คิดเป็นร้อยละ 30.50

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้า ระดับความผูกพันของลูกค้า และระดับความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ

กลุ่มลูกค้าร้านหนังสือมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารประสบการณ์ลูกค้าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.84) และมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 1.07) กลุ่มลูกค้าร้านหนังสือมีระดับความผูกพันของลูกค้าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.85) และมีระดับความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.97)

3. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) พบว่าโมเดลการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (model fit) โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่คำนวณได้ คือ $p = 0.185$, $\chi^2/df = 1.286$, GFI = 0.989, AGFI = 0.965, CFI = 0.997 และ RMSEA = 0.027 และ ซึ่งค่าสถิติดังกล่าวผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ครบทั้ง 6 ดัชนี ดังที่ Aungsuchoti, S., et al. (2011) ระบุว่า ค่าสถิติที่ยอมรับได้ของการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นคือ $p > 0.05$, $\chi^2/df < 2.00$, GFI > 0.90, AGFI > 0.90, CFI > 0.90 และ RMSEA < 0.05 และ ดังแสดงในภาพที่ 2

Chi-square = 23.146, Chi-square/df = 1.286, df = 18, p = .185, GFI = .989, AGFI = .965, CFI = .997, RMSEA = .027

ภาพที่ 2 โมเดลการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ

ตารางที่ 1 ขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลการวิเคราะห์เส้นทาง

ตัวแปรอิสระ	SOI			CEM			CTE		
ตัวแปรตาม	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
CTE	0.014*	-	0.014	0.853*	-	0.853	-	-	-
BLY	0.355*	0.004	0.358*	0.028*	0.232*	0.260*	0.271	-	0.271*

Chi-square = 23.146, Chi-square/df = 1.286, df = 18, p = .185, GFI = .989, AGFI = .965, CFI = .997, RMSEA = .027

* $p < .05$

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลการวิเคราะห์เส้นทางจากตารางที่ 1 มีรายละเอียดเป็นดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ ได้แก่ อิทธิพลทางสังคม (SOI) รองลงมาคือ ความผูกพันของลูกค้า (CTE) และการบริหารประสบการณ์ลูกค้า (CEM) มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.358, 0.271 และ 0.260 ตามลำดับ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมพบว่า อิทธิพลทางสังคม (SOI) มีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ (BLY) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.355 ในขณะที่การบริหารประสบการณ์ลูกค้า (CEM) มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือ โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเท่ากับ 0.028 และ 0.232 ตามลำดับ ส่วนความผูกพันของลูกค้า (CTE) มีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือเท่ากับ 0.271 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าร้านหนังสือพบว่า อิทธิพลทางสังคม และความผูกพันของลูกค้าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ และการบริหารประสบการณ์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือโดยผ่านความผูกพันของลูกค้า ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้ อิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ โดยอิทธิพลทางสังคมสำหรับกรวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย อิทธิพลจากครอบครัว และอิทธิพลจากเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Walters. & Paul. (1970) ที่เสนอว่า นอกจากปัจจัยพื้นฐาน (basic determinants) หรือปัจจัยภายในที่ควบคุมพฤติกรรมของลูกค้าแต่ละคนแล้ว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของลูกค้าคือ ปัจจัยสภาพแวดล้อม (environmental influences) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยครอบครัว (family) หรือปัจจัยที่มาจากสมาชิกในครอบครัว และปัจจัยสังคม (social) หรือปัจจัยที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม ซึ่งปัจจัยสภาพแวดล้อมเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ลูกค้าไม่สามารถควบคุมได้ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของพวกเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยครอบครัว ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลูกค้ามากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ Armstrong. & Kotler. (2009) ที่ได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า ปัจจัยที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมของลูกค้าในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งหมายรวมถึงพฤติกรรมความภักดีของลูกค้า นั้น ได้แก่ ทศนคติของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง (attitudes of others) เช่น ครอบครัว เพื่อน เพื่อนร่วมงาน ฯลฯ นอกจากนี้ข้อค้นพบดังกล่าวยังเป็นไปตามแนวคิดของ

Schiffman. & Kanuk. (2007) ที่อธิบายว่า ในการศึกษาพฤติกรรมของลูกค้า นักการตลาดจำเป็นต้องวัด อิทธิพลทางสังคม (subjective norms) เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมของลูกค้าที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากการได้รับ อิทธิพลทางสังคม เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

อีกทั้งพบว่าความผูกพันของลูกค้ามีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือ โดยความผูกพันของลูกค้าสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตราสินค้าอย่างแรงกล้า ความทุ่มเทและใส่ใจในตราสินค้า และการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นไปตามที่ Bowden. (2009) ได้ให้คำนิยามในธุรกิจบริการว่า ความผูกพันของลูกค้าเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่ลูกค้าแสดงออกมา มีผลทำให้ลูกค้าเกิดพฤติกรรมซื้อซ้ำ และเกิดความภักดี ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Hollebeek. (2010) ที่กล่าวถึงต้นกำเนิดของความผูกพันว่ามีที่มาจาก ความเกี่ยวพันและการมีปฏิสัมพันธ์ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่น ซื่อสัตย์ ความพึงพอใจ ส่งผลให้ลูกค้ารู้สึกมีคุณค่าและเกิดความภักดี และข้อเสนอของ Fisher-Buttinger. & Chichester. (2008) ที่ได้อธิบายว่า การสร้างตราสินค้าโดยอาศัยความผูกพันนั้นมีประโยชน์ในการสร้างความภักดีของลูกค้าต่อตราสินค้า โดยความภักดีของลูกค้า (loyalty) เป็นขั้นที่ลูกค้ามีระดับของความผูกพันสูงสุดต่อตราสินค้า เมื่อลูกค้ามีความผูกพันสูงต่อตราสินค้าจะมีความภักดีมากขึ้น และมีการพูดถึงตราสินค้าระหว่างลูกค้าด้วยกัน ทำให้เกิดความหมายและแนวโน้มบางอย่างระหว่างตราสินค้ากับลูกค้า อีกทั้งข้อค้นพบดังกล่าวยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Fernandes. & Esteves. (2016) ที่พบว่า ความผูกพันของลูกค้า (customer engagement) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความภักดีของลูกค้า (customer loyalty) ที่มีต่อธุรกิจบริการ โดยลูกค้าที่มีความผูกพันต่อธุรกิจบริการในระดับสูงจะมีพฤติกรรมความภักดีในระดับสูง ซึ่งตรงกับข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยของ Kevin., et al. (2014) ที่พบว่า ความผูกพันของลูกค้าเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของความภักดีของลูกค้าที่มีต่อแบรนด์ธุรกิจ (brand loyalty)

นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า การบริหารประสบการณ์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้าร้านหนังสือโดยผ่านความผูกพันของลูกค้า โดยการบริหารประสบการณ์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ประสบการณ์ด้านกายภาพ และประสบการณ์ด้านความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tiangtham. (2010) ที่เสนอว่า ความผูกพันของลูกค้าจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเกิดจากการสร้างรากฐานให้มีความแข็งแกร่งด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างตราสินค้ากับลูกค้าผ่านกิจกรรมการตลาดต่างๆ ที่เรียกว่า การบริหารประสบการณ์ลูกค้า (customer experience management-CEM) และตรงกับที่ Pine. & Gilmore. (1998) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ความผูกพันเกิดขึ้นจากการสร้างประสบการณ์แก่ลูกค้า โดยลูกค้าจะมีความผูกพันเมื่อเกิดความรู้ และความรู้สึกต่างๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับจากสินค้าหรือบริการ รวมถึงแนวคิดของ Otakanon. (2009) ที่กล่าวว่า การสร้างประสบการณ์ทางการตลาดให้กับลูกค้า ทำให้ลูกค้ารู้สึกสนุกและมีส่วนร่วมกับการซื้อสินค้าในสถานที่ขายผ่านประสาทสัมผัสทุกส่วน (sensory) ของลูกค้า ทำให้ลูกค้าเกิดความรื่นเริง (entertainment) รู้สึกผูกพัน (engagement) เกิดประสบการณ์แปลกใหม่ (experience) พึงพอใจต่อการมาเยือนร้านค้า (satisfaction) เกิดความภักดี (loyalty) และเกิดการบอกต่อในที่สุด และข้อเสนอของ Doorn., et al. (2010) ที่อธิบายไปในทิศทางเดียวกันว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์ของลูกค้าเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดความผูกพันของลูกค้า และทำให้ลูกค้าเกิดพฤติกรรมในด้านต่างๆ ได้แก่ การซื้อซ้ำ ความภักดี และเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้ใช้ตราสินค้าเดียวกัน อีกทั้งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Jongjitjaroenporn. (2006) ที่ระบุว่าการบริหารประสบการณ์ลูกค้าเป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นเพื่อการวางแผนงานในกระบวนการให้บริการลูกค้าแล้วทำให้เขาเกิดความเลื่อมใสศรัทธาและมีความภักดีต่อตราสินค้าหรือองค์กรบริการแห่งนั้นๆ อย่างเหนียวแน่น และพร้อมที่จะเชิญชวนเพื่อนๆ มาใช้สินค้าหรือบริการเช่นเดียวกับตนโดยไม่ลำบาใจ และ

ด้วยความภาคภูมิใจอย่างยิ่ง ซึ่งตรงกับที่ Dechkriengkraikun, et al. (2003) ได้ให้ทัศนะว่า ถ้าหากตราสินค้าใดสามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ลูกค้าได้ จะสามารถสร้างความรู้สึกผูกพันกับลูกค้าได้ด้วยเช่นกัน และตราสินค้านั้นจะมีสายใยป้องกันคู่แข่งไม่ให้เกิดแทรกแซงเข้ามาอยู่ในใจของลูกค้า และทำให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อตราสินค้าตามมา และข้อค้นพบดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Santiwong. (2006) ที่พบว่า ประสบการณ์การใช้บริการมีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าต่อการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 งานวิจัยของ Bunluesin. (2010) ที่พบว่า ความพึงพอใจต่อแนวทางการบริหารประสบการณ์ลูกค้าของธุรกิจบริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับความพึงพอใจในการได้รับบริการภายในร้านและความภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ Nantiyanon. (2008) ที่ได้ให้ข้อค้นพบว่า แนวทางในการสร้างประสบการณ์ลูกค้าเป็นปัจจัยที่ทำให้ลูกค้าเกิดประสบการณ์ที่ดีจนนำไปสู่ความเชื่อมั่นและความภักดีในตราสินค้า โดยจะใช้สองแนวทางร่วมกันคือ แนวทางการสร้างประสบการณ์ลูกค้าจากลักษณะทางกายภาพ และแนวทางการสร้างประสบการณ์ลูกค้าจากความรู้สึกของลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดและการสื่อสารเพื่อสร้างความภักดีในตราสินค้านั้น หนังสือ ควรให้ความสำคัญในการแสวงหากลยุทธ์เพื่อกระตุ้นพฤติกรรมการสื่อสารของลูกค้าไปยังบุคคลใกล้ชิด เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคมหรือการแนะนำบอกเล่าข่าวสารระหว่างกันเองของลูกค้ากับบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ ครอบครัวและกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลโดยตรงต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้านั้น

2. การกำหนดกลยุทธ์การบริหารประสบการณ์ลูกค้าเพื่อสร้างความภักดีในตราสินค้าของธุรกิจร้านหนังสือ ควรให้ความสำคัญในการแสวงหากลยุทธ์เพื่อสร้างความผูกพันของลูกค้าให้ได้ก่อน เมื่อลูกค้ามีความผูกพันต่อตราสินค้าแล้วจึงจะนำไปสู่ความภักดีในตราสินค้าต่อไป เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยการบริหารประสบการณ์ลูกค้ามีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้านั้นโดยผ่านความผูกพันของลูกค้า และความผูกพันของลูกค้ามีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีในตราสินค้านั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาเพิ่มเติมปัจจัยเชิงสาเหตุอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้านั้น หนังสือของลูกค้า เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุเพียง 2 ปัจจัย คือ การบริหารประสบการณ์ลูกค้า และอิทธิพลทางสังคม

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าของธุรกิจบริการประเภทอื่นๆ นอกจากธุรกิจร้านหนังสือ เพื่อให้เกิดผลสรุปในภาพรวมอันนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์การตลาดและการสื่อสารเพื่อสร้างความภักดีในตราสินค้าของธุรกิจบริการได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจบริการประเภทต่างๆ สามารถสร้างความภักดีของลูกค้าต่อตราสินค้าและรักษารฐานลูกค้าของตนไว้ได้ในระยะยาว

References

- Armstrong, G. & Kotler, P. (2009). **Marketing: An introduction.** (9 th ed.). Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall.
- Aungsuchoti, S., et al. (2011). **Analytical statistics for social science and behavioral science Research : LISREL program using technique.** (3 rd ed.). Bangkok : Charoendeemankhong Printing.
- Bowden, J.L.H. (2009). The process of customer engagement : A conceptual framework. **Journal of Marketing Theory and Practice**, 17(1), 63-74.
- Bunluesin, C. (2010). **Customer experience management through social hub of global brands in service business.** Master's Thesis, Chulalongkorn University.
- Chainiran, P. (2010). **Social media marketing.** Bangkok : Se-education.
- Dechkriengkraikun, C., et al. (2003). **Experiential relationship management.** Bangkok : Amarin Printing and Publishing.
- Doorn, J.V., et al. (2010). Customer engagement behavior : Theoretical foundations and research directions. **Journal of Service Research**, 13(3), 253-266.
- Fernandes, T. & Esteves, F. (2016). Customer engagement and loyalty : A comparative study between service contexts. **Service Marketing Quarterly**, 37(2), 125-139.
- Fisher-Buttinger, C. & Chichester, C.V. (2008). **Connective branding: Building brand equity in a demanding world.** West Sussex. UK : John Wiley & Sons.
- Hollebeek, L.D. (2010). Consumer engagement across differentially service-oriented wine outlets : Moving beyond consumer involvement to predict loyalty. In U. Waikato (Eds), **The 5th International Academy of Wine Business Research Conference.** (pp.350-535). Auckland : New Zealand.
- Jongjitjaroenporn, W. (2006). **Customer Experience Management (CEM).** [Online]. Available : http://www.business-thai.co.th/content.php?data=409831_Opinion. [2017, September 29].
- Kevin, K.F.S., et al. (2014). The role of customer engagement in building consumer loyalty to tourism brands. **Journal of Travel Research**, 14(2), 1-15.
- Masaree, P. (2011). **Factors of service marketing components that affect the loyalty of the working-age consumers in selecting mobile network services in Bangkok.** Master's Thesis, Bangkok University.
- Nantiyanon, W. (2008). **Customer experience management strategies of cosmetics business.** Master's Thesis, Chulalongkorn University.
- Otakanon, B. (2009). **CEM-Customer experience management.** [Online]. Available : http://inside.cm.mahidol.ac.th/mkt/attachments/295_CEM.pdf. [2018, October 18].
- Pine, B.J. & Gilmore, J.H. (1998) Welcome to the experience economy. **Harvard Business Review**, 76(4), 97-105.

- Promsri, C. (2006). **Service with empathy**. Bangkok : Nation Books.
- Rodphan, K. (2007). **Customer experience management for public relations in bookstore business**. Master's Thesis, Chulalongkorn University.
- Santiwong, W. (2006). **Factors affecting bank customer's loyalty towards e-banking service**. Master's Independent Study, Srinakharinwirot University.
- Schiffman, L.G. & Kanuk, L.L. (2007). **Consumer behavior**. (9 th ed). Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall.
- Silverman, G. (2001). **The secrets of word of mouth marketing : How to trigger exponential sale through runaway word of mouth**. New York : Amacom.
- The Publishers and Booksellers Association of Thailand (PUBAT). **Book Reading and Buying Behavior of Thai people**. [Online]. Available : <http://www.pubat.or.th/document/20150224050823.pdf> [2018, October 18].
- Tiangtham, S. (2010). CRM-CEM to Customer Engagement. **Brandage Essential**, 4(4), 72-81.
- Walters, C.G. & Paul, G.W. (1970). **Consumer behavior : An integrated framework**. Homewood, IL : Richard D. Irwin.

การพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนคนทำเทียน
จังหวัดอุบลราชธานี

Development Pattern Promotional and Promote Ecotourism of Candle
Community in Ubon Ratchathani Province

อัยรดา พรเจริญ*

Irada PornJaroen

เกรียงศักดิ์ รักภักดี*

Kriangsak Rukpukdee

ไมตรี รีมทอง*

Maitree Rimthong

ปราโมทย์ นามวงศ์*

Pramote Namwong

หทัยรัตน์ ควรรัฐดี*

Hathairat KWANRUDEE

ปิยกันนิษฐ์ โชติวนิช*

Piyakanit Chotiwanid

Received : August 3, 2018

Revised : December 4, 2019

Accepted : December 23, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนคนทำเทียนจำนวน 10 แห่งภายในจังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนคนทำเทียนจังหวัดอุบลราชธานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญต่างๆ เช่น ข้อมูลชุมชนรูปภาพประเภทเทียนต่างๆ ประวัติความเป็นมาของช่างทำเทียน ผ่านการประชาสัมพันธ์ด้วยระบบเว็บไซต์ที่นักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ง่าย การประเมินผลการประชาสัมพันธ์จากความพึงพอใจในการเข้าใช้ระบบเว็บไซต์ด้วยวิธีการ Blackbox Technique จากผู้เข้าใช้งานระบบเว็บไซต์จำนวน 100 คนด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการประเมินความพึงพอใจพบว่าผลการประเมินที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1. ความถูกต้องในการแสดงข้อมูลระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 2. ความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และ 3. ความถูกต้องในการค้นหาข้อมูลค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมของการประเมินความพอใจของการใช้งานระบบเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ประชาสัมพันธ์ / เยียนพรรษา / เว็บไซต์

*อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Lecturer at the Faculty of Business Administration and Management Ubon Ratchathani Rajabhat University

ABSTRACT

This research aims to study the tourist community of 10 candles in Ubon Ratchathani and to develop a model for promoting eco-tourism community candle. By collecting important information, such as community data, pictures, type of candle, biography and candle maker. Through website that visitors or guests can easily access. The evaluation of public satisfaction in access to the Web site by using the Blackbox Technique from 100 by sampling (Purposive Sampling). The results showed that the satisfaction assessment with the satisfaction level 3 including 1) accuracy in the information at a high level 2) convenient and easy to use is high level and 3) accuracy for information searching is high level and overview equal high level.

Keywords : Public Relations / Large Candle / Website

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี มีความเป็นมาที่ยาวนานราวหนึ่งศตวรรษมาแล้ว ซึ่งเรียกได้ว่าเทียนพรรษาและงานแห่เทียนพรรษาเป็นสัญลักษณ์ที่ผูกพันกับชีวิต ของชาวจังหวัดอุบลราชธานี บนพื้นฐานความเชื่อที่มาจากหลักแนวคิดของพระพุทธศาสนา โดยวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ ที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนอีสาน และสัญลักษณ์ที่ส่งผลต่อคุณค่าทางจิตใจ เพราะเทียนไม่เพียงแต่ให้แสงสว่าง แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของความสว่างไสว ความเจริญรุ่งเรือง โดยกิจกรรมหลักในงาน คือ การประกวดขบวนแห่ การประกวดนางฟ้าประจำต้นเทียน และการประกวดต้นเทียน มีการกำหนดเกณฑ์และวิธีการให้คะแนนในการประกวดที่รัดกุมและเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการจัดงาน 3 วัน ในวันแรกเป็นวันขึ้น 14-15 ค่ำ และแรม 1 ค่ำ เดือน 8 เปิดงาน วันที่สองรวมต้นเทียน ประกวดต้นเทียน และประกวดนางฟ้าประจำต้นเทียน ในช่วงเวลากลางวัน และวันที่ 3 เป็นพิธีแห่เทียนพรรษาและประกวดขบวนแห่ ในการจัดงานที่ผ่านมามีแต่ละครั้ง จังหวัดอุบลราชธานีได้พิจารณารูปแบบการจัดงานให้มีความสอดคล้องกับงานพิธีสำคัญของจังหวัด และของชาติ เพื่อให้เหมาะสมและเป็นการแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ในปัจจุบันช่วงเทศกาลงานประเพณีแห่เทียนพรรษา นักท่องเที่ยวโดยมากจะเดินทางมาเที่ยวชมงานประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี ตรงกับวันหยุดราชการ คือวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา ซึ่งจะได้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ตระการตาของต้นเทียนพรรษาฝีมือช่างเทียนชาวอุบล ที่สืบทอดกันมายาวนานกว่าร้อยปี แต่กว่าที่จะได้เห็นพรรษาที่งดงามอย่างที่เห็นในขบวนแห่เทียนพรรษานั้น ช่างเทียนแต่ละคุ้มวัด จะต้องใช้เวลาการเตรียมงานและลงมือทำกว่า 1 เดือน เป็นอย่างน้อย อีกทั้งยังต้องใช้ช่างพื้นบ้าน แรงศรัทธา และความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก ประการสำคัญ กรรมวิธีและเคล็ดลับการประดิษฐ์ต้นเทียนพรรษาของแต่ละสกุลช่างในการเตรียมการแต่ละขั้นตอน รวมไปถึงบรรยากาศของวิถีชุมชนที่ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานยังนับเป็น “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ที่น่าศึกษาชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง การเดินทางมาท่องเที่ยวชมงานประเพณีแห่เทียนพรรษา เพื่อจะได้เสพงานศิลป์สกุลช่างเทียนเมืองอุบลฯ ได้อย่างคุ้มค่า โดยการไป เยือนชุมชนคนทำเทียน ตามคุ้มวัดต่างๆ ซึ่งแต่ละวัด ก็มีการจัดทำต้นเทียนแตกต่างกันไป สามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ต้นเทียนพรรษาประเภทแกะสลัก ต้นเทียนพรรษาประเภทติดพิมพ์ และต้นเทียนพรรษาแบบโบราณ ซึ่งแบบหลังนี้ มีการใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ใบตอง ดอกไม้ เปลือกผลไม้ ฯลฯ ซึ่งมีอายุการใช้งานไม่

นาน จึงมีการทำเตรียมล่วงหน้าประมาณ 2-3 วันเท่านั้น แต่ต้นเทียนประเภทแกะสลักและติดพิมพ์นั้น ต้องใช้เวลาเป็นแรมเดือนอย่างที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น

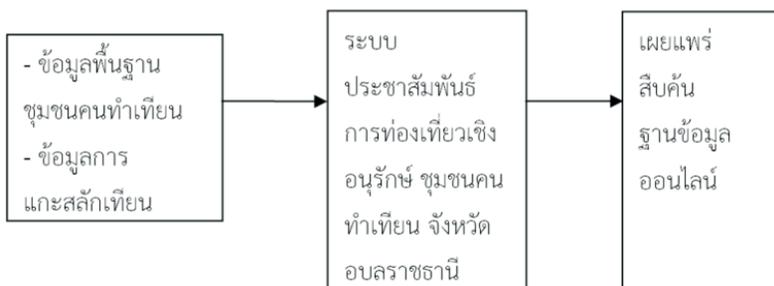
อย่างไรก็ตามการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนคนทำเทียน จังหวัดอุบลราชธานี ยังอยู่ในรูปแบบที่ล้าสมัย คณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนคนทำเทียน เพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาเป็นเครื่องมือในการช่วยส่งเสริมและประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนคนทำเทียนในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนคนทำเทียน จังหวัดอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดในภาพรวมการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนคนทำเทียน จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาชุมชนคนทำเทียน

การศึกษาชุมชนคนทำเทียน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของชุมชนคนทำเทียนและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำเทียนพรรษาในแต่ละชุมชน พื้นที่ในการสำรวจและรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีจำนวน 10 แห่ง ได้แก่

- 1) ชุมชนวัดพระธาตุหนองบัว
- 2) ชุมชนวัดไชยมงคล
- 3) ชุมชนวัดมหานารม (วัดป่าใหญ่)
- 4) ชุมชนวัดศรีประดู่
- 5) ชุมชนวัดบูรพา
- 6) ชุมชนวัดทุ่งศรีเมือง

- 7) ชุมชนวัดกลาง
- 8) ชุมชนวัดปทุมมาลัย
- 9) ชุมชนวัดแจ้ง
- 10) ชุมชนวัดเลียบ

2. การวิเคราะห์ระบบงาน

1) วิเคราะห์ระบบงาน เพื่อศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานที่ผู้ใช้งานต้องการ พิจารณาขอบเขตของข้อมูลที่ที่ต้องการ

2) ออกแบบเว็บไซต์ที่ได้จากการวิเคราะห์ โดยการ เขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอใกล้เคียง จังหวัดอุบลราชธานีที่ได้จัดเตรียมไว้ จากงานวิจัยที่ผ่านมา มาทำการปรับปรุงใหม่ และออกแบบระบบฐานข้อมูลเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมกับระบบงาน เพื่อไปใช้ในการพัฒนาเว็บไซต์ต่อไป

3) ออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ เพื่อลำดับเนื้อหาการจัดวางตำแหน่งเว็บไซต์ทั้งหมด และออกแบบส่วนการแสดงผลของเว็บไซต์ให้มีความเหมาะสม

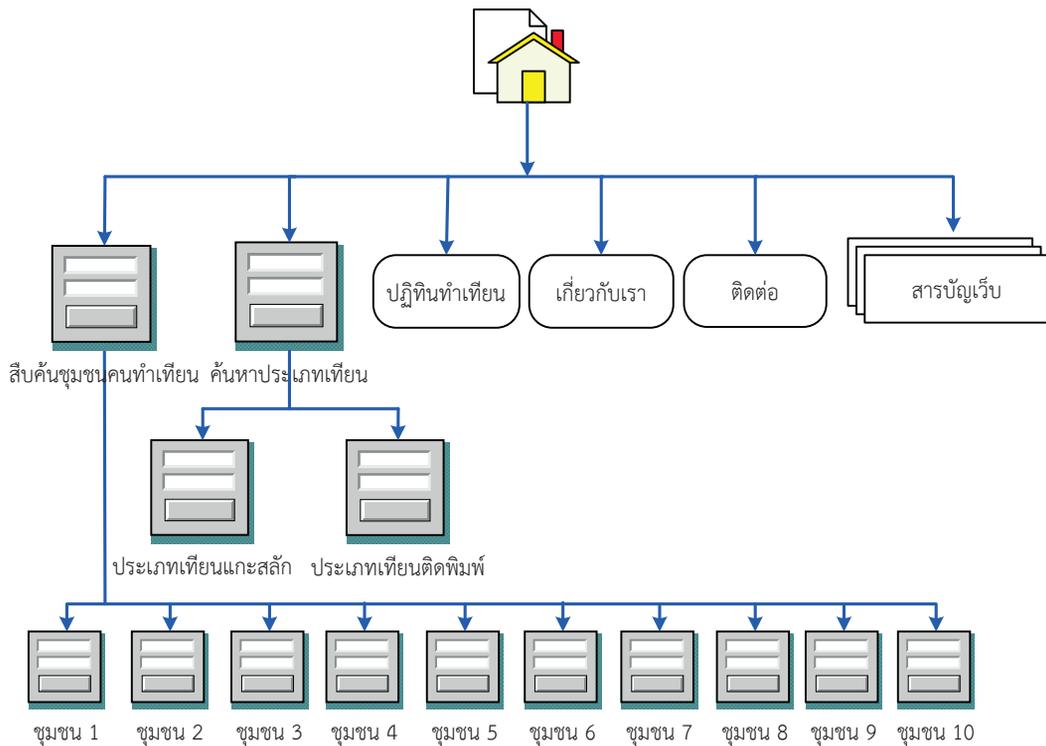
3. การออกแบบระบบงานโดยใช้ เว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอประชาสัมพันธ์ในรูปแบบเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยแบ่งการทำงานออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ ได้แก่

1) Back End คือ ส่วนการจัดการข้อมูลเนื้อหา รวมถึงโครงสร้างของเว็บไซต์ หรือของผู้ดูแลระบบ (Administrator)

2) Front End คือ ส่วนที่แสดงผลการเข้าเว็บไซต์ หรืออีกชื่อหนึ่งก็คือ ส่วนที่นำเสนอเนื้อหาผ่านทางหน้าเว็บไซต์

การออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ (Site Structure) เป็นแผนผังของการลำดับเนื้อหาหรือการจัดวางตำแหน่งเว็บเพจทั้งหมดเพื่อให้ทราบว่าทั้งเว็บไซต์ประกอบไปด้วยเนื้อหาอะไรบ้าง มีเว็บเพจไหนที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงถึงกันบ้าง การออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้การออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์แบบลำดับชั้น (Hierarchical Structure) ซึ่งเป็นกรออกแบบโครงสร้างที่แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนต่างๆ และมีรายละเอียดในแต่ละส่วนลดหลั่นกัน ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจกับโครงสร้างของเนื้อหา การออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โครงสร้างของเว็บไซต์แบบลำดับชั้น

จากภาพที่ 2 เป็นการออกแบบโครงสร้างแบบลำดับชั้นของเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนคนทำเทียน จังหวัดอุบลราชธานี

4. การออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้งาน

ส่วนการแสดงผลหน้าหลักเว็บไซต์ (Homepage) เป็นการออกแบบส่วนแสดงผลข้อมูลหน้าหลักเว็บไซต์ (Homepage) สำหรับบุคคลทั่วไปที่เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ สามารถใช้งานได้

5. การประเมินความพึงพอใจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1,471,607 คน (สถิติ สรูปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช))

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนั้น เนื่องจากคณะผู้วิจัยทราบถึงจำนวนประชากรที่แน่นอน (Finite Population) คือ 1,471,607 จึงได้มีการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ในการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 90 เปอร์เซ็นต์ และค่าความคลาดเคลื่อนที่ 10 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่ 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจของระบบ เป็นแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการใช้งานระบบเว็บไซต์ ด้วยวิธีการ Blackbox Technique ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (Thummavinaisatid, 2005) 1. ด้านการทำงานได้ตรงตามความต้องการ (Function Requirement Test)

2. ด้านการทำงานของระบบ (Function Test) 3. ด้านการใช้งานของระบบ (Usability Test) และ 4. ด้านความปลอดภัยของระบบ (Security Test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนคนทำเทียน ภายในจังหวัดอุบลราชธานี มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปจากชุมชนคนทำเทียนภายในจังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 10 แห่ง พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำเทียนพรรษาที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน และจากการสังเกตพบว่าชุมชนแต่ละชุมชนมีความสามัคคี โดยชาวบ้านที่สนใจในการทำเทียนที่อาศัยภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำเทียนพรรษา นอกจากชาวบ้านแล้วยังมีนักเรียน นักศึกษา จากสถานศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแกะสลักเทียนพรรษา อีกทั้งชาวบ้านในชุมชนจะมีการสอนวิธีการแกะเทียนพรรษาให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว ซึ่งสร้างความสุขและประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ภาพการลงพื้นที่การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลภายในชุมชนคนทำเทียน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนคนทำเทียน หลังจากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาพัฒนาเป็นเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนคนทำเทียน จังหวัดอุบลราชธานี ตามที่ได้ออกแบบไว้ และสามารถเข้าถึงได้ผ่านทางเว็บไซต์ <http://bba.ubru.ac.th/theiyn/> ดังภาพที่ 4

✉️ ชุมชนคนทำเทียน

#	ชื่อ	ลิงค์
1	วัดกลาง	
2	วัดแจ้ง	
3	วัดท่าวังหิน	
4	วัดบูรพา	
5	วัดปฐมมาลัย	

📷 วัดกลาง

จำนวนรูปภาพ : 10

เริ่มทำเทียนช่วง : สิ้นเดือนเมษา - เดือนกรกฎาคม(เข้าพรรษา)

ลายที่ทางวัดได้จัดทำ : ลายนก ลายบัวขำ ลายผีเสื้อ

ประเภท : แกะสลัก

ประเภทการแข่งขัน : ประเภทต้นเทียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

ใช้งบประมาณต่อต้น : ต้นกลาง 300,000 เล็ก 200,000

นายช่างใหญ่ : นายวิจิต บุญจิตร

ที่อยู่ : ร้านดาราศิลป์ ตรงข้ามกับวัดกลาง

เบอร์ติดต่อ : 0867189044

ช่างเทียน : 5-6 คน ลูกหลานพี่น้องร้านดาราศิลป์ ทำเทียนมากกว่า 10

ปีเดินสายประกวด 3 ประเทศ ญี่ปุ่น เชียงไฮ้ ฮองกง

รายละเอียดต้นเทียนทำเกี่ยวกับเรื่อง : พุทธประวัติ วรรณคดี

ภาพที่ 4 ตัวอย่างภาพเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนคนทำเทียน จังหวัดอุบลราชธานี

3. ผลการประเมินความพึงพอใจ การประเมินความพึงพอใจในการใช้งานระบบเว็บไซต์ที่ได้พัฒนาขึ้น จากผู้ใช้งานระบบเว็บไซต์จำนวน 100 คน โดยใช้แบบประเมินแบบ Blackbox Technique ซึ่งผลการประเมินสรุปได้ดังนี้ ผลการประเมินโดยผู้ใช้งานระบบเว็บไซต์พบว่า ประสิทธิภาพของระบบที่ได้พัฒนาภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.35$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ผลประเมินด้านหน้าที่การทำงานของระบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.5$) และด้านความปลอดภัยของระบบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 4.08$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ

รายการประเมิน	ผลประเมินประสิทธิภาพ	
	\bar{x}	ความหมาย
1. ด้านความสามารถทำงานตรงตามความต้องการ	4.43	ดี
2. ด้านหน้าที่การทำงานของระบบ	4.45	ดี
3. ด้านการใช้งานของระบบ	4.44	ดี
4. ด้านความปลอดภัยของระบบ	4.08	ดี
ภาพรวม	4.35	ดี

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนคนทำเทียนจังหวัดอุบลราชธานี คณะวิจัยได้ดำเนินการออกแบบระบบงานโดยใช้ เว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์ ผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาประเมินประสิทธิภาพของระบบพบว่า ผู้ใช้งานระบบเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับดี ทุกๆ รายการประเมิน โดยรายการประเมินที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด 3 ลำดับได้แก่ ด้านหน้าที่การทำงานของระบบ ($\bar{x} = 4.45$) ด้านการใช้งานของระบบ ($\bar{x} = 4.44$) และด้านความสามารถทำงานตรงตามความต้องการ ($\bar{x} = 4.43$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนคนทำเทียน จังหวัดอุบลราชธานี ประเด็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หากพิจารณาจากงานวิจัยการรับรู้ข่าวสารและประสิทธิภาพ ของสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตลาดน้ำ (Wattthanathammanon, 2008) พบว่าการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือสื่อโทรทัศน์ โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยการศึกษาพฤติกรรมการ ประชาสัมพันธ์ปีท่องเที่ยวไทยของจังหวัดเชียงใหม่ การเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ การมีส่วนร่วมสนับสนุนการ ท่องเที่ยวไทยของประชาชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (Somsri, 1998) ซึ่งใช้การประชาสัมพันธ์ด้วย สื่อมวลชนเป็นหลัก แต่จะแตกต่างจากงานวิจัยการวิเคราะห์การพัฒนา และการประเมินผลการออกแบบสื่อ สิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว จังหวัด นครศรีธรรมราช (khamenngan, et al, 2014) ที่ งานวิจัยได้ออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช และงานวิจัยบทบาท ในการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำเทียนโบราณ : ของเทศบาลเมือง เดชอุดม อำเภอ เดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี (Chaiyadet, 2015) ผลของงานวิจัยนี้ได้ตั้งศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้การทำเทียนโบราณ ของชุมชน และเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยเป็นแหล่งเรียนรู้วิธีการทำเทียน โบราณให้ผู้สนใจได้ศึกษาและเรียนรู้ ด้วยการอาศัยสื่อมวลชนในทุกรูปแบบเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ งานวิจัยดังกล่าวแล้วล้วนแล้วแต่ใช้ สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ในการ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะแตกต่างจากงานวิจัยนี้ได้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงการประชาสัมพันธ์ชุมชนคนทำเทียนของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 แห่งเท่านั้น ซึ่งยังขาดการนำเสนอข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น ข้อมูลกรรมวิธีการทำเทียน ความหมายของเทียนในแต่ละปี เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป คณะผู้วิจัยจะมีการพัฒนาระบบสารสนเทศผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งจะช่วยให้สะดวกในการใช้งานสำหรับนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการเก็บข้อมูลชุมชนคนทำเทียน จะมีการประสานกับหัวหน้าชุมชนตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

References

- Chaiyadet, W. (2015). Role of the Local Administration Organization on Preserve and Promote Local Wisdom in Terms of Making Ancient Candle of Det Udom City Municipality, Det Udom District, Ubon Ratchathani Province. In **The 7th academic research presentation conference 29 march 2015** (pp.171-178). Ubon Ratchathani : Graduate School Ubon Ratchathani Rajabhat University.
- Khamenngan, K., Ponanan, M. & Wirunanon, P. (2014). **Analysis, development and evaluation of the design of print media used in promoting the tourism of Nakhon Si Thammarat province**. Bangkok : Bangkok University.
- Silpcharu, T. (2560). **Research and statistical analysis, with SPSS and AMOS**. Bangkok : Se-Education Public Company Limited.
- Sornsri, S. (1998). **A study of public relations strategies years travel of Chiang Mai province. Exposure, perceived to have. The support of Thai people in the District, Chiang Mai**. Bangkok : Chulalongkorn university.
- Thummavinaisatid, S. (2005). **A decision support system for tourism in Phetchaburi province**. Thesis master degree in King mongkut's university of technology north bangkok.
- Watthanathammanon, J. (2008). **Information exposure and effectiveness of public relations media for floating market tourism**. Bangkok : Chulalongkorn university.

การประเมินผลหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

An Evaluation of the Bachelor degree in Communication Arts Curriculum,
Faculty of Management Science, Phibulsongkram Rajabhat University

เอกรงค์ ปันพงษ์*

Akkarong Punpong

พิชญภาพร ประครองใจ*

Phitchayaporn Prakrongjai

Received : September 26, 2018

Revised : January 7, 2019

Accepted : March 27, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการทําวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดผลครั้งเดียว (One-Shot Case Study) และทํากาารวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ CIPP โมเดล คือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาในการอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลด้านประชากร โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ในด้านความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต เป็นการเก็บข้อมูลแบบใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศและสาขาวิชา รวมทั้งความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อประสิทธิภาพของบัณฑิต และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาและหน่วยงานที่สังกัด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตตามรูปแบบ CIPP ในภาพรวม ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมาก ลักษณะทางประชากรศาสตร์โดยรวม ได้แก่ เพศ อายุ สาขาวิชาของนักศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ไม่แตกต่างกัน วิชาเอกแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มีความแตกต่างกัน และรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ผลการประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

คำสำคัญ : ประเมินหลักสูตร / หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

ABSTRACT

In this survey research investigation is One-Shot case study and using the CIPP model, the researcher used a questionnaire as an instrument of research. Data were analyzed by using Descriptive statistics to described the general of Demographic characteristics and the opinion of students, professors, graduate and employers. In the part of the hypothesis test that using inferential statistics to determine the t – test hypothesis to testing the difference between sex and subject, One-way ANOVA to testing the difference between educational level and affiliated agencies. The result indicated that an Evaluation of the Bachelor degree in Communication Arts Curriculum by CIPP Model such as context, input, process and product was at a high level. it was found that the curriculum was very suitable for Student. Overall students demographic characteristics such as sex age and program were different by having opinion on Bachelor of Communication Arts Curriculum were not different. Major subject were different by having opinion on Bachelor of Communication Arts Curriculum were different. Income were different by having opinion on Bachelor of Communication Arts Curriculum were different.

Keywords : Curriculum Evaluation / Bachelor of Communication Arts

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรเป็นกลไกสำคัญของการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่สำคัญๆ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์มากขึ้น เพื่อปฏิรูปการศึกษาได้อย่างแท้จริง หลักสูตรโดยทั่วไปมีองค์ประกอบที่สำคัญๆ คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาวิชาหรือโครงสร้างของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลซึ่งในองค์ประกอบสุดท้ายก็คล้ายกับการบริหารในเรื่องอื่นๆ คือ ต้องมีการประเมินผลจึงจะครบกระบวนการบริหาร ที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า การประเมินหลักสูตร (Fongsri, 2007) ดังนั้นการประเมินหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา นอกจากผู้ใช้หลักสูตรจะประเมินเพื่อพิจารณาตรวจสอบระบบการบริหารหลักสูตรเพื่อปรับปรุงคุณภาพตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรแล้วยังต้องปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี (The higher education commission, 2005) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร อันนำไปสู่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเปิดสอนสาขาวิชานิเทศศาสตร์มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2531 ทั้งภาคปกติและภาคเสาร์-อาทิตย์ โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรมาโดยตลอด จนถึงปี พ.ศ. 2556 ได้ปรับปรุงหลักสูตรครั้งล่าสุด โดยคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต ได้พิจารณานำเสนอการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และความสามารถให้ทันต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนมีความคิดสร้างสรรค์ใช้ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ในการส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้เสนอสภามหาวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติปรับปรุงชื่อหลักสูตรและชื่อปริญญา จากปริญญาศิลปศาสตรศาสตรบัณฑิต เป็นปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ตามหลักการกำหนดชื่อปริญญาที่เป็นสากล

โดยสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้มีมติอนุมัติให้รับรองหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2556 (Bachelor degree in communication arts curriculum revise version 2013, 2013) ปัจจุบัน หลักสูตรปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2556 ได้เปิดสอนมาแล้วครบรอบ การปรับปรุงหลักสูตร 5 ปี จึงมีความจำเป็นต้องการประเมินหลักสูตรเพื่อรองรับการประเมินหลักสูตร ด้วย กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพัฒนา/ ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 “ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552” (2552) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและเทคโนโลยีในสังคมฐานความรู้และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณาจารย์ นักศึกษาปัจจุบัน และผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อหลักสูตร นิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบันที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศา สตรบัณฑิตฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินผลหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้รูปแบบการประเมินของ CIPP Model เป็นการวิจัยเชิงประเมินผล (Evaluation Research) โดยมีการประเมินหลักสูตรแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า บริบท กระบวนการ และผลผลิต (Witchuworanan & Chaitapak, 2017) ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. อาจารย์ ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. ผู้สำเร็จการศึกษา ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. ผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ นายจ้าง หัวหน้างาน หรือผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนิเทศศา สตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์
4. นักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

เนื่องด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนไม่มาก และเพื่อให้ได้ผลที่เชื่อถือได้ผู้วิจัยจึงไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง แต่ใช้ ประชากรทั้งหมดในการวิจัยแทน ดังข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากร	ประชากร (คน)
1. อาจารย์	9
2. ผู้สำเร็จการศึกษา	64
3. นักศึกษา	150
4. ผู้ใช้บัณฑิต	64

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินผลหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 3 ชุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แบบสอบถามในการวิจัย

แบบสอบถามชุดที่	ประชากร	หัวข้อที่ประเมิน (CIPP)
1	นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา	ปัจจัยนำเข้า 1. สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และแหล่งศึกษาค้นคว้า 2. คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน 3. เนื้อหากระบวนวิชา กระบวนการ 1. กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลของอาจารย์ ผลผลิต 1. ผลการดำเนินงานของหลักสูตร: ความพึงพอใจต่อหลักสูตร บริบท 1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ปัจจัยนำเข้า 1. โครงสร้างหลักสูตร 2. เนื้อหากระบวนวิชา 3. คุณลักษณะของผู้เรียน: ความพร้อมในการเข้าศึกษาของนักศึกษา
2	อาจารย์	ผลผลิต 1. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา: ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา
3	ผู้ใช้บัณฑิต	ผลผลิต 1. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา: ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา มีดังนี้ 1.1 การอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลด้านประชากร โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ 1.2 ความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต เป็นการเก็บข้อมูลแบบใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของความเห็นที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของนักศึกษาจำแนกตามเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างของความเห็นที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของนักศึกษาจำแนกตามอายุและสาขาวิชา) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ร้อยละ 95 ค่าระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ และความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556

- ลักษณะทางประชากรศาสตร์

จากการศึกษาว่านักศึกษาที่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 และเป็นเพศชายมีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 โดยมีอายุระหว่าง 19-21 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 55 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 22-25 ปี มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ศึกษาอยู่วิชาเอกวารสารศาสตร์ มีจำนวนมากที่สุด คือ 70 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมา คือ ศึกษาอยู่วิชาเอกประชาสัมพันธ์ มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 และศึกษาอยู่วิชาเอกการสื่อสารบูรณาการ มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 นักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนมากที่สุด คือ 76 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 รองลงมา คือ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิจิตร มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 มีรายได้อยู่ระหว่าง 2,001-5,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด คือ 82 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-8,000 บาท มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7

นอกจากนี้นักศึกษามีเหตุผลในการเลือกศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรฯ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 จากความสนใจส่วนตัว มีจำนวนมากที่สุด คือ 108 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 รองลงมา คือ มีความคาดหวังในการนำไปประกอบอาชีพในอนาคต มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 โดยนักศึกษาที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรับสมัครนักศึกษาจากอินเทอร์เน็ต มีจำนวนมากที่สุด คือ 111 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมา คือ ประกาศของทางมหาวิทยาลัย มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4

ความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556

- ด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอน

ความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอนมากที่สุด คือ อาจารย์ประจำมีคุณวุฒิและประสบการณ์ในรายวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.30$) อาจารย์ประจำมีคุณธรรมจริยธรรม มีเหตุมีผล และมีความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$)

- ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการประกอบอาชีพจริงได้ ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจริยธรรม ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคมและวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$)

- ด้านโครงสร้างหลักสูตร

ความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านโครงสร้างหลักสูตรของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 4 ปี มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมา คือ จำนวนหน่วยกิตวิชาเฉพาะ มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านโครงสร้างหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$)

- ด้านเนื้อหาหลักสูตร

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกตามลำดับความสำคัญของรายวิชาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ แบ่งตามวิชาเอก โดยลำดับความสำคัญอันดับ 1-9 ดังนี้

วิชาแกน

1. หลักนิเทศศาสตร์ จำนวนที่เลือก 147 คิดเป็นร้อยละ 10.6
2. หลักการสื่อสารมวลชน จำนวนที่เลือก 131 คิดเป็นร้อยละ 9.5
3. การถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร จำนวนที่เลือก 119 คิดเป็นร้อยละ 8.6
4. กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน จำนวนที่เลือก 109 คิดเป็นร้อยละ 7.9
5. ภาษาอังกฤษสำหรับงานนิเทศศาสตร์ จำนวนที่เลือก 108 คิดเป็นร้อยละ 7.8
6. การสื่อข่าวเบื้องต้น จำนวนที่เลือก 106 คิดเป็นร้อยละ 7.7
7. ความคิดสร้างสรรค์เพื่อการสื่อสาร จำนวนที่เลือก 104 คิดเป็นร้อยละ 7.5
8. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร จำนวนที่เลือก 99 คิดเป็นร้อยละ 7.1
9. เทคนิคการพูดต่อหน้าชุมชนและนำเสนองาน จำนวนที่เลือก 96 คิดเป็นร้อยละ 6.9

วิชาเอกวารสารศาสตร์

1. หลักวารสารศาสตร์ จำนวนที่เลือก 149 คิดเป็นร้อยละ 10.8
2. การประยุกต์คอมพิวเตอร์สำหรับงานวารสารศาสตร์ จำนวนที่เลือก 122 คิดเป็นร้อยละ 8.8
3. การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์ จำนวนที่เลือก 120 คิดเป็นร้อยละ 8.7
4. การเขียนบทความและสารคดี จำนวนที่เลือก 118 คิดเป็นร้อยละ 8.6
5. การถ่ายภาพวารสารศาสตร์ จำนวนที่เลือก 113 คิดเป็นร้อยละ 8.2
6. การออกแบบสิ่งพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ จำนวนที่เลือก 102 คิดเป็นร้อยละ 7.4
7. การสื่อข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ จำนวนที่เลือก 101 คิดเป็นร้อยละ 7.3
8. กราฟิกสำหรับวารสารศาสตร์ จำนวนที่เลือก 99 คิดเป็นร้อยละ 7.2
9. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวนที่เลือก 97 คิดเป็นร้อยละ 7

วิชาเอกประชาสัมพันธ์

1. หลักการประชาสัมพันธ์ และการพูดเพื่อการประชาสัมพันธ์ จำนวนที่เลือก 144 คิดเป็นร้อยละ 10.4

2. สื่อประชาสัมพันธ์ จำนวนที่เลือก 119 คิดเป็นร้อยละ 8.6
3. การวางแผนการประชาสัมพันธ์ จำนวนที่เลือก 117 คิดเป็นร้อยละ 8.5
4. การผลิตและจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการประชาสัมพันธ์ จำนวนที่เลือก 106 คิดเป็น

ร้อยละ 7.7

5. การเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ จำนวนที่เลือก 98 คิดเป็นร้อยละ 7.1
6. การประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์สำหรับงานประชาสัมพันธ์ จำนวนที่เลือก 95 คิดเป็นร้อยละ 6.9
7. การประชาสัมพันธ์หน่วยงาน จำนวนที่เลือก 80 คิดเป็นร้อยละ 5.8
8. การผลิตวัสดุกราฟิกเพื่องานประชาสัมพันธ์ จำนวนที่เลือก 74 คิดเป็นร้อยละ 5.4
9. การวิจัยประชาสัมพันธ์ จำนวนที่เลือก 72 คิดเป็นร้อยละ 5.2

วิชาเอกการสื่อสารบูรณาการ

1. การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ จำนวนที่เลือก 143 คิดเป็นร้อยละ 10.3
2. การแสดงและการกำกับการแสดง จำนวนที่เลือก 134 คิดเป็นร้อยละ 9.6
3. การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่องานนิเทศศาสตร์ จำนวนที่เลือก 124 คิดเป็นร้อยละ 8.9
4. การสร้างสรรค์รายการวิทยุกระจายเสียง จำนวนที่เลือก 118 คิดเป็นร้อยละ 8.5
5. การวางแผนการสื่อสารบูรณาการ จำนวนที่เลือก 112 คิดเป็นร้อยละ 8
6. การพูดทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ จำนวนที่เลือก 102 คิดเป็นร้อยละ 7.3
7. การวิจัยการสื่อสารบูรณาการ จำนวนที่เลือก 95 คิดเป็นร้อยละ 6.8
8. โครงการพิเศษเพื่อการสื่อสารบูรณาการ จำนวนที่เลือก 89 คิดเป็นร้อยละ 6.4
9. การเขียนเพื่อการสื่อสาร จำนวนที่เลือก 88 คิดเป็นร้อยละ 6.3

นอกจากนี้ยังมีส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพเนื้อหาของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจรรยาบรรณาในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาคือ เนื้อหาวิชาสามารถนำไปประยุกต์ในวิชาชีพได้ ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพเนื้อหาของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$)

- ด้านกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลของอาจารย์

ความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลของอาจารย์มากที่สุด ได้แก่ อธิบายเนื้อหาวิชาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมา คือ ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายวิชาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$)

- ด้านสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และแหล่งศึกษาค้นคว้า

ความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และแหล่งศึกษาค้นคว้ามากที่สุด ได้แก่ บรรยากาศภายในห้องเรียนเหมาะสม ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา คือ สภาพของห้องเรียนเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และแหล่งศึกษาค้นคว้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$)

ส่วนที่ 2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ และความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556

- ลักษณะทางประชากรศาสตร์

บัณฑิตที่เป็นเพศหญิง มีจำนวน คือ 46 คน คิดเป็นร้อยละ 71.9 และที่เป็นเพศชายมีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1

โดยบัณฑิตที่มีอายุระหว่าง 31-35 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 31 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8

ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนมากที่สุด คือ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมา คือ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิจิตร มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 มี

มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด คือ 39 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมา คือ มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6

นอกจากนี้มีบัณฑิตที่ประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวนมากที่สุด คือ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 รองลงมา คือ พนักงานรัฐวิสาหกิจและเจ้าของกิจการ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4

โดยบัณฑิตมีเหตุผลในการเลือกศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 จากความสนใจส่วนตัว มีจำนวนมากที่สุด คือ 43 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา คือ มีความคาดหวังในการนำไปประกอบอาชีพในอนาคต มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9

และได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรับสมัครนักศึกษาจากอินเทอร์เน็ต มีจำนวนมากที่สุด คือ 47 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมา คือ ประกาศของทางมหาวิทยาลัย มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1

ความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556

- ด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอน

ความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอนมากที่สุด ได้แก่ อาจารย์ประจำมีคุณธรรม จริยธรรม มีเหตุมีผล และมีความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา คือ อาจารย์ประจำมีคุณวุฒิและประสบการณ์ในรายวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$)

- ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจริยธรรม ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านนิเทศศาสตร์ได้อย่างดี ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$)

- ด้านโครงสร้างหลักสูตร

ความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านโครงสร้างหลักสูตรของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ จำนวนหน่วยกิตวิชาเฉพาะ มีความเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตวิชาเอก มีความเหมาะสมมีค่าเท่ากัน ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 4 ปี มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านโครงสร้างหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$)

นอกจากนี้ยังมี ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพเนื้อหาของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจรรยาบรรณาในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมา คือ เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพเนื้อหาของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$)

- ด้านกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลของอาจารย์

ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลของอาจารย์มากที่สุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้ซักถาม ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายวิชาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$)

- ด้านสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และแหล่งศึกษาค้นคว้า

ความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และแหล่งศึกษาค้นคว้ามากที่สุด ได้แก่ บรรยากาศภายในห้องเรียนเหมาะสม ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา คือ สภาพของห้องเรียนเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และแหล่งศึกษาค้นคว้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$)

ส่วนที่ 3 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ และความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556

- ลักษณะทางประชากรศาสตร์

อาจารย์ที่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 และเป็นเพศชายมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 โดยมีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 26-35 ปี และอายุมากกว่า 55 ปี มีจำนวนเท่ากัน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 และที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวนมากที่สุด คือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 รองลงมา คือ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 อาจารย์ที่ยังไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ จำนวนมากที่สุด คือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมา คือ อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1

นอกจากนี้อาจารย์ที่มีระยะเวลาในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมากกว่า 10 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมา คือ 1-5 ปี มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 6-10 ปี น้อยที่สุด คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2

- ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจริยธรรม ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพนิเทศศาสตร์ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดระบบงานบริหาร และสร้างงานด้านนิเทศศาสตร์ได้อย่างคุ้มค่า และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านนิเทศศาสตร์ได้อย่างดี มีค่าเท่ากัน ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาคือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย วัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ วิสัยทัศน์ กว้างไกล วัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความชำนาญ ประสบการณ์มากขึ้น ตามลำดับ โดยความ

คิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$)

- ด้านโครงสร้างหลักสูตร

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านโครงสร้างหลักสูตรของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ จำนวนหน่วยกิตวิชาแกน มีความเหมาะสม และจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 4 ปี มีความเหมาะสมมีค่าเท่ากัน ($\bar{X} = 4.33$) โดยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านโครงสร้างหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$)

นอกจากนี้ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพเนื้อหาของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักสูตร กับเนื้อหาวิชาสามารถนำไปประยุกต์ในวิชาชีพได้มีค่าเท่ากัน ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา คือ เนื้อหาวิชาเน้นภาคปฏิบัติ เนื้อหาวิชามีความเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้เรียน ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณภาพเนื้อหาของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$)

- ด้านความพร้อมในการเข้าศึกษาของนักศึกษา

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านความพร้อมในการเข้าศึกษาของนักศึกษา มากที่สุด ได้แก่ นักศึกษามีแรงจูงใจสูงในการเข้าศึกษาในสาขาวิชาในนิเทศศาสตร์ ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาคือ ก่อนเข้ารับการศึกษานักศึกษามีความรู้พื้นฐาน/ประสบการณ์เพียงพอต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตเปิดโอกาสให้ซักถาม ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านความพร้อมในการเข้าศึกษาของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$)

- ด้านผลการดำเนินการของหลักสูตร

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านผลการดำเนินการของหลักสูตรมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรจะช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา คือ หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตที่สามารถจะออกไปประกอบอาชีพ ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านผลการดำเนินการของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)

ส่วนที่ 4 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ และความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงาน (ผู้ใช้บัณฑิต) ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556

- ลักษณะทางประชากรศาสตร์

หัวหน้าหน่วยงานที่เป็นเพศชาย มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 โดยมีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี 17 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด คือ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมา คือ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 ทำงานอยู่หน่วยงานของรัฐ มีจำนวนมากที่สุด คือ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 รองลงมา คือ ทำงานอยู่หน่วยงานของเอกชน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1

นอกจากนี้หัวหน้าหน่วยงานที่มีระยะเวลาที่ทำงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษาน้อยกว่า 1 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมา คือ 1-3 ปี มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา (บัณฑิต)

ความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงานที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา (บัณฑิต) ในกลุ่มคุณลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา คือ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงานที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา (บัณฑิต) ในกลุ่มคุณลักษณะทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$)

ความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงานที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา (บัณฑิต) ในกลุ่มคุณลักษณะนักนิเทศศาสตร์ มากที่สุด ได้แก่ สามารถนำความรู้พื้นฐานด้านนิเทศศาสตร์มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ สามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์ให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ โดยความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงานที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา (บัณฑิต) ในกลุ่มคุณลักษณะด้านนิเทศศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา (บัณฑิต) โดยรวมทั้งหมด ($\bar{X} = 3.94$)

ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน เป็นดังนี้

- สมมติฐาน : นักศึกษาที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานในรายชื่อ พบว่า

1. เพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในทุกๆ ด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน โดยเป็นไม่ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. อายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในทุกๆ ด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน โดยเป็นไม่ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. วิชาเอกแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร, เนื้อหาหลักสูตร สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และแหล่งศึกษาค้นคว้า และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์โดยรวม มีความแตกต่างกัน โดยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. รายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ในด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์โดยรวม มีความแตกต่างกัน โดยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อสรุปโดยรวม

1. ผลการประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 โดยภาพรวม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินบริบท (context) ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 โดยภาพรวม เห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (input) ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินกระบวนการ (process) ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิตเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 โดยภาพรวม พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกๆ ด้าน

5. ผลการประเมินผลผลิต (product) ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิตเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกๆ ด้าน ยกเว้นทักษะภาษาต่างประเทศที่อยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรในด้านต่างๆ พบว่า เพศและอายุที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์ไม่แตกต่างกัน รวมทั้งการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรในด้านต่างๆ พบว่า เพศ อายุ สาขาวิชา และและหน่วยงานที่สังกัดที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongwatthana. (2003) ที่ผลการศึกษา พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตร์จำแนกตามเพศโดยรวมนั้นเป็นไปในทางเดียวกัน

2. การประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิตเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 ตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPP

2.1 ผลการประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิตเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP ตามความคิดเห็นของประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต โดยภาพรวม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก การที่ผลการประเมินออกมาเช่นนี้ เนื่องมาจากหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิตเทศศาสตร์เป็นหลักสูตรที่มีการเปิดสอนมานาน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2531 และได้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นผลให้หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของนายจ้างและองค์กร ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Doll. (1992) ที่กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรที่ดี ไว้ว่า เนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เน้นคุณภาพที่ยั่งยืนและความสำคัญของเนื้อหา โดยพิจารณาว่าเนื้อหานั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วแค่ไหน ต้องบรรจุเนื้อหาที่ทันสมัยอยู่เสมอในหลักสูตร และต้องสอนในสิ่งที่ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้และนำไปใช้ได้ ในสังคมของผู้เรียน

2.2 ผลการประเมินบริบท (context) ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิตเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 โดยภาพรวม เห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากหลักสูตรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ทันสมัยตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และผ่านการพิจารณาโดยคณะกรรมการพัฒนาและวิพากษ์หลักสูตรที่ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่มีความรู้ในสาขาวิชาเป็นอย่างดี ดังนั้น วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนและตั้งอยู่บนปรัชญาการอุดมศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะของนิเทศศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมและสอดคล้อง กับความต้องการของสังคมและองค์กร ก่อให้เกิดการพัฒนาบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน และวัตถุประสงค์ของสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fongsri. (2007) ที่กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ ของหลักสูตรที่ดีต้องมีความชัดเจน มาจากข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้อง ครอบคลุม สามารถ พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อย่างสมดุลกัน และมีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพการณ์

2.3 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (input) ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิตเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า

ประชากรทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ทุกกลุ่ม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและครอบคลุมเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับด้านนิเทศศาสตร์ในทุกด้าน ซึ่งอาจารย์ ผู้สอนทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ มีความรู้ ความสามารถ ในกระบวนการวิชาที่สอน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Tabá. (1962) ซึ่งได้กล่าวถึงการพัฒนหลักสูตรไว้ว่า คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ ที่ต้องการนำมาสอนเพื่อให้มีความรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม โดยพยายามคัดเลือกให้เรียนเฉพาะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสังคมและตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ และสาขาวิชามีเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับหลักสูตรไว้ให้นักศึกษาค้นคว้า แต่จากข้อเสนอแนะในบางส่วน ยังพบว่า นักศึกษาในปัจจุบันและที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว มีความต้องการให้ทางสาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาทรัพยากรโดยเฉพาะครุภัณฑ์ อาทิ กล้อง คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความพร้อมของหลักสูตรเล่มปัจจุบันด้วย สอดคล้องกับงานของ Phusara. & Sangunngam. (2002) ที่กล่าวว่า การบริหาร หลักสูตรโดยทั่วไป ต้องจัดให้มีอาคารสถานที่ ห้องเรียนเฉพาะเท่าที่จะมีโอกาสจัดได้ เพื่อสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมตามที่ หลักสูตร กำหนด

2.4 ผลการประเมินกระบวนการ (process) ของหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรมีการกำหนด แจ้งเกณฑ์การประเมินผลที่เหมาะสมกับลักษณะของรายวิชา อธิบายเนื้อหาวิชา อย่างชัดเจน สอนครอบคลุมเนื้อหาตามที่ระบุไว้ในแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียน การสอน/กิจกรรมการเรียนรู้ ในห้องเรียนที่เหมาะสมและส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ได้ดี เปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอแนะและประเมิน การสอนของอาจารย์ผู้สอนได้ เกณฑ์ในการสอบมีความเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Tatthong. (2007) ที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตรที่ดีควรมีกิจกรรม กระบวนการ และเนื้อหาสาระของเรื่องที่สอนบริบูรณ์เพียงพอ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และพัฒนาการเรียนของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน บอกแนวทางด้านสื่อการเรียน การใช้สื่อ การวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน

2.5 ผลการประเมินผลผลิต (product) ของหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกๆ ด้าน ยกเว้นทักษะภาษาต่างประเทศที่อยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากหลักสูตรมีการดำเนินงาน ที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพทั้งสองช่วง เพื่อการพัฒนาบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Nilapan. (2011) ที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรม และ มวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่ได้ กำหนดไว้ และเพื่อให้ผู้เรียนได้เจริญงอกงามพัฒนาไปในแนวทางที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านบริบท มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม แนวโน้มของตลาดแรงงาน และความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการทำงานที่หลากหลายด้านวัฒนธรรม และภาษา รวมทั้งทุกๆ ขอบเขตของสื่อ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

2.1 ด้านความพร้อมในการเข้าศึกษาของผู้เรียน หลักสูตรควรมีกระบวนการปรับพื้นฐานของนักศึกษาใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเกี่ยวกับหลักสูตรก่อนที่จะเข้าเรียน

2.2 ควรต้องเพิ่มอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการที่ทันสมัยเพื่อรองรับหลักสูตรที่สามารถผลิตนักศึกษาที่มีความพร้อมในการผลิตสื่อได้ทุกรูปแบบ

2.3 ควรมีการจัดจำนวนอาจารย์ให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

2.4 ควรปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์และลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาในแต่ละกระบวนการวิชา

2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับลำดับความสำคัญ/ความจำเป็นของกระบวนการวิชา สามารถใช้ประกอบการพิจารณาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร

3. ด้านกระบวนการ มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

3.1 หลักสูตรควรมีการกำหนดระยะเวลาในการตรวจและประกาศผลการสอบ

3.2 กระบวนการจัดการเรียนการสอน ควรเพิ่มภาคปฏิบัติให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมกับภาคทฤษฎี

4. ด้านผลผลิต มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

4.1 ควรพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและผลิตสื่อให้นักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่

4.2 ควรเตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษาต่างประเทศให้แก่ผู้เรียนก่อนออก ไปสู่การทำงานจริง

4.3 ควรมีการติดตามประเมินผลการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลุ่มประชากรเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นทั้งหมดในการประเมินหลักสูตรเพื่อการพัฒนา เช่น กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพในสาขาวิชาที่ประเมิน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นต้น

2. ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบ โดยประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของสถาบันอื่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ระหว่างก่อนการปรับปรุงหลักสูตรและหลังปรับปรุงหลักสูตร

4. ในการสร้างแบบสอบถามหรือข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่คาดหวังของ ผู้สำเร็จการศึกษา อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือเทคนิคเดลฟายในการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิต เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

References

Doll, R.C. (1992). *Curriculum improvement: Decision making and process.* (8 th ed.).

Boston : Allyn and Bacon.

Faculty of Management Science, Phibulsongkram Rajabhat University. (2013). *Bachelor Degree in Communication Arts Curriculum Revise Version 2013.* Phitsanuloke : Faculty of Management Science, Phibulsongkram Rajabhat University.

Fongsri, P. (2007). *Educational Evaluation : Theory to practice.* (4 th ed.). Bangkok : Property Print.

- Nilapan, M. (2011). **An Evaluation of the Doctoral degree in Curriculum and Teaching : Faculty of Education Silapakorn University.** Faculty of Education Silapakorn University's Research fund.
- Phusara & Sangunnam. (2002). **Curriculum management in school.** Bangkok : Bookpoint printing.
- Taba, H. (1962). **Curriculum development : Theory and practice.** New York : Harcourt, Brace & World.
- Tatthong, K. (2007). **Local Curriulum Development.** Nakhonpatom : Pheachkasem kanpim.
- Witchuworanan, W. & Chaitapak, P. (2017). Bachelor of Education Program Evaluation Khamphaeng Phet Rajabhat University. **Golden Teak : Humanity and Social Science Journal, 23(3), 39-51.**
- Wongwattana, S. (2003). **An Evaluation of the Bachelor degree in Communication Arts Curriculum in Phibulsongkram Rajabhat.** Phisanuloke : Phibulsongkram Rajabhat University.
- The higher education commission. (2005). **National Education Act B.E. 2545 (2nd).** [Online]. Available : <http://www.mua.go.th/users/hecommission/law.php> [2017, May 28].
- _____. (2009). **Thai Qualifications Framework for Higher.** Bangkok : The higher education commission.

การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สู่การศึกษา 4.0

Research and Development of the 21st Century Learning Measurement and Evaluation Model towards Education 4.0

อนูวัตี คุณแก้ว*

Anuwat Koonkaew

Received : August 30, 2019

Revised : January 28, 2020

Accepted : February 3, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) สร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 3) ทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 และ 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน และ ครูผู้สอน ที่มีต่อรูปแบบการวัดผลและ ประเมินผล การเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการตามลักษณะของ กระบวนการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนารูปแบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวกับ (1) วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนที่ร่วมโครงการ (2) ศึกษาความต้องการจำเป็นกับครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ เขต 1 และครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 40 คน และ (3) วิเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 ของนักเรียน จำนวน 257 คน และครูผู้สอน จำนวน 40 คน ผลการวิจัย พบว่า 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนารูปแบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า 1.1 คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 50.00 1.2 ความต้องการจำเป็นที่สุดจากการวิเคราะห์ค่า $PNI_{modified}$ คือ การใช้เทคโนโลยีสำหรับการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 2.00$) รองลงมา คือ การสร้างแบบทดสอบออนไลน์ ($PNI_{modified} = 1.89$) และการประเมินที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินการปฏิบัติ การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ($PNI_{modified} = 1.16$) ตามลำดับ 1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่าการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

*อาจารย์ประจำสาขาการทดสอบและการวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Lecturer in Educational Testing and Research, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University

ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทดสอบ มีการทดสอบที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริงและการปฏิบัติ ให้มีการประเมิน ด้วยบุคคลหลายกลุ่ม เช่น นักเรียน เพื่อน และผู้ปกครอง และ นำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนการสอน 2. รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 ประกอบด้วย 1) ทดสอบความรู้ด้วยการทดสอบออนไลน์ และประเมินทักษะด้วยการประเมินการปฏิบัติ การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน และการประเมินตามสภาพจริง 2) การนำผลการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อจัดกลุ่มนักเรียน วินิจฉัยนักเรียน วิเคราะห์ความก้าวหน้าของนักเรียน และสรุปผลการเรียน นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในครั้งต่อไป 3. ผลการใช้รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2561 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.2 คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย 50.00 4. ความพึงพอใจของนักเรียน และของครูผู้สอน ที่มีต่อรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบ / การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the basic information about a development of the 21st Century learning measurement and evaluation, 2) to construct and examine an efficiency of the 21st Century learning measurement and evaluation model towards Education 4.0, 3) to try out and explore the results of using learning measurement and evaluation model, and 4) to examine students and teachers' satisfaction towards the 21st Century learning measurement and evaluation model towards Education 4.0 The research procedure comprised 4 steps for research and development processes: Stage 1 studying the basic information: (1) analyzing O-NET average scores of Prathom 6 students from participating schools in academic year 2017, (2) exploring the needs assessment of teachers for developed the 21st Century learning measurement and evaluation, 20 teachers in participating schools and 20 teachers under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1, and (3) synthesizing methods to construct the 21st Century measurement and evaluation model, suggested from 5 experts' interview. Stage 2 constructing and analyzing the quality of the 21st Century measurement and evaluation model towards Education 4.0. Stage 3 Implementing the developed model; 257 students tested with achievement test and evaluating O-NET average score of grade 6 students in the academic year 2018 of the participating schools. At stage 4, 257 students and 40 teachers rated their satisfaction towards the 21st Century learning measurement and evaluation model towards Education 4.0. The research findings revealed as follows: 1. The study of basic information found that: 1.1 Regarding the O-NET's average scores, in academic year 2017, of Prathom 6 students from the participating schools, most were lower than the average score 50.00 1.2 The highest needs assessment for analysis of

PNI_{modified} was the use of technology for measuring and evaluating learning ($PNI_{\text{modified}} = 2.00$), constructed online test ($PNI_{\text{modified}} = 1.89$) and measured focusing on authentic assessment, performance and portfolio assessment ($PNI_{\text{modified}} = 1.16$) respectively 1.3 The experts suggested that for the 21st Century, technology and versatility of testing should be applied as well as using an authentic assessment, focusing on practice tests, being evaluated by multiple groups including students, peers, and parents, and also an implementation of research's findings into teaching. 2. The model of the 21st Century measurement and evaluation towards Education 4.0 consist of 1) knowledge assessment with online tests and skills assessment with performance test, portfolio and authentic assessment. 2) Implementation of results to placement, diagnostic, formative, and summative assessment and to be used as information for planning to measurement and evaluation of learning in the future. 3. Results of implementing the 21st Century measurement and evaluation models towards Education 4.0 showed that: 3.1 In academic year 2018, the academic achievement scores of particular schools was significantly higher than criterion score at .05 level of significance. 3.2 In academic year 2018, Prathoom 6 students, from the participating school, got the O-NET's average scores higher than the average score 50.00. 4. The students and teachers had the overall satisfaction toward the 21st Century measurement and evaluation model towards Education 4.0 at a high level.

Keywords : Model / The 21st Century Measurement and Evaluation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นผลที่เกิดกับนักเรียน (Student outcomes) ประกอบด้วย 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) เช่น ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creatively and Innovation) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การสื่อสารและการมีส่วนร่วม (Communication and Collaboration) 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) เช่น การรู้เรื่องสารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เรื่องสื่อ (Media Literacy) การรู้เรื่องไอซีที (ICT: Information, Communication and Technology Literacy) 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) เช่น ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง (Initiative and Self-Direction) ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต และการรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) และ ส่วนที่ 2 ระบบสนับสนุน (Support systems) องค์ประกอบที่เป็นระบบสนับสนุน มีความจำเป็นเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียน ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) มาตรฐานและการประเมินผล (Standards and Assessments) ได้แก่ มาตรฐานในศตวรรษที่ 21 (21st Century Standards) และการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 (Assessments of 21st Century Skills) 2) หลักสูตรและการเรียนการสอน (Curriculum and Instruction) 3) การพัฒนาอาชีพ (Professional

development) และ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning environments) (The Partnership for 21st Century Skills, 2009)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 3 ลักษณะ คือ 1) กระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านการทำงาน (Work-based Learning) การเรียนรู้ผ่านโครงงาน (Project based Learning) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity-based Learning) การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา (Problem-based Learning) การเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย (Research-based Learning) 2) กระบวนการเรียนรู้ผ่านสื่อสร้างสรรค์ ได้แก่ การฝึกทักษะในการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) การฝึกทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค Communities of Practice หรือ CoP การฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม เรียนรู้แบบกลุ่ม ปฏิบัติงานกลุ่ม และการฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร 3) การเรียนรู้แบบขั้นบันได ประกอบด้วย การตั้งประเด็นคำถาม/ สมมติฐาน (Learning to Question) การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ (Learning to Search) การสรุปองค์ความรู้ (Learning to Construct) การสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Learning to Communicate) และการบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Learning to Serve) (Pakdeejit, 2017).

สำหรับการวัดผลและประเมินผลในศตวรรษที่ 21 มีจุดมุ่งหมาย 1) สร้างความสมดุลในการประเมินผล 2) การนำผลการประเมินมาพัฒนา 3) การใช้เทคโนโลยีในการวัดผล 4) การประเมินตามสภาพจริงด้วยการประเมินที่หลากหลาย เช่น 1. ประเมินจากงาน เป็นการประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียน จากงานที่ผู้สอนกำหนด ถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามมาตรฐานด้วย บางคนอาจเรียกการประเมินจากการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นคำตอบที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ 2. บันทึกการเรียนรู้ (Learning Log)/บันทึกสะท้อนความคิด (reflective journal) เป็นบันทึกที่ผู้เรียนนำเสนอ ด้วยวิธีการเขียนสะท้อนเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง 3. การสัมภาษณ์ (Interview) /การสอบปากเปล่า (Oral)/ การถามตอบ เป็นการพูดคุย สนทนา หรือซักถามกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และอาจมีการกำหนดข้อคำถามที่วัดความรู้ 4. การอภิปราย (Discussion) กิจกรรมที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ ซึ่งผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้นำเสนอความรู้ ความสามารถเท่าเทียมกัน ควรมีการจดบันทึกการอภิปราย 5. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นเครื่องมือที่สะท้อนงานที่ลงมือปฏิบัติ และเป็นงานที่ตรงตามสภาพจริงได้ เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการประเมินระดับห้องเรียนที่รวบรวมงานต่างๆ ที่ผู้เรียนทำไม่ว่าจะเป็นรายงาน การบันทึกย่อต่างๆ ผลงานต่างๆ ที่สร้างขึ้น

การวัดผลและประเมินผลแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นการประเมินผลแบบ Constructivist assessment นิยมเรียกว่าการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic assessment) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism Theory ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ (Student-centered learning หรือ Experience Learning ด้วยมุมมองที่ว่า ผู้เรียนที่ “ผ่าน” ประสบการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งมาแล้ว ย่อมมีความรู้ความสามารถแท้จริงในเรื่องนั้นๆ และผู้เรียนที่ได้ “ลงมือทำจริงๆ” โดยการ Learning by Doing มาแล้ว ย่อมสามารถสร้างคุณสมบัติให้พวกเขา มีบุคลิกลักษณะที่คิดเป็น ทำเป็น และสามารถแก้ปัญหาได้

ดังนั้นจึงมองเห็นความแตกต่างระหว่างการวัดผลและประเมินผลแบบดั้งเดิมกับการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ การวัดผลและประเมินผลแบบดั้งเดิม จะขึ้นอยู่กับ การทดสอบ ส่วนการวัดผลและประเมินผลในศตวรรษที่ 21 จะไม่เป็นเพียงการทดสอบเท่านั้น แต่ยังมีภารกิจสังเกตนักเรียน การทำงานของนักเรียน การอภิปรายปากเปล่า (Oral discussions) การลงมือทำจริงๆ (Hands-on activities) และประเมินไปถึงมุมมองของนักเรียนด้วย

จากงานวิจัยของ Thailand Development Research Institute, 2014) พบว่า ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนในปัจจุบัน ซึ่งเน้นการทดสอบเป็นหลัก ไม่สามารถนำนักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ เนื่องจากข้อสอบส่วนใหญ่มีลักษณะท่องจำและมุ่งเน้นแต่เนื้อหา ไม่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการวิพากษ์ อีกทั้งไม่ช่วยเสริมสร้างทักษะอื่นที่จำเป็น เช่น ความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม ระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยก็ยังคงมีปัญหาหลายประการ เช่น คุณภาพของข้อสอบ เนื้อหาของข้อสอบไม่สัมพันธ์กับการเรียนในห้องเรียน นักเรียนต้องพึ่งพาการเรียนพิเศษอย่างหนัก เพื่อฝึกฝนเทคนิคการทำข้อสอบ นอกจากนี้ การทดสอบมาตรฐานระดับประเทศ ยังไม่มีการออกแบบระบบการจัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลการสอบ เช่น คะแนนสอบ และข้อมูลพื้นฐานอื่นๆ เช่น สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ ทำให้เสียโอกาส ในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็น สำหรับการสร้างความรับผิดชอบ และการวางแผนเชิงนโยบาย และจากการสอบถามครูผู้สอน พบว่า ข้อสอบส่วนใหญ่วัดแต่ความจำ การวัดภาคปฏิบัติ การประเมินตามสภาพจริง และการประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน มีน้อยมาก และไม่นำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะแก้ปัญหา และพัฒนาการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ โดยสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะการวัดผลประเมินผลที่ใช้แนวทางการพัฒนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสร้างแบบทดสอบออนไลน์ การประเมินตามสภาพจริง การประเมินภาคปฏิบัติ และการประเมินจากแฟ้มสะสม เพื่อให้การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยการนำผลการประเมินผลการเรียนรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนารูปแบบ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0
2. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0
3. เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง มีทั้งหมด 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ด้านหลักสูตร และการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา และด้านวิจัยทางการศึกษา โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กลุ่มที่ 2 เป็นครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 20 คน และครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 40 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

กลุ่มที่ 3 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 257 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบประเมินผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
2. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริงสำหรับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.910
3. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21
4. แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 มีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00
5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อใช้ในการสอบปลายภาคเรียน ปีการศึกษา 2561
6. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 สำหรับนักเรียนและครูผู้สอน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.833 และ 0.916 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเครื่องมือการวิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2560 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
2. สอบถามความต้องการจำเป็นของสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริง สำหรับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ เขต 1 และครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
3. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
4. นำรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินเกี่ยวกับประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง แล้วนำรูปแบบฯไปใช้
5. สอบปลายภาคเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2561 ตามที่โรงเรียนกำหนด
6. วิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2561 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
7. สอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 กับนักเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาคะแนนเฉลี่ย ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คุณภาพของรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 ของนักเรียนและครูผู้สอน

2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริงสำหรับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ $PNI_{modified}$
3. สังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
4. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย กับเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้ t-test แบบเทียบกับคะแนนที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนารูปแบบ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า

1.1 คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 50.00

1.2 ความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุดจากการวิเคราะห์ค่า $PNI_{modified}$ คือ การใช้เทคโนโลยีสำหรับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 2.00$) รองลงมา คือ การสร้างแบบทดสอบออนไลน์ ($PNI_{modified} = 1.89$) และการประเมินที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินการปฏิบัติ การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ($PNI_{modified} = 1.16$) ตามลำดับ

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทดสอบ มีการทดสอบที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง และการปฏิบัติ ให้มีการประเมินด้วยบุคคลหลายกลุ่ม เช่น นักเรียน เพื่อน และผู้ปกครอง และนำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนการสอน

2. รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21สู่การศึกษา 4.0 ในภาพรวมมีคุณภาพระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคุณภาพระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.36$) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.32$) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.28$) และด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.20$)

ภาพที่ 1 รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0

รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 ประกอบด้วย

1. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การทดสอบออนไลน์เพื่อใช้พัฒนาความรู้และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนการประเมินทักษะใช้การประเมินการปฏิบัติ การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน และการประเมินตามสภาพจริง
2. นำผลการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียน วินิจฉัยนักเรียน วิเคราะห์ความก้าวหน้าของนักเรียน และสรุปผลการเรียน และนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในครั้งต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนา รูปแบบ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า คะแนนเฉลี่ย O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 พบว่า คะแนนเฉลี่ย ระดับโรงเรียนต่ำกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 50.00 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้น สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีคะแนนเฉลี่ย O-NET ระดับโรงเรียน สูงกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 50.00 ส่วนความต้องการจำเป็นครูผู้สอนมีความต้องการพัฒนาความรู้และทักษะ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสำหรับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบออนไลน์ การประเมินที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินการปฏิบัติ การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Parkpoom. (2015) ที่ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ทักษะการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการวัดและประเมินผล และ ผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอแนะว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทดสอบ มีการทดสอบที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง และการปฏิบัติ ซึ่งมีความสอดคล้องแนวคิดของ Buathong. (2017) ที่ได้เสนอแนะว่าการวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียนเป็นพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญและสัมพันธ์กับการเรียนการสอน เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นผู้เกี่ยวข้องในการประเมินมีหลายฝ่ายและเกิดขึ้นในทุกบริบททั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือสถานที่อื่นๆ นอกโรงเรียนโดยครูไม่ได้จัดสถานการณ์ ต้องบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแนบเนียนและเหมาะสม มีการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการ ดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างและหลังการเรียน การสอนเพื่อให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต ดังนั้นการวัดและประเมิน ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล และนำประโยชน์ ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไข

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 อยู่ในระดับมาก เพราะผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบ เพราะได้นำผลจากความต้องการจำเป็นและข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Vetsuwan. (2015) ที่ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพองค์กรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพองค์กรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยรวมทุกด้าน

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.160 ถึง 0.017 โดยภาพรวมเฉลี่ย 0.119

3. จากการศึกษาผลการใช้รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2561 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สูงกว่าคะแนนที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ย O-NET ระดับโรงเรียนประจำปีการศึกษา 2561 พบว่า สูงเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 50.00 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้น สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่มีคะแนนเฉลี่ย O-NET ระดับโรงเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 50.00 เพราะครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการ ได้นำแนวทางของรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทดสอบด้วยแบบทดสอบออนไลน์ การประเมินตามสภาพจริง ทำให้นักเรียนสนใจในการเรียนมากขึ้น และมีความสนุกกับการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Sangprateetong. (2018) ที่กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ความรู้ในสาระวิชาแกน คุณลักษณะ และทักษะในศตวรรษที่ 21 วิธีการประเมินเป็นการประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับสิ่งที่ประเมิน โดยประยุกต์ใช้กรอบการประเมินให้ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 มิติ ได้แก่ การเรียนรู้ ความเข้าใจ การสำรวจ การสร้างสรรค์ และการแบ่งปัน ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมิน และมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป

4. นักเรียนและครูผู้สอนมีความพึงพอใจระดับมาก ต่อรูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 เนื่องจาก ครูได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการปฏิบัติจริง และได้นำไปใช้จริงกับนักเรียน ทำให้ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Janjeen, Suwan. & Thabsisod. (2006) ที่ศึกษาการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่า ครูที่เข้าร่วมโครงการวิจัยมีความสามารถทำการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การดำเนินการวิจัยในลักษณะนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาครูและนักเรียน
2. การพัฒนาครูผู้สอนต้องพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เน้นการปฏิบัติจริง มีการนำเสนอ ผลงาน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย
3. การดำเนินการวิจัยที่ต้องร่วมกับโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบโรงเรียนดังกล่าว เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับการใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ มีส่วนร่วม
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดอื่นๆ เช่น รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ เป็นต้น

References

- Buathong, S. (2017, May-August). Measurement and Assessment of Learning Skills in the 21st Century. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 10(2), (1856-1867)
- Janjeen, Ch., Suwan, J., & Thabsisod, I. (2006), **Teacher and school development for participator professional development school of Uttaradit Rajabhat University**. Uttaradit : Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University.
- Pakdeejit, Y. (2017). **Active Learning and the 21th Century Skills**. [Online]. Available : http://apr.nsrui.ac.th/Act.../27022015155130_article.docx. [2017, March 26].
- Parkpoom, K. (2015, January-April). The Development of the Essential Competency Model for Teachers in Basic Education Schools to Prepare for ASEAN Community. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal**. 21(1),112
- Vetsuwan, S. (2015). **A development of the quality management organization model on primary educational service area office**. Bangkok : Dissertation, Doctor of Philosophy in Educational Administration Program at North Bangkok University.
- Sangprateetong, V. (2018, January–June). Guidelines for Assessment of Learning Outcomes in the 21st Century. **Ubon Ratchathani Journal of Research and Evaluation**, 7(1), 1-10.
- Thailand Development Research Institute (TDRI). (2014). **TDRI's Report : Strategic Planning of Basic Educational reform to take accountability**. [Online]. Available : <http://www.tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/06/wb103.pdf> [2017, August 25].
- The Partnership for 21st Century Learning. (2009). **Framework for 21st Century Learning**. [Online]. Available : <http://www.p21.org/our-work/p21-framework> [2009, July 3].

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

Factors Affecting Transportation Costs in Muang District, Kamphaeng Phet

ธนสิทธิ์ นิตยะประภา*

Thanasit Nitayaprapha

บัณฑิต ศรีสวัสดิ์*

Bandit Srisawat

พศวีร์ ศิริสรานุกัณณ์*

Photsawi Sirisaranlak

Received : January 1, 2019

Revised : June 26, 2020

Accepted : July 21, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการธุรกิจ ใน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อหาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการ และเพื่อนำแนวทางในการพัฒนาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้าไปทดลองใช้กับผู้ประกอบการสำหรับการลดต้นทุนของธุรกิจ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการที่มีการขนส่งสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) กลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการที่มีการขนส่งสินค้า จำนวน 30 กลุ่มตัวอย่าง และ 2) กลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการที่นำทฤษฎีการลดต้นทุนการขนส่งไปใช้ จำนวน 2 กลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยสามารถสรุปลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการขนส่งสินค้า ได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีระดับมากที่สุด คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งด้านลักษณะของเส้นทางในการขนส่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) รองลงมา คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งด้านลักษณะสินค้าและบริการการขนส่ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งด้านระยะทางและระยะเวลาในการขนส่ง และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งด้านอุปกรณ์และมาตรฐานต่างๆ ในการขนส่ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) และปัจจัยที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่ง ในด้านสภาพแวดล้อมและภูมิประเทศในการขนส่ง อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.72$) และได้นำ 3 ทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา คือ 1) ทฤษฎีการขนส่งรูปแบบมิลค์รัน 2) ทฤษฎีการจัดเส้นทางรถเดินทาง และ 3) ทฤษฎีการขนส่งรูปแบบเต็มคันรถ เมื่อกำหนดตัวอย่างนำไปใช้พบว่าเกิดประสิทธิภาพเป็นอย่างมากในการดำเนินงาน

คำสำคัญ : ปัจจัย / ต้นทุนการขนส่ง / การขนส่งสินค้า

*อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Lecturer in Business Administration Program Logistics Management Faculty of Industrial Technology
Kamphaeng Phet Rajabhat University

ABSTRACT

The study Factors affecting the freight costs Muang, Kamphaeng Phet. The purpose is to study the factors affecting the freight costs of the business district in the city of Kamphaeng Phet. Guidelines for the development of the factors affecting the freight costs of the business. And led to the development of the factors that affect the cost of transportation to go to trial with operators to reduce the cost of business. The researchers collected data from enterprises that are shipping in Muang Phet, divided into 2 groups: 1) The establishment of a shipment of 30 samples and 2) the sample locations. entrepreneurs who brought the theory to reduce transport costs to the 2 samples. The results of this research can be summarized as follows: Factors that affect the transportation cost are the factors that affect the transportation cost ($\bar{X} = 3.53$). The factors that affected the transportation cost were transportation and transportation ($\bar{X} = 3.33$) Factors affecting transport cost, distance and transportation time Factors affecting transport cost, equipment and transportation standards were found at a moderate level ($\bar{X} = 3.00$). In terms of transport environment and terrain. At low levels ($\bar{X} = 1.72$). The theory of transport, milk transport, transportation theory and transportation theory. When the sample was used, it was found to be very effective in operation.

Keywords : Factor / Transportation Cost / Freight

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การแข่งขันทางธุรกิจปัจจุบัน ภาคธุรกิจมีการแข่งขันทางการค้ามากขึ้นทำให้ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานธุรกิจในทุกๆ ด้าน เพื่อลดต้นทุนในการดำเนินงาน และเพิ่มระดับการให้บริการและโอกาสทางการขายให้แก่ธุรกิจ โดยการหาเครื่องมือและกลยุทธ์ต่างๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ เช่น การพยากรณ์ปริมาณยอดขาย การวางแผนการผลิตหรือนำเข้าสินค้ากรณีที่เป็นสินค้าสำเร็จรูป การพัฒนาระบบการจัดจำหน่ายสินค้าเพื่อความได้เปรียบให้กับธุรกิจ รวมถึงเรื่องของการขนส่งสินค้า ได้มีวิวัฒนาการหลายอย่างประกอบกับความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องในด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการขนส่ง (Duangphastra, 2553) การขนส่งสินค้าเป็นปัจจัยหลักสำคัญสำหรับระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ปัจจุบันการขนส่งสินค้าทางถนนยังเป็นสิ่งจำเป็นและมีผลต่อประสิทธิภาพการขนส่งระบบอื่นด้วย และแต่ละองค์กรต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับการแข่งขันทางธุรกิจที่สูง ต้นทุนในการดำเนินงานที่สูงขึ้นที่มีผลมาจากภาวะราคาพลังงานที่สูงขึ้น รวมถึงความต้องการของลูกค้ามีหลากหลาย ไม่มีขอบเขต ผู้บริโภคมีอำนาจต่อรองสูงกว่าผู้ผลิตซึ่งถือได้ว่าตลาดเป็นของผู้บริโภค ทำให้หลายๆ องค์กรหันมาให้ความสนใจทางด้านโลจิสติกส์มากขึ้น และหาวิธีในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานเพื่อลดต้นทุนและทำกำไรให้มากที่สุด (Krainate, 2551)

จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีธุรกิจหลากหลายประเภท และประเภทที่ต้องทำการขนส่งสินค้าให้กับลูกค้าจึงเป็นธุรกิจที่มีค่าใช้จ่ายในด้านการขนส่งสินค้าจำนวนมาก ซึ่งอุตสาหกรรมขนส่ง อยู่ในลำดับที่ 7 ของจังหวัด มีจำนวน 40 ราย (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกำแพงเพชร) ดังนั้นการที่จะประกอบธุรกิจให้เข้มแข็งและเติบโตต่อไปได้จำเป็นต้องนำแนวคิด ทฤษฎีในการลดต้นทุนโลจิสติกส์ด้านการขนส่งมาใช้ เพื่อให้ธุรกิจสามารถลดต้นทุนในการขนส่งสินค้าได้จำนวน และสามารถช่วยตอบสนองความต้องการให้ลูกค้า เพิ่ม

ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจอีกด้วย จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งของธุรกิจที่มีการขนส่งสินค้า เพื่อเสนอแนะแนวทางต่อผู้ประกอบการในการลดต้นทุนการขนส่งสินค้า และเป็นแนวทางต่อผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจเกี่ยวกับธุรกิจที่มีการขนส่งสินค้าต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการด้านการขนส่งใน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบธุรกิจ ใน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 30 กลุ่มตัวอย่าง และ 2) กลุ่มตัวอย่างในการนำแนวทางในการลดต้นทุนการขนส่งไปใช้ในการประกอบธุรกิจ โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 2 กลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า ใน 5 ด้าน ได้แก่ ลักษณะของเส้นทางที่ใช้ในการขนส่ง, ระยะทางและระยะเวลาของการขนส่ง, อุปกรณ์และมาตรฐานต่างๆ ในการขนส่ง, ลักษณะของสินค้าและบริการที่จะทำการขนส่ง และสภาพแวดล้อมและภูมิประเทศที่จะทำการขนส่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้ศึกษาทำบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์แนบไปพร้อมกับหนังสือแนะนำตัวจากสาขาการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงธุรกิจ หรือกิจการที่มีการขนส่งสินค้าให้กับลูกค้า จำนวน 30 ธุรกิจ หรือกิจการ เพื่อดำเนินการตอบแบบสอบถาม 2) ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บแบบสอบถามทั้งหมดจากธุรกิจ หรือกิจการที่มีการขนส่งสินค้าให้กับลูกค้า จำนวน 30 ธุรกิจ ด้วยตนเอง 3) แบบสอบถามที่ไปสอบถามยังธุรกิจ หรือ กิจการ จำนวน 30 ฉบับ ได้รับคืนมาจริง จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ และ 4) นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ 3) ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่ง ใช้วิธีสังเคราะห์ข้อความ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบธุรกิจ ใน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อหาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบธุรกิจ และเพื่อนำแนวทางในการพัฒนาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้าไปทดลองใช้กับผู้ประกอบธุรกิจ สำหรับการลดต้นทุนของธุรกิจ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการที่มีการขนส่งสินค้า ใน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

จากการเก็บข้อมูลของสถานประกอบการจำนวน 30 กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปได้ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 73.33 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 26.67 การศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.3 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.7 ตำแหน่งงานในบริษัท พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่ในตำแหน่งฝ่ายขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 40 และตำแหน่งผู้จัดการ คิดเป็นร้อยละ 60 และระยะเวลาในการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงาน 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.7 และมีระยะเวลาในการทำงาน 11-20 ปีคิดเป็นร้อยละ 23.3

ผู้วิจัยสามารถสรุปลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการขนส่งสินค้า ได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีระดับมากที่สุด คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งด้านลักษณะของเส้นทางในการขนส่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) 2) รองลงมา คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งด้านลักษณะสินค้าและบริการการขนส่ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งด้านระยะทางและระยะเวลาในการขนส่ง และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งด้านอุปกรณ์และมาตรฐานต่างๆ ในการขนส่ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) และปัจจัยที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่ง ในด้านสภาพแวดล้อมและภูมิประเทศในการขนส่ง อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.72$)

แนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่ง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สอบถาม และสังเกต ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 กลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่มีความรู้ และไม่มีการจัดการทางด้านการขนส่ง ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปแนวคิดในการแก้ไขปัญหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่ง ได้ดังนี้

1. กลยุทธ์การปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งแบบใหม่ หรือการใช้วิธีการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ
2. การใช้กลยุทธ์การขนส่งสินค้าถึงที่หมายปลายทาง (Door-to-door) ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยใช้วิธีการขนส่งทางถนนมากกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณการขนส่งสินค้าโดยรวมของประเทศ
3. กลยุทธ์การขนส่งสินค้า ทั้งเที่ยวไปและกลับ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการขนส่ง ทำให้กิจการสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องการขนส่งได้สูง และช่วยลดต้นทุนการขนส่งได้อีกด้วย

4. ทฤษฎีการขนส่งรูปแบบเต็มคันรถ การส่งสินค้าจากโรงงานเต็มคันรถตรงไปให้ลูกค้าแต่ละรายตามคำสั่งซื้อของลูกค้า โดยใช้รถในการส่งสินค้า 1 คัน สินค้าจะไม่ผ่านคลังสินค้าหรือศูนย์กระจายสินค้าและไม่มีกาเปลี่ยนถ่ายยานพาหนะระหว่างทาง ข้อดีการขนส่งตรง คือ ไม่ต้องใช้คลังสินค้า รวดเร็ว และระยะทางขนส่งสั้น

5. ทฤษฎีการจัดเส้นทางการเดินทาง คือ รายการบริหารการขนส่งมีอยู่สิ่งที่ควรพิจารณา คือ การกำหนดเส้นทางที่จะใช้ในการขนส่งหรือการกำหนดเส้นทางของการขนส่งเพราะจะทำให้การขนส่งมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

6. ทฤษฎีการขนส่งรูปแบบมิลค์รัน การนำระบบมิลค์รันมาใช้ในการกำหนดรูปแบบบริหารการจัดส่งโดยผู้ผลิตหลักเอง เพื่อมุ่งจัดการเรื่องต้นทุนสินค้าคงคลังและกิจกรรมการผลิต รวมถึงความสามารถการจัดส่งของผู้ส่ง

7. กลยุทธ์การใช้พลังงานทางเลือก โดยปรับเปลี่ยนพลังงานที่ใช้ในการขนส่งจากน้ำมันดีเซลหรือเบนซิน เป็นไบโอดีเซลหรือก๊าซ CNG ซึ่งการใช้ก๊าซ CNG จะประหยัดกว่าการใช้น้ำมันประมาณ 60-70%

8. กลยุทธ์ศูนย์กระจายสินค้า การหาที่ตั้งศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า ตามจุดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่สามารถกระจายและส่งต่อไปยังจังหวัดใกล้เคียง มีการจัดระบบการขนถ่ายสินค้าการจัดพื้นที่การเก็บสินค้า ระบบการจัดส่งสินค้า (บาร์โค้ด/สายพานลำเลียง) ระบบบริหารคลังสินค้า มีการจัดประเภทสินค้า ที่จัดเก็บการบรรจุด้วยหน่วยมาตรฐาน มีอุปกรณ์ไว้สำหรับจัดวางสินค้า

9. กลยุทธ์การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมา ช่วยในการลดต้นทุนโลจิสติกส์ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่ง คือ ระบบบริหารจัดการการขนส่งสินค้า เป็นเครื่องมือในการวางแผนการขนส่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจการขนส่ง สามารถช่วยเพิ่มความเร็วและทำให้เกิดต้นทุนที่ประหยัดที่สุด ผลการนำแนวทางแก้ไขไปใช้ในการดำเนินกิจการ

ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโลจิสติกส์ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่ง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการประยุกต์ใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหามา สามารถสรุปผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการด้านการขนส่งที่ 1

ผู้วิจัยจึงได้นำแนวทางในการลดต้นทุนทฤษฎีการขนส่งรูปแบบมิลค์รัน มาใช้กับสถานประกอบการเพื่อแก้ไขปัญหามา โดยการดำเนินงานจะส่งของให้ลูกค้าภายใน 1 วัน จำนวน 10 ราย ใช้ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 1,350 บาท และเมื่อสถานประกอบการได้นำทฤษฎีการขนส่งรูปแบบมิลค์รันไปใช้ในการดำเนินงานพบว่าการขนส่งสินค้าให้กับลูกค้าใน 1 วัน มีลูกค้าจำนวน 10 ราย แต่มีค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเท่ากับ 950 บาทเท่านั้น ซึ่งต่างจากก่อนนำทฤษฎีการขนส่งรูปแบบมิลค์รันมาใช้ในการดำเนินงานถึง 400 บาท ทำให้สามารถสรุปได้ว่าการนำทฤษฎีในการลดต้นทุนมาใช้ในการดำเนินงานด้านการขนส่งสามารถช่วยลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายได้จริง และยังช่วยเพิ่มจำนวนลูกค้าในการขนส่งได้อีกด้วย

- กลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการด้านการขนส่งที่ 2

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของลูกค้าและจัดเส้นทางการเดินทาง (Routing) ในรูปแบบการขนส่งแบบเต็มคันรถนำมาทำเป็นแผนที่หรือเส้นทางแสดงการขนส่งสินค้า การเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านการขนส่งของสถานประกอบการ พบว่าการดำเนินงานแบบเดิมใช้รถจำนวน 3 คัน ในการดำเนินการขนส่งสินค้า มีระยะทาง 734.4 กิโลเมตร และใช้ระยะเวลาในการขนส่งสินค้าเท่ากับ 12 ชั่วโมง 30 นาที ซึ่งในขณะเดียวกันเมื่อนำทฤษฎีการลดต้นทุนการขนส่งสินค้าแบบเต็มคันรถมาใช้ในการดำเนินงาน พบว่า จำนวนรถที่ใช้ในการขนส่งสินค้ามีจำนวน

2 คัน มีระยะทางในการขนส่ง 145 กิโลเมตร และใช้เวลาในการขนส่งเพียง 2 ชั่วโมง 30 นาที ซึ่งสามารถลดต้นทุนและลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งให้กับสถานประกอบการเป็นจำนวนมาก

ภาพ 1 แสดงเส้นทางแบบเดิมและแบบใหม่

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นเส้นทางแบบเดิม (1) และการนำทฤษฎีการจัดการเส้นทาง และทฤษฎีเต็มคันรถมาใช้ (2) เมื่อนำการดำเนินการด้านการขนส่งมาเปรียบเทียบกับจะเห็นได้ว่า เมื่อทฤษฎีมาใช้ในการดำเนินงานจะสามารถลดระยะทางได้อย่างชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้า อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาและนำแนวทางการแก้ไขปัญหาไปใช้ในการดำเนินงานของสถานประกอบการจำนวน 2 กลุ่มอย่าง ซึ่งได้ประสิทธิภาพจากการนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี ดังนี้ 1) ทฤษฎีการขนส่งรูปแบบมิลค์รัน การนำระบบมิลค์รันมาใช้เป็นการกำหนดรูปแบบบริหารจัดการจัดส่งโดยผู้ผลิตตัวเอง เพื่อมุ่งจัดการเรื่องต้นทุนสินค้าคงคลังและกิจกรรมการผลิต รวมถึงความสามารถจัดส่งของผู้ส่งมอบ โดยการจัดระบบมิลค์รันให้มีประสิทธิภาพจะต้องจัดตารางเวลาและเส้นทางให้รถบรรทุกวิ่งรับสินค้าแบบวงแหวน แล้วจัดลำดับว่ารถบรรทุกจะไปรับสินค้าจากผู้ส่งมอบรายใดก่อน แต่การจัดตารางเวลาและเส้นทางเดินรถแบบนี้ว่านี้จะทำให้เกิดการทำงานได้อย่างยืดหยุ่น 2) ทฤษฎีการจัดเส้นทางรถเดินรถ คือ รายการบริหารการขนส่งมีอยู่สิ่งที่ควรพิจารณา คือ การกำหนดเส้นทางที่จะใช้ในการขนส่งหรือการกำหนดเส้นทางรถขนส่งเพราะจะทำให้การขนส่งมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามตรงการซึ่งหลักการหรือเทคนิคในการกำหนดเส้นทาง นอกจากการเปลี่ยนแปลงระบบการขนส่งโดยการประหยัดจากขนาดยานพาหนะในระยะทางที่ไกล และหลักการเข้าถึงสถานที่ของลูกค้า โดยใช้ยานพาหนะขนาดเล็กและยังคำนึงถึงการหาสินค้ามาเกี่ยวกับหรือการขนส่ง 2 ทิศทางเพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสียด้านพลังงาน ทำให้ลดต้นทุนการขนส่งด้วย และ 3) ทฤษฎีการขนส่งรูปแบบเต็มคันรถ การส่งสินค้าจากโรงงานเต็มคันรถตรงไปให้ลูกค้าแต่ละรายตามคำสั่งซื้อของลูกค้า โดยใช้รถในการส่งสินค้า 1 คัน สินค้าจะไม่ผ่านคลังสินค้าหรือศูนย์กระจายสินค้าและไม่มีการเปลี่ยนถ่ายยานพาหนะระหว่างทาง ข้อดีการขนส่งตรง คือ ไม่ต้องใช้คลังสินค้า รวดเร็ว และระยะทางขนส่งสั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Madsakun, 2552) ศึกษาเรื่องการลดต้นทุนระบบการขนส่งสินค้า กรณีศึกษา บริษัท มัลคา-อามิท (ประเทศไทย) จำกัด เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการเส้นทางในการรับ-ส่งสินค้า และลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า ซึ่งปัจจัยที่ทำ

ให้เกิดปัญหาด้านค่าใช้จ่าย และต้นทุนที่สูง คือ การจัดการเส้นทางและพื้นที่ในการรับ-ส่งสินค้า โดยทำการเปรียบเทียบก่อน-หลังในการปรับปรุง พบว่าช่วยลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนในการขนส่งสินค้าได้ จากเดิมค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 379,000 บาทต่อเดือน เหลือเพียง 346,500 บาทต่อเดือน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานประกอบการการขนส่งควรศึกษาลักษณะสินค้าของกิจการก่อนที่จะทำการวางแผนรูปแบบในการขนส่งสินค้าของกิจการเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายและรูปแบบในการขนส่งสินค้า
2. สถานประกอบการการขนส่งควรศึกษาเส้นทางในการขนส่งก่อนการดำเนินการขนส่ง เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่เกิดจากการขนส่งสินค้า และจะช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องต้นทุนในการขนส่งสินค้า
3. สถานประกอบการการขนส่งควรศึกษาลักษณะรูปแบบที่ใช้ในการขนส่งที่เหมาะสมกับสินค้าและบริการในการดำเนินการขนส่งสินค้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงขั้นตอนการดำเนินการที่จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการขนส่ง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการดำเนินงาน และลดต้นทุนการขนส่ง
2. ควรมีการศึกษาการลดต้นทุนเพิ่มขึ้นอีก ไม่จำเป็นต้องเฉพาะต้นทุนการขนส่ง

References

- Duangphastra, C. (2553). **Principles of Transportation**. Bangkok : Institute of Maritime Chulalongkorn University.
- Krainate, P. (2551). **Transport introduction**. Bangkok : Bamrunghkolkit.
- Madsakun, C. (2552). **Alternative : Cost reduction of goods delivery system : a case study in Malca-Amit (Thailand) Ltd**. Bangkok : King Mongkut's University of Technology North Bangkok.

ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของ
เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร

The Quality of Working life Factors that Affect of Satisfaction in the
Performance of PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison

อุษา เทวารัตติกาล*

Uhsa Tevarattikal

Received : October 29, 2018

Revised : December 11, 2018

Accepted : March 27, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัย และการส่งเสริมคุณภาพ ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง และด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพของงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านปริมาณงานที่ได้รับ ด้านขั้นตอนในการทำงาน และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร จำนวน 174 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 41.12 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 48.60 มีระดับตำแหน่งชำนาญการ ร้อยละ 30.23 มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ร้อยละ 28.97 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 29.91 ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีคุณภาพชีวิตการทำงาน อันดับหนึ่ง คือ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง รองลงมาคือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน และอันดับสุดท้ายคือ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและการส่งเสริมคุณภาพ ตามลำดับ และความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ลำดับที่หนึ่ง คือ ด้านขั้นตอนในการทำงาน รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านปริมาณงานที่ได้รับ และน้อยที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ตามลำดับ

คำสำคัญ : ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน / ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่

ABSTRACT

The objectives of this study were to find out quality of working life factors that Affect of satisfaction in the Performance of PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison and to study the satisfaction in the PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison. Most respondents were 41-50 years old, 41.12 had bachelor degree, 48.60% had professional skill level, 30.23 had working experience, 5-10 years, 28.97 and had average monthly income. 20,001-25,000 baht, 29.91 percent. The satisfaction in the PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison include the performance of the work, the advancement in the work, the amount of work that has been, the process of work and responsibility in the work. The population in this study was 174 of PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison. And simple random sampling. The needed instrument for gathering data was in form of questionnaire. The statistics for analyzing data were percentage, mean and standard deviation. The results revealed that the majority of respondents were aged between 41-45 years old had education Bachelor's degree, had Position Professional level, work experience 5-10 years and the average income per month from 20,001 – 25,000 baht. The quality of working life factors of PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison, the overall at high level. When classification in each aspect found that the quality of working life. Is ranked as one was the opportunity to develop their own capabilities. The second priority is the adequate compensation and justice, the third the opportunity and finally is the working conditions. The satisfaction in the Performance of PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison, The overall at high level. When classification in each aspect found that the Satisfaction in the performance is ranked as one was the process of work. The second is the performance of the work, the advancement in the work, the amount of work that has been and the finally is responsibility in the work, respectively.

Keywords : The Quality of Working Life / Satisfaction in the Performance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร โดยจะส่งผลต่อความสำเร็จต่องานและองค์กรต่างๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน การที่จะให้บุคลากรในองค์กรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในงานนั้นระบบราชการจึงเป็นกลไกในการผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่มีความจำเป็นที่จะเปลี่ยนแปลงบทบาทการทำงานให้มีความทันสมัย มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบรวดเร็วและเปี่ยมไปด้วยประสิทธิภาพ โดยต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้านรวมถึงความรู้สึกรู้สึกและทัศนคติที่ดีต่องานมีส่วนช่วยให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานบุคลากรมีความพึงพอใจในการทำงานย่อมแสดงถึงการบริหารงานที่ดี และผลการปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย (Teeprasarn, 1996, p.1)

คุณภาพชีวิตการทำงานมีผลมาจากการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานจึงทำให้ปฏิบัติงานได้รับความพึงพอใจในการทำงานสูงขึ้นโดยผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาสำคัญขององค์กรเพื่อให้พนักงานหรือแรงงานได้รับความพึงพอใจสูงขึ้น ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้ คุณภาพชีวิตการทำงานในความหมายที่กว้าง หมายถึงสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงานผลประโยชน์และบริการ ความก้าวหน้าในการทำงาน และการมีมนุษยสัมพันธ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่แรงจูงใจและความพึงพอใจสำหรับคนงาน คุณภาพชีวิตการทำงานในความหมายอย่างแคบ คือ ผลที่มีต่อคนงาน ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงในองค์การและลักษณะงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานควรได้รับการ พิจารณาเป็นพิเศษสำหรับการส่งเสริมระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของแต่ละบุคคล และรวมถึงความต้องการของพนักงานในเรื่องความพึงพอใจในงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะมีผลต่อสภาพการทำงานของเขาด้วยคุณภาพชีวิตการทำงานในแง่มุมที่หมายถึงการคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ในการทำงานซึ่งประเทศฝรั่งเศสและประเทศที่พูดภาษาฝรั่งเศสใช้ คำว่า การปรับปรุงสภาพการทำงาน ประเทศสังคมนิยมใช้คำว่า การคุ้มครองแรงงาน กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย หรือใน ญี่ปุ่นใช้คำว่าสภาพแวดล้อมการทำงาน และความเป็นประชาธิปไตยในสถานที่ทำงาน คุณภาพชีวิตการทำงานมีความหมายครอบคลุมถึงวิธีการ แนวปฏิบัติหรือเทคโนโลยีที่ส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากขึ้น ในการปรับปรุงผลลัพธ์ทั้งขององค์กรและปัจเจกบุคคล ตามลำดับซึ่งจากความหมายโดยรวมแล้วก็จะเน้นเป้าหมายสำคัญ คือ การอยู่ร่วมกันเพื่อเพิ่มความพึงพอใจในงานที่ทำ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต (Sawitwanich, 2009)

เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เป็นเรือนจำขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถรองรับผู้ต้องขังได้ ประมาณ ปีละ 4,000-5,000 คน ซึ่งเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังชายที่อยู่ระหว่างสืบสวน สอบสวน ระหว่างอุทธรณ์ ระหว่างฎีกา และผู้ต้องขังเด็ดขาดที่มีอัตราโทษไม่เกิน 15 ปี ที่ได้กระทำผิดภายในเขตอำนาจศาลจังหวัดกรุงเทพมหานคร ยกเว้นเขตมีนบุรี หนองจอก ลาดกระบัง และเขตมีนบุรี ตลอดจนการควบคุมผู้ต้องขังไปดำเนินการยังศาลต่างๆ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ทุกศาล จำนวน 16 ศาล ซึ่งรวมทั้งศาลที่เปิดใหม่อีกหนึ่งแห่ง คือศาลแขวงดอนเมือง และมีเจ้าหน้าที่ไปประจำยังศาลต่างๆ จำนวน 9 ศาล นอกจากการควบคุมผู้ต้องขังแล้ว เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ ยังได้จัดสวัสดิการด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การนันทนาการ การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง รวมถึงการให้การฝึกอบรบอาชีพ เพื่อให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้ว สามารถกลับตัวเป็นคนดีสู่

สังคม และได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร มีจำนวนพื้นที่ทั้งหมด รวมทั้งพื้นที่ของบ้านพักข้าราชการด้วย จำนวน 148 ไร่ มีพื้นที่ภายในเรือนจำ 28 ไร่ 2 งาน 8 ตารางวา (PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison, 2016)

เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ได้ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและลูกจ้าง ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นภารกิจประจำเรือนจำหรือนอกเรือนจำก็ได้ ซึ่งภารกิจหลักของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังและประชาชนอย่างใกล้ชิด เพราะข้าราชการและลูกจ้าง ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ต้องติดต่อและให้บริการแก่ประชาชน ตั้งแต่การมาติดต่อราชการ การมาเยี่ยมผู้ต้องขัง การดำเนินการตามมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง และรักษาการณ์เรือนจำ หรือสถานที่ควบคุมต่างๆ เช่น ตรวจนับยอดจำนวนผู้ต้องขัง ตรวจตรา รักษาการณ์รอบอาณาเขตทั้งภายในและภายนอกกำแพง ป้อมบนกำแพง ประตูเข้าออก ตรวจค้นบุคคล ผู้ต้องขัง ยานพาหนะ และพัสดุสิ่งของที่ผ่านเข้าออก การหาข่าว ตลอดจนดำเนินการรักษาความปลอดภัยให้แก่ผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลภายนอกที่เข้าเยี่ยมชม หรือติดต่อราชการ การจู่โจมตรวจค้นทั้งในกรณีปกติและในกรณีพิเศษเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย เป็นต้น ปัญหาในการบริหารงานของข้าราชการและลูกจ้าง ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ยังขาดปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ในดำเนินงานขององค์กรเนื่องจากปัจจัยการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรรวมถึงความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรอีกด้วย ถ้าบุคลากรไม่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ก็จะทำให้งานที่ทำงานนั้นขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานแล้วจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดการล่าช้าการประสานงานเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อนและ การบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การดำเนินงานของหน่วยงานเกิดความราบรื่นมีการประสานงานในการปฏิบัติร่วมกับประชาชนได้ดีตลอดจนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงจุด ซึ่งแนวคิดในการปฏิบัติงานของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบการวิจัย ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตในแนวทางการเป็นบุคคล (Humanist) และสภาพแวดล้อมตัวบุคคลหรือสังคม และเรื่องสังคมขององค์กรที่ทำงานประสบผลสำเร็จ ผลผลิตของงาน และการเติบโตของภาวะเศรษฐกิจที่ตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของบุคคลในการทำงาน และกำหนดว่าบุคคลที่มีคุณภาพการทำงานต้องมีข้อบ่งชี้ต่างๆ (PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison, 2016)

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและประชาชนเพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงและหาแนวทางแก้ไข ให้มีการพัฒนาระบบการทำงานภายในหน่วยงานและเป็นการเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร ซึ่ง จักนำไปสู่การพัฒนาและความก้าวหน้าขององค์กรต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาระดับปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อการศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา โดยทำตามลำดับขั้นตอนการศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา คำนิยามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน

ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นและได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการศึกษา จากการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่มนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อพิจารณาอนุมัติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 318 คน (PhnaknganrachthanthaBangkok Remand Prison, 2016)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 318 คน แล้วเปิดตารางกำหนดขนาดประชากร จาก 318 คน ได้จำนวน 174 คน และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นโดยปรับปรุงและพัฒนาให้มีความเหมาะสม ตามแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดทั้งสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากประชากรขอบเขตเนื้อหา ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและครอบคลุมถึงขอบเขตเนื้อหา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยได้รับคำแนะนำปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้คือ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด ได้แก่ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัย และการส่งเสริมคุณภาพ ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง และด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพของงานด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านปริมาณงานที่ได้รับ ด้านขั้นตอนในการทำงานและด้านความรับผิดชอบในการทำงาน โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 174 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ขออนุญาตและขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและการรวบรวมข้อมูลจากเรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร

2. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบาย วิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมดในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560

4. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากร กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของ (Best, 1977, p.147, quote in Saetan, 2000, p.66) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร จำนวน 174 คน ส่วนมากมีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 48.60 มีระดับตำแหน่งชำนาญการ ร้อยละ 30.23 มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ร้อยละ 28.97 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 29.91 ตามลำดับ

2. จากการศึกษาในเรื่องปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยสรุปอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคุณภาพชีวิตการทำงาน อันดับหนึ่ง คือ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง รองลงมา คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน และอันดับสุดท้าย คือ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและการส่งเสริมคุณภาพ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและการส่งเสริมคุณภาพ โดยสรุปอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคุณภาพชีวิตการทำงาน อันดับหนึ่ง คือ หน่วยงานของท่านสะอาดและมีการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานป้องกันการแพร่เชื้อโรค รองลงมา คือ หน่วยงานของท่านจัดสถานที่ทำงานจัดวางของใช้เป็นระเบียบ หยิบใช้ได้สะดวก รวดเร็ว คล่องตัว หน่วยงานมีการสนับสนุนให้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและอันดับสุดท้าย คือ หน่วยงานของท่านมีการบำรุงรักษาซ่อมแซมของใช้และอาคารสถานที่ให้มีสภาพดีใช้งานได้ตามลำดับ

2.2 ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน โดยสรุปอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคุณภาพชีวิตการทำงาน อันดับหนึ่ง คือ ท่านมีโอกาสได้เตรียมความรู้และทักษะเพื่อขึ้นสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น รองลงมา คือ ท่านมีโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เช่น การอบรม สัมมนา ศึกษาต่อ หน่วยงานเปิดโอกาสให้ท่านสามารถเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นได้ และอันดับสุดท้าย คือ ท่านพอใจโอกาสที่จะก้าวหน้าและได้รับการพัฒนาจากองค์กรตามลำดับ

2.3 ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง โดยสรุปอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคุณภาพชีวิตการทำงาน อันดับหนึ่ง คือ หน่วยงานของท่านมีแหล่งค้นคว้าหาความรู้

เกี่ยวกับกระบวนการและแนวปฏิบัติในการทำงานได้สะดวก รองลงมา คือท่านได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ไปดูงานในประเทศหรือต่างประเทศเมื่อมีโอกาสหน่วยงานของท่านมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงาน และอันดับสุดท้าย คือ ท่านมีโอกาสใช้ความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ตามลำดับ

2.4 ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยสรุปอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีคุณภาพชีวิตการทำงาน อันดับหนึ่ง คือ เงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่รับผิดชอบรองลงมา คือท่านได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นที่ลักษณะงานที่คล้ายกันท่านมีความพอใจกับสวัสดิการที่ได้รับจากการทำงานและอันดับสุดท้าย คือ ค่าตอบแทนที่ได้รับเพียงพอต่อการครองชีพในปัจจุบันตามลำดับ

3. จากการศึกษาในเรื่องความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร โดยสรุปอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ลำดับที่หนึ่ง คือ ด้านขั้นตอนในการทำงาน รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านปริมาณงานที่ได้รับและน้อยที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบในการทำงานตามลำดับโดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังต่อไปนี้

3.1 ด้านประสิทธิภาพของงาน โดยสรุปอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจลำดับที่หนึ่ง คือ ระบบบริหารงานบุคคลและค่าตอบแทนของพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครมีความเหมาะสม รองลงมา คือ เพื่อนร่วมงานมีส่วนช่วยเหลือให้การปฏิบัติหน้าที่ของท่านประสบความสำเร็จ มีการติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทันสมัยและอันดับสุดท้าย คือมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องและชัดเจนตามลำดับ

3.2 ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยสรุปอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ลำดับที่หนึ่ง คือ งานที่ท่านปฏิบัติอยู่มีส่วนส่งเสริมให้ได้รับความก้าวหน้า รองลงมา คือ ความก้าวหน้าของท่านเป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีวิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับบุคลากรแต่ละหน่วยงานงานที่ท่านปฏิบัติอยู่มีส่วนส่งเสริมให้ได้รับความก้าวหน้าและอันดับสุดท้าย คือพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร สนับสนุนให้ท่านเข้ารับการอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอยู่เสมอตามลำดับ

3.3 ด้านปริมาณงานที่ได้รับ โดยสรุปอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ลำดับที่หนึ่ง คือ ท่านสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากงานที่ได้รับมอบหมายตรงกับความรู้ของท่านรองลงมา คือ งานที่ท่านได้รับมอบหมายมีความชัดเจนทั้งในเนื้อหาและวิธีการปฏิบัติหน้าที่งานที่ท่านได้รับเป็นงานที่เหมาะสมกับตำแหน่งปัจจุบันของท่านท่านมีความตั้งใจในการปฏิบัติ

หน้าที่เนื่องจากได้รับมอบหมายงานที่ทำทลายความสามารถ และ อันดับสุดท้าย คือปริมาณงานที่ท่านได้รับเหมาะสมกับระยะเวลาตามลำดับ

3.4 ด้านขั้นตอนในการทำงาน โดยสรุปอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ลำดับที่หนึ่ง คือ มีการจัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียดของงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารสามารถอธิบายข้อสงสัยของท่านได้อย่างชัดเจน ผู้บริหารมีการสั่งการที่ละเอียดและชัดเจนมีการวางแผนงานและจัดระบบงานที่เหมาะสมและ อันดับสุดท้าย คือเอกสารรายละเอียดการปฏิบัติหน้าที่ใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย จึงมีส่วนช่วยลดความผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่ ตามลำดับ

3.5 ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน โดยสรุปอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ ลำดับที่หนึ่ง คือ ท่านมีโอกาสได้ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้งานสำเร็จด้วยดีรองลงมา คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ท่านปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระ ท่านสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ตามกำหนดระยะเวลา การเปิดโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและ อันดับสุดท้าย คือ งานในความรับผิดชอบของท่านสำเร็จด้วยดีและมีประสิทธิภาพตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kahan. (2015) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรกรมวัง พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและการส่งเสริมคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Viyanuwat. (2015) ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า ด้านสภาพการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับระดับปานกลาง เช่นกัน และจากประสบการณ์ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้ด้านลักษณะงานอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร ต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้สภาวะที่กดดันจาก กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่อาจส่งผลต่อผู้ถูกคุมขังได้ ทำให้ผู้คุมเองต้องมีความระมัดระวังตัวเป็นพิเศษในการปฏิบัติงาน เพราะผู้ถูกคุมขังอาจก่อเหตุที่ไม่ได้คาดคิดได้เสมอ จึงส่งผลให้ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและการส่งเสริมคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Jitchan. (2018) ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรกองสวัสดิการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม ผลการศึกษา พบว่า ด้านโอกาส

ก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และจากประสบการณ์ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบกับ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพียงพอและเหมาะสม และมีแสงสว่างและการถ่ายเทอากาศภายในสำนักงาน มีห้องปฏิบัติหน้าที่สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยช่วยสร้างบรรยากาศให้อยากปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น และเทศบาลตำบลหอยโข่งมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อความสะดวกและรวดเร็วขึ้น จึงส่งผลให้ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานอยู่ในระดับมาก

3. ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sriratna. (2015) ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรกองสวัสดิการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม ผลการศึกษา พบว่า ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และจากประสบการณ์ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบกับ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่มีสวัสดิการดีมีความมั่นคงการทำงานในองค์กรนี้จะช่วยส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต และทำให้บุคลากรมีความรู้สึกมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน จึงส่งผลให้ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก

4. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Narayanan. (2015) ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และจากประสบการณ์ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบกับ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร ได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับผิดชอบ เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นที่ลักษณะงานที่คล้ายกันทำให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความพอใจกับสวัสดิการที่ได้รับจากการทำงานซึ่ง ค่าตอบแทนที่ได้รับเพียงพอต่อการครองชีพในปัจจุบัน จึงส่งผลให้ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม อยู่ในระดับมาก

สำหรับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kahan. (2015) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรกรมวัง พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านประสิทธิภาพของงาน ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Meenalum. (2013) ศึกษาความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลบางแคม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ด้านประสิทธิภาพของงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และจากประสบการณ์ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้ด้านประสิทธิภาพของงานอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบกับ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีการติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีความทันสมัย และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องและชัดเจน จึงส่งผลให้ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านประสิทธิภาพของงานอยู่ในระดับมาก

2. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kahan. (2015) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรกรมวัง พระตำหนักจิตรลดารโหฐานผลการศึกษา พบว่า ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และจากประสบการณ์ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบกับ งานที่ปฏิบัติอยู่มีส่วนส่งเสริมให้ได้รับความก้าวหน้า และเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีวิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับบุคลากร แต่ละเรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ จึงส่งผลให้ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอยู่ในระดับมาก

3. ด้านปริมาณงานที่ได้รับ ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Tanaborihan. (2016) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลหอค้า อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษา พบว่า ด้านปริมาณงานที่ได้รับ โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และจากประสบการณ์ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้ด้านปริมาณงานที่ได้รับอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบกับ บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากงานที่ได้รับมอบหมายตรงกับความรู้ งานที่ได้รับมอบหมายมีความชัดเจนทั้งในเนื้อหาและวิธีการปฏิบัติหน้าที่ และงานที่ได้รับเป็นงานที่เหมาะสมกับตำแหน่งปัจจุบัน ปริมาณงานที่ท่านได้รับเหมาะสมกับระยะเวลา มาก จึงส่งผลให้ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านปริมาณงานที่ได้รับอยู่ในระดับมาก

4. ด้านขั้นตอนในการทำงาน ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kahan. (2015) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรกรมวัง พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ผลการศึกษา พบว่า ด้านขั้นตอนในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และจากประสบการณ์ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้ด้านขั้นตอนในการทำงานอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบกับ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีการวางแผนงานและจัดระบบงานที่เหมาะสม จัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียดของงาน มีการสั่งการที่ละเอียดและชัดเจน จึงส่งผลให้ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านขั้นตอนในการทำงานอยู่ในระดับมาก

5. ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Williams. (2015) ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ อำเภอฟะนิง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และจากประสบการณ์ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้ด้านความรับผิดชอบในการทำงานอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบกับ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ตามกำหนดระยะเวลา จึงส่งผลให้ด้านความรับผิดชอบในการทำงานอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและการส่งเสริมสุขภาพ ควรมีการบำรุงรักษาซ่อมแซมของใช้และอาคารสถานที่ให้มีสภาพดีใช้งานได้ตลอดและสนับสนุนให้บุคลากรได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

2. ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ควรมอบหมายตำแหน่งหน้าที่การงานที่ตรงตามความสามารถและความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล สนับสนุนให้ข้าราชการได้มีโอกาสศึกษาต่อให้สูงขึ้นเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และได้รับการยอมรับในการปฏิบัติงาน
3. ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่มากกว่านี้ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานอย่างต่อเนื่อง
4. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ควรมีระบบการเลื่อนขั้นเงินเดือนหน่วยงานของท่านมีความเป็นธรรมได้รับค่าตอบแทนสูงขึ้นตามผลงานและระยะเวลาการปฏิบัติงาน และจัดสรรสวัสดิการพื้นฐานให้กับบุคลากรทุกคนเท่าเทียมกัน
5. ด้านประสิทธิภาพของงาน ควรมีระบบการบริหารงานบุคคลและค่าตอบแทนมีความเหมาะสม มีการติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องโดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทันสมัยมาช่วยในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น
6. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร สนับสนุนให้บุคลากรอบรมเพิ่มพูนทักษะความรู้ในการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบให้เกิดความชำนาญและกล้าที่เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่พบจากการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดโอกาสและความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานต่อไป
7. ด้านปริมาณงานที่ได้รับ บุคลากรควรได้รับเหมาะสมกับระยะเวลา เช่น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับความเหมาะสมของงานที่ให้กับบุคลากรแต่ละตำแหน่ง ซึ่งความเหมาะสมของงานนี้หมายถึงความเหมาะสมด้านปริมาณและด้านเนื้อหารายละเอียดของงานที่มอบหมาย อีกทั้งต้องพิจารณาให้เวลาในการทำงานที่เหมาะสมกับปริมาณงานและความยากง่ายของงาน เพราะเมื่อผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนดจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่และความก้าวหน้าขององค์กร
8. ด้านขั้นตอนในการทำงาน ควรมีการจัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียดของงาน เช่น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดทำเอกสารประกอบการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละหน้าที่งาน ซึ่งเอกสารนี้ได้มีการอธิบายรายละเอียดทั้งเรื่องทั่วไป ขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ตลอดจนปัญหาที่พบและวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรขององค์กรได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่
9. ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ควรมีการผลักดันให้บุคลากรปฏิบัติงานตามระเบียบรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบและมีความซื่อสัตย์สุจริตและทำงานร่วมกันเพื่อให้รู้จักความรับผิดชอบในงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆที่มีต่อการทำงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร เช่นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร

2. คว้าศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงกันกับ
เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร

References

- Jitchan, S. (2018). **Organizational Climate Factors Affecting the Quality of Work Life of Personnel, Division of Justice, Justice Office of the Judiciary.** Master of Public Degree Program Thong Sook College.
- Kahan, S. (2015). **Satisfaction with the work of the Department's staff. The royal palace.** Master of Public Degree Program Thong Sook College.
- Meenalum, W. (2013). **Job satisfaction of sub district employees. Muang District, Nakhon Pathom Province.** Master of Public Degree Program Thong Sook College.
- Narayanan, P. (2015). **Organizational Climate Factors Affecting Quality of Work Life of Personnel in Tambon Administrative Organization, Muang District, Udon Thani Province.** Master of Public Degree Program Thong Sook College.
- Phnaknganrachthantha Bangkok Remand Prison. (2016). **Annual Report 2016.** PhnaknganrachthanthaBangkok : Remand Prison.
- Saetan, W. (2000). **Research Methodology.** Bangkok : 2000 Bangkok.
- Sawitwanich, S. (2009). **Modern Organization Behavior : Concepts and theories.** Bangkok :Thammasat University.
- Silpadech, N. (1999). **Teaching materials in social sciences.** Bangkok : Rajabhat Institute Thonburi.
- Sriratna, R. (2015). **Organizational climate factors affecting the quality of work life of personnel.Courts of Justice Office of the Judiciary.** Master of Public Degree Program Thong Sook College.
- Tanaborihan, U. (2016). **Management factors and job satisfaction of personnel in Tambon Municipality. Amphoe Mueang Bueng Kan Bung Kan province.** Master of Public Degree Program Thong Sook College.
- Teeprasan, K. (1996). **Job satisfaction of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education.** Thesis Master's Degree, Srinakharinwirot University.
- Viyanuwat, T. (2015). **Organizational climate factors affecting quality of work life of government officials.Udon Thani Rajabhat University.** Master of Public Degree Program Thong Sook College.

การจัดการระบบสุขภาพต่อกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงโดยทีมครูฝึกสุขภาพ
ระดับอำเภอ : กรณีศึกษา อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

District Health Management for Diabetes and Hypertension Risk Groups by
District Health Coaching Team: A case of Kosamphi Nakhon, Khampangphet

เอกวุฒิ แต่งดารา*

Akawutthi Taeng-Dara

วรภรณ์ โชติชีวะเกษม**

Warabhorn Chottichiwakasem

ประไพ พรไธสงค์***

Praphai Bhornsaisong

พัชรินทร์ สิริสุนทร****

Patcharin Sirasoonthorn

วัชรพล พุทธรักษา*****

Watcharabon Buddharaksa

Received : January 11, 2019

Revised : March 18, 2019

Accepted : April 22, 2019

บทคัดย่อ

ระบบสุขภาพระดับอำเภอ คือ หัวใจของการจัดการสุขภาพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ
ออกแบบและพัฒนากลไกทางสังคมในระดับอำเภอ ในการจัดการกับปัญหาโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง
โดยนำทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงและแนวคิดสร้างเสริมศักยภาพ มาใช้พัฒนาทีมครูฝึกสุขภาพระดับ
อำเภอ ซึ่งประกอบด้วยผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการจำนวน 140 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐผู้ปฏิบัติงานด้านส่งเสริม
สุขภาพระดับอำเภอ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน นักการเมืองท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรเอกชน นักวิชาการจาก
สถาบันการศึกษาในพื้นที่และผู้นำชุมชน ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมต่อบทเรียนของชุมชนด้านการจัดการกับ
ปัญหาโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงให้กับกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง 80 คน

*นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

Public Health Academic Specialist, Kosamphi Nakhon District Public Health Office Khampangphet

**พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

Professional nurses, specialists in public health offices, Kosamphi Nakhon District Khampangphet

***พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร

Professional nurse, Non Sombun Sub-district Health Promotion Hospital Khampangphet

****อาจารย์ประจำ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Department of Sociology and Anthropology Lecturer Faculty of Social Sciences Naresuan University

*****อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in the Department of Political Science and Public Administration Faculty of Social Sciences

Naresuan University

ซึ่งอาศัยอยู่ใน 3 ตำบล 43 หมู่บ้าน เขตอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้วิธีวิจัยแบบฐานราก ปฏิบัติการเชิงคุณภาพและถอดบทเรียน เก็บข้อมูลด้วยแนวสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินศักยภาพ และแบบบันทึกกระบวนการเรียนรู้ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนา χ^2 และ t-test นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของกรณีปฏิบัติที่ดี ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและรูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพ สามารถเพิ่มศักยภาพให้แก่ทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ ร่วมเป็นทีมงานในระบบการจัดการสุขภาพระดับอำเภอได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบททางสังคมวัฒนธรรมของชุมชน อีกทั้งสามารถลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของกลุ่มเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การจัดการระบบสุขภาพอำเภอ / ครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ / โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง

ABSTRACT

District health system is a priority in community health management. This article aims to design and develop social mechanism for managing diabetes and hypertension, at district level. Transformative learning theory and empowerment are spurred to increase 140 voluntary health coaches including district health practitioners, community health volunteers, local politicians, non-government officers, professionals from local academic institutions, and community leaders. 80 volunteers from risk groups were selected from three Kosamphi Nakhon sub districts in Khamphangphet. Then, grounded theory has been employed during qualitative practice and lesson learning process. The data collection include interview guideline, observation checklist, learning recorded form and empowerment evaluation form. Data were analyzed by using content analysis and descriptive statistic, χ^2 and t-test before presenting in the form of good practices. The results showed that transformative learning process and capacity building model significantly helped increasing capacity of health coaches in district health management. This system significantly reduced risk behaviors of diabetic and hypertension risk groups an alpha level of 0.05. Moreover, the system harmonized with socio-cultural aspect of the target community.

Keywords : District Health Management System / District Health Coaching / Diabetes and Hypertension

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 กระบวนทัศน์และกรอบคิดการพัฒนาระบบสุขภาพได้เปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด จากเดิมเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals/MDGs) มาเป็นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals/SDGs) ซึ่งหมายความถึง ชุดของเป้าหมายใหม่และตัวชี้วัดด้านการพัฒนา ที่ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติเห็นชอบร่วมกันในการนำไปใช้กำหนดเป็นแผนและนโยบายในการพัฒนาประเทศใน 15 ปีข้างหน้าซึ่งประกอบด้วย 17 เป้าหมายหลัก 230 ตัวชี้วัด เพื่อให้ประเทศต่างๆ บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการภายในปี พ.ศ. 2573 ในกรณีของประเทศไทย การพัฒนาสุขภาพที่ยั่งยืน ถูกนำมาใช้ภายใต้กรอบคิด “SDGs3” โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้คนไทยมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและเพื่อสุขภาวะของ

ทุกคนในทุกช่วงวัย อย่างไรก็ตาม รายงานสุขภาพคนไทย ประจำปี พ.ศ. 2560 และผลงานวิจัยจำนวนมากต่างระบุปัญหาอุปสรรคที่อาจทำให้ประเทศไทยไม่สามารถบรรลุ “SDGs3” ในทิศทางเดียวกันว่า เกิดจากการไม่สามารถจัดการกับปัญหาสุขภาพที่เกิดจากโรคไม่ติดต่อ (Non-communicable Diseases/NCDs) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ NCDs กลายเป็นปัญหาใหญ่ที่สร้างความเสียหายทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเป็นสาเหตุหลักของการเจ็บป่วย พิการ เสียชีวิต และการสูญเสียงบประมาณจำนวนมากของภาครัฐในการรักษาพยาบาล ดังพบหลักฐานเชิงประจักษ์ว่า ในปี พ.ศ. 2556 ประเทศไทยต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากถึง 9.3 แสนล้านบาทเพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าว รายงานสุขภาพคนไทย ประจำปี พ.ศ. 2561 ระบุชัดเจนว่า ปัญหา NCDs เป็นปัญหาสุขภาพลำดับต้นๆ ของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรคเบาหวาน โรคหัวใจและหลอดเลือด ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ภาครัฐต้องลงทุนเพื่อสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะในส่วนของ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาโรค NCDs เหล่านี้ (Institute for Population and Social Research, 2018)

ในอดีต การแก้ไขปัญหาสุขภาพในกลุ่มโรค NCDs นิยมกระทำในระดับโครงการและกิจกรรม ที่มีเป้าหมายเพียงเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในระดับบุคคล โดยเน้นการให้ความรู้และฝึกอบรม แต่ขาดการเชื่อมโยงกิจกรรมและโครงการเข้ากับระบบบริการสุขภาพในภาครวม ขาดการพัฒนาโครงสร้างการจัดการระบบสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดผลกระทบขนาดใหญ่ต่อระบบสุขภาพทั้งระบบแบบยั่งยืน (de Savigny & Adam, 2009)

ในกรณีของระบบสาธารณสุขไทย แม้ว่าในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา จะมีการปฏิรูประบบสุขภาพมาแล้วหลายครั้ง แต่ปัญหา NCDs กลับไม่คลี่คลายลงตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้เกิดความสนใจในการออกแบบกรอบแนวคิดใหม่ของการพัฒนาระบบสุขภาพไทย ซึ่งมุ่งเน้นที่การออกแบบระบบการจัดการสุขภาพที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับมหภาค ระดับกระบวนการ ไปจนถึงระดับปฏิบัติการ อาทิ มีนโยบายกระจายอำนาจด้านสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมีแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 มีการขับเคลื่อนนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและจัดตั้งสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) โดยการปรับเปลี่ยนกรอบคิดดังกล่าว กระทำควบคู่ไปกับการปฏิรูปการจัดการระบบสุขภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพภายใต้แนวคิด “การจัดการระบบสาธารณสุขระดับพื้นที่หรือเขตสุขภาพหรือระบบสุขภาพระดับอำเภอ” ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างสมดุลเชิงอำนาจระหว่างผู้ซื้อและผู้ให้บริการ เชื่อมประสานทรัพยากรคนและการลงทุนด้านสุขภาพ พัฒนากลไกด้านการเงินให้มีประสิทธิภาพควบคู่กับการพัฒนากลไกเชิงนโยบายด้านการกระจายอำนาจ (National Health Commission Office, 2016; Institute for Population and Social Research, 2018)

ระบบสาธารณสุขระดับอำเภอ จึงมีความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา NCDs โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง เนื่องจากเป็นกลไกเชิงกระบวนการหลักในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ที่ต้องอาศัยการเชื่อมโยงกระบวนการทำงานระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน/ชุมชนเข้าด้วยกัน มีวัตถุประสงค์ 4 ประการที่สำคัญ ดังนี้ 1) เพื่อปรับเปลี่ยนระบบทัศนด้านการจัดการระบบสุขภาพทั้งระบบจากเดิมที่ผู้ให้บริการแสดงบทบาทเป็นเพียงผู้จัดบริการสุขภาพให้แก่ประชาชนและชุมชนในเขตบริการที่เรียกว่า CUP (Contracting Unit for Primary Care) หรือในบางกรณีอาจทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน 2) เพื่อบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพและให้บริการทางด้านสาธารณสุข โดยมีหน่วยงานส่วนราชการสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและภาคีภาคประชาชนในระดับพื้นที่คอยส่งเสริม

และสนับสนุน ทั้งด้านการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสุขภาพ 3) เพื่อให้คนไทยมีสุขภาพดีถ้วนหน้าทั้งอำเภอ ในนาม “อำเภอสุขภาพ” โดยมีเครือข่ายบริการปฐมภูมิ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ. สต.) เป็นหน่วยจัดบริการคุณภาพ ควบคู่กับการสร้างเสริมศักยภาพของบุคคลรอบครัวและชุมชน และ 4) เพื่อเปลี่ยนแปลงแนวคิด กระบวนการ โดยใช้เขตสุขภาพหรือระบบสุขภาพระดับอำเภอเป็นโครงสร้างสำคัญ ดังนั้น แนวคิดการพัฒนาระบบสุขภาพระดับอำเภอ จึงเป็นนวัตกรรมกระบวนการ ที่ช่วยให้การจัดการปัญหาสุขภาพมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นระบบสุขภาพในส่วนซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด (Tangcharoensathein et al., 2018; Nitayarumphong, 1990)

อย่างไรก็ตามพบว่า ที่ผ่านมามีผลการดำเนินงานของระบบสุขภาพระดับอำเภอมีปัญหาอุปสรรคมากมาย เนื่องจากมูลเหตุปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก การขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะของการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะ 4C ประกอบด้วย การสื่อสารเพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Communication) การคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมในการทำงาน (Creativity) การร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Corroboration) และการคิดวิพากษ์ (Critical Thinking) ของผู้รับผิดชอบและทีมสุขภาพระดับอำเภอ (District Health Team/DHT) นอกจากนี้ ยังพบคุณลักษณะเชิงลบของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ และ DHT ในหลายพื้นที่ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ความรับผิดชอบและภาวะผู้นำ ประการที่สอง ได้แก่ ปัญหากระบวนการ งาน คน และความรู้ กับภาคีสุขภาพ ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเวทีสุขภาพในชุมชน ขาดการสื่อสารสุขภาพที่ดี ขาดเจ้าภาพ ขาดความรู้รู้สึกเป็นเจ้าของ และการทำงานเชิงรุก และประการสุดท้าย ได้แก่ ข้อจำกัดด้านนโยบาย เนื่องจากเป็นนวัตกรรมเชิงกระบวนการ จึงทำให้ขาดกลยุทธ์และกลไกใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาในพื้นที่ ขาดความชัดเจนในแผนงานตลอดจนผลลัพธ์ที่บูรณาการความต้องการของชุมชนเข้ากับนโยบายของภาครัฐ นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยขาดเสถียรภาพทางการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและยุทธศาสตร์บ่อยครั้ง ทำให้ DHT ขาดกลไกที่จะเชื่อมร้อยนโยบายเข้ากับการปฏิบัติงานประจำ เมื่อส่วนกลางถ่ายทอดนโยบายมาสู่พื้นที่ ก็มักพบปัญหาโครงสร้างการทำงานของระบบราชการที่เต็มไปด้วยระบบระเบียบการปฏิบัติมีความล่าช้า และขาดการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้เพิ่มภาระงานในระดับพื้นที่ แต่งบประมาณและกำลังคนที่มีคุณภาพกลับมีอยู่อย่างจำกัด เกิดความขัดแย้ง บางพื้นที่เกิดความล่าช้าของการลำเลียงงบประมาณไปสู่ผู้ปฏิบัติตามห้วงแผนงาน ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนแผนงานโครงการตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ได้ตามกรอบระยะเวลา (Loet-thawontham, 2008; Chaileetongdee, 2009; Chaisawang, 2009; Thongphuthorn, 2010; Ubon Ratchathani Provincial Health Office, 2013)

ความแตกต่างระหว่างยุทธศาสตร์ของระบบสุขภาพระดับอำเภอ (DHS) ที่บริหารจัดการด้วยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (District Health Board/DHB) กับเขตบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ (Contracting Unit for Primary Care/CUP) ได้แก่ การคัดเลือกประเด็นปัญหาสุขภาพระดับพื้นที่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดระดับแผนงาน ขาดผู้จัดการโครงการที่มีความใส่ใจ และขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเชิงระบบ ทำให้ประสบปัญหาไม่สามารถนำเครื่องมือและเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ เพื่อสร้างเวทีการเรียนรู้ด้านสุขภาพระดับชุมชนที่จะนำไปสู่การจัดการปัญหาโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง บางพื้นที่ยังขาดความชัดเจนในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขับเคลื่อน (Change Agent) ทั้งในระดับของผู้นำทีม (Team Leader) ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง (Changer) และนักวิจัย (Researcher) เนื่องจากขาดที่ปรึกษาทางวิชาการ (Academic Consultant)

นอกจากประเด็นปัญหาในระดับพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น ยังพบว่ามีการวิจัยจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างเสริมศักยภาพของทีมนครฝึกสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพระดับอำเภอ โดยเฉพาะโรคที่ไม่ติดต่อเพิ่มมากขึ้น (Thom, et al., 2016; Benzo, et al., 2016; UCSF, 2016)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อออกแบบกระบวนการและพัฒนากลไกทางสังคมในระดับอำเภอ เพื่อจัดการปัญหาในกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบฐานราก (Grounded Theory) โดยการปฏิบัติการเชิงคุณภาพและถอดบทเรียน (Lesson Learned) ที่คณะผู้วิจัยออกแบบขึ้นในลักษณะกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ประกอบด้วยขั้นตอน 8 ขั้นตอน โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 60 ชั่วโมง หลังจากนั้นจึงจัดหมวดหมู่กรณีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) เพื่อเชื่อมโยงกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพเข้ากับกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และการปฏิสัมพันธ์ของทีมนครฝึกสุขภาพระดับอำเภอ (District Health Coaching/DHC) กับกลุ่มผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง โดยใช้อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นพื้นที่ศึกษานำร่อง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ได้แก่ กลุ่มผู้ขับเคลื่อน (Change Agent) หรือทีมนครฝึกสุขภาพระดับอำเภอ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่รัฐผู้ปฏิบัติงานด้านส่งเสริมสุขภาพระดับอำเภอ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) นักการเมืองท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเอกชน นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่และผู้นำชุมชน คัดเลือกตามความสมัครใจจำนวน 140 คน กับกลุ่มที่สอง ได้แก่ กลุ่มผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง (Changer) จำนวน 80 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ที่ผ่านการคัดกรองของโรงพยาบาลชุมชน (รพช.) และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ. สต.) ทั้งเพศหญิงและชาย ที่อาศัยอยู่ใน 3 ตำบล 43 หมู่บ้าน เขตอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ตำบลโกสุมพิ เพชรชมพู และลานดอกไม้ตก ซึ่งสนใจและสมัครใจเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาหนึ่งปีเพื่อพัฒนาเป็นบุคคลต้นแบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแนวสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินศักยภาพและแบบบันทึกข้อมูลที่พัฒนาขึ้นจากการถอดบทเรียน ได้แก่ ข้อมูลด้านความรู้ ความเข้าใจบทบาท แผนงาน และทักษะการทำงานเพื่อพัฒนาเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอ 4 ประการ ได้แก่ หนึ่งอำเภอหนึ่งโครงการ (ODOP) การพัฒนาเครือข่ายบริการปฐมภูมิ (Primary Care Award/PCA) ภายใต้แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุขและแผนงานสาธารณสุขระดับจังหวัด การเรียนรู้จากการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในพื้นที่ (Context Base Learning/CBL) ทักษะการบูรณาการและการต่อยอดงานจากปัญหา NCDs

ขอบเขตการวิจัย ประกอบด้วย ขอบเขตเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2560 ถึง ธันวาคม พ.ศ.2561 ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ทีมนครฝึกสุขภาพระดับอำเภอ และกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ขอบเขตแนวคิดประกอบด้วย แนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและแนวคิดการสร้างเสริมศักยภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามกรอบคิดทฤษฎีฐานราก 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเปิดรหัส (Open Coding) การค้นหาหัวใจของรหัส (Axial Coding) การคัดเลือกรหัส (Selective Coding) และการพัฒนาแผนภาพของทฤษฎี (Visual of the Theory Generated) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างการเรียนรู้ การสร้างเสริมศักยภาพ กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยง ก่อนตรวจทานความ

ถูกต้องโดยวิธีสามเสาโดยภาคีสุขภาพระดับอำเภอ ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา χ^2 และ t-test ที่ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

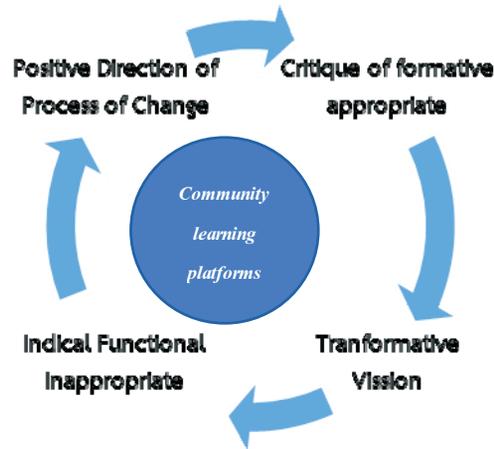
ทบทวนวรรณกรรม

ระบบสุขภาพระดับอำเภอ เกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ 3 ประการ คือ แนวคิดการอภิบาลการบริหารจัดการระบบสุขภาพตามหลักธรรมาภิบาล แนวคิดกระจายอำนาจ และแนวคิดหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal Coverage) โดยแยกผู้ซื้อและผู้ให้บริการสุขภาพออกจากกัน เพื่อปฏิรูประบบการซื้อและการจัดบริการระดับพื้นที่ภายใต้กรอบคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยแบ่งเขตสุขภาพของประเทศไทยออกเป็น 12 เขต เพื่อดำเนินงานภายใต้แผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพและระบบสุขภาพระดับอำเภอ มีองค์ประกอบการทำงาน 5 ประการ คือ 1) ระดับอำเภอมีทีมทำงาน 2) เครือข่ายและชุมชนมีความเป็นเจ้าของ 3) ผู้รับบริการและผู้ให้บริการให้คุณค่าและชื่นชม 4) แบ่งปันทรัพยากรและร่วมกันพัฒนาบุคลากร และ 5) ให้บริการสุขภาพตามที่จำเป็น โดยมีเป้าหมายหลักคือ 1) ยกสถานะสุขภาพของประชาชนในระดับอำเภอให้ดีขึ้น ลดโรคที่เป็นปัญหา ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันความเจ็บป่วยที่ป้องกันได้ และเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับปัญหาสาธารณสุขที่เปลี่ยนไป 2) สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนดูแลและพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพแบบองค์รวม และ 3) สร้างความเข้มแข็งของทีมเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอ และพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีเอกภาพ

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังนำกรอบคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning/TL) ของ Mezirow & Taylor (2009) มาใช้ โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหลัก 4 ประการได้แก่ ประสบการณ์ การใคร่ครวญด้วยวิจรณ์ญาณ (Critical Reflection) วาทกรรมที่เกิดจากการใคร่ครวญ (Reflective Discourse) และการลงมือกระทำ (Action) โดยเปิดโอกาสให้ทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ เผชิญกับวิกฤตการณ์และร่วมกันถอดบทเรียนเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ พัฒนาทักษะด้านการตรวจสอบและประเมินสมมุติฐานเดิมของตนเองอย่างจริงจัง เปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลง ค้นหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่าในการส่งเสริมสุขภาพ รู้จักวางแผน ค้นหาความรู้และทักษะใหม่ในการแก้ปัญหา ลงมือทำอย่างมั่นใจ สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ใหม่ๆ โดยมีทีมอาจารย์ที่ปรึกษาประจำอำเภอคอยติดตามและให้คำแนะนำ จนสามารถบูรณาการการทำงานเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่คณะผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ สร้างบรรยากาศของการสานเสวนา เพื่อตั้งคำถามที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ มุมมองของบุคคลต่อพฤติกรรมสุขภาพ และกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการสุขภาพระดับอำเภอ ในกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง แสดงดังภาพที่ 1

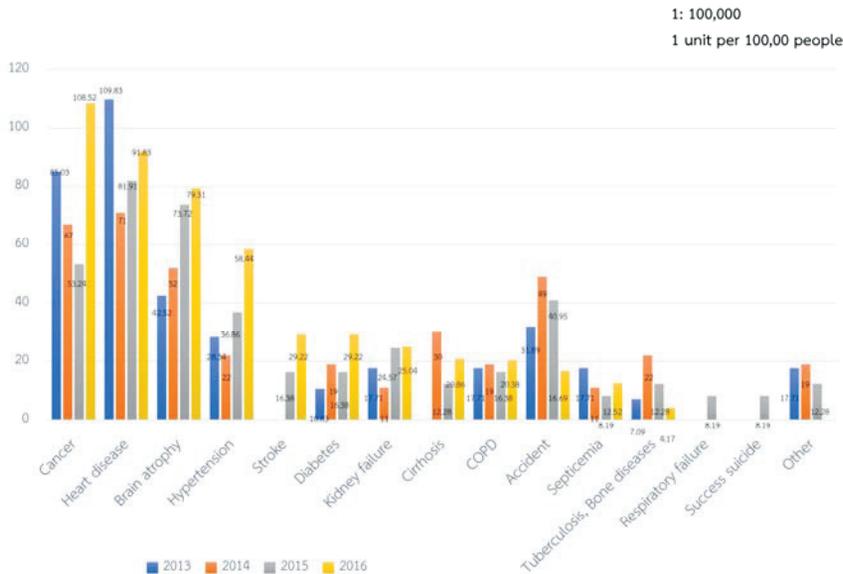
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการถอดบทเรียนของทีมครูฝึกสุขภาพพระดํบอําเภอ ในประเด็นด้านโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง จากเวทีการเรียนรู้สุขภาพพระดํบอําเภอ แบบต่อเนื่องทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละครั้ง ตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง 8 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนใช้เวลาประมาณ 60 ชั่วโมงการเรียนรู้ ในบรรยากาศไม่เป็นทางการ ทุกขั้นตอนเปิดโอกาสให้ทีมครูฝึกสุขภาพพระดํบอําเภอ ได้ค้นหาปัญหา ถกแถลง ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ วางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ ระบุทางออกและลงมือปฏิบัติจริงพบว่า ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการสร้างเสริมศักยภาพของทีมครูฝึกสุขภาพพระดํบอําเภอ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างทีม (Team Building) 2) ทักษะการจัดการระบบสุขภาพแนวใหม่ (4C Skills) 3) การจัดการระบบข้อมูลสุขภาพ (Management for Health Information System) 4) การพัฒนานวัตกรรมสุขภาพ (Health Innovation Development) 5) การประเมินผลและ 6) การปรับปรุงระบบสุขภาพพระดํบอําเภอ (Evaluation and Improvement of DHS) พบว่าบางขั้นตอนสอดคล้องกับข้อเสนอ 4 ประการ ของ Mezirow & Taylor (2009) บางขั้นตอนเป็นข้อค้นพบใหม่ ประกอบด้วยกระบวนการ 8 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีกลไกทางสังคมโดยสรุป ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการ (Preparation of Readiness) เริ่มต้นบทเรียนโดยใช้ปัญหาสุขภาพของชุมชนเป็นฐาน (Problem-based Learning) เพื่อพัฒนาความคิดเชิงเหตุผลและทักษะการจัดการลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนเปิดโอกาสให้ทีมครูฝึกสุขภาพพระดํบอําเภอ ร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลสุขภาพของพื้นที่เป้าหมายระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ. 2559 (ภาพที่ 2) พบว่าทีมครูฝึกสุขภาพพระดํบอําเภอ สามารถระบุความสัมพันธ์ ระหว่างการกำหนดกลยุทธ์การทำงานกับข้อมูลสุขภาพของอำเภอโกสุมพินครได้ว่าประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงข้อมูลของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงในปี พ.ศ. 2556 จากร้อยละ 28.34 (อันดับ 4) และร้อยละ 10.63 (อันดับ 10) เพิ่มเป็นร้อยละ 58.44 (อันดับ 4) และร้อยละ 29.22 (อันดับ 6) ในปี พ.ศ. 2559 ในขั้นตอนนี้พบว่า การนำเทคนิคการถกแถลงคือกลไกสำคัญในการกระตุ้นให้ทีมครูฝึกสุขภาพพระดํบอําเภอ เกิดความตระหนักในศักยภาพของตนเองและเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างมูลเหตุปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรค ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของอำเภอโกสุมพินครเข้าสู่สังคมสูงวัย วิธีการดำเนินชีวิต และการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ อาทิ การปรุง การบริโภคและการจำหน่ายอาหารรสหวานจัด

อาหารทอดด้วยน้ำมันเก่าที่ขาดการกำกับดูแลของร้านค้า ไม่ออกกำลังกาย มีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีความเครียดสูง

ภาพที่ 2 Problematic diseases of Kosamphi Nakhon District, Khampangphet during 2013 to 2016

ที่มา : Kosamphi Nakhon District Health Office, Khampangphet (2017)

ขั้นที่ 2 การสร้างทีม (Team Building) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสุขภาพที่มีคุณภาพ เริ่มจากการสร้างข้อตกลงการทำงาน (Action Agreement) ได้แก่ กำหนดบทบาทของทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ ร่วมกันสร้างและออกแบบวัฒนธรรมการเรียนรู้และการทำงาน กรอบระยะเวลาตามเป้าหมาย จัดวางตำแหน่งแห่งที่ของทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ โดยจัดทำคำสั่งแต่งตั้งจาก DHB อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเชื่อมโยงทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ เข้ากับ DHB โดยระบุกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง พื้นที่เป้าหมาย และออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพและรับรองสถานะของทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ โดยกลไกทางสังคมที่สำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การ จัดทำข้อตกลงและร่วมลงนาม “คำรับรองการพัฒนา ระบบสุขภาพระดับอำเภอ” เพื่อสื่อสารเชิงสัญลักษณ์และประกาศทิศทางการทำงาน ตลอดจนขยายกลุ่มผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) จากเดิมที่มีเพียง อสม. ไปสู่ทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ สมาชิกในครอบครัวกลุ่มเสี่ยงและชุมชนในภาพรวมเพื่อยกระดับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง

ขั้นที่ 3 เตรียมความเข้าใจ (Preparation of Understanding) ประกอบด้วย การปฐมนิเทศ (Orientation) เพื่อชี้แจงแนวทางการเรียนรู้และการสร้างเสริมศักยภาพ ผลการค้นหาหัวใจของรหัส (Axial Coding) พบว่าทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ สามารถกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของทีมได้ว่ามี 7 ประการ คือ “เป็นผู้ที่ยืนเคียงมือทำ ติดตามดู ให้คำแนะนำ ทำเป็นกลุ่ม ทุ่มทุกวัน เป็นกัลยาณมิตร และจิตดีมีความสุข” ในขั้นตอนนี้ กลไกทางสังคมที่สำคัญได้แก่ คุณภาพของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ

ขั้นที่ 4 เตรียมความจำ (Preparation of Memoir) ใช้เทคนิค Time Allocation เพื่อให้ทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ ระบุความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและกิจกรรมโครงการ แบ่งปันความรู้ผ่านการฟัง สื่อสารสุขภาพเพื่อขับเคลื่อนแผนงานในรูปแบบไม่เป็นทางการ ในบรรยากาศเป็นมิตร เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนและความคิดรวบยอดโดยใช้เทคนิคการสรุปผลและการถกแถลงในเวทีสุขภาพระดับอำเภอ นำข้อมูลและผลงานวิจัยใหม่ๆ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อออกแบบกิจกรรมโครงการ โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดทิศทางและกรอบการทำงาน ภายใต้คำแนะนำของที่ปรึกษาประจำอำเภอ โดยสรุปดังนี้

วิสัยทัศน์ “ทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ มีศักยภาพในการจัดการปัจจัยเสี่ยงและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อ โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง โดยการรวมพลังกับทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืนและเป็นสุข”

กลยุทธ์ พัฒนา ขยาย และยกระดับศักยภาพของเครือข่ายทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ ให้มีพลังเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง

แผนงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย

เจ้าภาพ โรงพยาบาลอำเภอโกสัมพีนคร สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโกสัมพีนครและทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ

วัตถุประสงค์

- 1) ทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ มีศักยภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพเพื่อลดโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง
- 2) ร้อยละ 60 ของกลุ่มเสี่ยงมีทักษะและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง
- 3) อัตราการเกิดโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวานของอำเภอโกสัมพีนครไม่เกิน ร้อยละ 5 ของกลุ่มเสี่ยงที่ผ่านการคัดกรอง ภายในปี พ.ศ.2562

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ความสำเร็จ (Analysis Successfulness) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำและทักษะ 4C ของทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ โดยเปรียบเทียบเป้าหมาย (Goal) ความคาดหวัง (Expectation) สิ่งที่ได้ (Output) ตัวชี้วัด (Indicator) และผลลัพธ์ (Outcome) โดยใช้เวทีการเรียนรู้ระดับอำเภอ ที่มีทีมที่ปรึกษาทางวิชาการหรืออาจารย์ประจำอำเภอร่วมกันทำงาน โดยใช้รูปแบบการคืนข้อมูลและผลการถอดบทเรียนแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice) และการลงมือปฏิบัติจริงตามเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดขึ้น โดยพบว่า ก่อนนำเสนอผลงานในเวทีการเรียนรู้ด้านสุขภาพทั้งในระดับชาติ ได้แก่ การประชุมวิชาการประจำปี 2561 “District health management development towards SDGs achievement” จัดโดย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข คณะพยาบาลศาสตร์ และวิทยาลัยการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยนเรศวร เมื่อวันที่ 20-21 ธันวาคม 2561 ณ จังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนทั้ง 5 เป็นอย่างดี แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติในเชิงระบบของการบริหารจัดการระดับอำเภอได้ แต่หลังจากการประชุมวิชาการนานาชาติ CPCE Health Conference 2019: Towards a more humanistic, holistic and integrated model of care ระหว่างวันที่ 12-14 มกราคม 2562 จัดโดยมหาวิทยาลัยโพลีเทคนิคแห่งฮ่องกง (Hong Kong Polytechnic University) ณ วิทยาเขต Hung Hom Bay มหาวิทยาลัยโพลีเทคนิคแห่งฮ่องกง ประเทศฮ่องกง (Hong Kong) พบว่า ทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ เกิดความตระหนักในความเชื่อมโยงของกระบวนการเรียนรู้ ที่เริ่มจากการถอดบทเรียนประสบการณ์ระดับบุคคล ไปสู่การทำงานเป็นทีมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพระดับอำเภอ และสามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายการจัดการระบบสุขภาพในระดับนานาชาติ โดยในขั้นตอนนี้มีกลไกด้านเครือข่ายทางสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ขั้นที่ 6 สังเคราะห์บทเรียน (Synthesis Lesson Learned) มีเป้าหมายเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนและกระบวนการเรียนรู้ และพฤติกรรมทั้งที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรค แนวทางแก้ไข และระบุผลที่ได้จากการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรค กำหนดพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลต้นแบบ โดยประเมินจากกลยุทธ์ “3 อ” ประกอบด้วย 1) อาหาร ได้แก่ รับประทานอาหาร 3 มื้อครบ 5 หมู่และหลากหลาย ลดหวาน มัน เค็มจัด และอาหารทอดด้วยน้ำมันเก่า 2) ออกกำลังกายครึ่งละ 30 นาทีอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3-5 วัน 3) อารมณ์ รู้จักผ่อนคลายความเครียด พักผ่อนเพียงพอ; “2 ส” ประกอบด้วย 1) ไม่ดื่มสุรา และ 2) ไม่สูบบุหรี่ ผลการวิจัยสะท้อนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงของกลุ่มเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 1); นอกจากนี้ ผลการถอดบทเรียนยังระบุความเสี่ยงด้านวัฒนธรรมสุขภาพและบริบททางสังคมที่เป็นปัญหา ได้แก่ “1 พ” ได้แก่ การดูแลรักษาฟันให้สะอาด; และ “2 ส” ได้แก่ 1) จัดระเบียบสภาพแวดล้อมของชุมชน ร้านค้า คาราวานอาหาร ตลาดนัด และรถเร่ เพื่อลดการจำหน่ายอาหารปนเปื้อน คุณภาพต่ำ และ 2) ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ที่ทำให้เกิดความเครียด ความเศร้า หนี้สิน ความยากจนและไม่มีความสุข

ตารางที่ 1 Behavioral Changes

Behavioral changes	Before (n=140)		After (n=140)		t-test	p-value
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. Eating	2.90	.44	3.09	3.6	4.00*	.000
2. Exercising	2.83	.77	2.93	.77	1.045	.298
3. Emotional Control	3.56	.61	3.60	.57	.797	.427
4. Smoking	3.54	.85	3.60	.78	1.185	.238
5. Drinking Alcohol	3.47	.88	3.62	.70	3.204*	.002
total	3.07	.32	3.20	.29	4.566*	.000

Significant level at 0.05

ขั้นที่ 7 พัฒนานวัตกรรมสุขภาพ (Develop Health Innovation) มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนา นวัตกรรมสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่าทีมครุฝึกสุขภาพระดับอำเภอ สามารถออกแบบและพัฒนาสมุดคู่มือติดตาม เฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพกลุ่มเสี่ยง เพื่อระบุประเด็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพตามตัวชี้วัดในตาราง 1 และออกแบบเครื่องออกกำลังกายผลิตจากวัสดุที่หาได้ในชุมชน “ก้านตาลห้วงโยนนะ” โดยนำไม้ตาลมาออกแบบ เป็นอุปกรณ์ออกกำลังกาย 10 ท่า เพื่อยืดคลายเส้น ลดปวดเมื่อย และพัฒนาสูตรน้ำสมุนไพรสลายพุงซึ่งแปรรูป จากแอปเปิ้ลไซเดอร์ ออบเชยเทศ เมล็ดยี่หระ มะนาวและขิง มีสรรพคุณลดโคเรสเตอรอล ไตรกลีเซอไรด์ ช่วย ระบาย ลดพุง ช่วยย่อยอาหาร นวัตกรรมนี้อยู่ระหว่างการศึกษาวิจัยและพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน ต่อไป

ขั้นที่ 8 ประเมินตัวแบบทางเลือก (Evaluation Alternative Model) โดยใช้ Grass-root Approach และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประเมินศักยภาพ (Empowerment Evaluation: EE) ของบุคคลต้นแบบพบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใน 5 ประเด็น ได้แก่ ความคิดด้านการดูแลสุขภาพตนเอง การตัดสินใจและลงมือ ปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ ความรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นส่วนหนึ่งของทีม การประเมินพฤติกรรม สุขภาพของตนเอง เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ต้องการมีส่วนร่วม ภาคภูมิใจที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

เสียงด้านโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงและเกิดจิตอาสา ต้องการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสะท้อนความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง 8 ขั้นตอน และกลไกทางสังคม ที่มีต่อการจัดการกับปัญหาโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงในระดับอำเภอ ที่กระทำอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนและออกแบบนวัตกรรมกระบวนการที่มีขั้นตอน ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพในพื้นที่ ถอดบทเรียนประสบการณ์และทักษะการทำงาน โดยใช้พื้นที่การเรียนรู้ใหม่ๆ ในระดับอำเภอ เพื่อสร้างบรรยากาศของการทำงานร่วมกันของทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ โดยมีทีมอาจารย์ประจำอำเภอ คอยติดตามและกำกับดูแลในลักษณะของกัลยาณมิตร จนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของกลุ่มเสี่ยง จนกลายเป็นกลุ่มผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง ที่เชื่อมต่อกับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (DHB) เข้าทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอ และชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Mezirow & Taylor (2009) ซึ่งรูปแบบนี้ Phillipi (2010) และ Mayor (2006) ได้เคยใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพและเพิ่มผลลัพธ์ด้านการดูแลสุขภาพในกลุ่มผู้ใหญ่ หรือที่เรียกว่าตัวแบบการเรียนรู้สามประสาน (Trio of Learning Model) ที่ประกอบด้วย การเรียนรู้ วาทกรรม (Discourse) และการสะท้อนวิพากษ์ (Critical Reflection) ในลักษณะของการเรียนรู้และการลงมือทำเป็นกลุ่ม เพื่อสร้างเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเพื่อนสู่เพื่อน (Peer-to-Peer Sharing) จนสามารถผลักดันให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์แบบรวมกลุ่มได้สำเร็จ

นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังสามารถระบุความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการสร้างเสริมศักยภาพของทีมครูฝึกสุขภาพระดับอำเภอและกลุ่มผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง โดยใช้การบูรณาการความรู้จากสหวิทยาการแบบข้ามศาสตร์ ซึ่งทำให้เกิดการครุ่นคิดผ่านมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจำของ Dirkx (1998) ที่พบว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเป็นกลไกทางสังคมที่สำคัญที่ทำให้เกิดการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ เสริมสร้างความมั่นใจ พัฒนาทักษะที่จำเป็น และมุมมองเชิงวิพากษ์ให้แก่ผู้ที่มีส่วนร่วม (Mezirow, 1991) เหมาะสมกับงานส่งเสริมสุขภาพกรณีโรคเรื้อรัง (Merriam, et al., 2007) เหมาะสมกับการนำไปใช้กับกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน (Trento, et al., 2004) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานในระดับชุมชน (Esperat, 2008)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน ให้สอดคล้องกับบริบทและสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ การคัดเลือกทีมครูฝึกสุขภาพควรเน้นผู้ที่มีจิตอาสา สามารถเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจะลงมือปฏิบัติจริงจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ยกกระดับกลไกการสื่อสารสุขภาพในระดับพื้นที่ที่มีความทันสมัย บริหารจัดการระบบข้อมูลสุขภาพที่เป็นปัจจุบัน และมีการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติ สม่่าเสมอ นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้เพื่อทำให้วงล้อของการเรียนรู้หมุนตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาต่อยอดในลักษณะของการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อยกระดับนวัตกรรมกระบวนการและกลไกทางสังคม ให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการระบบสุขภาพระดับอำเภอ ศึกษาวิจัยกลไกทางสังคมใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับการสร้างเสริมศักยภาพของกลุ่มเสี่ยงสูงวัย เพื่อขยายกลุ่มผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงให้ครอบคลุมโรคเรื้อรังอื่นๆ ที่คาดว่าจะจะเป็นปัญหาสุขภาพในระดับพื้นที่ต่อไป

References

- Benzo, R., et al. (2016). Health Coaching and Chronic Obstructive Pulmonary Disease Re-hospitalization. A Randomized Study. *Am J Respir Crit Care Med*, 194(6), 672-680.
- Chaileetongdee, S. (2009). **Decentralization by Transferring Health Centers: A Case Study of the 4 Urgent Provinces**. Mahasarakham: Faculty of Health Sciences, Mahasarakham University. (in Thai)
- Chaisawang, C. (2009). **The Development of Local Health Assurance Funds in Fao Rai District, Nong Khai Province**. Master's thesis, Mahasarakham University. (in Thai)
- de Savigny, D., & Adam, T. (Eds.). (2009). **Systems Thinking for Health Systems Strengthening**. Geneva : WHO.
- Dirkx, J.M. (1998). Transformative Learning Theory in the Practice of Adult Education : An Overview. *PAACE Journal of Lifelong Learning*, 7, 1-14.
- Esperat, M.C., et al. (2008). Transforming for Health: A Framework for Conceptualizing Health Behaviors in Vulnerable Populations. *Nursing Clinics of North America*, 43(3), 381-395.
- Institute for Population and Social Research. (2018). **Thai Health Report 2018**. Bangkok: Amarin Printing & Publishing Public.
- Loet-thawontham, K. (2008). **The Lesson Learned Visualizing Result of Local Health Insurance Fund, Wat Phleng Sub-District, Wat Phleng District, Ratchaburi**. Ratchaburi : Boromarajonani College of Nursing. (in Thai)
- Mayor, V. (2006). Long-term Conditions. 3: Being an Expert Patient. *British Journal of Community Nursing*, 11(2), 59-63.
- Merriam, S. B., Cafferella, R.S. & Baumgartner, L.M. (2007). **Learning in Adulthood : A Comprehensive Guide** (3 rd ed.). San Francisco : Jossey-Bass.
- Mezirow, J. (1991). **Transformative dimensions of adult learning**. San Francisco : Jossey-Bass.
- Mezirow, J. & Taylor, E.W. (Eds.). (2009). **Transformative Learning in Practice : Insight from Community, Workplace, and Higher Education**. San Francisco, CA : Jossey-Bass.
- National Health Commission Office. (2016). **Thai Health 2016**. Bangkok: National Health Commission Office.
- Nitayarumphong, S. (1990). Evolution of Primary Health Care in Thailand : What policies worked?. *Health Policy Plan*, 5, 246-254.
- Phillipi, J. (2010). Transformative Learning in Healthcare. *PAACE Journal of Lifelong Learning*, 19, 39-54.
- Tangcharoensathein, V., et al. (2018). **The Development of the Health System in Thailand: The Foundation of Achieving Universal Health Security**. Bangkok : International Health Policy Program.

- Thom, D.H., et al. (2016). A Qualitative Study of How Health Coaches Support Patients in Making Health-Related Decisions and Behavioral Changes. **Annals of Family Medicine, 14**(6), 509-516.
- Thongphuthorn, S. (2010). **The Effectiveness of Using Participatory Programs in the Development of Standardized Urban Health Centers, Mahasarakham Province.** Master's Thesis Mahasarakham University.
- Trento, M., et al. (2004). A 5-year Randomized Controlled Study of Learning, Problem Solving Ability, and Quality of Life Modifications in People with type 2 Diabetes Managed by Group Care. **Diabetes Care, 27**(3), 670-675.
- Ubon Ratchathani Provincial Health Office. (2013). **The Summary of Public Health Development, Ubon Ratchathani.** Ubon Ratchathani : Siritham Offset.
- UCSF Center for Excellence in Primary Care. (2016). **Health Coaching.** [Online]. Available : <http://cepc.ucsf.edu/health-coaching>. [2018, October 2016].

การพัฒนาารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง
 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 Development of Investment Promotion Management Models in
 Luang Prabang City, Lao People’s Democratic Republic (Lao PDR)

สีทะลอน สีโพไซ*

Sithalone Siphoxay

ภัทธิรา ผลงาม**

Patthira Phon-ngam

Received : August 8, 2018

Revised : March 29, 2019

Accepted : April 10, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการรูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง 2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง และ 3. เพื่อนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติและประเมินผล การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก สทนากลุ่ม ประชุมระดมความคิดเห็น และการลงมือปฏิบัติจริง กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับแผนกระดับฝ่าย และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องของรัฐ ตัวแทนคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ตัวแทนหน่วยงานบริการการลงทุนผ่านช่องทางเดียว ตัวแทนนักลงทุน ตัวแทนองค์กรสากล และตัวแทนประชาชน การตรวจสอบข้อมูลใช้วิธีสามเส้า (Triangulation) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง มี 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนของรัฐ รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน และรูปแบบการจัดการการส่งเสริมการให้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ 2) ผลการศึกษาหาแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง พบว่า (1) รูปแบบ การจัดการการส่งเสริมการลงทุนของรัฐ ต้องการให้ภาครัฐบริหารงบประมาณรัฐที่มีน้อยให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด ด้วยการส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชน ไปพร้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นรากฐานให้แก่เศรษฐกิจ (2) รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน ต้องการให้เพิ่มการลงทุนด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ไปพร้อมกับการผลิตสินค้าท่องเที่ยว และโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และการลงทุนที่เป็น การต่อยอดให้แก่การลงทุนของรัฐ และ (3) รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการให้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ ต้องการโครงการที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณของรัฐในการแก้ไขปัญหาความยากจนให้แก่ชุมชน 3) ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการ

*นักศึกษาลัทธิทองปริญญาตรีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Doctor of Philosophy Program students Loei Rajabhat University

**อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Loei Rajabhat University Lecturer

ลงทุนในแขวงหลวงพระบาง ทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า การพิจารณาอนุมัติโครงการลงทุนควรไปทิศทางเดียวกันใน 5 ด้านคือ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ไปพร้อมกับการพัฒนาการเกษตร การศึกษา สาธารณสุข และการจัดทำสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับการลงทุนด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งทั้งหมดนี้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปใช้ได้เพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุน

ABSTRACT

The purposes of this research were 1. to study the status, problems and needs of investment promotion management in Luang Prabang city, Lao PDR; 2. to develop a model for investment promotion management in Luang Prabang city, Lao PDR; and 3. to implement and evaluate the designed models for investment promotion management in Luang Prabang city, Lao PDR. This research is a Participatory Action Research (PAR) in which in-depth interview, a focus-group conversation, brainstorming and real practice were used to collect the data. The target group was consisted of participants who were administrators in different divisions and relevant government scholars, representatives of investing promotion-management committees, representatives of One Stop Service, representatives of investors, representatives of international organizations, and representatives of citizens. The data was checked by data triangulation; and content analysis was applied for data analysis. The results of the research 1) The models to develop investment promotion management in Luang Prabang city, Lao PDR were found in 3 models including the model of government investment promotion management, the model of private investment promotion management and the model of investment promotion management budgeted by foreign countries. 2) Regarding the problems of investment promotion management in Luang Prabang, research revealed that. The needs of the model for investment promotion management were found in three aspects: (1) for the government investment promotion management model; the government was needed to promote occupation and develop the quality of lives of the residents in the community as well as to provide enough facilities in tourist attractions; (2) for the model of private investment promotion management, it needed businesses and products of the tourism industry to be promoted in order to advance tourism; and (3) for the model of investment promotion management budgeted by foreign countries, it needed the projects to be supported with sufficient budget to help government reduce burden. 3) The outcome model for development of investment promotion management in Luang Prabang province Laos PDR. In three models found that the consideration and approval should be in the same direction in five issue such as tourism promotion along with agriculture development education public-health and media communication in tourism and investment. all of these task the public

sector could be used for changing in the investment promotion management in Luang Prabang province.

Keywords : The models of Investment Promotion Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้รับการสถาปนาในปี ค.ศ. 1975 และได้เริ่มดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม 1 ปี (ค.ศ. 1976-1977) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม 3 ปี (ค.ศ. 1978-1980) ซึ่งขณะนั้นเป้าหมายหลักของรัฐบาล คือการลงทุนเหยี่ยวผลอันเกิดจากสงคราม ต่อมาปี ค.ศ. 1981-1985 ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ 5 ปี ขึ้นเป็นฉบับที่ 1 และในปี ค.ศ. 1986 ได้ดำเนินกลไกเศรษฐกิจการตลาด ส่งผลทำให้การลงทุนของภาคเอกชน และการให้ทุนช่วยเหลือจากสากลนับวันเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแหล่งทุนเหล่านี้ได้แบ่งเบาภาระด้านงบประมาณของรัฐ และในปัจจุบัน สปป.ลาว กำลังดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม 5 ปี ฉบับที่ 8 ปี โดยเริ่มแต่ปี ค.ศ. 2016-2020 (Ministry of Planning and Investment, Lao PDR, 2016)

แขวงหลวงพระบางตั้งอยู่ภาคเหนือของ สปป.ลาว มีพรมแดนติดกับประเทศเวียดนาม มีเส้นทางเชื่อมไปยังประเทศจีน ไทย และพม่า โดยผ่านแขวงใกล้เคียงของ สปป.ลาว แขวงหลวงพระบางมีเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองเอกที่ได้รับขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลกทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติจากยูเนสโก ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1995 ทำให้มีนักธุรกิจเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ องค์กรสากลให้ความสนใจเข้ามาลงทุน และให้ทุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ฉะนั้น เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของแขวงหลวงพระบาง ไปพร้อมกับการรักษาเสถียรภาพทางการเมือง สังคมมีความเป็นระเบียบ และมีความยุติธรรม โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือให้เกิดการค้าและการลงทุนที่เป็นรากฐานให้แก่การพัฒนาเศรษฐกิจสังคม เคียงคู่กับการรักษาวัฒนธรรม และประเพณีชาวเมือง หลวงพระบางเมืองมรดกโลกให้คงคุณค่าดั้งเดิม สัมพันธ์กับการปลูกพืชผักไร้สารพิษรองรับให้แก่สังคมในปัจจุบันและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพร้อมกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคเหนือ 1-3-3-4 กล่าวคือ สร้างศูนย์เศรษฐกิจ 1 แห่ง โดยใช้แขวงหลวงพระบางเป็นศูนย์กลาง สร้างเส้นทางเศรษฐกิจ 3 สาย ที่มีชายแดนเชื่อมต่อไทย-ลาว-จีน และไทย-ลาว-เวียดนาม สร้างเขตอุตสาหกรรม 3 เขต โดยใช้แขวงเวียงจันทน์ แขวงอุดมไซ และแขวงเชียงขวาง เป็นฐานการผลิตหลัก และเขตเศรษฐกิจชายแดน 4 เขต โดยใช้ชายแดนลาว-จีน (แขวงหลวง น้ำทา) ชายแดนลาว-ไทย (แขวงบ่อแก้ว) ชายแดนลาว-ไทย (แขวงไชยบุรี) และชายแดนลาว-เวียดนาม (แขวงเชียงขวาง) เป็นเขตแลกเปลี่ยนสินค้าหลัก (Ministry of Planning and Investment, Lao PDR, 2016) นอกจากนี้ นักท่องเที่ยว ยังมาพร้อมกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคเหนือ 1-3-3-4 กล่าวคือ สร้างศูนย์เศรษฐกิจ 1 แห่ง โดยใช้แขวงหลวงพระบางเป็นศูนย์กลาง สร้างเส้นทางเศรษฐกิจ 3 สาย ที่มีชายแดนเชื่อมต่อไทย-ลาว-จีน และไทย-ลาว-เวียดนาม สร้างเขตอุตสาหกรรม 3 เขต โดยใช้แขวงเวียงจันทน์ แขวงอุดมไซ และแขวงเชียงขวาง เป็นฐานการผลิตหลัก และเขตเศรษฐกิจชายแดน 4 เขต โดยใช้ชายแดนลาว-จีน (แขวงหลวง น้ำทา) ชายแดนลาว-ไทย (แขวงบ่อแก้ว) ชายแดนลาว-ไทย (แขวงไชยบุรี) และชายแดนลาว-เวียดนาม (แขวงเชียงขวาง) เป็นเขตแลกเปลี่ยนสินค้าหลัก (Ministry of Planning and Investment, Lao PDR, 2016) นอกจากนี้ นักท่องเที่ยว ยังมาพร้อมกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคเหนือ 1-3-3-4

จากที่กล่าวมาทั้งหมด แขวงหลวงพระบางจะสามารถไขว่คว้าโอกาสเพื่อบรรลุแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้มากหรือน้อยยังเป็นสิ่งท้าทาย เพราะได้เกี่ยวข้องกับบริหารจัดการการส่งเสริมการลงทุนที่มีคุณภาพ แต่ในปัจจุบัน กลไกการทำงานของภาครัฐยังไม่ชัดเจน ความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจของข้าราชการเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการส่งเสริมการลงทุน เช่น การจัดการส่งเสริมการลงทุนของรัฐ การจัดการส่งเสริมการ

ลงทุนของภาคเอกชนภายในและต่างประเทศ และการจัดการการส่งเสริมการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศยังมีจำกัด ทำให้โครงการที่ได้ลงทุนไปนั้นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การอนุมัติโครงการลงทุนในแต่ละรูปแบบมีลักษณะกระจายกันไม่สามารถเชื่อมโยง และผลักดันให้กันและกันได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนเพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการลงทุนที่เป็นรากฐานให้แก่การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ไปสู่การปฏิบัติจริง
3. เพื่อนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม ประชุมระดมความคิดเห็น และการลงมือปฏิบัติจริง การสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับแผนก ผู้บริหารระดับฝ่าย และนักวิชาการของรัฐเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว การสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหาร และนักวิชาการ ในแผนกแผนการและการลงทุนที่รับผิดชอบด้านการลงทุนของรัฐ การลงทุนของเอกชน และการช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่อศึกษาความต้องการการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว การประชุมระดมความคิดเห็น ประกอบด้วย ตัวแทนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ตัวแทนจากคณะหน่วยงานบริการการลงทุนผ่านช่องทางเดียว ผู้บริหารและนักวิชาการทุกระดับในแผนกแผนการและการลงทุนที่รับผิดชอบด้านการลงทุนของรัฐ การลงทุนของเอกชน และการช่วยเหลือจากต่างประเทศ ตัวแทนองค์กรต่างประเทศ ตัวแทนผู้ประกอบการ และตัวแทนประชาชนเพื่อระดมความคิดเห็นพัฒนารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งการวิจัยได้เรียงลำดับ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบางสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบางไปทดลองใช้ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนำรูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบางไปทดลองใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ประเด็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และประเด็นประชุมระดมความคิดเห็น (Brainstorming)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ประเด็นการสัมภาษณ์เจาะลึก ประเด็นสนทนากลุ่ม และประเด็นการประชุมระดมความคิดเห็น ซึ่งมีวิธีการสร้างดังนี้ 1) สร้างข้อคำถามประเด็นสัมภาษณ์ ประเด็นสนทนา และประเด็นการประชุมระดมความคิดเห็นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องในด้านภาษาและความถูกต้องด้านเนื้อหา 2) นำข้อ

คำถามประเด็นสัมภาษณ์ ประเด็นสนทนา และประเด็นการประชุมระดมความคิดเห็นไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เพื่อให้ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษา 3) จัดทำประเด็นสัมภาษณ์และประเด็นสนทนาฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ เจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุน ในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์เจาะลึก และสนทนากลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการศึกษาสภาพ ปัญหาและความ ต้องการ การจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง จากนั้น จึงสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเข้าสู่การ ประชุมระดมความคิดเห็นในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาหาแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ไปทดลองใช้ ในขั้นตอนนี้เป็นการทดลองใช้รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนที่ได้จากขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนำรูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนไปทดลองใช้ ในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินผลจาก Out put และ Out come โดยประเมินจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด ด้วยการ สัมภาษณ์ ความพึงพอใจจาก 6 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน คณะหน่วยงานบริการการลงทุน ผ่านช่องทางเดียว ผู้บริหารและนักวิชาการในแผนกแผนการและการลงทุน ผู้ประกอบการ องค์กรสากล และ ประชาชนคน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการตรวจสอบข้อมูลใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation) โดยการ พิจารณา ถึงเวลา สถานที่ และบุคคล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยแต่ละครั้งที่ทำการเก็บข้อมูล จะบันทึกอย่างละเอียด จัดเป็นหมวดหมู่ แยกประเภท และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดหรือทฤษฎีเพื่อหาข้อสรุป แล้วจึงนำเสนอรายงานผลการวิจัยแบบบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวง หลวงพระบาง

1) ผลการศึกษาสภาพการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

(1) สภาพการจัดการการลงทุนของรัฐ เป็นการใช้งบประมาณรัฐโดยผ่านระบบงบประมาณ ซึ่งรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาอนุมัติในแต่ละปีเพื่อดำเนินโครงการต่างๆ แต่งบประมาณรัฐมีจำกัด ฉะนั้น แต่ละ หน่วยงานที่ต้องการใช้งบประมาณต้องได้เขียนแผนโครงการเสนอไปยังแผนกแผนการและการลงทุนเพื่อ ดำเนินการประเมินให้คะแนนความสำคัญโครงการ จากนั้น พิจารณาจัดสรรเข้าในแผนงบประมาณประจำปีเสนอ ผ่านรัฐสภาพิจารณา

(2) สภาพการจัดการการลงทุนของภาคเอกชน เริ่มจากนักลงทุนได้เสนอเจตจำนงการลงทุน ไปยังแผนกแผนการและการลงทุน จากนั้น แผนกดังกล่าวจึงประสานไปยังคณะหน่วยงานบริการการลงทุนผ่าน ช่องทางเดียวลงสำรวจพื้นที่และจัดประชุมรายงานผลไปยังเจ้าแขวงพิจารณาอนุมัติโครงการ

(3) สภาพการจัดการการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ เป็นการร่วมมือระหว่างรัฐบาล สปป.ลาว กับรัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์กรสากล การร่วมมือดังกล่าวเรียกว่าการช่วยเหลือทางการเพื่อการ

พัฒนา (Official Development Assistance : ODA) ส่วนการร่วมมือระหว่างรัฐบาล สปป.ลาว กับ สมาคม มูลนิธิ และกองทุน ต่างๆ ของสากลเรียกว่าการช่วยเหลือไม่ขึ้นกับรัฐบาล (International Non-government organization : INGOs) ซึ่งการร่วมมือดังกล่าว สปป.ลาว ที่เป็นประเทศด้อยพัฒนาจึงได้รับการช่วยเหลือทางด้านเงินทุน อุปกรณ์เครื่องใช้ และเทคนิควิชาการในแต่ละปี

2) ผลการศึกษาปัญหาการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

(1) ปัญหาการจัดการการลงทุนของรัฐ หน่วยงานภาครัฐในแต่ละปีมีโครงการที่ต้องการพัฒนามากมาย แต่งบประมาณรัฐมีจำกัด โครงการลงทุนไปแล้วมีลักษณะการจัดกระจายไม่สามารถผลักดันหรือต่อยอดให้กันได้ ทำให้โครงการไม่มีประสิทธิภาพและไม่ยั่งยืน นอกจากนี้ มีบางโครงการไม่ได้ผ่านการประมูลหรือประมูลแบบไม่ โปร่งใส บางโครงการได้ดำเนินไปก่อนโดยไม่ผ่านแผนกแผนการและการลงทุนประเมินให้คะแนนเพื่อนำเสนอไปยังรัฐสภาพิจารณาอนุมัติตามขั้นตอน

(2) ปัญหาการจัดการการลงทุนของภาคเอกชน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และคณะหน่วยงานบริการการลงทุนผ่านช่องทางเดียว ยังไม่มีกลไกการทำงานร่วมกันที่ชัดเจน การพิจารณาอนุมัติโครงการลงทุนให้แก่ นักลงทุนต่างชาติ นักลงทุนขาดการศึกษาระเบียบกฎหมายการลงทุนของ สปป.ลาว และแขวงหลวงพระบางยังไม่มีบัญชีเรียกการลงทุนหรือบัญชีชักชวนการลงทุน (Investment calling list) ที่ชัดเจน ซึ่งแขวงหลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลกทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติ แต่ที่ผ่านมามีการอนุมัติโครงการลงทุนไม่สอดคล้อง กับเงื่อนไขดังกล่าวมากนัก ทำให้เสียโอกาส ในการสร้างรายได้เข้างบประมาณของรัฐและการสร้างงานสร้างรายได้ ที่ยั่งยืนให้แก่ประชาชน

(3) ปัญหาการจัดการการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ หน่วยงานรัฐหลายหน่วยงานยังไม่มีแผนการร่วมมือกับต่างประเทศที่ชัดเจน ขาดนักวิชาการที่มีความรู้และความชำนาญในการบริหารจัดการโครงการช่วยเหลือโดยเฉพาะการเขียนแผนโครงการเพื่อเสนอขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ นอกนั้นยังขาดการเอาใจใส่ติดตามโดยคิดว่าโครงการช่วยเหลือจากต่างประเทศจะได้รับผลประโยชน์มากน้อยก็ไม่เกี่ยวกับงบประมาณของรัฐ และทุนช่วยเหลือจำนวนมากยังใช้ไปกับการว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศและบริหารโครงการเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผลได้จากโครงการไม่สามารถแก้ไขความต้องการหรือความยากจนให้แก่ชุมชนได้อย่างแท้จริง

3) ความต้องการในการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

(1) ความต้องการในการจัดการการลงทุนของรัฐ ต้องการให้มีการจัดอบรมระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของรัฐให้แก่ข้าราชการระดับแขวงและระดับเมืองได้เข้าใจมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีจำนวนจำกัดแต่การลงทุนให้ได้ผลรับที่คุ้มค่าสูงสุด ด้วยการลงทุนที่มีเป้าหมายชัดเจนไปพร้อมกับการปรับหรือ ลงโทษเมื่อตรวจพบว่าเจ้าของโครงการและบริษัทผู้รับเหมาดำเนินโครงการไม่ถูกต้อง นอกนั้นต้องการให้เจ้าของโครงการเพิ่มความเอาใจใส่ในการบำรุงรักษาโครงการที่สร้างสำเร็จให้มีความยั่งยืนและสวยงาม

(2) ความต้องการในการจัดการการลงทุนของเอกชน ต้องการให้มีการเผยแพร่ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของภาคเอกชน (ขั้นตอนการพิจารณาอนุญาตการลงทุน) ให้แก่ข้าราชการระดับแขวงและระดับเมืองได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น เพิ่มความเอาใจใส่โครงการที่ได้รับอนุญาตไปแล้วเพื่อติดตามโครงการยังดำเนินการอยู่หรือไม่ในปัจจุบัน และต้องการให้มีการจัดทำคู่มือโฆษณาประชาสัมพันธ์การลงทุนให้แพร่หลายไปพร้อมกับการกำหนดบัญชีโครงการที่ต้องการให้มีการลงทุนให้ชัดเจน

(3) ความต้องการในการจัดการการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ ต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้การใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศให้แก่ข้าราชการเพื่อให้เกิดการใช้ทุนดังกล่าวที่มีประสิทธิภาพ ไปพร้อมกับการปรับปรุงกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและผู้ที่ทุนเพื่อการทำงานที่กลมเกลียวและโปร่งใสงยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ภาครัฐต้องเพิ่มความเอาใจใส่ในการสกัดกั้นการแทรกแซงทางการเมืองในบางโครงการ โดยเฉพาะการช่วยเหลือจากองค์กรสากลที่ไม่สังกัดรัฐบาล หรือ INGOs

2. ผลการพัฒนาแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

ในส่วนนี้ใช้วิธีประชุมระดมความคิดเห็น ซึ่งได้นำข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการ นำเสนอต่อที่ประชุม ซึ่งผลการพัฒนาแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง ทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า การพิจารณาอนุมัติการลงทุนของรัฐ การลงทุนของเอกชน และ การใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ ควรกำหนด ให้ไปในทิศทางเดียวกันใน 5 ด้านที่สามารถผลักดันและต่อยอดให้แกกันและกันได้ ด้วยการอนุมัติโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปพร้อมกับโครงการพัฒนาการเกษตร การศึกษา สาธารณสุขและจัดทำสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสัมพันธ์การลงทุนในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว

3. ผลการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติและประเมินผล

ในส่วนนี้เป็นการนำกิจกรรมการพัฒนาแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนที่ได้กำหนดร่วมกัน ไปสู่การปฏิบัติจริงตามแผนปฏิบัติการ (Action plan) โดยการมอบหมายและลงมือดำเนินกิจกรรมในแต่ละรูปแบบ ซึ่งรูปแบบการจัดการการลงทุนของรัฐ ได้จัดสรรงบประมาณที่มีน้อยเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวเป็นหลัก เคียงคู่กับการส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชน รูปแบบการจัดการการลงทุนของภาคเอกชน ได้พิจารณาการลงทุนในธุรกิจ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตสินค้าท่องเที่ยว การพัฒนาเว็บไซต์ และการจัดทำคู่มือโฆษณา ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว รูปแบบการจัดการการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ เป็นจัดสรรทุนช่วยเหลือจากสากลเพื่อส่งเสริมการปลูกพืชสวนครัวให้แก่ชุมชน ไปพร้อมกับการพัฒนาอาชีพด้านบริการการท่องเที่ยว ให้แก่โรงเรียนวิชาชีพ การจัดหาอาหารเสริมและอาหารกลางวันให้แก่โรงเรียนยากจนในเขตชนบท ฉะนั้น เมื่อนำกิจกรรมในแต่ละรูปแบบไปทดลองใช้ ผลการประเมิน พบว่า เกิดประโยชน์อย่างมากต่อหน่วยงานรัฐ นักลงทุน (ผู้ประกอบการ) องค์กรสากล และประชาชน ซึ่งหน่วยงานรัฐสามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบางได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

1) ผลการศึกษาสภาพการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

(1) สภาพการลงทุนของรัฐ เป็นการใช้งบประมาณของรัฐ ซึ่งรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาอนุมัติในแต่ละปีให้แก่หน่วยงานรัฐ โดยผ่านการเขียนแผนโครงการเสนอไปยังแผนกแผนการและการลงทุนเพื่อพิจารณาจัดสรรเข้าในแผนงบประมาณประจำปีเสนอผ่านรัฐสภาพิจารณา ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Souvanalith. (2016) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการการลงทุนของรัฐในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ได้สรุปว่า การลงทุนของรัฐ เป็นการใช้งบประมาณของรัฐ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพย์สิน และลิขสิทธิ์ของรัฐ โดยผ่านระบบงบประมาณในแต่ละปี เพื่อนำไปลงทุนพัฒนาเขตคว้นและท้องถิ่นต่างๆ และสอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ Rukchathchalernh. (2014) ที่วิจัยเรื่องการใช้งบประมาณแผ่นดินภายใต้ลักษณะงานบริการสาธารณะ พบว่า รูปแบบรายจ่ายงบประมาณแผ่นดินภายใต้ลักษณะงาน 4 ประเภท ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป การบริการชุมชนและสังคม เศรษฐกิจและอื่นๆ ซึ่งงบประมาณใช้จ่ายไปกับการบริการชุมชนและสังคมสูงที่สุดในแต่ละปี รองลงมาคือเศรษฐกิจ การบริหารทั่วไป และอื่นๆ

(2) สภาพการกองทุนของภาคเอกชน โดยเริ่มจากนักลงทุนเสนอเจตจำนงการลงทุนไปยังแผนกแผนการและการลงทุน จากนั้น แผนกดังกล่าวประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสำรวจพื้นที่และทำบันทึกสนาม ประสานไปยังแผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อศึกษาผลกระทบ จากนั้นจึงนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาอนุมัติการลงทุนของคณะหน่วยงานบริการการลงทุนผ่านช่องทางเดียวและลงนามในสัญญาสัมปทาน ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Vilavongsa. (2014) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการการปฏิบัติสัญญาโครงการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว พบว่า สัญญาโครงการลงทุนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการการลงทุนของภาครัฐที่แสดงให้เห็นถึงการเอาใจใส่ในการปฏิบัติระเบียบและกฎหมายเพื่อรับประกันผลประโยชน์คู่สัญญาแต่ละฝ่ายและได้รับการคุ้มครองทางด้านกฎหมาย

(3) สภาพการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ เป็นการร่วมมือระหว่างรัฐบาลลาวกับรัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์กรสากล ซึ่งการร่วมมือดังกล่าว ฝ่ายลาวเป็นประเทศด้อยพัฒนาจะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือด้านเงินทุน การพัฒนาวิชาการและอุปกรณ์เครื่องใช้ โดยผ่านกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงแผนการและการลงทุนเพื่อการพัฒนาให้เทียบทันกับประเทศอื่นๆ ซึ่ง สปป.ลาว เป็นสมาชิกองค์กรสหประชาชาติ ดังนั้น ต่างประเทศจึงให้การช่วยเหลือแก่ สปป.ลาว เพื่อให้ประชาชนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Siphoxay. (2015) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในแขวงหลวงพระบาง พบว่า การร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันเป็นแนวโน้มของโลก ดังนั้น จึงมีกลุ่มร่วมมือเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในทั่วโลก และการเกิดขึ้นของกลุ่มร่วมมือเหล่านี้จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศเข้ากันได้

2) ผลการศึกษาปัญหาการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

(1) ปัญหาการจัดการการลงทุนของรัฐ พบว่า หน่วยงานรัฐในแต่ละปีมีโครงการที่ต้องการพัฒนามากมาย แต่งบประมาณของรัฐมีจำกัด โครงการที่ลงทุนไปแล้วมีลักษณะกระจายไม่สามารถผลักดันหรือต่อยอดให้ทันได้ มีบางโครงการไม่ได้ผ่านการประมูลหรือประมูลแบบไม่โปร่งใส ที่เป็นเช่นนี้เพราะภาครัฐขาดเป้าหมายที่ชัดเจน และขาดกลไกในการควบคุมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Phetsavong. (2016) ที่ได้วิจัยเรื่องการใช้ทุนของรัฐเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในแขวงหลวงพระบาง พบว่า ปัญหาการลงทุนของรัฐที่ผ่านมา โครงการลงทุนไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการโครงการยังขาดเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้โครงการที่จำเป็นไม่ได้รับการปฏิบัติหรือโครงการที่ได้ปฏิบัติไปแล้วยังขาดคุณภาพจึงไม่สามารถผลักดันให้แก่การผลิตเป็นสินค้าที่เป็นรากฐานให้แก่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่และการสร้างอาชีพที่มั่นคงให้แก่ประชาชน ฉะนั้น การใช้งบประมาณรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจถ้าได้รับการปฏิบัติไปแผนปฏิบัติการจะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ ขยายตัวดีขึ้น ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจไม่เพียงแต่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการอยู่ดีกินดี แต่ยังมีมีความสำคัญในด้านการเมืองและความสงบของชาติอีกด้วย

(2) ปัญหาการจัดการการลงทุนของภาคเอกชน ระบบการทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและคณะหน่วยงานบริการการลงทุนผ่านช่องทางเดียวยังไม่ชัดเจน ทำให้กระบวนการพิจารณาอนุมัติโครงการลงทุนล่าช้า บางครั้งทำให้นักลงทุนได้ล้มเลิกการลงทุน นอกจากนั้น ยังมีนักลงทุนหลายคนไม่มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายการลงทุนใน สปป.ลาว แขวงหลวงพระบางยังไม่มียุทธศาสตร์ที่มีศักยภาพชักชวน

การลงทุน ที่เป็นเช่นนี้เพราะขาดกลไกการทำงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ผลการศึกษาครั้งนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Saikanith. (1987) ที่ได้ศึกษาการลงทุนโดยตรงด้านเศรษฐกิจต่างประเทศพบว่าปัจจัยที่กระทบต่อการส่งเสริมการลงทุนได้แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากผู้รับทุน และปัจจัยที่เกิดจากผู้ลงทุน

(3) ปัญหาการจัดการการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ พบว่า หน่วยงานรัฐหลายหน่วยงานยังไม่มีแผนการ ร่วมมือกับต่างประเทศที่ชัดเจน ยังขาดนักวิชาการที่มีความรู้และชำนาญในการบริหารจัดการโครงการช่วยเหลือ โดยเฉพาะการเขียนแผนโครงการเพื่อเสนอขอการช่วยเหลือจากต่างประเทศ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการเอาใจใส่ติดตามการเคลื่อนไหวขององค์กรสากล โดยคิดว่าโครงการช่วยเหลือจากต่างประเทศจะได้รับผลประโยชน์มากน้อยก็ไม่เกี่ยวกับงบประมาณของรัฐ ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Siphoxay. (2015) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการทุนช่วยเหลือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในแขวงหลวงพระบาง พบว่า แขวงหลวงพระบางยังขาดพนักงานที่มีความรู้ความสามารถในการร่วมมือกับต่างประเทศ การทำงานและแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากต่างประเทศของข้าราชการยังมีน้อย โดยแสดงออกมีพนักงานจำนวนหนึ่งที่ถูกแต่งตั้งไปทำงานร่วมกับโครงการช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นเวลาหลายปี แต่ความรู้ความสามารถด้านวิชาการไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรและยังมีพนักงานจำนวนหนึ่งไม่เข้าใจการทำงานร่วมกับต่างประเทศ โดยการทำงานมีลักษณะปล่อยปละละเลยตามใจผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศทุกอย่าง

3) ผลการศึกษาความต้องการการจัดการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง

(1) ความต้องการในการจัดการการลงทุนของรัฐ พบว่า ต้องการให้ภาครัฐกำหนดกลไกการทำงานร่วมกันให้ชัดเจนเพื่อการใช้งบประมาณของรัฐไปตามเป้าประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในแต่ละระยะและต่อเนื่อง ด้วยเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและธรรมชาติ ที่มีอยู่ให้มีคุณค่าและมีคุณภาพโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มความต้องการทางด้านรายได้ให้แก่ภาครัฐนำไปพัฒนาความต้องการในด้านอื่นๆ ที่ขาดแคลน ที่เป็นเช่นนี้เพราะหลวงพระบางมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ ผลการศึกษาครั้งนี้ได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Khomthavong. (2015) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแขวงหลวงพระบาง พบว่า การท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ฉะนั้น นโยบายการส่งเสริม การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง อาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวช่วยสร้างงานสร้างอาชีพและช่วยให้เกิดการกระจายรายได้สู่ประชาชนในทุกส่วนที่มีสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งยังได้สร้างชื่อเสียงให้แก่ ประเทศและทำให้นานาประเทศได้รู้จักประเทศของตนได้ และสอดคล้องกับ Law on State Investment of Lao PDR. (2010) ที่ได้กำหนดหลักการพื้นฐานในการส่งเสริมการลงทุนของรัฐต้องมีเป้าหมายชัดเจน และสัมพันธ์กับ วิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในแต่ละท้องถิ่นและมีความสามารถตอบสนองในด้านงบประมาณบนพื้นฐานการประหยัด มีความยุติธรรม มีความสมดุลระหว่างเขตแคว้น และแขนงการต่างๆ

(2) ความต้องการในการจัดการการลงทุนของเอกชน ต้องการให้มีการปรับปรุงกลไกการทำงานของหน่วยงาน ภาครัฐทั้งในระดับแขวงและเมืองให้ชัดเจน โฆษณาประชาสัมพันธ์การลงทุนด้วยหลายรูปแบบเพื่อให้นักลงทุนได้รู้ถึงนโยบายการลงทุนที่ตนควรได้รับก่อนตัดสินใจลงทุนในโครงการใดโครงการหนึ่ง และการลงทุนของภาคเอกชนต้องเป็นการต่อยอดหรือไปในทิศเดียวกันกับการลงทุนของรัฐ ด้วยการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหลัก สัมพันธ์กับส่งเสริมการผลิตสินค้าท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะการสร้างเชื่อมั่นด้วยการกำหนดนโยบายที่ดีของรัฐเป็นสิ่งลดความเสี่ยงให้นักลงทุน โดยเฉพาะเรื่องกลไกในการทำงานของรัฐเป็นตัวขับเคลื่อน

อันสำคัญมากจึงต้องการให้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Khomthavong. (2015) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแขวงหลวงพระบาง พบว่า ภาครัฐควรมีการบูรณาการ การท่องเที่ยวแบบองค์รวมและการลงทุนให้ไปในทิศทางเดียวเพื่อการทำงานที่สะดวกและเป็นไปตามเป้าประสงค์เดียวกันและงบประมาณใช้จ่ายไปจะได้รับประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Meksen. (2012) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมการลงทุนควรคำนึงถึง 6 ปัจจัย คือ (1) อุปนิสัยผู้ลงทุน (2) ขนาดของจำนวนเงินที่ลงทุน (3) ผลตอบแทนจากการลงทุน (4) ระดับความเสี่ยงในการลงทุน (5) สภาพคล่องของเงินลงทุน และ (6) การกระจายเงินลงทุน ซึ่งมีใช้เป็นกรณีศึกษาในองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ The Board of Investment of Thailand. (2015) ที่ศึกษาการส่งเสริมการลงทุน พบว่า การส่งเสริมการลงทุน คือการชักจูงและเร่งรัดให้มีการลงทุนเกิดขึ้น ปัจจุบันประเทศกำลังพัฒนาต่างก็พยายามส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในประเทศของตนให้มากที่สุด จนเกิดการแข่งขันในการให้สิทธิและประโยชน์ต่างๆที่แต่ละประเทศเห็นว่าเป็นจุดดึงดูดให้นักลงทุนตัดสินใจลงทุน

(3) ความต้องการในการจัดการการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ ต้องการให้มีการพัฒนาทักษะการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศให้แก่หน่วยงานภาครัฐและควรเอาใจใส่สร้างแผนร่วมมือกับต่างประเทศให้ชัดเจนเพื่อขอการสนับสนุนด้านเงินทุนมาช่วยเพิ่มศักยภาพการลงทุนของภาครัฐในการแก้ไขความยากจนให้แก่ประชาชนในเขตชนบท และยังเป็นการส่งเสริมนโยบายรัฐในการต่อยอดพัฒนาการท่องเที่ยว ผลักดันให้เศรษฐกิจแขวงหลวงพระบางเข้มแข็ง แต่การรับเอาความช่วยเหลือต้องคำนึงถึงการแทรกแซงทางด้านการเมืองและศาสนา ฉะนั้น แต่ละระยะการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศควรมีการถอดบทเรียนร่วมกันของทุกฝ่าย ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาต้องไปพร้อมกับการมีเสถียรภาพทางการเมืองและความสงบในสังคม ผลการศึกษาครั้งนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siphoxay. (2015) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการทุนช่วยเหลือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในแขวงหลวงพระบาง พบว่า การถอดบทเรียนการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศเพื่อส่งเสริมด้านดีและแก้ไขด้านที่มีปัญหา ซึ่งโครงการร่วมมือกับต่างประเทศต้องอยู่ภายใต้การติดตามและตรวจสอบอย่างเป็นปกติจากหน่วยงานภาครัฐ การติดตามและตรวจสอบอย่างเป็นปกตินั้นก็เพื่อการบริหารจัดการโครงการร่วมมือจากต่างประเทศได้ดำเนินไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดไว้ และ ผลการศึกษาครั้งนี้ยังสอดคล้องกับหลักการในการใช้ทุนช่วยเหลือจากสากลของ สปป.ลาว โดย Laos National assembly. (2009) ได้ระบุว่า รัฐบาลให้สิทธิพิเศษในการใช้ทุนช่วยเหลือจากสากลเข้าในการปฏิบัติแผนงาน โครงการ และกิจกรรมในขอบเขตเศรษฐกิจสังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ให้ทุนช่วยเหลือต้องเคารพเอกราช อธิปไตย และระเบียบกฎหมายของ สปป.ลาว เพื่อร่วมกันกระตุ้นการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาความยากจนให้แก่ สปป.ลาว อย่างแท้จริง สร้างให้ สปป.ลาว หลุดพ้นจากประเทศด้อยพัฒนาในปี 2020

2. ผลการพัฒนาแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว

1) รูปแบบการจัดการการลงทุนของรัฐ เป็นการให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวเป็นหลัก เคียงคู่กับการส่งเสริมอาชีพ และพัฒนา คุณภาพชีวิตคนในชุมชน ผลการพัฒนาพบว่า มีความเหมาะสมเนื่องจากการจัดการการลงทุนที่มีเป้าหมายชัดเจนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้ให้แก่รัฐเพื่อนำไปพัฒนาด้านอื่นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลได้กำหนดให้ประเทศหลุดพ้นจากสถานะภาพด้อยพัฒนา ในปี ค.ศ. 2020 และการจะหลุดพ้น จากสถานะภาพด้อยพัฒนาได้สิ่งสำคัญต้องเร่งแก้ไขความยากจนให้ได้อย่างทั่วถึง โดยเร็ว ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phetsavong. (2016) ที่ได้วิจัยเรื่องการลงทุนของ

รัฐเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ในแขวงหลวงพระบาง พบว่า การจัดการการลงทุนของรัฐมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ซึ่งในแต่ละประเทศก็เช่นกันล้วนแต่เอาการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในสังคม หากประเทศใดมีระบบการจัดการที่ชัดเจนและไปตามระเบียบกฎหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ก็จะขยายตัวไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจต้องมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อกำหนดแผนพัฒนาหรือกำหนดโครงการร่วมกัน และสอดคล้อง Law on State Investment of Lao PDR. (2010) ที่ได้กำหนดว่า ภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายและดำเนินการพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เนื่องจากรัฐมีอำนาจในการออกกฎหมายเพื่อจัดระเบียบด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีเครื่องมือ เช่น ข้าราชการ องค์กรของรัฐ ศาล ทหารและตำรวจ ฉะนั้น การส่งเสริมการลงทุนของรัฐต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน สอดคล้อง กับวิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และมีความสามารถตอบสนองทางด้านงบประมาณได้บนพื้นฐานประหยัด มีความยุติธรรมและสมดุลระหว่างแขนงการณต่างๆ

2) รูปแบบการจัดการการลงทุนของภาคเอกชน เป็นการให้ความสำคัญในการพิจารณาการลงทุนในธุรกิจ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การผลิตสินค้าท่องเที่ยว การพัฒนาเว็บไซต์ และการจัดทำคู่มือโฆษณาประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว ผลการพัฒนาพบว่า มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นการชักชวนนักลงทุนทั้งภายในและต่างประเทศเข้ามาพัฒนาด้านการท่องเที่ยวซึ่งแขวงหลวงพระบางมีเงื่อนไขอยู่แล้วเพื่อผลักดันให้เศรษฐกิจและสังคมได้รับการพัฒนาและยังเป็นการเชื่อมโยงกับการลงทุนของรัฐ ทั้งนี้เป็นเพราะนโยบายของแขวงหลวงพระบางได้กำหนด ใช้การท่องเที่ยว และการบริการเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ให้ภาครัฐ ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิด ของ Vernon. (1999) ที่กล่าวว่าการลงทุนชนิดใดก็ตามจะเป็นสิ่งดึงดูดใจนักลงทุนได้ก็ต่อเมื่อผลการลงทุนที่คาดว่าจะ ได้มีค่าสูงกว่าต้นทุนและจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ Chanthapakoun. & Sangrucksas. (2013) ที่ได้สรุปว่าศักยภาพการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีเว็บไซต์ และสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงาน สถานที่ชุมชน และสื่อต่างๆ ไปพร้อมกับการส่งเสริมการตลาดเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของ Koumsub. (2001) และ Kojima. (1978) ที่ได้กล่าวว่าการลงทุนโดยตรง เป็นการนำเอาเงินทุน ความชำนาญการบริหาร ความรู้และเทคโนโลยีวิชาการไปสู่ประเทศผู้รับการลงทุน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ มีอำนาจในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้

3) รูปแบบการจัดการการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ เป็นการเร่งขอความช่วยเหลือจากสากลเพื่อส่งเสริมการปลูกพืชสวนครัวให้แก่ชุมชน ไปพร้อมกับการพัฒนาอาชีพด้านบริการการท่องเที่ยวให้แก่โรงเรียนวิชาชีพ การจัดหาอาหารเสริมและอาหารกลางวันให้แก่โรงเรียนยากจนในเขตชนบท ผลการพัฒนาพบว่า มีความเหมาะสม เนื่องจากการพัฒนาเช่นนี้เป็นการดำเนินงานด้วยการสนับสนุนเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อต่อยอดให้แก่การลงทุนของรัฐโดยผ่านองค์กรสากลและมีการติดตามดูแลจากภาครัฐ ผลการศึกษาครั้งนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Siphoxay. (2015) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ในแขวงหลวงพระบาง พบว่า ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งกระแสเงินทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ สากล เป็นการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจากประเทศที่พัฒนา หรือ ประเทศที่มีอุตสาหกรรมขยายตัวไปยังประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาเพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยผ่านโครงการร่วมมือหรือ องค์กรสากล องค์กรประกอบการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจากต่างประเทศจะเป็นทั้งเงินตรา พาหนะ วัสดุ เทคโนโลยีวิชาการ วิทยาศาสตร์ และภูมิปัญญาของรัฐบาลหรือองค์กรจากต่างประเทศโดยไม่มีดอกเบี้ยหรือ ดอกเบี้ยต่ำ

3. ผลการประเมินการนำใช้รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุน

การพัฒนาารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบางทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนของรัฐ รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน และรูปแบบการจัดการการส่งเสริมการใช้ทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ เมื่อนำแต่ละรูปแบบไปทดลองใช้ เห็นว่าเกิดประโยชน์ อย่างมากต่อหน่วยงานภาครัฐ นักลงทุน และประชาชน ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนเป็นการ ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมไปในทิศทางเดียวกัน โดยเน้นการส่งเสริมใน 5 ด้าน ได้แก่ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การเกษตร การศึกษา สาธารณสุข (พัฒนาคุณภาพชีวิต) และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งทั้งหมดนี้ หน่วยงานรัฐสามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการการส่งเสริมการลงทุน ดังนี้

1) รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนของรัฐ ผลการประเมิน พบว่า มีความเหมาะสมเพราะเป็นการจัดการการส่งเสริมการลงทุนของรัฐที่เป็นระบบและกำหนดเป้าหมายการลงทุนชัดเจน ไม่กระจาย และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง โดยได้พัฒนาการท่องเที่ยวและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวไปพร้อมกับการส่งเสริมอาชีพด้วยการพัฒนาการเกษตรและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนด้วยการก่อสร้างห้องรักษาพยาบาลประจำชุมชน ทำให้ภาครัฐมีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนมีอาชีพและมีสุขภาพแข็งแรง ซึ่งทั้งหมดเหล่านี้เป็นพื้นฐานให้แก่การบรรลุแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการมีเสถียรภาพทางด้านการเมืองและความสงบของสังคม ทั้งนี้เป็นเพราะภาครัฐมีงบประมาณน้อยการลงทุนต้องรับประกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ Law on State Investment of Lao PDR. (2010) ที่ได้ ระบุว่า นโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐใน สปป.ลาว ได้ส่งเสริมให้บุคคลและนิติบุคคลทั้งภายในและต่างประเทศสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม โดยภาครัฐเป็นผู้กำหนดแผนงานและโครงการ ซึ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้ทั่วถึงบนพื้นฐานการใช้งบประมาณของรัฐให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ประหยัด โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

2) รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน ผลการประเมิน พบว่า มีความเหมาะสมเพราะ เป็นการให้ความสำคัญในการพิจารณาการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวไปพร้อมกับการผลิตสินค้าท่องเที่ยว พัฒนา แหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้มีคุณภาพสัมพันธ์กับการพัฒนาเว็บไซต์โฆษณาการท่องเที่ยวและการจัดทำคู่มือประชาสัมพันธ์ การลงทุนในแขวงหลวงพระบาง ซึ่งทำให้ระบบการบริหารจัดการการลงทุนระหว่างรัฐและผู้ประกอบการมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ทั้งเป็นการสนับสนุนนโยบายของภาครัฐ (ต่อยอดการลงทุนของรัฐ) ที่กำหนดเอากองทุนท่องเที่ยว และการบริการเป็นเครื่องมือสร้างรายได้ให้แก่รัฐ และยังสามารถไปกระตุ้นการเติบโตอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งการเติบโตดังกล่าวทำให้เกิดผลประโยชน์ 3 ฝ่าย คือ รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้น นักลงทุนได้กำไรจากการดำเนินธุรกิจ ส่วนประชาชนก็มีงานและมีรายได้ให้ครอบครัว ผลการศึกษาครั้งนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Damrongchalernh. (2015) ที่ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยและความพึงพอใจการลงทุนในประเทศไทย พบว่า ภาพลักษณ์ของรัฐบาล ตลอดจนการกำหนดนโยบายต่างๆล้วนมีผลต่อการตัดสินใจลงทุน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phon-ngam. (2006) ที่ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สามารถสร้างรายได้มหาศาลจนได้รับการยอมรับเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญในการสร้างรายได้สร้างความเติบโตในระบบเศรษฐกิจที่เป็นรากฐานในการพัฒนาที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจ้าง แรงงาน การกระจายรายได้ และการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย ฯลฯ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Office of Secretary of the house Representatives, Thailand.

(2014) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมการลงทุนสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดไป ทั้งช่วยส่งเสริมการสร้างงานและช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆทำให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

3) รูปแบบการจัดการการส่งเสริมการใช้ทุนช่วยเหลือ ผลการประเมินพบว่า มีความเหมาะสม เนื่องจากว่า เป็นการสนับสนุนเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่การลงทุนของรัฐ ด้วยการส่งเสริม การเกษตร คือการส่งเสริมการปลูกพืชสวนครัว (พืชผักไร้สารพิษ) ให้แก่ชุมชนไปพร้อมกับการพัฒนาการศึกษา ด้วยการพัฒนาอาชีพด้านบริการการท่องเที่ยวให้แก่โรงเรียนวิชาชีพและการจัดหาอาหารเสริมและอาหาร กลางวันให้แก่โรงเรียนยากจนในเขตชนบท ซึ่งเป็นการช่วยแก้ไขความยากจนให้แก่ประชาชน และยังได้แบ่งเบ ภาระด้านงบประมาณของรัฐ ทั้งยังทำให้การจัดการการส่งเสริมการใช้ทุนช่วยเหลือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและ องค์กรผู้ให้เงินทุนได้รับการปรับปรุงดียิ่งขึ้น ข้าราชการได้เรียนรู้ประสบการณ์ และวิธีแก้ไขความยากจนให้แก่ ประชาชนจากองค์กร ต่างประเทศ ที่เป็นเช่นนี้เพราะรัฐบาลแห่ง สปป.ลาว ได้มีนโยบายการต่างประเทศที่ดีโดย ยึดมั่นสันติภาพ เอกราช และต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Siphoxay. (2015) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการทุนช่วยเหลือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในแขวงหลวงพระบาง พบว่า ผ่านการปฏิบัตินโยบายของรัฐในระยะผ่านมาแขวงหลวงพระบางได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆจาก ประเทศ สถาบันการเงินสากล องค์กรสากลที่ขึ้นกับรัฐบาล และไม่ขึ้นกับรัฐบาล รวมถึงสมาคม มูลนิธิ และ กองทุนสากล ซึ่งการช่วยเหลือ ดังกล่าวได้ประกอบส่วนอันสำคัญเข้าในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของแขวงหลวง พระบาง โดยเฉพาะได้แก้ไขความขัดสนด้านการลงทุนของรัฐเพื่อก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมอุตสาหกรรม พัฒนาการเกษตร การศึกษา และสาธารณสุข ฉะนั้น การร่วมมือในด้านต่างๆกับสากลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับ สปป.ลาว ด้วยการยึดมั่นแนวทางการต่างประเทศ สันติภาพ เอกราช มิตรภาพ และขยายการร่วมมือต่าง ฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ และยังสอดคล้องกับหลักการการร่วมมือกับสากลของ Prime Minister's Office, Lao PDR. (2009) ที่กล่าวว่า สปป.ลาว ได้กำหนดแนวทาง ทิศทาง และนโยบายการร่วมมือกับต่างประเทศ อย่างชัดเจนโดยยึดมั่นแนวทางการต่างประเทศ ด้วยวิธีสันติภาพ เอกราช มิตรภาพ และการร่วมมือเสมอต้น เสมอปลาย เอาใจใส่ส่งเสริมการร่วมมือกับต่างประเทศ แบบหลายทิศ หลายฝ่าย หลายระดับ และหลายรูปแบบ บนพื้นฐานหลักการเคารพซึ่งกันและกันและกันและต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำผลการวิจัยที่ได้กำหนดให้เป็นนโยบายในหน่วยงานรัฐเพื่อนำไปใช้ในการจัดการ การส่งเสริม การลงทุนในแต่ละรูปแบบให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น
2. ควรนำผลงานวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยและพัฒนาเจาะลึกรูปแบบการจัดการการให้สินเชื่อแก่สังคมของธนาคาร เพื่อพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว
2. ควรวิจัยและพัฒนาศักยภาพการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรืออุตสาหกรรมบริการ ในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว

References

Damrongchalernr, S. (2015). *Analysis of Factors and Satisfaction of Investment in Thailand*. Chonburi : Burapa University.

- Department of Planning and Investment of. (2016). **The Social-Economic Development Plan of Luang Prabang Province**. Lao People's Democratic Republic : Luang Prabang Province.
- Jomprasert, T. (2009). **Human resource development process for development Local government in Thailand and Lao PDR**. Loei : Rajabhat University.
- Kojima, K. (1978). **Direct Foreign Investment**. Japan : A Japanese Model of Multinational Business Operations.
- Koumsub, P. (2001). **The principle of investment**. (12 th ed.). Bangkok : Thammasat University.
- Khomthavong, S. (2015). **Development of cultural tourism management model in Luang Prabang**. Loei : Rajabhat University.
- Laos National assembly. (2016). **Law on private investment of Lao PDR**. Lao people's Democratic Republic : Vientiane Capital.
- _____. (2015). **Law on State Investment of Lao PDR**. Lao people's Democratic Republic : Vientiane Capital.
- _____. (2009). **The management for Official Development Assistance (ODA) in Lao PDR**. Lao people's Democratic Republic : Vientiane capital.
- Ministry of Plan and Investment. (2008). **The Master Plan for Northern Development of Lao PDR**. Lao people's Democratic Republic : Vientiane capital.
- _____. (2016). **National Social-Economic Development Plan**. Lao People's Democratic Republic : Vientiane Capital.
- Phisanbouth, S., Yenkhongkha, B. & Khanta, T. (2000). **International Business**. (2 nd ed.). Bangkok : Rajabhat Suandusit Institute.
- Phimonratanakhan, S. (2014). **Basic economics**. Bangkok : Education.
- Phetsavong, K. (2016). **The use of public capital for social economic development in Luang Prabang**. Lao People's Democratic Republic : National Institute of Politics and Administration Government of Laos.
- Phon-ngam, P. (2016). **The Economic Potential development of self-reliance at the community level of Naborn village Loei Provicce**. Loei : Rajabhat University.
- Saikanih, R. (1987). **International Economics Direct Investment**. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Siphoxay, S. (2015). **Official development assistance management for social and economic development in Luang Prabang**. Lao People's Democratic Republic : National Institute of Politics and administration Government of Laos.
- Souvanalith, T. (2016). **Public Investment Management of Luang Prabang**. Lao People's Democratic Republic : National Institute of Politics and administration Government of Laos.

- Thandy, D. (1989). **State and Development**. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Thanaponphanh, R. (2538). **The social-economic in Thailand 2550**. Bangkok : Wailai.
- Tamalee, K. (2007). **Business Strategy, Leadership Style, Their Fits and Performance of Manufacturing Firms in Thailand**. Malaysia : University Sains Malaysia.
- Vilavongsa, B. (2014). **Contract management on foreign investment projects in Luang Prabang**. Lao People's Democratic Republic : National Institute of Politics and administration Government of Laos.

ระบำลีลาลายสังคโลก

Rabum Leela Lai Sangkalok

อโนทัย สัมอ้า*

Anothai Som um

โฆสิต แผงสร้อย**

Kosit Pangsoi

สุชาติ สุขนา***

Suchat Sookna

Received : June 26, 2019

Revised : July 17, 2019

Accepted : July 31, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการแสดงระบำลีลาลายสังคโลก และ 2. กระบวนการทำรำของระบำลีลาลายสังคโลก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือ จังหวัดสุโขทัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้รู้ และผู้ปฏิบัติ เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง พร้อมนำเสนอเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของผู้คนก่อเกิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีเอกลักษณ์แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างช้านาน จากอาชีพหนึ่งที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษสู่กระบวนการสร้างสรรค์ทางด้านนาฏยศิลป์ กระบวนการทำรำทั้งหมด 13 ท่ารำ กำหนดชื่อท่ารำเพื่อการจดจำ และเข้าใจความหมายในแต่ละกระบวนการทำรำ สามารถบ่งบอกให้เห็นถึงความงามจากศิลปะที่ผ่านจากการรำรำให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาไทยสะท้อนให้เห็นความงามที่เกิดจากลวดลายสังคโลก ให้ทรงคุณค่าต่อสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเป็นการสืบทอด ส่งเสริม อันเป็นมรดกของชาติสืบไป

คำสำคัญ : ระบำ / ลีลาลายสังคโลก

*นักศึกษาลัทธิสุตตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Graduate Philosophy Student Program Faculty of Culture Mahasarakrm University

**อาจารย์ประจำคณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Lecturer at the Faculty of Culture Mahasarakrm University

***อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Faculty of Fine Arts Mahasarakrm University

ABSTRACT

The purpose of this research is to study 1. the history of Leela Lai Sangkalok Dance and 2. the dance steps by using qualitative research methods. The area of studying is in Sukhothai by collecting data from documents and field data from the sample groups, ie, educators and practitioners, research tools that consist of observations, structured and without structured interviews. Then be ready to present as a descriptive analysis from traditions and the way of life of people until it becomes a unique cultural heritage of the country and shows the prosperity for a long time from a career inherited from ancestors to the creative process of dance. A total of 13 dance dances process. This can indicate the beauty from the art that passes from the dance to conform to the culture caused by Thai wisdom, reflecting the beauty caused by the Sangkalok porcelain pattern and give value to society and culture in order to prolong and promote the heritage of the nation.

Keywords : Rabum / Leela Lai Sangkalok

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดสุโขทัย เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความยาวนานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตของผู้คน จนเกิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีเอกลักษณ์แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างช้านาน จากการดำรงชีวิตของคนสุโขทัยจนเกิดเป็นอาชีพหนึ่ง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษ หรือถ่ายทอดให้แก่อนุชนรุ่นหลังจนเป็นวิถีของเศรษฐกิจ และสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นจากวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กัน เดิมเป็นที่ตั้งอาณาจักรแรกของชนชาติไทยเมื่อ 700 ปีที่แล้ว คำว่า รอยอดีตแห่งความรุ่งเรือง เห็นได้จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ สมัยนั้นชาวสุโขทัย ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก อาศัยน้ำที่มีอยู่บริบูรณ์ทำนา ทำสวน ทำไร่ มีการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำไว้ใช้หน้าแล้ง สุโขทัยเป็นศูนย์กลางการค้าและการผลิตเครื่องถ้วยชามที่เรียกว่า “สังคโลก” ส่งขายยังต่างประเทศนอกจากนั้นยังเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้าจากจีน เช่น ถ้วยชามและผ้าไหม เพื่อขายในประเทศและส่งต่อต่างประเทศด้วย หลักฐานที่สะท้อนให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของสุโขทัย ได้แก่ สมบัติทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบูรณะขึ้นเป็นอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและมรดกโลกในปัจจุบัน เครื่องถ้วยสังคโลกเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นในเขตจังหวัดสุโขทัยปัจจุบัน เมื่อระหว่างประมาณ พ.ศ. 1655-1800 โดยมีเตาเผาอยู่ในอำเภอเมืองสุโขทัยและที่อำเภอศรีสัชนาลัย เตาเผาเครื่องถ้วยสังคโลกนี้ชาวบ้านเรียกว่า เตาทุเรียง สำหรับเครื่องถ้วยสังคโลกนับเป็นเครื่องถ้วยท้องถิ่นของไทยอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากเครื่องถ้วยจีน จากลักษณะรูปแบบและลวดลายที่คล้ายกับเครื่องถ้วยเซลาดอนที่เตาหลงฉวน มณฑล เจ้อเจียงลักษณะรูปแบบของเตาแบบเตาทุเรียงที่สุโขทัยยังมีลักษณะคล้ายเตาทุเรียงของจีน แต่เครื่องถ้วยสังคโลกสุโขทัยก็มีวิวัฒนาการของรูปแบบที่แตกต่างไปจากเครื่องถ้วยจีนเพื่อรองรับการใช้งานในชีวิตประจำวันของผู้คนในท้องถิ่นและทำเป็นเครื่องตกแต่งสถาปัตยกรรมในพุทธศาสนา เครื่องสังคโลกสมัยสุโขทัยมีลวดลายเฉพาะตัว ซึ่งลวดลายที่พบมากในถ้วยจานชามก็คือ กงจักร ปลา ดอกไม้ โดยเฉพาะลายปลาเป็นแบบเฉพาะของชาวสุโขทัย อาจเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองสุโขทัยก็ได้ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เครื่องสังคโลกสุโขทัยเป็นศิลปะที่เต็มไปด้วยความยิ่งใหญ่ เป็นความงามที่ขึ้นอยู่กับความวิจิตรบรรจง สีที่เด่น และถือว่างดงามมากของเครื่องเคลือบสุโขทัยก็คือ สีเขียวไข่กา หรือที่เรียกว่า เซลาดอน ลวดลายจะเขียนด้วยสีดำ หรือสีที่มีน้ำหนักร่อนข้างแก่ สีเดียวกับภาชนะ คุณสมบัติเช่นนี้

ย่อมจะมีอยู่ในเครื่องสังคโลกชั้นฝีมือโดยเฉพาะเท่านั้น สังคโลกสมัยสุโขทัยเป็นผลงานที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมส่วนหนึ่ง เพราะแสดงให้เห็นความคิดอ่าน ความพากเพียรพยายาม ความฉลาดในการใช้วัสดุ และวิธีการที่เหมาะสม ตลอดจนสิ่งที่แสดงรสนิยมตกทอด และความผูกพันกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นความคิดความเชื่อของคนแต่ละท้องถิ่น แต่ละยุคแต่ละสมัยผลงานเหล่านี้มีความสอดคล้องผูกพันกับชีวิตของชาวบ้านมาเป็นเวลาช้านาน จนเป็นที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ ผ่านการผลิตด้วยมือ โดยใช้แรงงานเป็นปัจจัยในการผลิต ประกอบกับฝีมือที่ประณีต และความชำนาญที่สืบทอดกันมาหลายชั่วคน เพื่อให้ได้เครื่องสังคโลกที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการใช้สอยตลอดจนมีความงดงามที่สะท้อนให้เห็นความเป็นสุโขทัย เครื่องสังคโลกสมัยสุโขทัยถือว่าเป็นของชั้นสูงมีค่ายิ่ง แม้ในปัจจุบันก็ยังเป็นที่รู้จักกันดีไปทั่วโลก ตลอดจนได้รับการฟื้นฟูส่งเสริมให้แพร่หลาย และรุ่งเรืองไปอีก ควรมีการอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ชื่นชม แสดงให้เห็นประจักษ์ชัดถึงความเฉลียวฉลาด ความยิ่งใหญ่ของบรรพบุรุษ เครื่องสังคโลกบ่งชี้ถึงดินแดนนี้ไว้ว่า สุโขทัยเป็นดินแดนของชาวศิวิไลซ์ชนที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งที่เราคงจะภาคภูมิใจยิ่งนัก

จะเห็นว่าการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควบคู่กับมนุษย์ ช่วยให้คนทุกชาติทุกภาษาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่มอย่างมีระเบียบแบบแผน สามารถควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มให้อยู่ในขอบเขตประเพณีอันเป็นแบบอย่างแห่งพฤติกรรมของกลุ่มคนที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี และประพฤติปฏิบัติตามกันมาเป็นเวลานาน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์รังสรรค์ขึ้นโดยพัฒนาจากการเรียนรู้ของคนรุ่นก่อนและถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นประเพณี การสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ครอบคลุมถึงความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ศิลธรรม ภาษา กฎหมาย อันเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้วมีการถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อมา ด้วยกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องยาวนานมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จึงเห็นได้ว่าวัฒนธรรมเป็นองค์รวมที่บูรณาการทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้มาจากการเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมที่จะรับเอาวัฒนธรรมของสิ่งเหล่านั้นมาเป็นมรดกทางสังคม และอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เป็นมรดกแก่คนรุ่นต่อไป สิ่งที่สำคัญยิ่งอยู่ที่การรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมที่ดีเหล่านั้นไว้จำเป็นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อหาภารกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะให้ผู้เรียนได้เข้าใจในคุณค่าที่แท้จริงของวัฒนธรรมมีทักษะ ทักษะคิด และพฤติกรรมที่ดีงาม สามารถสร้างสรรค์และเลือกสรรนำเอาวัฒนธรรมที่ดีงามไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาที่ดีย่อมมีส่วนสำคัญทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้เรียนจะเข้าใจธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพสิ่งแวดล้อม สามารถคิดจินตนาการ วิเคราะห์สถานการณ์รอบด้านและหาทางแก้ไขได้อย่างถูกต้อง รู้จักเลือกรับและพร้อมเผชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลงการไหลบ่าทางวัฒนธรรมต่างชาติได้ ดังนั้นการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นที่เน้นตระหนักการแสดงออกของกลุ่มคนในการที่จะสะท้อนทัศนคติของกลุ่มคนโดยรวม วิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมรวมทั้งพัฒนาการทางวัฒนธรรม (Fonramdee, 2013) วัฒนธรรม โดยทั่วไปหมายถึง รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญ วิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นพฤติกรรม และสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย และความเหมาะสมวัฒนธรรมส่วนหนึ่งสามารถแสดงออกผ่าน เอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทยนั้น ยังรวมไปถึงศิลปะการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย วัฒนธรรมเหล่านี้สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติบ้านเมืองที่บรรพบุรุษได้บอกเล่าถึงการดำรงชีวิต สังคม วัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยออกมาในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งสืบทอดให้ชนรุ่นหลังได้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม การมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์มีความสำคัญยิ่งต่อการเป็นชาติ เป็นดังจุดหลอมรวมให้คนในชาติมีความ

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยังสามารถนำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ทางสังคม การเมือง และทางเศรษฐกิจได้ ทั้งยังได้นำคุณค่าของสังคมโลกออกนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบของการแสดง ซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะ ด้านนาฏศิลป์ ให้ทรงคุณค่าและดำรงอยู่คู่กับชุมชนโดยมิให้สูญหายไปกับกระแสวัฒนธรรมและสังคมยุคใหม่ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด ให้การแสดงระบำลีลาสายสังคโลกนั้นคงอยู่ไม่เลือนหาย และมีการรวบรวมไว้เป็น องค์ความรู้ในการศึกษาค้นคว้าในด้านกระบวนการทำรำ พร้อมองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งยังช่วยส่งเสริมคุณค่าทาง วัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการแสดงระบำลีลาสายสังคโลก
2. เพื่อศึกษากระบวนการทำรำของระบำลีลาสายสังคโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง ระบำลีลาสายสังคโลก ประกอบด้วย

1) แบบสำรวจ (Survey) แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูล เพื่อนำมาเป็น องค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

2) แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เพื่อให้ทราบข้อมูลความเป็นมาเกี่ยวกับการประดิษฐ์ ระบำลีลาสายสังคโลก เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา เกี่ยวกับการแสดงระบำลีลาสายสังคโลก และเพื่อศึกษากระบวนการทำรำของระบำลีลาสายสังคโลก ผู้วิจัยได้ทำการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลในภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้การสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview)

3) แบบสังเกต (Observation) โดยเริ่มการสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชน และสังเกต การ ปฏิบัติการผลิตเครื่องสังคโลกสุโขทัย ตลอดจนการประดิษฐ์ด้านนาฏศิลป์ ประกอบด้วยแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ปฏิบัติการ ประดิษฐ์ด้านนาฏศิลป์ ระบำลีลาสายสังคโลก โดยตั้งกรอบแนวคิด และรูปแบบการสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประดิษฐ์ด้านนาฏศิลป์ในชุดระบำลีลาสายสังคโลก ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ ทำรำ ดนตรี เครื่องแต่งกาย การแปรแถว

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1 เรียกว่า การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาเอกสารตำรา หนังสือวิชาการ สอบถามข้อมูลจากชุมชน และ เอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 2 เรียกว่า การเก็บข้อมูล ภาคสนาม โดยผู้เก็บข้อมูลยึด หลัก “องค์รวม” (Holistic) ดังนั้นผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม (Field Studies) เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- 1) การสำรวจ ผู้วิจัยของความร่วมมือและจัดส่งแบบสำรวจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- 2) การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

- 2.1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interviews) โดยใช้แบบ สัมภาษณ์ปลายเปิด

ทำการสัมภาษณ์ตามแนวแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการ วิจัย โดยมีแบบ สัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วีดีโอบันทึกภาพและเสียง เป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.2) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยทำการ สัมภาษณ์ใน กลุ่มเป้าหมายตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย

2.3) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ผู้วิจัยทำ การสัมภาษณ์ ด้วยคำถามปลายเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ ทฤษฎี และการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

3) การสังเกต (Observation) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบในการสังเกต 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมใน กิจกรรม พร้อมกับสังเกต ซักถามข้อมูลที่ยังสงสัย และจดบันทึกพร้อมกับเปิดเผยตัวเองว่าเป็นนักวิจัย

3.2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant) ผู้วิจัยจะทำการสังเกต สภาพเหตุการณ์ โดยทั่วไป

ผู้วิจัยกำหนดการรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถามกลุ่ม ตัวอย่างที่ กำหนดไว้ในการศึกษา โดยสังเกต สัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูล โดยผู้วิจัยจะดำเนินการจัดกระทำข้อมูล ตาม แนวความคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษา และรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นความรู้เบื้องต้นก่อนลง ทำงานภาคสนามสัมพันธ์กับกลุ่มที่วิจัย

2. นำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ กล้อง ถ่ายภาพ เทปบันทึกเสียง ลงพื้นที่ภาคสนามตามที่กำหนดไว้

3. ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยกำหนดแผนการดำเนินงาน ตามลำดับ คือ

3.1 สร้างความคุ้นเคย ความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อการหาข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง

3.2 กำหนดวันเวลา

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสังเกต และสัมภาษณ์การดำเนินงานของกลุ่มในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้ทราบถึงความรู้ภูมิปัญญา และการพัฒนาองค์ความรู้ ตลอดจนทราบถึงปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น

4. การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวนพื้นที่ที่ทำการศึกษและเป็นพื้นที่ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและกลุ่มทั่วไป มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบ และจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการบันทึก รวบรวมข้อมูลจากภาคสนามโดยจำแนกข้อมูลแยกออกประเด็นตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ และ ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนเพียงพอ เหมาะสมพร้อมแก่การ นำไปวิเคราะห์ สรุปผลแล้วหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้มาไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจะใช้การตรวจสอบแบบ สามเส้า (Triangulation) และหากมีข้อมูลส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด หายไป

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย ระบายสีลายสังคโลก ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม นำมาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ประเด็นที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิด และทฤษฎีเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้มาสรุปอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ภาพที่ 1 ภาพเครื่องแต่งกายระบายสีลายสังคโลก
ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
นายอินทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ระบายสีลายสังคโลก ได้สรุปผลการวิจัยตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการแสดงระบายสีลายสังคโลก

เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจจากความงดงามของสีดิน ลวดลาย และรูปทรงของเครื่องถ้วยสังคโลกที่นิยมกันในอดีตกว่า 700 ปีที่ผ่านมาจวบจนกระทั่งปัจจุบันได้กลายเป็นของสูงค่าที่นักสะสมใฝ่ฝันที่จะได้ครอบครอง แต่สิ่งสำคัญที่สุดของเครื่องถ้วยสังคโลกเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึง “ภูมิปัญญา” ของบรรพบุรุษไทย ที่มีความเฉลียวฉลาด มีเทคนิคความเป็นช่างที่สูงส่ง มีความงดงามของจิตใจที่สื่อออกมาทางศิลปะการปั้น การเขียนสิ่งที่แฝงเร้นเหล่านี้คือความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งมวล ที่เรามีบรรพบุรุษที่เจริญยิ่งเทียบเท่านานาอารยประเทศมานานเกือบ 1,000 ปี จากสิ่งล้ำค่าที่ซ่อนอยู่ในรูปทรงของ “เครื่องถ้วยสังคโลก” นี้ ที่เป็นแรงบันดาลใจให้คณาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ต้องการเผยแพร่ชื่อเสียงความล้ำค่าของ “เครื่องถ้วยสังคโลก” แก่ประชาชนทั่วไปในรูปของการแสดง จากโครงการประดิษฐ์สร้างสรรค์ระบำชุดใหม่ ที่ชื่อว่า ระบายสีลายสังคโลก ในปี พ.ศ. 2538 โดยมีนายจตุพร รัตนวราหะ ครั้งดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย และต่อมาในปี พ.ศ. 2541 มีการจัดงานแสดงผลงานและนิทรรศการของสถานศึกษาในสังกัดกรมศิลปากรที่วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ดังนั้นวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย โดยนายบุญเลิศ ทองสาตี ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยในขณะนั้น จึงให้มีการสานต่อการสร้างสรรค์ “ระบายสีลายสังคโลก” นี้ขึ้น หลังจากที่ได้แสดงเพื่อนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์หลายท่าน จึงมีการเปลี่ยนชื่อชุดการแสดงใหม่ โดยใช้ชื่อว่า “ระบายสีลา

ลายสังคโลก” ตั้งแต่นั้นมาจนถึงในปี พ.ศ. 2556 โดยนายสุพล ยงค์เจาะ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ สุโขทัย ได้มีการอนุรักษ์และเผยแพร่การแสดงชุด “ลีลาลายสังคโลก” ขึ้น และได้มีการจัดเก็บองค์ความรู้ข้อมูล เกี่ยวกับแนวความคิดในการสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบของการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้น ในด้านผู้แสดงมีความสามารถในการรำตลอดจนมีความอ่อนช้อย สง่างาม และมีลักษณะพิเศษในท่วงทีลีลาเฉพาะตัว ในด้านเครื่องแต่งกายได้นำความงดงามของลวดลายบนผลิตภัณฑ์สังคโลกมาประยุกต์สู่ลวดลายบนผืนผ้าไหมสีเขียวไข่มุก สำหรับดนตรีและท่วงทำนองเพลง มีท่วงทำนองเพลงที่เหมาะสมกับการแสดงและกระชับ คือเริ่มด้วยทำนองช้าในอัตราจังหวะสองชั้น แล้วเปลี่ยนเป็นทำนองเร็วในอัตราจังหวะชั้นเดียว ทั้งยังคงไว้เพื่อการอนุรักษ์สืบสานให้คงความงดงามทางสุนทรียภาพด้านนาฏศิลป์ดนตรีไว้ อย่างทรงคุณค่าและคู่ควรให้ยั่งยืนต่อไป

2. กระบวนทำรำระบำลีลาลายสังคโลก

กระบวนทำรำระบำลีลาลายสังคโลก ได้นำแบบแผนของการรำเพลงช้า เพลงเร็ว และรำแม่บท ลีลาท่าเชื่อม มีความหมายตามลวดลายตามแนวคิดสร้างสรรค์ มีรูปแบบแถวที่แปลกและกลมกลืนกัน การเคลื่อนไหวบนเวทีเหมาะสมกับขนาดของเวที เป็นการรำรำที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของนาฏศิลป์ ได้อย่างกลมกลืน ประกอบด้วยท่ารำ 13 ท่ารำ ดังนี้

ท่ารำท่าที่ 1 (ท่าลายเรียงเส้นโค้ง)

ภาพที่ 2 แสดงท่ารำ ท่าที่ 1 (ท่าลายเรียงเส้นโค้ง)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

นายอนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

ท่ารำนี้เป็นกระบวนการรำรำในท่าออกมาสู่หน้าเวที ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายตามกระบวนท่าที่นุ่มนวล การใช้เท้าวาดเป็นวงกลม เพื่อจินตนาการในการย่ำดินขึ้นรูปเป็นก้อน ก่อนจะนำไปสู่กระบวนการปั้นต่อไป อีกนัยหนึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงสังคโลกทั้ง 8 ลาย ค่อยๆออกมาเป็นเส้นโค้งให้เห็นลวดลายสังคโลกที่ปรากฏแก่สายตาผู้ชม ในลายของดอกไม้ที่ต่างชนิดกัน

ท่ารำท่าที่ 2 (ท่าโค้งศิลป์นฤมล)

ภาพที่ 3 แสดงท่ารำ ท่าที่ 2 (ท่าโค้งศิลป์นฤมล)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

นายอโนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

ใช้ท่ารำที่ เรียกว่า “ท่าภมรเกล้า” และใช้การเคลื่อนไหวอย่างมีระบบและกระบวนท่าที่ชัดเจน แล้วแปรแถวคล้ายรูปธนู ตลอดจนลักษณะการเดินที่พุ่งขึ้นมาเป็นเส้นตรงแล้วแยกออกไปสองทาง พร้อมทั้งท่วงท่าที่อ่อนไหวงดงาม แต่แฝงด้วยความแข็งแรง

ท่ารำท่าที่ 3 (ท่าว่ายวนหมุ่มัจฉา)

ภาพที่ 4 แสดงท่ารำ ท่าที่ 3 (ท่าว่ายวนหมุ่มัจฉา)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

นายอโนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

สะท้อนให้เห็นถึงความงดงามของปลาที่ว่ายวนไปในน้ำ ผู้แสดงที่เคลื่อนไหวเป็นท่าปลา วิ่งวนไปเป็นวงกลมด้านนอก โดยจินตนาการให้ผู้แสดงที่อยู่ด้านในวงเปรียบเป็น ดอกบัวที่อยู่ในน้ำ แสดงให้เห็นถึงความเย็นของสายน้ำ และธรรมชาติของปลาที่ว่ายน้ำเป็นหมู่

ทำร่าทำที่ 4 (ทำลีลาทำโล้)

ภาพที่ 5 แสดงทำร่า ทำที่ 4 (ทำลีลาทำโล้)
 ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
 นายอนันต์ สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

สะท้อนให้เห็นถึงการค้าขายกับตลาดต่างประเทศ และการไล่ล่าสำเภามาจากเมืองจีน ซึ่งสอดคล้องกับการสันนิษฐานของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ว่า สังคโลก มาจากคำว่า ชุงโลก หรือ ซองโลก ที่แปลว่า เตาเผาดินซุง ที่สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากเครื่องถ้วยจีน จากลักษณะและลวดลายที่คล้ายกับเครื่องถ้วยเซลาดอนที่เตาหลงฉวน มณฑลเจ้อเจียง

ทำร่าทำที่ 5 (ทำอ่าอ้อเครื่องเถา)

ภาพที่ 6 แสดงทำร่า ทำที่ 5 (ทำอ่าอ้อเครื่องเถา)
 ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
 นายอนันต์ สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

เป็นกระบวนการทำร่าที่สื่อให้เห็นถึง ลวดลายพุกชา พันธุ์ไม้ หรือลายเครื่องเถา ที่ปรากฏบน ขอบถ้วยขามสังคโลก มีลักษณะที่คดโค้ง ลดเลี้ยวไปอย่างสวยงามและมีระเบียบ ตลอดจนการลดหลั่นของ ลวดลายที่สลับกันไปมา ทั้งยังให้ความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ท่ารำท่าที่ 6 (ท่าเยาว์มาลย์เรีงรีน)

ภาพที่ 7 แสดงท่ารำ ท่าที่ 6 (ท่าเยาว์มาลย์เรีงรีน)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
นายอโนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

เป็นกระบวนการทำเชื่อมระหว่างเพลงในทำนองช้า ที่เรียกว่าทำนองในจังหวะสองชั้น ไปสู่เพลงในทำนองที่เร็วขึ้น หรือที่เรียกว่า ทำนองในจังหวะชั้นเดียว เคลื่อนไหวไปในทิศทางที่สลับกันในจังหวะที่สั้น และกระชับ อาศัยการแปรแถวอย่างมีชั้นเชิง จากแถวด้านหลังด้านหน้า จากแถวด้านหน้ากระจายออกไปด้านข้าง เพื่อเข้าสู่กระบวนการทำต่อไป ในท่วงที่ลีลาที่สื่อถึงความสนุกสนาน ร่าเริง แผงด้วยลีลาท่ารำที่สง่างาม

ท่ารำท่าที่ 7 (ท่าชมชื่นหงส์เหิร)

ภาพที่ 8 แสดงท่ารำ ท่าที่ 7 (ท่าชมชื่นหงส์เหิร)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
นายอโนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

สื่อให้เห็นถึงความงดงามในท่าทางของหงส์ ซึ่งเป็นนกกตระกูลสูงมีเสียงอันไพเราะ มีท่วงท่าการเดินที่งดงาม และร่อนอย่างสง่างาม มีการกางปีกสลับกับการชมความงดงามของหงส์อีกตัวหนึ่ง ในกระบวนการท่ารำ ส่วนผู้แสดงที่ตั้งซุ่มอยู่ด้านหน้าเปรียบได้ว่าเป็นดอกเบญจมาศ ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำชาติ เป็นสัญลักษณ์ของฤดูใบไม้ร่วง แสดงให้เห็นถึงความยั่งยืน และความร่าเริง ดอกเบญจมาศให้ความชุ่มฉ่ำ มีกลิ่นหอม

ท่ารำทำที่ 8 (ท่าดำเนินยุงทอง)

ภาพที่ 9 แสดงท่ารำ ทำที่ 8 (ท่าดำเนินยุงทอง)
 ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
 นายอโนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

กระบวนท่ารำนี้ สื่อให้เห็นการเยื้องย่าง และการเดินไปข้างหน้าของนกยูง
 ซอคอขึ้นแล้วย่างก้าวเดินหมุนตัวไปรอบๆ ในการจินตนาการให้เห็นถึง ความสง่างามของนกยูงที่วิ่งไปรอบๆ
 นั้นเอง ส่วนผู้แสดงด้านหน้าจะตั้งซุ้ม โดยเปรียบว่าเป็น ดอกเบญจมาศ

ท่ารำทำที่ 9 (ท่าจำลองเครื่องถ้วย)

ภาพที่ 10 แสดงท่ารำ ทำที่ 9 (ท่าจำลองเครื่องถ้วย)
 ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
 นายอโนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

ผู้แสดงเคลื่อนตัวมาเป็นวงกลมจากการขยับเท้ามาแบบเบา และเชื่องช้าดึงมือทั้งสองขึ้น
 พร้อมๆกันแล้วปล่อยออกไปด้านข้าง แสดงถึงความรุ่งเรือง การปั้นเครื่องสังคโลกให้ขึ้นรูปเป็นวงกลม ถ้ามองกัน
 จะเห็นถึงความงดงามของลวดลายทั้ง 8 ลาย กระจายออกเป็นวงกลมตามลักษณะของจานขามสังคโลกนั่นเอง

ท่ารำท่าที่ 10 (ท่าสำรวรารรอบ)

ภาพที่ 11 แสดงท่ารำ ท่าที่ 10 (ท่าสำรวรารรอบ)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
นายอโนทัย สัมอ่ำ บันทึกภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

ถ้าให้เปรียบกับงานสังคโลกใบหนึ่งที่มีริมขอบเป็นส่วนเว้า ส่วนโค้งในลักษณะของระบาย
ขอบงานที่มีความงดงาม อ่อนช้อยโดยรอบ จินตนาการเป็นงานกลมๆนั่นเอง นัยหนึ่งคือการเชื่อมท่าจากท่า
ลำลองเครื่องถ้วย ไปสู่ท่าวาดขอบคั่นกลาง โดยผ่านท่าสำรวรารรอบนั่นเอง

ท่ารำท่าที่ 11 (ท่าวาดขอบคั่นกลาง)

ภาพที่ 12 แสดงท่ารำ ท่าที่ 11 (ท่าวาดขอบคั่นกลาง)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
นายอโนทัย สัมอ่ำ บันทึกภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

กระบวนการรำในท่วงท่านี้จะสื่อให้เห็นถึงจังหวะของการวาดลวดลายไปยังเครื่องสังคโลก
โดยแบ่งให้เห็นถึงรอบนอกที่มีลักษณะเป็นวงกลม กับการแต่งแต้มลวดลายเล็กๆไปด้านในของภาชนะนั้นๆ ให้มี
มิติของการมองเห็นในลวดลายต่างๆได้อย่างชัดเจนและสวยงามตามลวดลายที่สอดคล้องสอดรับกันระหว่างด้าน
นอกและด้านใน

ท่ารำท่าที่ 12 (ท่านางนาฏท่วงที)

ภาพที่ 13 แสดงท่ารำ ท่าที่ 12 (ท่านางนาฏท่วงที)
 ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
 นายอินทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2556

แสดงให้เห็นถึงความงดงามของสตรี หรือสังคมโลกในแต่ละลวดลายที่ค่อยๆ กระจ่างชัดตาม กระทบกระทั่งออกมาจากด้านในมารายรอบเป็นวงกลม ตามจังหวะและกระทบกระทั่งด้วยตัวอย่างมีจังหวะและ กระทบกระทั่งตามท่วงทีของนางนาฏที่สอดคล้องกับกระทบกระทั่งท่ารำซึ่งจะเป็นกระทบกระทั่งท่ารำสุดท้ายก่อนไปสู่ กระทบกระทั่งท่าเข้า

และท่ารำท่าที่ 13 (ท่านารีจรดล)

ภาพที่ 14 แสดงท่ารำ ท่าที่ 13 (ท่านารีจรดล)
 ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
 นายอินทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2556

เป็นกระทบกระทั่งท่าสุดท้าย หรือที่เรียกว่า กระทบกระทั่งท่าเข้า โดยผู้แสดงจะเดินย่างเท้าเป็นเส้นโค้ง คล้ายกับเส้นโค้งในท่ารำออก สะท้อนให้เห็นถึงความงามของนารีกับการเดินทางเข้านั่นเอง หรือเป็นท่าจบของ การแสดงในชุดนี้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยข้อค้นพบในงานวิจัยนี้เกี่ยวกับประวัติของระบำลีลาลายสังคโลก โดยพิจารณาองค์ประกอบการ แสดงระบำลีลาลายสังคโลก ตามทฤษฎีองค์ประกอบการแสดงของ Puangsamlee. (1971) ได้แก่ 1) ผู้แสดง ระบำลีลาลายสังคโลก ใช้ผู้แสดงเป็นหญิงล้วน จำนวน 8 คน ใบหน้าสวยงาม สรีระโปร่งบาง มีระดับความสูง

ใกล้เคียงกันในระดับ 158-165 เซนติเมตร เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการแต่งกายซึ่งกำหนดรูปแบบเป็นผ้านุ่ง (กระโปรง) ยาวกรอมเท้า 2) เครื่องแต่งกายระบำลีลาสายสังคโลกได้นำลวดลายบนสังคโลกสู่ผืนผ้าไหมไทย โดยใช้ผ้าไหมสองตะกรอ ย้อมสีเขียวไขกา นำมาย้อมไล่น้ำหนักสีจากล่างขึ้นบน และเขียนลวดลายดอกไม้ที่ปรากฏบนผลิตภัณฑ์สังคโลกด้วยมือลงบนผืนผ้า โดยให้สีดอกไม้เป็นสีเขียวเข้ม เพื่อขับดอกไม้ให้เด่นขึ้นมาจากพื้นสีเขียวอ่อน ลวดลายของดอกไม้ที่เลือกสรรมาใช้เขียนบนผืนผ้านุ่ง ประกอบด้วย ดอกเบญจมาศ ดอกบัวบาน ดอกบัวตูม ดอกโบตัน ดอกโบตันสองชั้น ดอกพุดตาน ดอกประดิษฐ์กลมสลักดอกสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน และดอกประดิษฐ์ลายกัจจกร ลวดลายทั้งหมดเลือกสรรมาจากลวดลายที่ปรากฏบนผลิตภัณฑ์สังคโลกทั้งสิ้นจำนวน 8 ลาย เครื่องประดับของระบำลีลาสายสังคโลกนี้ เลือกใช้เครื่องทองที่เลียนแบบจากเครื่องทองศรีสุโขทัย ทั้งลวดลายและรูปทรงโดยให้มีรูปลักษณะที่คล้ายคลึงตลอดจนเรียบง่ายสำหรับการแสดงในชุดนี้ ประกอบด้วย ปิ่นประดับทรงผม สร้อยคอ ต่างหู เข็มกลัด และกำไลข้อมือ 3) เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการรำชุด ระบำลีลาสายสังคโลก เป็นเครื่องดนตรีที่สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย ประกอบด้วย กระจับปี ซอสามสาย ปี่ใน ซ้องวงใหญ่ ตะโพน ฉิ่ง กรับและโหม่ง และท่วงทำนองเพลงประกอบการแสดงประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ทำนองเพลงจะเน้นความไพเราะอ่อนช้อย เป็นหลัก โดยดำเนินทำนองทั้งหมด 2 ท่อน ตามระเบียบการแต่งทำนองเพลงเพื่อใช้ในระบำต่างๆไป เพลงที่ใช้บรรเลงใช้บันไดเสียง ฟา 4) สถานที่และโอกาสที่แสดงสามารถพิจารณาตามความเหมาะสม 5) กระบวนทำรำระบำลีลาสายสังคโลก ประกอบด้วยทำรำ 13 ทำรำ ดังนี้ ทำรำทำที่ 1 (ท่าลายเรียงเส้นโค้ง) ทำรำทำที่ 2 (ท่าโก่งศัลปินฤมถ) ทำรำทำที่ 3 (ท่าว่ายวนหมุ่มจฉา) ทำรำทำที่ 4 (ท่าลีลาท่าโล้) ทำรำทำที่ 5 (ท่าอาโอ้เครือเถา) ทำรำทำที่ 6 (ท่าเยาว์มาลย์เริงริน) ทำรำทำที่ 7 (ท่าชมชื่นหงส์เหิร) ทำรำทำที่ 8 (ท่าดำเนินยุงทอง) ทำรำทำที่ 9 (ท่าลาลองเครื่องถ้วย) ทำรำทำที่ 10 (ท่าสำรวรายรอบ) ทำรำทำที่ 11 (ท่าวาดขอบคันกลาง) ทำรำทำที่ 12 (ท่านางนาฏท่วงที) ทำรำทำที่ 13 (ท่านารีจรดล) กระบวนการที่ทำให้เกิดการประดิษฐ์ทำรำและผลงานทางนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนลักษณะของการผลิตด้านการแสดง ผลงานการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ที่มีความสวยงามแปลกใหม่ในด้านทำรำ การเคลื่อนไหวบนเวที องค์ประกอบการแสดง และมีคุณค่าทางวิชาการที่มีผลมาจากกระบวนการคิดประดิษฐ์ สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และคุณค่าในทางสัญลักษณ์นั้นมักจะเริ่มจากความคิดไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ โดยมีเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการการศึกษาที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน นั่นก็คือวิธีการสื่อความหมาย ขั้นตอน และหลักการในการการสื่อความหมายทำความเข้าใจในความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมของชาวสุโขทัยนั่นเอง ในแง่มุมทางด้านสุนทรียะสามารถสื่อออกมาทางความงดงามของการรำรำที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของนาฏศิลป์ได้อย่างกลมกลืน ในด้านผู้แสดงมีความสามารถในการรำตลอดจนมีความอ่อนช้อย สง่างาม และมีลักษณะพิเศษในท่วงทีลีลาเฉพาะตัว ในด้านเครื่องแต่งกายได้นำความงดงามของลวดลายบนผลิตภัณฑ์สังคโลกมาประยุกต์สู่ลวดลายบนผืนผ้าไหมสีเขียวไขกา สำหรับดนตรีและท่วงทำนองเพลง มีท่วงทำนองเพลงที่เหมาะสมกับการแสดงและกระชับ คือเริ่มด้วยทำนองช้าในอัตราจังหวะสองชั้น จากนั้นจึงเปลี่ยนเป็นทำนองเร็วในอัตราจังหวะชั้นเดียว ด้านกระบวนทำรำได้นำแบบแผนของการรำเพลงช้า เพลงเร็ว และรำแม่บท ลีลาท่าเชื่อม มีความหมายตามลวดลาย ตามแนวคิดสร้างสรรค์ มีรูปแบบแถวที่แปลกและกลมกลืนกัน การเคลื่อนไหวบนเวทีเหมาะสมกับขนาดของเวที สู่กระบวนการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เพื่อนำผลการศึกษารูปแบบการสร้างสรรค่นาฏศิลป์ในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญา จากครูนาฏศิลป์รุ่นเก่าสู่เยาวชนรุ่นใหม่ ในการพัฒนารูปแบบการแสดง

2. วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยสามารถนำไปบูรณาการให้เกิดคุณค่าในการจัดการแสดงเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวและการสร้างมูลค่าเพิ่มทางวัฒนธรรมในชุดการแสดงอื่นได้

2. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับบทบาททางมรดกทางวัฒนธรรมต่อไปได้

Reference

Fonramdee, S. (2013). *Khon Masked Dance Performing Arts : The Development of the Performing Style of the College of Dramatic Arts in the Central Region*. Doctor of Philosophy's Thesis of Mahasarakarm University.

Puangsamlee, P. (1971). *Thai Dance Principles*. Phra Nakhon : Thai Mitr Printing.

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของ
ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก
Causal Relationship Model of Engagement of Teacher Government Officials
Under the Office of Basic Education Commission, Phitsanulok Province

จันทร์จิรา ท่วมยัง*

Chanjira Thuamyang

เทียมจันทร์ ปานิชย์ผลินไชย**

Teamjan Parnichparinchai

Received : March 6, 2019

Revised : May 15, 2019

Accepted : May 27, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ข้าราชการครูในจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2561 จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพิษณุโลก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 24.367, df = 14, p = 0.0414, CFI = 0.998, TLI = 0.991, SRMR = 0.077, RMSEA = 0.044) 2. ความยึดมั่นผูกพันในงานของครู ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเพลินในงานและได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากลักษณะของงาน

คำสำคัญ : ความยึดมั่นผูกพัน / การทำงาน / ข้าราชการครู

*นักศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล มหาวิทยาลัยนเรศวร

Master of Education degree students Research and Evaluation Program Naresuan University

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผล มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Research and Evaluation Department Naresuan University

ABSTRACT

This research aiming to study the causal relationship mode of engagement of teacher government officials under the Office of the Basic Education Commission, Phitsanulok Province. The sample group used in the study consisted of 400 teachers in Phitsanulok province by multistage stage sampling, the academic year 2018. Statistics used in data analysis were mean and standard deviation, and Mplus version 7.11 program was used in Path Analysis. The finding can be summarized as follows. 1. Causal Relationship Model of Engagement of Teachers Under the Office of Basic Education Commission, Phitsanulok Province was consistent with empirical data (Chi-square = 24.367, df - 14, P = 0.0414, CIF = 0.998, LTI = 0.991, SRMR = 0.077, RMSEA = 0.044) 2. Personal factor (PER) had a direct positive influence on Flow at Work (FLOW) and indirectly gave a via Flow at Work (FLOW) to Work Commitment (ENGE). Job (JOB) had a direct positive influence on Flow at Work (FLOW) and indirectly gave a via Flow at Work (FLOW) to Work Commitment (ENGE). Flow at Work (FLOW) had a direct positive influence on Engagement (ENGE).

Keywords : Engagement / Work / Teacher Government

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษานั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ครูเป็นบุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ การอบรมขัดเกลาให้แก่ศิษย์ และมีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองและป้องกันเยาวชนของชาติ การส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรัก ความศรัทธา และรับรู้อุปสรรคใน วิชาชีพของตนเองจนหล่อหลอมให้เกิดเป็นอัตลักษณ์วิชาชีพครูนั้น ช่วยก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ทั้งช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานของครู ทำให้ครูมีสมรรถนะในการสอน มีความรอบรู้ในทางวิชาการและวิชาชีพมากขึ้น เข้าใจบทบาท หน้าที่ และปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับปรุงแก้ไข ปัญหาและข้อบกพร่องของตนเองได้ (Choomjit, 2007, p.32) วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ครูต้องมีความรักและ ความเมตตาต่อศิษย์เสียสละ หมั่นเพียรศึกษา ปรับปรุงวิธีการสอนเพื่อพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ เอาใจใส่ต่อศิษย์ทุกคน เป็นกำลังใจและช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับศิษย์ เพื่อให้เป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นแบบอย่างที่ดีมีจรรยาบรรณ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รักความยุติธรรม ยอมรับ และเข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน มีอุดมการณ์ยึดมั่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจของตนเอง พันธกิจที่สำคัญนี้เป็นสิ่งบ่งชี้ว่า ครู ต้องมีการอุทิศ พุ่เทศพลังกาย พลังใจ สติปัญญา และยึดมั่นผูกพันในงาน ความยึดมั่นผูกพันในงานจึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่สำคัญในองค์การทุกประเภท รวมทั้งองค์การศึกษาด้วย (Choochom, et al, 2011, pp.75-79) เพราะความยึดมั่นผูกพันในงานเป็นสภาวะทางจิตใจในทางบวกที่เกี่ยวกับงานที่ แสดงถึงลักษณะความกระตือรือร้นในการทำงาน การอุทิศ พุ่เทศ พลังกาย พลังใจ พลังปัญญาให้กับงาน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวและสิ้นไหลในการทำงาน (Bakker & Demerouti, 2008, pp.209-223)

ความยึดมั่นผูกพันในการทำงานเป็นมุมมองพื้นฐานอย่างหนึ่งในการธำรงรักษาบุคลากร และเป็นยุทธศาสตร์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการตั้งแต่การวางแผนทรัพยากรมนุษย์การสรรหา คัดเลือก การประเมินผลการปฏิบัติงานตลอดจนการลาออกจางานขณะที่ Wiriyaakitpatana. (2013) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มี

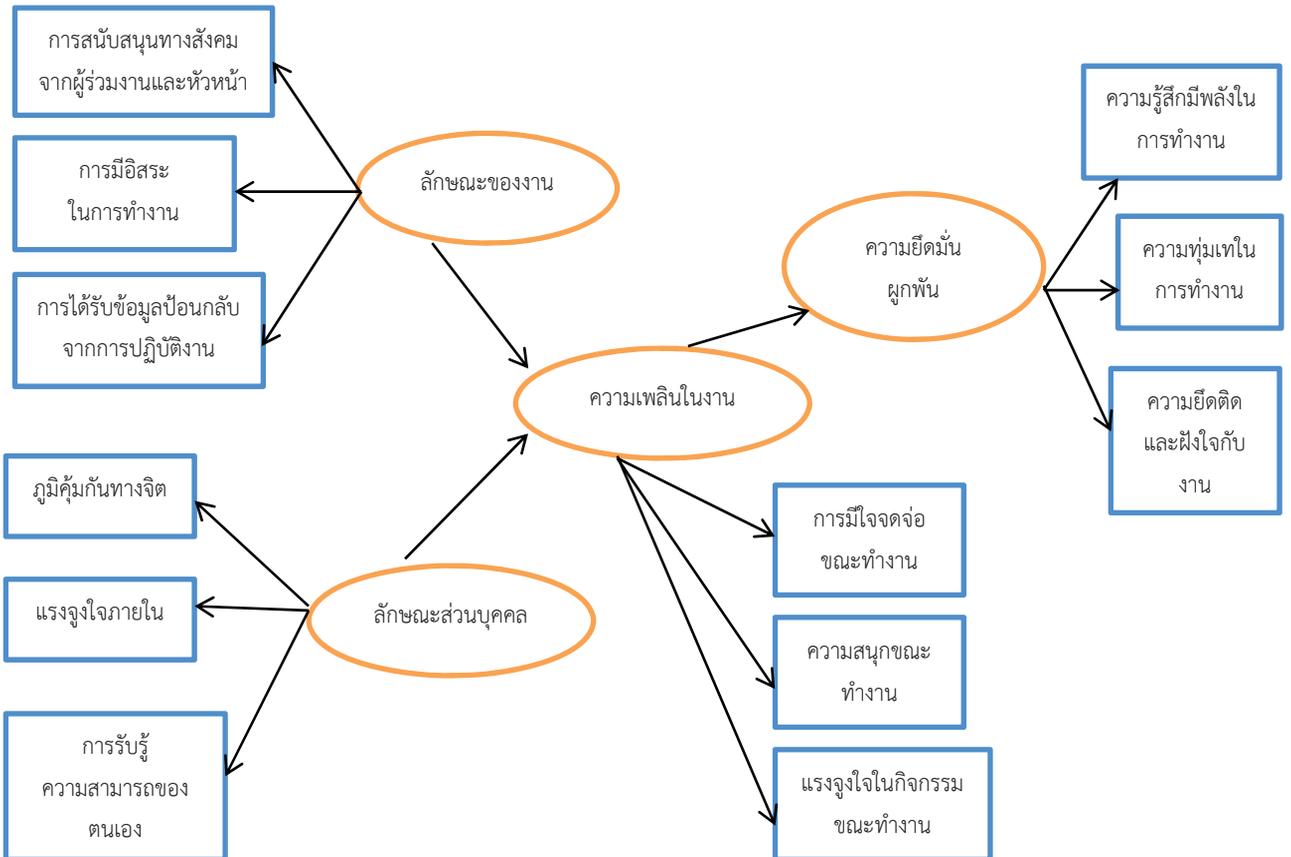
ความยึดมั่นผูกพันในการทำงานเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีกับงาน มีความรับผิดชอบในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ ในขณะที่เดียวกันก็มีพลังและความกระตือรือร้นที่จะสร้างผลงานนอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ประจักษ์รู้สึกว่างานมีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ต่อองค์กรและต่อสังคม ทำให้มีความภาคภูมิใจเต็มใจที่จะอุทิศตนให้กับ การทำงานรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับงาน และมีใจจดจ่อในงานจนสามารถทำงานได้อย่างไหลลื่น นอกจากนี้ Bakker & Demerouti. (2008) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า คนที่มีความยึดมั่นผูกพันในการทำงานจะมีแรงจูงใจในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะก้าวไปสู่เป้าหมายที่สูงขึ้น และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการ ปฏิบัติงาน ในขณะเดียวกัน ก็มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน และแนวโน้มในการ ลาออก การสร้างความยึดมั่นผูกพันในการทำงานส่งผลให้บุคลากรพร้อมทำงานเพื่อองค์กรอย่างเต็ม ความสามารถด้วยความเต็มใจ โดยปราศจากการบังคับ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ในทางตรงกันข้าม หาก บุคลากรขาดความยึดมั่นผูกพันในการทำงาน จะมีผลกระทบโดยตรงด้านประสิทธิภาพของผลผลิตที่ลดลง อัน เนื่องมาจากบุคลากรขาดแรงจูงใจ ขาดการเห็นคุณค่าตนเอง ซึ่ง Steers. (2007) ได้กล่าวถึงปัจจัยสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อความยึดมั่นผูกพันขององค์กร 4 องค์ประกอบ คือ ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระยะเวลาในการ ปฏิบัติงานในองค์กรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และระดับการศึกษา ลักษณะของงาน ได้แก่ งานที่มีความสำคัญ งานที่มี บทบาทเด่นชัด และบทบาทที่สอดคล้องกับตนเอง มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความผูกพันต่อองค์กร ลักษณะ ขององค์กร ได้แก่ ระบบขององค์กรที่มีแบบแผนการกระจายอำนาจมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการ มีส่วนเป็นเจ้าขององค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร และลักษณะของประสบการณ์จาก การทำงาน ได้แก่ ทัศนคติที่มีต่อผู้ร่วมงานในองค์กร การพึ่งพาผู้บังคับบัญชา การปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา จากสภาพดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะศึกษาเรื่องของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความยึดมั่นผูกพันในการ ทำงานของข้าราชการครู เพื่อที่จะสามารถนำไปปัจจัยต่าง ๆ นั้นมาใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างและเพิ่มพูนรักษา ให้ครูมีความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวที่จะทำให้บุคลากร มีความรัก ความพึงพอใจ ที่ จะร่วมงานกับองค์กรต่อไป รวมถึงสมารถที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาปรับปรุง พัฒนาการบริหารบุคลากรซึ่ง จะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการลาออกของครู การย้ายสถานศึกษา และแนวทางทำให้ครูมีความยึดมั่น ผูกพันในการทำงานของข้าราชการครู การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกที่ทำการศึกษาราชการครู สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพิษณุโลก เพื่อที่จะได้นำข้อมูลเบื้องต้นมาปรับใช้ให้เข้ากับนโยบาย การบริหารงานบุคคลและองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคต และอาจจะยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่นที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการพัฒนา และ สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรในองค์กร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในงานวิจัยเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลกนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครูในจังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 5,420 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูในจังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) โดยการแบ่งจำนวน

กลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง รวม 400 คน โดยผู้วิจัยสำรวจเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีทั้งหมด 3 เขต ทำการสุ่ม 1 เขตพื้นที่ได้เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำแนกโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนในเขต 1 ออกเป็นขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก และสุ่มครูในแต่ละขนาดโรงเรียนแบบสัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งมีทั้งหมด 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ปัจจัย

ที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 ฉบับ แต่ได้รับกลับมาจำนวน 380 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมถึงการวิเคราะห์เส้นทางของปัจจัยแต่ละตัวที่ส่งผลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Path Analysis ด้วยโปรแกรม Mplus Version 7.11

สรุปผลการวิจัย

1. ความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก มีตัวแปรที่สังเกตได้ด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับมาก ด้านลักษณะของงาน ด้านการได้รับข้อมูลป้อนกลับจากการปฏิบัติงาน ในระดับมาก ด้านความเพลินในงาน ด้านการมีใจจดจ่อขณะทำงานอยู่ในระดับมาก ด้านความยึดมั่นผูกพันในงาน ด้านความยึดติดฝังใจกับงานอยู่ในระดับมาก

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่สังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

2.1 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก มีทั้งหมด 12 ตัวแปร ได้ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรจำนวน 66 คู่ มีค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร 65 คู่ แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .119-.977 แต่มีอยู่ 1 คู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในด้านลบ คือการมีอิสระในการทำงาน (X5) และการได้รับข้อมูลป้อนกลับจากการปฏิบัติงาน (X6) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.007 คู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ แรงจูงใจภายใน (X2) และความสนุกขณะทำงาน (Y2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .977

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
X1	1.00											
X2	.641 **	1.00										
X3	.701 **	.300 **	1.00									
X4	.753 **	.537 **	.595 **	1.00								
X5	.119 *	.474 **	.114 *	.548 **	1.00							
X6	.434 **	.165 **	.876 **	.334 **	-.007	1.00						
Y1	.587 **	.757 **	.458 **	.491 **	.249 **	.370 **	1.00					
Y2	.614 **	.977 **	.266 **	.527 **	.470 **	.136 **	.719 **	1.00				
Y3	.714 **	.679 **	.644 **	.457 **	.172 **	.613 **	.774 **	.641 **	1.00			
Y4	.809 **	.745 **	.689 **	.691 **	.261 **	.554 **	.893 **	.706 **	.884 **	1.00		
Y5	.736 **	.728 **	.651 **	.456 **	.170 **	.633 **	.788 **	.686 **	.959 **	.890 **	1.00	
Y6	.780 **	.631 **	.386 **	.396 **	.237 **	.301 **	.764 **	.604 **	.636 **	.712 **	.634 **	1.00
Mean	4.36	4.02	4.45	4.00	3.90	4.37	4.04	4.01	3.71	3.86	3.70	3.90
n	6	8	1	7	4	2	9	6	7	9	3	1
S.D.	0.26 5	0.25 7	0.27 8	0.22 1	0.32 5	0.28 2	0.30 4	0.26 4	0.31 8	0.27 9	0.29 7	0.29 6

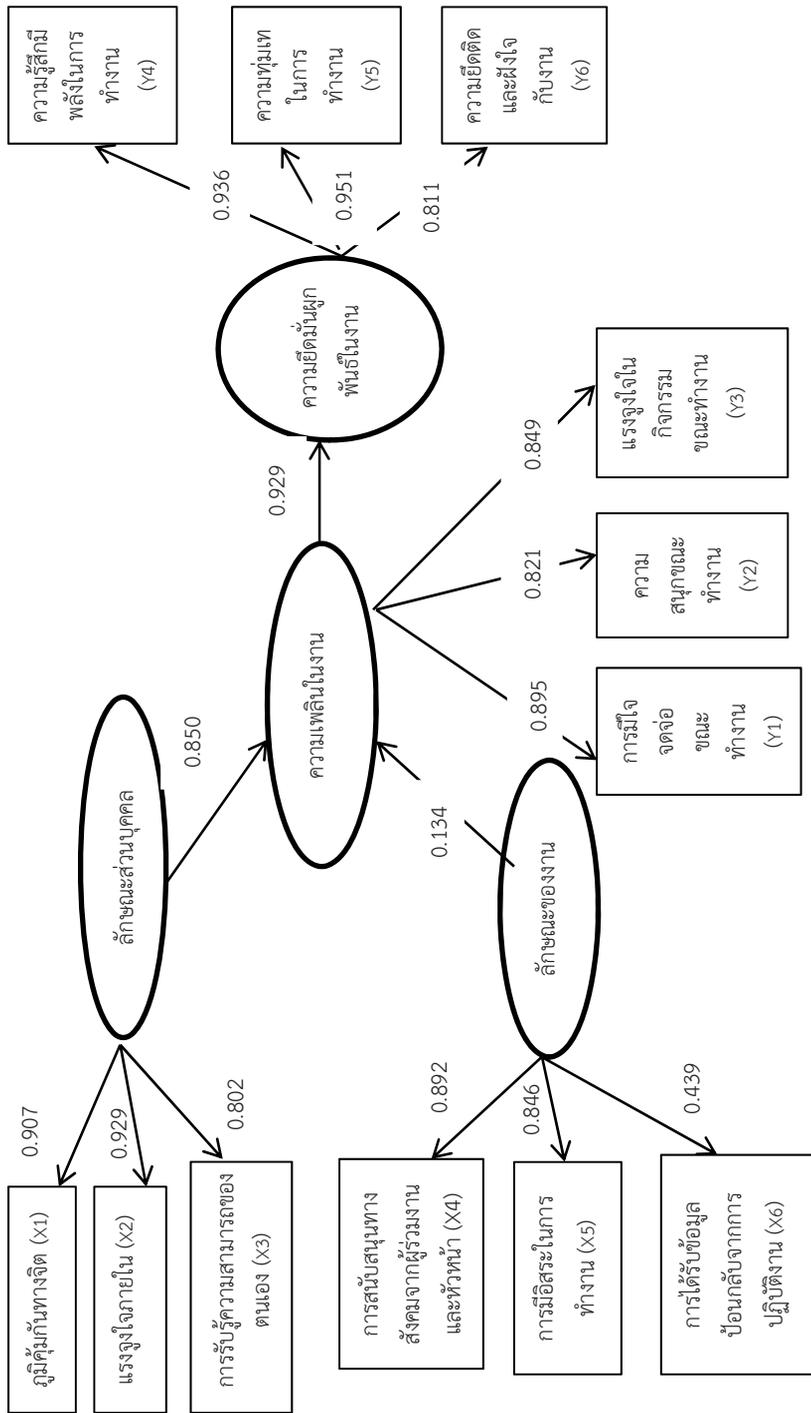
หมายเหตุ : ** p < 0.01 * p < 0.05

2.2 โมเดลความสัมพันธ์สาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่า Chi-square = 24.367, df = 14, p = 0.0414, CFI = 0.998, TLI = 0.991, SRMR = 0.077, RMSEA = 0.044 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก

ค่าสถิติ							
Chi-square = 24.367, df = 14, p = 0.0414, CFI = 0.998, TLI = 0.991, SRMR = 0.077, RMSEA = 0.044							
ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	
ความเที่ยง	0.822	0.862	0.643	0.769	0.716	0.193	
ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	
ความเที่ยง	0.800	0.674	0.722	0.875	0.904	0.658	

3. การวิเคราะห์เส้นทางของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความเพลินในงาน และส่งผลทางอ้อมผ่านความเพลินในงาน ไปยังความยึดมั่นผูกพันในงาน ตัวแปรลักษณะของงาน มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความเพลินในงาน และส่งผลทางอ้อมผ่านความเพลินในงาน ไปยังความยึดมั่นผูกพันในงาน ความเพลินในงาน มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความยึดมั่นผูกพันในงาน

ภาพที่ 2 แสดงเส้นทางการอิทธิพลทางตรงและอ้อมของตัวแปรที่ส่งผลต่อความเต็มใจในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ คือเพื่อศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก มีตัวแปรที่สังเกตได้ด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Wood & Bandura. (1989) ที่ได้ขยายความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นบทบาทหลักในกระบวนการควบคุมตนเอง ทำให้มีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ รวมถึงความพยายามที่บุคคลทุ่มเทลงไป และความยินดีที่จะกระทำต่อสิ่งนั้น สอดคล้องกับการวิจัยของ Naami. (2011) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานกับความยึดมั่นผูกพันในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลอาหวัช พบว่า ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลส่งผลต่อความยึดมั่นผูกพันในงาน ปัจจัยด้านทรัพยากรงาน ด้านการได้รับข้อมูลป้อนกลับจากการปฏิบัติงานในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rongpinit. (2012) ได้ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการคงอยู่ในงานอาชีพครูผ่านการยึดมั่นผูกพันกับงาน พบว่า ทรัพยากรในงานและทรัพยากรในตัวบุคคลมีอิทธิพลทางตรง ต่อความยึดมั่นผูกพันกับงานของครู ปัจจัยด้านความเพลินในงาน ด้านการมีใจจดจ่อขณะทำงาน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nakamura & Csikszentmihalyi. (2002) ที่พบว่าความเพลินที่จะเกิดขึ้นกับพนักงานจะมีความต่อเนื่องจนกระทั่งสามารถพัฒนากลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ซึ่งจะส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน ปัจจัยด้านความยึดมั่นผูกพันในงาน ด้านความยึดติดฝังใจกับงานอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Schaufeli, et al. (2006) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความยึดติดและฝังใจกับงานในความผูกพันมีความคงทนมากกว่าการมีใจจดจ่อขณะทำงานของความเพลินในงาน และการมีใจจดจ่อขณะทำงานเกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้นๆ ในขณะที่งานทำให้ไม่รับรู้เวลาเช่นเดียวกับการมีสมาธิจดจ่ออยู่กับงานนั้นๆ

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่สังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก อภิปรายผลได้ดังนี้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ แรงจูงใจภายใน (X2) และความสนุกขณะทำงาน (Y2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .977 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tawichatanon. (2012) ที่พบว่า แรงจูงใจภายใน พุนพลังใจทางบวกมีอิทธิพลทางบวกต่อความยึดมั่นผูกพันในงานของเจ้าหน้าที่องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ปฏิบัติงานด้านเอดส์ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจภายในนั้นเกิดมาจากความสนุกขณะทำงาน หรือความสนุกขณะทำการสอนของครูนั่นเองดังที่ Bakker. (2009) ที่ได้นำเอาแนวคิดความเพลินไปใช้ในการทำงาน และได้อธิบายถึงความเพลินในงานว่าเปรียบเสมือนกับเป็นประสบการณ์การทำงานที่ดีที่สุดที่เกิดขึ้นในระยะเวลานั้นๆ ที่เกิดขึ้นจากการมีใจจดจ่อขณะทำงาน (absorption) เข้าไปอย่างซึ้งๆ การที่รู้สึกมีความสุขในการทำงาน และมีแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นจากภายใน

3. การวิเคราะห์เส้นทางของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล (PER) มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความเพลินในงาน (FLOW) และส่งผลทางอ้อม

ผ่านความเพลินในงาน (FLOW) ไปยังความยึดมั่นผูกพันในงาน (ENGE) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนเป็นตัวแปรสำคัญ เพราะครูเป็นบุคคล ซึ่งบุคคลนั้นจะมีลักษณะภายใน คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคล ที่ประกอบด้วยความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ มีสติสัมปชัญญะ มีความหวัง มีความสามารถในการเผชิญปัญหา และมีความยืดหยุ่นในการปรับตัว เกิดแรงจูงใจความต้องการของข้าราชการครูที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากการเสาะแสวงหาความรู้ของตนเอง มีความสามารถ และทำสิ่งที่ตนเองสนใจด้วยตนเองมีความเชื่อและความคิดว่าตนเองมีความสามารถในการทำงาน มีความถนัดในการทำงานรับรู้ถึงสิ่งที่ตนเองสามารถทำออกมาได้เป็นอย่างดีและจะต้องประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้จะทำให้บุคคลเห็นคุณค่าในตนเอง และได้รับการให้ความสำคัญเป็นที่ยอมรับของสังคม สอดคล้องกับการวิจัยของ Rasorn. (2016) ที่ศึกษาพบว่าความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 มีปัจจัยจากครูเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน จึงทำให้ ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล (PER) มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความเพลินในงาน (FLOW) นอกจากนี้ส่งผลทางอ้อมผ่านความเพลินในงาน (FLOW) ไปยังความยึดมั่นผูกพันในงาน (ENGE) ตัวแปรลักษณะของงาน (JOB) มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความเพลินในงาน (FLOW) และส่งผลทางอ้อมผ่านความเพลินในงาน (FLOW) ไปยังความยึดมั่นผูกพันในงาน (ENGE) ความเพลินในงาน (FLOW) มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความยึดมั่นผูกพันในงาน (ENGE) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีความรักในงานสิ่งที่ ทำให้ครูผู้สอนได้กระทำในสิ่งที่ตนรักและชอบ จะเกิดความเพลินในงานหรือความสุขในการทำงานและส่งผลให้เกิดความยึดมั่นผูกพันอย่างแน่นเหนียว ยินดี กระตือรือร้น ภูมิใจ เพลิดเพลิน ชอบใจ เต็มใจในงานที่ตนกระทำ รับรู้ว่าตนมีพันธกิจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ สอดคล้องกับ Menapodthi. (2007) กล่าวว่าความรักในงาน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่บุคคลต้องปฏิบัติเพื่อให้ภารกิจที่ตนได้รับมอบหมายนั้นๆ บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้ โดยบุคคลที่ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ตนเองได้กระทำ สอดคล้องกับ Diener. (2003, cited in Lertwiboonmongkol, 2004, p.26) กล่าวไว้ว่าความพึงพอใจในงาน (Work Satisfaction) ส่งผลให้บุคคลได้กระทำในสิ่งที่ตนรักและพอใจจะทำให้ทำงานอย่างมีความสุขและเกิดความยึดมั่นผูกพันกับองค์กร ดังที่ Jittiang. (2010) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการทำงานกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)พบว่า ความพึงพอใจในงาน สามารถทำนายความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรได้ร้อยละ 37.2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารจัดการในการสร้างความยึดมั่นผูกพันในการทำงานให้กับครูผู้สอน ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน
2. จากการศึกษาพบว่าความเพลินในการทำงานส่งผลโดยตรงต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงาน ผู้บริหารและหน่วยงาน ควรมีการบริหารจัดการ ที่ส่งเสริมให้ครูมีความสุขในการทำงาน
3. ผู้บริหารควรสนับสนุนทรัพยากรในการทำงานให้ครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความสัมพันธ์ 1 คู่ที่เป็นความสัมพันธ์ด้านลบ จึงควรศึกษาความสัมพันธ์สาเหตุ และผลของอิทธิพลที่เกิดขึ้นว่าเกิดมาจากอะไร และมีโอกาสในการพัฒนาโมเดลต่อยอดเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือไม่

2. การวิจัยครั้งนี้ไม่มีการเปรียบเทียบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยในระดับพหุระดับ ที่ใช้ข้อมูลทั้งระดับบุคคล และระดับกลุ่ม/องค์การร่วมกันของกลุ่ม และเชื่อมโยงกับผลการปฏิบัติงานในระดับกลุ่มด้วย

References

- Bakker, A.B. (2009). Flow among music teachers and their students : The crossover of peak Experiences. *Journal of Vocational Behavior*, **66**, 26-44.
- Bakker, A.B. & Demerouti, E. (2008). Towards a model of work engagement. *Career Development International*, **13**(2). 209-223.
- Buaprom, K. (2010). *Work Motivation Among High School Teachers under The Suratthani Education Service area Office*. Master's thesis, Suratthani Rajabhat University.
- Changlek, Y. (2010). *Work Motivation of Teachers in Thungtako School Cluster under The Primary Educational Service Area Office 2 Amphoe Thungtako, Changwat Chumporn*. Master's thesis, Bansomdej Chaopraya Rajabhat University.
- Choochom, O., Thanachanun, S. & Thongpakdee, T. (2011). *Antecedents and Consequences of Youths' Psychological Immunity*. Bangkok : Srinakharinwirot University.
- Choomjit, Y. (2007). *Being a Profession Teacher*. (4 th ed.). Bangkok : Odeon Store.
- Herzberg, F. (1959). *The Motivation to Work*. New York : Wiley.
- Hrebiniak, L.G. & Alutto, J.A. (1972). Personal and role-related factor in the Development of organization commitment. *Administrative Science Quarterly*, **17**, 555-562.
- Jittieng, S. (2010). *Job satisfaction and organizational commitment Among Employees of CAT Telecom Public Company Limited (Headquarters)*. Master's thesis, Kirk University.
- Kivikangas, J.M. (2006). *Psychophysiology of flow experience : An explorative study*. Thesis, Department of Psychology, University of Helsinki.
- Lertwiboonmongkol, J. (2004). *Relationships Between Personal Factors Work empowerment Achievement Motivation and Work Happiness of Staff Nurses Governmental University Hospitals*. Master's thesis, Faculty of Nursing Chulalongkorn University.
- Menapodthi, R. (2007). *Happiness in the Workplace Indicator*. Master of Science (Human Resources Development) National Institute of Development Administration.
- Naami, Adboizhra. (2011). Relationship between Person-Environment Fit and Job Engagement in Nurses of Ahvaz Hospitals. *International Journal of Psychology*, **5**(1), 119-134.
- Nakamura, J. & Csikszentmihalyi, M. (2002). *The concept of flow*. In C.R. Snyder & S.J. Rasorn, T. (2016). *The factor of teacher's working happiness under the Secondary Educational Service Area Office 21*. Master's thesis, Udonthani Rajabhat University.
- Rongpinit, A. (2012). *Development of a causal model of teacher retention with work engagement as mediator*. Master's thesis, Chulalongkorn University.

- Schaufeli, Wilmar B., Bakker, Arnold B. & Salanova, Marisa. (2006). The Measurement of Work Engagement with a Short Questionnaire: A Cross-National Study. **Educational and Psychological Measurement**, 66(4), 701-716.
- Steers, R.M. (2007). **Organization Effectiveness**. (7 th ed.). California : Goodyear Publishers.
- Takmatcha, S. (2003). **Job motivation of teachers in primary schools under the office of Rayong provincial primary education**. Master's thesis, Burapha University.
- Tawichatanon, P. (2012). **The multilevel factors affecting work engagement of officers in HIV non profit organization**. Master's thesis, Srinakharinwirot University.
- Wiriyakitpatana, W. (2013). **Proactive Personality, Quality of Work Life and Work Engagement : A case Study of One Chemical Company in Bangkok**. Master's thesis, Thammasat University.
- Wood, R.E. & Bandura, A. (1989). Social-cognitive theory of organizational Management. **Academy of Management Reviewed**, 14.

การเปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนและรูปแบบการคิดในการเรียนการสอน
ออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

A Comparison of Human Information Processing Hierarchy and Cognitive
Styles in Online Self-Directed Learning upon Critical Thinking and Learning
Achievement of Undergraduate Students

วิจิตรา โพธิสาร*

Wijittra Potisarn

ประชิต อินทะกนก**

Prachit Intaganok

นุชจรี บุญเกต**

Nootjaree Boonget

อุดม หอมคำ**

Udom Homkum

Received : March 3, 2019

Revised : May 24, 2019

Accepted : June 6, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนกับรูปแบบการคิดในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) เปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 3) เปรียบเทียบรูปแบบการคิดที่ต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 180 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบวัดรูปแบบการคิด บทเรียนออนไลน์ แผนการเรียนรู้แบบนำตนเอง แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบสองทาง การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า 1) การทดสอบความแปรปรวนพหุคูณมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนและรูปแบบการคิดในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

*นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Students in Information and Communication Technology Education Surin Rajabhat University

**อาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Lecturer in Educational Information and Communication Technology Surin Rajabhat University

และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนและรูปแบบการคิดที่ต่างกัน มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน 2) ผลการเปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกันต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อจำแนกตามรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ พบว่ามีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามรูปแบบการคิดแบบจำแนกประเภทและแบบโยงสัมพันธ์มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการคิดที่ต่างกันต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อจำแนกตามลำดับการประมวลผลของคนแบบบนลงล่างและแบบจากตรงกลางออกไป มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามลำดับการประมวลผลของคนแบบจากล่างขึ้นบน มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ลำดับการประมวลผลข้อมูลของคน / รูปแบบการคิด / การเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง / การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ABSTRACT

This research aimed to study the interactive between the human information processing hierarchy and cognitive styles upon critical thinking and learning achievement of undergraduate students, to compare the human information processing hierarchy upon critical thinking and learning achievement of undergraduate students, and to compare the cognitive styles upon critical thinking and learning achievement of undergraduate students. The sample group was the first-year undergraduate students at Surindra Rajabhat University in the second semester of 2018. There were 180 students which were collected by cluster random sampling. The instruments used in this research were a cognitive styles test, online learning, self-directed learning plan, a critical thinking ability test, and an achievement test. The data were analyzed by descriptive statistics and inferential statistics which included Two-way MANOVA, and One-way ANOVA. The results found that: the first, the interaction testing of Two-way MANOVA showed the human information processing hierarchy had a significant interacted with cognitive styles upon critical thinking and learning achievement of the students at the .05. Furthermore, the students who studied in different the hierarchies and cognitive styles found the critical thinking score had a different significant at the .05 while the learning achievement score had not different. The second, the result of comparing the human information processing hierarchy upon critical thinking of students who had analytical style had a different significant with the critical thinking score at the .05. Moreover, the students who had categorical style and relational style had not a different with the critical thinking score. The third, the result of comparing the cognitive styles upon critical thinking of the students who studied in top-down approach and middle-out approach had a different significant with the critical thinking score at the .05. Furthermore, the result of comparing the cognitive styles upon critical thinking of the students who studied in bottom-up approach had not a different with the critical thinking score.

Keywords : Human Information Processing Hierarchy / Cognitive Styles /
Online Self-Directed Learning / Critical Thinking

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันที่การแข่งขันและความร่วมมือกันในระดับโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาคเศรษฐกิจบริการที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้ และนวัตกรรมได้เข้ามาแทนที่ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงวงการธุรกิจและการทำงานที่เมื่อก่อนใช้แรงงานแบบซ้ำซากได้ถูกเปิดทางให้กับงานที่ต้องใช้สมองและอาศัยปฏิสัมพันธ์ แม้แต่ในกลุ่มแรงงานมีฝีมือก็ตามเทคโนโลยีได้เข้ามาแทนที่การทำงาน ขณะเดียวกันก็ได้ถูกใช้เพื่อช่วยพนักงานที่มีทักษะในขั้นสูงให้เพิ่มผลผลิตได้มากและสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น ผู้ที่สามารถปรับตัวและสร้างประโยชน์ให้องค์กร ผลผลิตภัณฑ์ และกระบวนการทำงานด้วยการใช้ทักษะด้วยการใช้ทักษะด้านการสื่อสาร การแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อปรับเปลี่ยนการทำงาน และมีผลงานตามการคาดหวังขององค์กรก็จะได้รับผลตอบแทนและตำแหน่งงานที่เติบโตอย่างรวดเร็ว (Bellanca. & Brandt, 2011; Supising, et al., 2018) ดังนั้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีภารกิจที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการสื่อสาร การแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยในปัจจุบันเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอนออนไลน์ถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับสูง ซึ่งจำเป็นต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น จัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุด คือ การสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ให้มีสภาพเรียนรู้เหมือนห้องเรียนปกติ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ (Burgess, 2015) ซึ่งวิธีการสื่อสารที่ใช้ในห้องเรียนปกติควรจะใช้ในห้องเรียนออนไลน์ด้วย (Thompson, et al., 2013; Tsai, et al., 2015; Chew. & NG, L.L., 2015; Mativo, et al., 2013) อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้เรียนจะต้องสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Knowles, 1975) เรียกว่าวิธีการสอนแบบนี้ว่าวิธีการสอนแบบนำตนเอง (Self-directed learning) นอกจากนี้ในความคาดหวังของการจัดการศึกษาระดับสูงจะต้องให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการคิดพิจารณา แยกแยะ ไตร่ตรองเกี่ยวกับสถานการณ์หรือข้อมูลต่างๆ อย่างครบถ้วนรอบด้าน และมีเหตุผล จนสามารถตัดสินใจประเมินหาข้อสรุปและนำไปใช้ได้ หรือแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้อย่างมีหลักพอ การเรียนการสอนให้มีการคิดวิจาร์ณญาณผู้เรียนจะต้องสามารถแยกแยะ สิ่งที่ได้ฟัง ได้เห็น ได้อ่านแล้ววิเคราะห์วิจาร์ณพิจารณาว่าเหมาะสม มีเหตุผลถูกต้องเพียงใด สิ่งที่น่าเหมาะสมกว่าคืออะไรบ้าง เพื่อสามารถนำไปใช้ได้แค่ไหนเพียงใด เพื่อผู้เรียนจะได้ปรับตัวเผชิญปัญหาและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม (Sinlarat, 2014) นอกจากนี้ได้มีงานวิจัยที่พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านการเรียนออนไลน์ (Sroisri, 2010) ซึ่งพบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อศึกษาตามสภาพจริงแล้วพบว่าอยู่ในระดับสูง โดยจะเห็นว่าเมื่อมีการพัฒนาผู้เรียนผ่านการเรียนออนไลน์แล้วผลที่ได้จากงานวิจัยเกิดทั้งการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งอาจมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกัน การเรียนรู้โดยกระบวนการคิดของมนุษย์นั้น นักจิตวิทยาด้านความคิดและนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์มีกระบวนการคิดที่ขาดไม่ได้ของมนุษย์หรือเครื่องจักรนั้น คือ แนวความคิดที่เกิดจากบนลงล่าง (top-down) และแนวความคิดที่เกิดจากล่างขึ้นบน (bottom-up) โดยแนวความคิดที่เกิดจากล่างขึ้นบนจะเกิดขึ้นเมื่อมีการตั้งสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็น ตัวอย่าง กรณีศึกษา หรือเหตุการณ์ เชื่อมโยงไปยังอีกสิ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า แนวความคิดจากบนลงล่างมีการกล่าวถึงเกิดขึ้นเมื่อสิ่งหนึ่งเกิดจากเรื่องทั่วไป ระเบียบ กฎที่จะสรุปสิ่งที่เป็นตัวอย่าง กรณีศึกษา หรือเหตุการณ์ต่างๆ ได้การ

จัดการเรียนรู้แบบอุปนัยเป็นตัวอย่างหนึ่งของแนวความคิดแบบล่างขึ้นบน นอกจากนี้ยังพบแนวความคิดที่อยู่ตรงกลางระหว่างลำดับการประมวลผลข้อมูลแบบบนลงล่าง และล่างขึ้นบน คือ ลำดับการประมวลผลข้อมูลจากตรงกลางออกไป (middle-out) ซึ่งจะออกไปทางบนหรือทางล่างก็ได้ (Shiu. & Sin, 2006) ได้มีงานวิจัยพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธี Top-down ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน ร้อยละ 59.17 โดยสามารถพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียนได้อย่างน่าพอใจ นักเรียนเกิดความสนุกสนานและมีความกระตือรือร้นในการเรียน (Paksungkane, 2010) อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรคำนึงถึงความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคล และรูปแบบของการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย (Watanawong, 2012) ผู้เรียนมีลักษณะและความสามารถของแต่ละบุคคลที่ใช้ในการคิดแตกต่างกัน (Oludipe, 2014) ประกอบด้วย การคิดแบบวิเคราะห์ (analytical style) การคิดแบบจำแนกประเภท (categorical style) และการคิดแบบโยงสัมพันธ์ (relational style) ซึ่งเป็นรูปแบบการคิดที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดย ได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการคิดกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Pongdecha, 1999) นอกจากนี้ได้ศึกษาปัจจัยด้านแบบการคิดและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแบบวิเคราะห์สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางภาษาอังกฤษได้ (Khumsawat, 2006) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงรูปแบบการคิดของผู้เรียน ศึกษาความเหมาะสมของวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาให้สูงสุดตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ จากที่กล่าวมาทั้งหมด งานวิจัยนี้จึงได้เปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนและรูปแบบการคิดในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นของการทำงานในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนกับรูปแบบการคิดในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
3. เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการคิดที่ต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างลำดับการประมวลผลข้อมูลกับรูปแบบการคิด ในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนด้วยลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน

3. นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการคิดที่ต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน รหัสวิชา 1501101 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 180 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) จากนั้นให้ผู้เรียนทดสอบวัดรูปแบบการคิดของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ รูปแบบละ 60 คน ตามลำดับของกระบวนการคิดในการประมวลผลข้อมูลของสมองของคน ได้แก่ ลำดับของกระบวนการคิดแบบบนลงล่าง (Top-down) ลำดับของกระบวนการคิดแบบจากตรงกลางออกไป (Middle-Out) และลำดับของกระบวนการคิดแบบล่างขึ้นบน (Bottom-Up) จากนั้นดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยสุ่มผู้เรียนในแต่ละรูปแบบเข้ากลุ่มที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูล ของคน 3 รูปแบบ รูปแบบละ 20 คน ตามรูปแบบการคิดออกเป็น ได้แก่ การคิดแบบวิเคราะห์ การคิดแบบจำแนกประเภท การคิดแบบโยงสัมพันธ์

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่

1) ลำดับของกระบวนการคิดในการประมวลผลข้อมูลของสมองของคน 3 รูปแบบ ได้แก่ ลำดับของกระบวนการคิดแบบบนลงล่าง (top-down) ลำดับของกระบวนการคิดแบบจากตรงกลางออกไป (middle-out) และลำดับของกระบวนการคิดแบบล่างขึ้นบน (bottom-up)

2) รูปแบบการคิดออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การคิดแบบวิเคราะห์ การคิดแบบจำแนกประเภท การคิดแบบโยงสัมพันธ์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดรูปแบบการคิด เพื่อวัดรูปแบบความคิดสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบบทดสอบนี้ได้ออกแบบตามแนวความคิดของ Lee, et al. (1963) โดยแบ่งรูปแบบการคิดออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การคิดแบบวิเคราะห์ การคิดแบบจำแนกประเภท การคิดแบบโยงสัมพันธ์ ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ค่าความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คะแนนเฉลี่ย 0.50-1.00 ค่าความแปรปรวน เลือกข้อที่มีความแปรปรวนสูงสุด และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ 0.709 จำนวนข้อคำถาม 40 ข้อ

2. บทเรียนออนไลน์ เพื่อจัดการเรียนรู้ตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนและรูปแบบการคิดในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามแผนการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ได้สร้างไว้ โดยผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ค่าความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คะแนนเฉลี่ย 4.48, S.D. = 0.60 และค่าประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ (E1/E2) คือ 75.44/75.71

3. แผนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อจัดการเรียนรู้ตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนและรูปแบบการคิดในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยแผนการเรียนรู้แบบนำตนเองนี้มีรูปแบบการเรียนรู้ 3 รูปแบบที่แตกต่างกันตามลำดับของกระบวนการคิดในการประมวลผลข้อมูลของสมองของคน ได้แก่ รูปแบบการ

เรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดแบบบนลงล่าง แบบจากตรงกลางออกไป และแบบล่างขึ้นบน ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้นี้จะกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง (self-directed learning) ตามแนวความคิดของ Knowles. (1975), cited in Mingsiritham. (2009) ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ค่าความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คะแนนเฉลี่ย 4.54, S.D. = 0.71

4. แบบทดสอบความคิดอย่างวิจารณ์ญาณ เพื่อวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบบทดสอบนี้ได้ออกแบบตามแนวความคิดของ Watson. & Edward. (1964), cited in Prasititanyakit. (2005); Pattiyathani., et al. (2005) โดยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การอนุมาน (inference) การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (recognition of assumption) การนิรนัย (deduction) การตีความ (interpretation) และการประเมินข้อโต้แย้ง (evaluation of argument) ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ค่าความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คะแนนเฉลี่ย 0.50-1.00 ค่าความยาก ระหว่าง 0.250-0.750 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.229-0.629 และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรวิธีของโลเวท (Lovett) ที่จุดตัด 80% ได้ 0.910 จำนวนข้อคำถาม 30 ข้อ

5. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบบทดสอบนี้จะนำไปใช้สำหรับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ค่าความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คะแนนเฉลี่ย 0.50-1.00 ค่าความยาก ระหว่าง 0.250-0.750 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.219-0.594 และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรวิธีของโลเวท (Lovett) ที่จุดตัด 80% ได้ 0.988 จำนวนข้อคำถาม 30 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยสถิติอ้างอิง ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบสองทาง (Two-way MANOVA) และ 2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยการวิเคราะห์ Simple Main Effect

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้เรียนที่เรียนด้วยลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากบนลงล่าง จำแนกตามรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ ($\bar{X} = 25.05$, S.D. = 2.76) แบบจำแนกประเภท ($\bar{X} = 23.65$, S.D. = 3.10) และแบบโยงสัมพันธ์ ($\bar{X} = 21.65$, S.D. = 3.60) ค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้เรียนที่เรียนด้วยลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากตรงกลางออกไป จำแนกตามรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ ($\bar{X} = 22.50$, S.D. = 3.24) แบบจำแนกประเภท ($\bar{X} = 25.00$, S.D. = 2.71) และแบบโยงสัมพันธ์ ($\bar{X} = 21.15$, S.D. = 2.56) ค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้เรียนที่เรียนด้วยลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากล่างขึ้นบน จำแนกตามรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ ($\bar{X} = 22.45$, S.D. = 2.93) แบบจำแนกประเภท ($\bar{X} = 24.00$, S.D. = 2.55) และแบบโยงสัมพันธ์ ($\bar{X} = 22.80$, S.D. = 3.62)

1.2 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากบนลงล่าง จำแนกตามรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ ($\bar{X} = 23.05$, S.D. = 3.75) แบบจำแนกประเภท ($\bar{X} = 21.65$, S.D. = 2.89) และแบบโยงสัมพันธ์ ($\bar{X} = 22.80$, S.D. = 3.19) ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของผู้เรียนที่เรียนด้วยลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากตรงกลางออกไป จำแนกตามรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ ($\bar{X} = 22.70$, S.D. = 3.25) แบบจำแนกประเภท ($\bar{X} = 23.20$, S.D. = 3.38) และแบบโยงสัมพันธ์ ($\bar{X} = 21.80$, S.D. = 3.12) ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากล่างขึ้นบน จำแนกตามรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ ($\bar{X} = 21.40$, S.D. = 3.39) แบบจำแนกประเภท ($\bar{X} = 21.60$, S.D. = 3.20) และแบบโยงสัมพันธ์ ($\bar{X} = 22.40$, S.D. = 3.83)

2. ผลการหาปฏิสัมพันธ์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (Two-way MANOVA) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ

แหล่งความแปรปรวน	Wilk's lambda	F	hypothesis df	error df	p-value
ลำดับการประมวลผลของคน (A)	.982	.765	4.000	340.000	.549
รูปแบบการคิด (B)	.896	4.774*	4.000	340.000	.001
ผลของปฏิสัมพันธ์ (A * B)	.911	2.022*	8	340	.043

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการทดสอบความแปรปรวนพหุคูณด้วย Wilk's lambda พบว่า $p < .05$ นั่นคือ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนตามลำดับการประมวลผลของคนและรูปแบบการคิดที่ส่งผลต่อตัวแปรตามทั้งสองตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรตามแต่ละตัว พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่ต่างกันและรูปแบบการคิดที่ต่างกัน มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่ต่างกันและรูปแบบการคิดที่ต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรตามแต่ละตัว พบว่า ตัวแปรตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์เปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างไรก็ตามในการหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนและรูปแบบการคิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์เปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำแนกตามรูปแบบการคิด (ในข้อที่ 3) และวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการคิดที่ต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำแนกตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคน (ในข้อ 4)

3. ผลการเปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยวิธี Simple main effect ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกัน (A) โดยพิจารณาเฉพาะรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ B1 พบว่า ผู้เรียนที่เรียน

ตามลำดับการประมวลผลของคนที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ และมีรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ มีการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่
 พบว่าผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ เมื่อเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบบนลงล่างจะ
 มีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณสูงกว่าผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคน
 แบบจากตรงกลางออกไปและจากล่างขึ้นบน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว A ที่ B1

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	88.433	2	44.217	4.972*	.010
ภายในกลุ่ม	506.900	57	8.893		
รวม	595.333	59			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการ
 ประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกัน (A) โดยพิจารณาเฉพาะรูปแบบการคิดแบบจำแนก B2 พบว่า ผู้เรียนที่มี
 รูปแบบการคิดแบบจำแนกเมื่อเรียนโดยรูปแบบการเรียนตามลำดับการประมวลผลของคนที่แตกต่างกัน 3
 รูปแบบ มีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณไม่แตกต่างกัน

3.3 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการ
 ประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกัน (A) โดยพิจารณาเฉพาะรูปแบบการคิดแบบโยงสัมพันธ์ B3 พบว่า ผู้เรียนที่มี
 รูปแบบการคิดแบบโยงสัมพันธ์เมื่อเรียนโดยรูปแบบการเรียนตามลำดับการประมวลผลของคนที่แตกต่างกัน 3
 รูปแบบ มีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการคิดที่ต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง
 ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏสุรินทร์

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA โดยวิธี Simple main effect
 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิด
 ต่างกัน (B) โดยพิจารณาเฉพาะรูปแบบการเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากบนลงล่างที่ A1
 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบบนลงล่างและมีรูปแบบการคิดแบบที่แตกต่าง
 กัน 3 รูปแบบ มีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3 เมื่อ
 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบบนลงล่างและมี
 รูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์จะมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณสูงกว่าผู้เรียนที่เรียน
 ตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบบนลงล่างและมีรูปแบบการคิดแบบโยงสัมพันธ์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว B ที่ A1

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	116.800	2	58.400	5.799*	.005
ภายในกลุ่ม	574.050	57	10.071		
รวม	690.850	59			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน (B) โดยพิจารณาเฉพาะรูปแบบการเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากตรงกลางออกไปที่ A2 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากตรงกลางออกไปและมีรูปแบบการคิดแบบที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากตรงกลางออกไปและมีรูปแบบการคิดแบบจำแนกประเภทจะมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากตรงกลางออกไปและมีรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์และแบบโยงสัมพันธ์

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว B ที่ A2

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	152.633	2	76.317	9.384*	.000
ภายในกลุ่ม	463.550	57	8.132		
รวม	616.183	59			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน (B) โดยพิจารณาเฉพาะรูปแบบการเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากล่างขึ้นบนที่ A3 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากล่างขึ้นบนและมีรูปแบบการคิดแบบที่แตกต่างกัน มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนกับรูปแบบการคิดในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จากผลการวิจัยในการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านการเรียนออนไลน์ พบในงานวิจัยของ Sroisri, N. (2010) พบว่า คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามสภาพจริงซึ่งใช้การประเมินแบบ Analytical Rubrics มีเกณฑ์ผู้ผ่านคะแนน 1-3 พบว่า อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 จะเห็นว่าผลที่ได้จากงานวิจัยสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนได้ อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้พบความแตกต่างของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่กับรูปแบบการคิดที่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดที่แตกต่างกันเมื่อเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่ต่างกันย่อมส่งผลต่อการรับรู้ตามลำดับการประมวลผลนั้น และจะนำไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณที่แตกต่างกันซึ่งจะเห็นว่ามีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องของงานวิจัยของ Potisarn, et al. (2019) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคะแนนรูปแบบการคิด ทั้ง 3 รูปแบบ กับคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรูปแบบการคิดแบบทั้ง 3 รูปแบบ สามารถพยากรณ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ 40.59% นอกจากนี้ยังสอดคล้องของงานวิจัยของ Pongdech. (1999) พบว่า คะแนนแบบการคิดทั้ง 3 แบบ มีความสัมพันธ์กับคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการคิดทั้ง 3 รูปแบบ จะแสดงออกถึงพฤติกรรมการจำแนกแยกแยะ การตีความการวิเคราะห์ ประเมินค่า การหาข้อสรุปอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นความสามารถของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thanakanya. (2003) พบว่า ความสามารถทางการคิดด้านการเปรียบเทียบปริมาณ การคิดไกล การค้นหาตัวอักษรแบบซับซ้อน การคิดลึกซึ้ง ด้านภาษา การคิดคล่อง ด้านการลงสรุป การคิดถูกทาง และการจับคู่ สามารถทำนายความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งความสามารถดังกล่าวข้างต้นจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปภาพจับคู่และให้เหตุผลตามรูปแบบการคิดของตนเองได้ และนำไปสู่การมีวิธีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในขณะที่ไม่พบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Konlum. (2002) พบว่า ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน เมื่อเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกปฏิบัติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน Phanlong, et al. (2009) กล่าวว่า กลวิธีการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบตัวหนึ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน ซึ่งการใช้กลวิธีการเรียนรู้ทางภาษาที่เหมาะสมในการสอนอ่านภาษาอังกฤษ จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง เช่นเดียวกับ Wilson. (2003) กล่าวว่า การฟังภาษาอังกฤษเป็นการใช้วิธีการเรียนแบบบนลงล่าง โดยจะไม่ใช้วิธีการเรียนแบบล่างขึ้นบน ซึ่งทำให้หลีกเลี่ยงไม่ได้ว่ารูปแบบการเรียนแบบบนลงล่างในการพัฒนาทักษะการฟังจะเป็นวิธีการที่เหนือกว่า อย่างไรก็ตามในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวทางปรับปรุงการประมวลผลการเรียนรู้ของทักษะการฟัง พบว่า รูปแบบการเรียนแบบล่างขึ้นลงสามารถเข้ากันได้กับรูปแบบการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นภาระงาน เป็นต้น สังเกตเห็นว่า เป็นวิธีการหนึ่งในการปรับปรุงความสามารถในการฟังโดยให้ผู้เรียนค้นพบจากการสร้างข้อความใหม่ด้วยตนเอง นอกจากนี้การเรียนภาษาอังกฤษเป็นทักษะทางภาษาที่ผู้เรียนจะต้องหมั่นฝึกฝน สร้างประสบการณ์ในการใช้ภาษาให้มาก ซึ่งการเรียนผ่านระบบการเรียนออนไลน์แบบนำตนเอง เป็นเครื่องมือที่ดีในการพัฒนาตนเอง อย่างไรก็ตามในระยะในการวิจัยมีจำกัด ดังนั้นผู้เรียนจึงจำเป็นต้องฝึกฝนเพิ่มเติมและเรียนรู้ตลอดชีวิต จากผลงานวิจัยข้างต้นจะเห็นว่าเมื่อเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่กับรูปแบบการคิดในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น แต่ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้การสอนลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่ ประกอบด้วย การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า (predicting) การจับใจความสำคัญ (looking for the main idea) และการสรุปย่อ (summarizing) ด้วยคำถาม 5W1H (Paksungkane, 2010) ซึ่งกระบวนการในการจับใจความสำคัญ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อคำถามในการพัฒนาความอย่างมีวิจารณญาณ มีช่วยในการจับใจความสำคัญให้กับ

นักศึกษา อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในข้อคำถามจะถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้นผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปพร้อมๆ กัน

2. ผลการเปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่แตกต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จากผลการวิจัยเนื่องจาก การเรียนแบบบนลงล่างเป็นการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ผู้เรียนจะต้องมองเห็นภาพรวมของเนื้อหา ก่อน แล้วจึงมาจับใจความสำคัญ และนำไปสู่การสรุปย่อเพื่อแบ่งเนื้อหาออกเป็น ส่วนย่อย (Paksungkane, 2010) ผู้ที่เริ่มเรียนแบบบนลงล่างจะสามารถมองเห็นภาพรวมของเนื้อหาก่อนทั้งเป็นคนที่มีรูปแบบการคิดวิเคราะห์ที่สามารถจำแนกสิ่งของตามลักษณะทางกายภาพได้จะนำไปสู่การคิดอย่างรอบคอบ มีเหตุผล มีหลักการในการคิดและตัดสินใจ สามารถประเมินและสรุปสถานการณ์ปัญหาได้ (Pongdech, 1999; Khumsawat, 2006) ในทางตรงกันข้ามผู้ที่เริ่มเรียนจากตรงกลางออกไปจะเป็นการจับใจความสำคัญของเนื้อหา แล้วจึงสรุปย่อ จากนั้นนำไปสู่การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า (Paksungkane, 2010) และจากล่างขึ้นบนที่เริ่มศึกษาจากการสรุปย่อ จากนั้นจับใจความสำคัญของเนื้อหา และนำไปสู่การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ซึ่งทั้งจากตรงกลางออกไปและจากล่างขึ้นบนจะเป็นศึกษาการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าที่สุด (Paksungkane, 2010) ทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมได้ช้า เพราะมุ่งเน้นแต่การเรียนรู้จากส่วนย่อย อีกทั้งผู้เรียนยังมีรูปแบบการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงน้อยกว่าผู้เรียนที่เรียนตามรูปแบบการประมวลผลจากบนลงล่าง จากการวิเคราะห์ผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลของคนที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบจำแนกประเภท มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้เรียนเป็นคนที่มีความสามารถในการคิดแบบจำแนกประเภทที่สามารถจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน มีความสามารถในการอนุมานได้ มีความคิดเป็นแนวโน้มที่เป็นจินตนาการหรือความสามารถในการคิดเป็นนามธรรม (Pongdech, 1999; Khumsawat, 2006) ดังนั้นผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบจำแนกประเภทจึงมีลักษณะการเรียนรู้ที่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ดังนั้นเมื่อเรียนตามตามลำดับการประมวลผลของคนที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ จึงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ผู้เรียนที่เรียนตามลำดับการประมวลผลของคนที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ โยงสัมพันธ์ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้เรียนการเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบล่างขึ้นบนที่เริ่มศึกษาจากการสรุปย่อ จากนั้นจับใจความสำคัญของเนื้อหา และนำไปสู่การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า แม้ผู้ที่เริ่มเรียนจากล่างขึ้นบนจะเป็นการเรียนแบบสรุปย่อ จากนั้นเป็นการจับใจความสำคัญของเนื้อหา แล้วจึงนำไปสู่การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า (Paksungkane, 2010) อย่างไรก็ตามผู้เรียนเป็นคนที่มีความสามารถในการคิดแบบโยงสัมพันธ์ เป็นคนที่สามารถรวมกลุ่มที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน หรือรวมกลุ่มสิ่งที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานตามลักษณะการสร้างการเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างกัน (Pongdech, 1999; Khumsawat, 2006) โดยในการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้ามีความจำเป็นจะต้องคาดเดาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้เดิมของผู้เรียนและคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นคนที่มีความสามารถในการคิดแบบโยงสัมพันธ์เมื่อเรียนตามตามลำดับการประมวลผลของคนที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ จึงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการคิดที่ต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จากผลการวิจัยหากพิจารณาตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากตรงกลางออกไป จะเป็นขั้นตอนที่เริ่มเรียนจากการจับใจความสำคัญของเนื้อหา แล้วจึงสรุปย่อ (Paksungkane, 2010) จากนั้นนำไปสู่การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ผู้เรียนที่มีความคิดแบบจำแนกประเภทจะสามารถจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน

มีความสามารถในการอนุมานได้ มีความคิดเป็นแนวโน้มที่เป็นจินตนาการหรือความสามารถในการคิดเป็นนามธรรม (Pongdech, 1999; Khumsawat, 2006) ดังนั้นจึงสามารถเริ่มต้นเรียนด้วยจากการจับใจความสำคัญของเนื้อหาได้ อย่างไรก็ตามผู้เรียนที่มีความคิดแบบจำแนกประเภท จะมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และคิดโยงสัมพันธ์ได้ การที่ได้เรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากตรงกลางออกไปจึงสามารถรับรู้การนำเสนอเนื้อหาได้หลายรูปแบบ จากการวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ และเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากล่างขึ้นบน มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนแบบจากล่างขึ้นบนเป็นการเริ่มเรียนจากการสรุปย่อ จากนั้นจะเป็นการจับใจความสำคัญของเนื้อหา แล้วจึงนำไปสู่การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า (Paksungkane, 2010) ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์จะสามารถเรียนรู้การสรุปย่อได้ดี แต่การจับใจความสำคัญของเนื้อหาแล้วนำไปสู่การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้านั้นอาจรับรู้การนำเสนอเนื้อหาได้ยาก แต่ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดจำแนกประเภทแม้จะมีความสามารถในการเรียนจากการจับใจความสำคัญของเนื้อหา แต่เมื่อได้รับการเรียนรู้ด้วยการสรุปย่ออันเป็นการยกเนื้อหาออกเป็นส่วนใหญ่ด้วยคำถาม 5W1H ได้แก่ What When Where Why Who How จึงทำให้อาจเกิดความสับสนจากการนำเสนอเนื้อหาเช่นเดียวกับผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดโยงสัมพันธ์ที่สามารถรวมกลุ่มที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน หรือรวมกลุ่มสิ่งที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานตามลักษณะการสร้างการเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างกัน (Pongdech, 1999; Khumsawat, 2006)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัย โรงเรียน ที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสามารถนำบทเรียนออนไลน์แบบนำตนเองไปประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทั้งการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน อย่างไรก็ตามควรมีการเตรียมความพร้อมของการใช้งานบทเรียนออนไลน์แบบนำตนเอง เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หูฟัง เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมทรัพยากรให้พร้อมต่อการเรียนรู้ของเรียนรู้

2. นำองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์ควรเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนจากบนลงล่าง ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า การจับใจความสำคัญ และการสรุปย่อ ตามลำดับ

2.2 ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบจำแนกประเภทควรเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนจากตรงกลางออกไป ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การจับใจความสำคัญ การสรุปย่อ และการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ตามลำดับ หรือเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนจากล่างขึ้นบน ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การสรุปย่อ การจับใจความสำคัญ และการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ตามลำดับ

2.3 ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบโยงสัมพันธ์ควรเรียนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนจากล่างขึ้นบน ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การสรุปย่อ การจับใจความสำคัญ และการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จะเห็นว่า มีปฏิสัมพันธ์ลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนกับรูปแบบการคิดที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการพัฒนาแบบ

การเรียนการสอนออนไลน์แบบนำตนเองด้วยวิธีสอนตามลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยจะตั้งวิเคราะห์วิธีการสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบการคิดของผู้เรียน นอกจากนี้ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอื่นๆ อีกด้วย

References

- Bellanca, J. & Brandt, R. (2011). **21st Century Skills : Rethinking How Students Learn** (Wongkitrungruang, W. and Jittarerk, A., Tran.). Bangkok : SE-EDUCATION Public Company Limited.
- Burgess, O. Cyborg. (2015). Teaching: The Transferable Benefits of Teaching Online for the Face-to-Face Classroom. **MERLOT Journal of Online Learning and Teaching**, 11 (1), 112-120.
- Chew, S.Y. & NG, L.L. (2015). Participle Style of ELT Learner in Face-to-Face and Online Discussion. **Malaysian Journal of ELT Research**, 11(2), 68-81.
- Khumsawat, D. (2006). **Factors of cognitive styles and critical thinking ability affecting learning achievement of Prathoom Suksa 6 Students**. Master's Thesis, Department of Research and Statistics in Education, Chiang Mai University.
- Knowles, M.S. (1975). **Self-directed learning : A guide for learners and teacher**. New York : Association Press.
- Konlum, S. (2002). **Effects of Cognitive Styles and Feedback Control in Drill and Practice in a Computer-Assisted Instruction Lesson on Mathematics Learning Achievement of Prathom Suksa Six Students**. Master's Thesis, Department of Audio - Visual Communication, Chulalongkorn University.
- Lee, L. C., Kagan, J. & Rabson, A. (1963). Influence of a preference for analytic categorization upon concept acquisition. **Child Development**, 34, 433-442.
- Mativo, J.M., Hill, R.B. & Godfrey, P.W. (2013). Effects of Human Factors in Engineering and Design for Teaching Mathematics : A Comparison Study of Online and Face-to-Face at a Technical College. **Journal of STEM Education**, 14(4), 36-44.
- Mingsiritham, K. (2009). **Development of a Web-Based Learning Model Integrating Cooperative Learning and Collaborative Learning to Enhance Self-Directed Learning of Pre-Service Teachers**. Doctoral dissertation, Department of Curriculum, Instruction and Education Technology, Chulalongkorn University.
- Oludipe, Dupe, B. (2014). Cognitive Style Profiles and Physics Achievement of senior secondary school students in Ogun State, Nigeria. **Journal of Education and Practice**, 5(8), 69-75.
- Paksungkane, S. (2010). **The Development of English Listening Skills using Top-downs Strategy for Prathomsuksa 5 Students**. Master's Thesis, Department of Curriculum and Instruction, Mahasarakham University.

- Pattiyathani, S., Chatsuwan, J. & Kumdee, W. (2005). Critical Thinking Test. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 13, 1-15.
- Phanlong, S., Jantarabang, N. & Sonthirak, A. (2009). **A Survey of the Teaching of Top-Down and Bottom-Up Reading Strategies of Secondary English Teachers in Nakhon Sawan Education Service Area 1, Nakhon Sawan Province.** Master's Independent Study, Department of English, Naresuan University.
- Pongdecha, D. (1999). **The Relationship Between Cognitive Styles and Critical Thinking Ability of Prathomsuksa VI Students.** Master's Thesis, Department of Educational Measurement. Thaksin University.
- Potisarn, W., et al. (2019). The Relationship Between Cognitive Styles and Critical Thinking of Undergraduate Students at Surindra Rajabhat University. *Journal of Graduate School, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 14(2), 197-206.
- Prasititanyakit, S. (2005). A Study of Critical Thinking of the Upper Secondary School Students at the Demonstratin School of Ramkhamhaeng University. *Ramkhamhaeng Research Journal*, 8(1), 102-117.
- Shiu, L. & Sin, C. (2006). Top-down, Middle-out, and Bottom-up Processes: A Cognitive Perspective of Teaching and Learning Economics. *International Review of Economics Education*, 5(1), 60-72.
- Sinlarat, P. (2014). **Teaching Principles and Techniques in Higher Educational Level.** Bangkok : Chulalongkorn University.
- Sroisri, N. (2010). **Development of a Learning Model using Competency – based Webquest to Enhance Learner Critical Thinking at Rajamangala University of Technology Krungthep.** Doctoral dissertation, Department of Technical Educational Technology, King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Supising, J., et al. (2018). Project Evaluation for Developing English Teachers as Instructional Leaders (Boot Camp) of Regional English Training Centre (Northern). *The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 24(3), 1-15.
- Thanakanya, Y. (2003). **The Relationship among Thinking Abilities, Automatized Information Processing Ability, and Critical Thinking Ability of the Undergraduate Students in Education.** Doctoral dissertation, Department of Education Research, Chulalongkorn University.
- Thompson, N.L., Miller, N.C. & Franz, D.P. (2013). Comparing Online and Face-to-Face Learning Experiences for Nontraditional Students A Case Study of Three Online Teacher Education Candidates. *The Quarterly Review of Distance Education*, 14(4), 233-251.
- Tsai, M.J., et al. (2015). Males are not as active as females in online discussion : Gender differences in face-to-face and online discussion strategies. *Australasian Journal of Educational Technology*, 31(3), 263-277.

- Watanawong, S. (2012). **Psychology for Training Adult**. (3 nd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University.
- Watson, G. & Edward, M.G. (1964). **Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal Manual for Ym and Zm**. New York : Harcourt Brace and World.
- Wilson, M. (2003). Discovery listening-improving perceptual processing. **ELT Journal**, 57(4), 335-343.

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วารสารสังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรมเผยแพร่แก่นักวิชาการ และ บุคคลทั่วไป ปีละ 4 ฉบับ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจะต้องผ่านการตรวจพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน/บทความ โดยใช้การ Peer-review เป็นแบบ double blinded หากมีความเห็นว่ามีกรปรับ แก้ไขทางกองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อแก้ไขของสงวนสิทธิ์การพิจารณาไม่ลงพิมพ์เมื่อไม่ผ่านการพิจารณา ผู้ที่มีความประสงค์จะส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำ ดังต่อไปนี้

การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ตามรูปแบบและข้อแนะนำในการเขียนบทความของวารสารนี้
2. ต้นฉบับที่ส่งมาให้พิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน และจะต้องไม่ส่งตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารหลายฉบับในเวลาเดียวกัน
3. เอกสารอ้างอิงข้างท้ายบทความให้แปลจากภาษาไทยให้เป็นภาษาอังกฤษ โดยแยกเป็นส่วนเอกสารอ้างอิงภาษาไทย และเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ (References)
4. การตีพิมพ์บทความลงในวารสาร จะพิจารณาการตอบรับการลงตีพิมพ์เมื่อบทความผ่านตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวารสาร
5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตีพิมพ์บทความทุกเรื่องรวมทั้งการปรับปรุงบทความบางส่วนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้อ่านบทความ
6. บทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร ถือว่าเป็นผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการของผู้เขียนไม่ใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนต้องรับผิดชอบต่อบทความของตน
7. บทความที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับเอกสารพร้อมไฟล์ข้อมูลมาที่ <http://www.tci-thaijo.org/index.php/tgt> และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา อาคาร 1 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 ติดต่อสอบถามได้ที่นายทวิช ปันวิเศษ โทรศัพท์ 08 4593 9223, 0 5570 6555 ต่อ 4231

รูปแบบการพิมพ์บทความ

1. ให้พิมพ์ลงบนกระดาษ ตั้งค่ากระดาษเป็น B5 (JIS) โดยจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ใช้รูปแบบของ Word ตัวอักษร TH Sarabun PSK และแต่ละหน้าไม่เกิน 30 บรรทัด

2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อเรื่อง/บทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
2	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกคนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
3	สังกัดผู้เขียนบทความ	ถ้าเป็นนักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และชื่อสถาบันการศึกษา ถ้าไม่ใช่ นักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และชื่อหน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา ไว้ที่เชิงอรรถท้ายหน้า
4	บทคัดย่อ (Abstract)	บทคัดย่อบทความวิจัย บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัด และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำเขียนโดยสรุปซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย บทคัดย่อบทความวิชาการ บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัดและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำเขียนโดยสรุปสาระสำคัญจากเนื้อหา
5	คำสำคัญ (Keywords)	ระบุคำสำคัญ 2-5 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
6	เนื้อหา (Content)	<p>บทความวิจัย หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none">1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)3. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)4. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) (ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย (Research Design) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) หรือแหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล (Source of Data / Informant) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument / Tool) และการหาคุณภาพ (Quality Testing) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) โดยเขียนแยกหัวข้อ)5. สรุปผลการวิจัย (Conclusion) (ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยสรุปซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ)6. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) (ระบุประเด็นที่เป็นผลการวิจัยที่สำคัญในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงทฤษฎีหรืองานวิจัย)7. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) (ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยนำเสนอแยกหัวข้อ) <p>หัวข้อเนื้อหาทั้ง 7 หัวข้อ ไม่ต้องระบุหมายเลข ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา</p> <p>บทความวิชาการ หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย</p> <p>บทนำ (Introduction) เนื้อหา (Content) และสรุป (Conclusion) ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา</p>
7	ตาราง (ถ้ามี)	ใช้ตารางแบบเส้นคู่ เปิด-ปิดตาราง
8	ภาพ (ถ้ามี)	รูปภาพประกอบ บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
9	การอ้างอิงในเนื้อหา	ลงรายการตามรูปแบบ APA ทุกรายการเป็นภาษาอังกฤษ ตั้งตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา
10	เอกสารอ้างอิง (References)	ลงรายการบรรณานุกรมตามรูปแบบ APA ตั้งตัวอย่างรูปแบบ รายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง ชำนาญนี้นำเสนอเฉพาะ รายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ ให้ครบทุกรายการ และ แปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษด้วย

ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

1. หนังสือ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

(Wilson, 2007, p.67)

1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

(Crouhy, et al., 2006, pp.75-78)

1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

(Ministry of Education, 2002, pp.70-71)

2. วิทยานิพนธ์

(Waranusast, 2018)

3. รายงานการประชุม

(Paitoon Sinlarat, 1995, p.217)

4. วารสาร

(Bekerian, 1993, pp.574-575)

5. หนังสือพิมพ์

(Krishman, 2007, pp.1, 12)

6. จุลสารแผ่นพับ แผ่นปลิว

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

7. โสตทัศนวัสดุ

(Yupadi Phaknakapan, 1987)

8. ซีดีรอม

(Social Science Index, 1999)

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

- 9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
(Abell, 2002)
- 9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์
(Kenneth, 1998)
- 9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์
(Zoom, (penname), 25 October 1999)
- 9.4 เอกสารจากเวปไซด์ไวด์เว็ว (www.)
(Ministry of Education, 2005)

10. การสัมภาษณ์

(Page, 1991, March 5)

ตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

- 1.1 ผู้แต่งคนเดียว
Wilson, K. (2007). **Smart choice**. (2 nd ed). London : Oxford University Press.
- 1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน
Crouhy, M., et al. (2006). **The essentials of risk management**. New York : McGraw-Hill.
- 1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน
Education, Ministry of. (2002). **Chiangmai : NopBueri Si Nakon Ping**. Bangkok : Ministry of Education.

2. วิทยานิพนธ์

Almeida, D.M. (1990). **Father's participation in family work : Consequences for fathers' stress and father child relation**. Master's thesis, University of Victoria.

3. รายงานการประชุม

Sinlarat, P. (1995). Success and failure of facility in Thai university. In Somwang Pitiyanuwat, et al. (Eds), **Preparing teachers for All the World's Children : An Era of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok 1992**. (pp. 217-233). Bangkok : UNICEF.

4. วารสาร

Bekerian, D.A. (1993, June). In search of the typical eyewitness. **American Psychologist**, 48, 574-576.

5. หนังสือพิมพ์

Krishman, E. (2007, June 26). Rebuilding self-esteem **Bangkok post**, p.1, 12.

6. จุลสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว

Research and Training Center on Independent Living. (1993). **Guidelines for reporting and writing about people with disabilities**. [Brochure]. Lawrence : Research and Training Center on Independent Living.

7. โสตทัศนวัสดุ

Shocken, M. (1992). Over the waterfall. **Arkansas traveler**. [VCD]. New York : Polygram Music.

8. ซีดีรอม

Social Science Index. (1999). [CD-ROM]. Available : UMI/Social Science Index. [2005, June 26].

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

Abell, S.K. (2002). **Science teacher education : An international perspective**. [Online]. Available : <http://ebook.Springerlink.com/Search/SearchResults.aspx?> [2007, June 30].

9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

Kenneth, I. (1998). A Buddhist response to the nature of human rights. **Journal of Buddhist Ethies**. [Online], 2, (9). Available : <http://www.cac.psu.edu/Jbe/twocont.html>. [2006, August 12].

9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

Education, Ministry of. (2005). **The Regional Seminar on Higher Education in Southeast Asian Countries**. [Online]. Available : <http://www.inter.mua.go.th/news/News%20January%202005.htm>. [2006, January 5].

10. การสัมภาษณ์

Page, O. (1991, March 5). President, Austin Peay State University. Interview.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสาร

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ อาจารย์ บุคคลทั่วไป
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ บทความวิจัย บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้มีการอ้างอิงบทความจาก สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

จำนวน.....บทความ โดยเป็นบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน.....บทความ หรืออ้างอิงบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากวารสารอื่นๆ จำนวน.....บทความ

8. บทความฉบับนี้ได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดยใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง

9. ผู้เขียนบทความยินยอใจค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่เกี่ยวข้องกับพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร

10. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียนบทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ

รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงใน สัปดาห์ : วารสาร

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตาม

รายการตรวจสอบบทความ และข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่

<http://tci-thaijo.org/index.php/tgt> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

หมายเหตุ บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือมีไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก http://research.kpru.ac.th/old/Journal_HSS/

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง : ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่า มีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บทนำ (Introduction)
- เนื้อหา (Content)
- สรุป (Conclusions)
- เอกสารอ้างอิง (References)

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
 ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....
2. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ นักศึกษา
3. (สำหรับนักศึกษา) ปีที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

 โทรศัพท์.....E-mail.....
5. ประเภทบทความ บทความวิจัย บทความวิชาการ
6. ชื่อบทความ
 (ภาษาไทย).....

 (ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้มีการอ้างอิงบทความจาก สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 จำนวน.....บทความ โดยเป็นบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน.....บทความ
 หรืออ้างอิงบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากวารสารอื่นๆ จำนวน.....บทความ
8. บทความฉบับนี้มิได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดย
 ใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง
9. ผู้เขียนบทความยินดีขอใช้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่
 เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร
10. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียน
 บทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ
 ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ
 รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงใน สัปดาห์ : วารสาร
 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตาม
 รายการตรวจสอบบทความและ ข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่
<http://tci-thaijo.org/index.php/tgt> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ความคิดเห็นของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

“พิจารณาบทความแล้วเห็นสมควรเผยแพร่ได้”

ลงชื่อ.....

(.....)

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (ถ้ามี)

ลงชื่อ.....

(.....)

ลงชื่อ.....

(.....)

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

- หมายเหตุ**
1. ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ขอให้ลงชื่อเป็นผู้ส่งบทความทุกคน
 2. บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก http://research.kpru.ac.th/old/Journal_HSS/

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง : ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่า มีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)(Research Hypothesis)
- วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บทนำ (Introduction)
- เนื้อหา (Content)
- สรุป (Conclusions)
- เอกสารอ้างอิง (References)

แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์บทความเพื่อเผยแพร่ในวารสาร

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1. ข้อมูลผู้ส่งบทความ

ชื่อ นางสาว/นาง/นาย

อาชีพ.....

2. ที่อยู่สำหรับจัดส่งเล่มวารสาร เลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

3. ค่าดำเนินการตรวจประเมินบทความ บทความละ 3,500 บาท โดยผู้ส่งบทความได้รับวารสาร 1 เล่ม

4. ผู้ส่งบทความประสงค์จะซื้อวารสารเพิ่มราคา 500 บาท จำนวน.....เล่ม เป็นเงิน.....บาท

5. ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ 1,000 บาท

มีความประสงค์สมัครสมาชิก ไม่มีความประสงค์สมัครสมาชิก

6. การชำระเงิน

โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขาชาชักงราว จำนวน.....บาท

เลขบัญชี 347-0-60979-9

ชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แจ้งหลักฐานการชำระเงินทางระบบส่งบทความ

ลงชื่อผู้ส่งบทความ.....

(.....)

...../...../.....

หมายเหตุ : กรณีบทความไม่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงใน สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทางกองบรรณาธิการจะไม่คืนค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ของท่าน

จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร “สักทอง” (Publication Ethics)

การเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานสร้างสรรค์ในปัจจุบันมีหลายลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน งานแปล บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ งานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ งานประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ วารสาร “สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” มุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมทั้งพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและทันสมัยอยู่เสมอ
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และจะต้องไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ และนำไปเป็นผลงานของตนเอง
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการพิจารณาคุณภาพของบทความอย่างเคร่งครัด
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อขอลงตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนตีพิมพ์
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่แก้ไขผลการประเมินบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความ ผู้พิมพ์ และสังกัดของผู้พิมพ์
8. หากบรรณาธิการและกองบรรณาธิการตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงาน บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องแจ้งให้ผู้พิมพ์ทราบทันที และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น
8. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้พิมพ์ ให้แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
9. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการจะไม่รับบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก โดยพิจารณาบทความด้วยหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาในการตรวจประเมินตามกรอบเวลาที่กำหนด และไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญโดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากบทความที่ตรวจประเมินโดยเด็ดขาด
5. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงานจากที่อื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบทันที หรือปฏิเสธบทความนั้น โดยการประเมินให้ “ไม่ผ่าน”

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. บทความของผู้นิพนธ์ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการเรียบเรียงบทความนี้จริง
3. ผู้นิพนธ์ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความของตนเอง ถ้าวารสารทราบว่าบทความของผู้นิพนธ์มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ทางวารสารจะไม่ขอรับผิดชอบ และให้อาผิดจากผู้นิพนธ์ทุกประการ
4. ผู้นิพนธ์ต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
5. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้ในคำแนะนำของวารสารอย่างถูกต้อง รวมทั้งต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
6. ผู้นิพนธ์ต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำบทความไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับ การตีพิมพ์แล้ว

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร
ค่าสมัครสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๒

ตามที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีการจัดทำวารสารเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสักทอง: วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับข้อ ๕.๒ และข้อ ๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรว่าด้วยการจัดบริการวิชาการและจัดหารายได้ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร ค่าสมัครสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“สถาบันวิจัยและพัฒนา” หมายความว่า สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กำแพงเพชร

“วารสาร” หมายความว่า วารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือสักทอง : วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

“บุคลากรภายใน” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“บุคคลภายนอก” หมายความว่า บุคคลอื่นใดที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาอื่นๆ ตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร

“สมาชิก” หมายความว่า บุคลากรภายในหรือบุคคลภายนอกที่สมัครเป็นสมาชิกวารสาร

ข้อ ๔ มหาวิทยาลัยเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสารจากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ดังนี้

๔.๑ ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร บทความละ ๓,๕๐๐ บาท

๔.๒ ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ ๑,๐๐๐ บาท

๔.๓ ค่าเล่มวารสาร เล่มละ ๕๐๐ บาท

ข้อ ๕ เงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร จากบุคลากรภายในและบุคลากรภายนอก ในข้อ ๔ ให้ดำเนินการดังนี้

๕.๑ ใช้ใบเสร็จเบ็ดเตล็ดของมหาวิทยาลัยเป็นใบเสร็จรับเงินที่เรียกเก็บตามประกาศนี้

๕.๒ นำเงินฝากธนาคารกรุงไทย สาขาซากังราว ในชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย

๕.๓ เมื่อสิ้นปีงบประมาณหากมีเงินเหลือให้สมทบเป็นเงินรายได้เงินฝากถอนคืนวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของสถาบันวิจัยและพัฒนา

ข้อ ๖ สถาบันวิจัยและพัฒนาเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร ในข้อ ๔ ดังนี้

๖.๑ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๑๐

๖.๒ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของสถาบันวิจัยและพัฒนา ไม่เกินร้อยละ ๑๐

๖.๓ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความ คนละ ๑,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ บทความ

๖.๔ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความย่อและบรรณานุกรมภาษาอังกฤษ บทความละ

๓๐๐ บาท

๖.๕ ค่าใช้สอยในการประชุมกองบรรณาธิการ ไม่เกินครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท

๖.๖ ค่าใช้สอยในการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกินบทความละ ๒๐๐ บาท

การเบิกจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินรายได้ในข้อ ๖.๑ และ ๖.๒ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้เบิกจ่าย

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ๖ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลัง หรือระเบียบมหาวิทยาลัย

ข้อ ๘ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้ ในกรณีที่เกิดปัญหาจากการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้อธิการบดีมีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของอธิการบดีถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒

(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ วงษ์บุญมาก)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร